

1 Samuel

Toegelicht & toegepast

1 SAMUEL

Toegelicht & toegepast

David: Herder en Troonopvolger

Ger de Koning

Webwinkel: www.uitgeverijdaniel.nl
Bestellingen: info@uitgeverijdaniel.nl

© 2017 Uitgeverij Daniël, Zwolle, NL.
Tweede druk (paperback) 2017
ISBN: 978-90-5798-432-7
Eerder: © 2011 Uitgeverij Johannes Multimedia (paperback)

Omslagontwerp: Eva de Vlaming / Theis-Jan Goudswaard
Lay-out: Jan Noordhoek

Niets uit deze uitgave mag – anders dan voor eigen gebruik – worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van 'Uitgeverij Daniël' of de auteur.

Het gebruik van de Herziene Statenvertaling is in dit commentaar toegestaan onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding: De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling,

© Stichting HSV 2010.

© Stichting HSV en Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden.

Voor gebruik van teksten uit de TELOS-vertaling is toestemming onder voorwaarde van de volgende duidelijke copyrightvermelding: De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan het Nieuwe Testament in de TELOS-vertaling.

© Uitgeverij Jongbloed – Heerenveen. Alle rechten voorbehouden.

Inhoud

Tekstgebruik		14
Afkortingen bijbelboeken		14
Vertalingen		14
Verwijzingen		15
Haakjes		15
Vooraf		17
Het eerste boek Samuel		19
Inleiding		19
1 Samuel 1		
vers 1	Elkana, de vader van Samuel	23
vers 2	Hanna en Peninna	23
vers 3	Silo	25
verzen 4-7	Elkana, Hanna en Peninna naar Silo	25
vers 8	Het onbegrip van Elkana	26
verzen 9-11	Het gebed van Hanna	27
verzen 12-16	Eli en Hanna	29
verzen 17-18	De verhoring toegezegd	31
verzen 19-20	De geboorte van Samuel	32
verzen 21-23	Elkana bevestigt Hanna's geloof	33
verzen 24-28	Hanna staat Samuel af	34
1 Samuel 2		
	Inleiding	37
vers 1	Uitingen van vreugde	38
vers 2	Niemand is met de HEERE te vergelijken	38
vers 3	De HEERE is alwetend	39
verzen 4-5	De rollen worden omgedraaid	39
verzen 6-8a	Wat de HEERE in zegen doet	40
verzen 8b-9	De HEERE is almachtig	41
vers 10	De Koning en Gezalfde van de HEERE	42
verzen 11-17	Samuel en de zonen van Eli	43

vers 18	Samuel dient de HEERE	44
verzen 19-21	Groei	45
verzen 22-25	Eli vermaant zijn zonen	46
vers 26	Samuel groeit in aanzien	47
verzen 27-29	Een man Gods komt naar Eli	47
verzen 30-34	Het oordeel over het huis van Eli	48
vers 35	God voorziet in een trouwe priester	50
vers 36	Het overblijfsel van het huis van Eli	50

1 Samuel 3

vers 1	Het woord van de HEERE is schaars	51
verzen 2-10	De HEERE roept Samuel	52
verzen 11-14	Het oordeel over Eli en zijn huis	55
verzen 15-18	Wat de HEERE heeft gezegd	56
verzen 19-21	De HEERE is met Samuel	57

1 Samuel 4

verzen 1-2	De Filistijnen verslaan Israël	59
verzen 3-5	De ark wordt in het legerkamp gehaald	61
verzen 6-11	De ark buitgemaakt door de Filistijnen	63
verzen 17-18	Bericht van de verliezen	65
verzen 19-22	Ikabod	67

1 Samuel 5

	Inleiding	69
vers 1-5	God en de afgoden	69
verzen 6-12	God en de afgodendienaars	71

1 Samuel 6

verzen 1-2	Wat moet er met de ark gebeuren?	74
verzen 3-6	De ark moet terug met een schuldoffer	74
verzen 7-12	Een nieuwe wagen en zogende koeien	76
verzen 13-15	De ark komt aan in het land	78
verzen 16-18	De stadsvorsten gaan terug naar huis	79
vers 19	De heiligheid van de ark	80
verzen 20-21	De ark is ongewenst	80

1 Samuel 7

verzen 1-2	De ark in Kirjath-Jearim	82
verzen 3-4	De Israëlieten dienen de HEERE alleen	83
verzen 5-9	Samuel bidt voor het volk	84
verzen 10-14	Israël verslaat de Filistijnen	86
verzen 15-17	Samuel geeft leiding aan Israël	88

1 Samuel 8

	Inleiding	91
verzen 1-3	De zonen van Samuel	91
verzen 4-5	Het volk wil een koning	93
verzen 6-8	Samuel moet naar het volk luisteren	94
verzen 9-18	De handelwijze van de koning	96
verzen 19-20	Het volk blijft bij hun keus	98
verzen 21-22	De keus van het volk bevestigd	99

1 Samuel 9

verzen 1-2	Saul, zijn afkomst en zijn gestalte	100
verzen 3-5	Saul zoekt ezelinnen	101
verzen 6-8	Voorstel om Samuel raad te vragen	102
vers 9	Profeet en ziener	103
verzen 10-14	Meisjes wijzen Saul de weg	103
verzen 15-17	Samuel ingelicht over Saul	104
verzen 18-19	Saul ontmoet Samuel	106
verzen 20-21	De verbazing van Saul	106
verzen 22-27	Samuel eet en spreekt met Saul	107

1 Samuel 10

	Inleiding	109
vers 1	Saul tot koning gezalfd	109
vers 2	Het teken bij het graf van Rachel	110
verzen 3-4	Het teken bij Elon Tabor	111
verzen 5-6	Het teken op de heuvel van God	113
vers 7	God wil met Saul zijn	114
vers 8	Saul moet naar Gilgal en daar wachten	115
verzen 9-12	De tekenen gebeuren	115
verzen 13-16	De oom van Saul	117

verzen 17-24	Saul als koning voorgesteld	117
verzen 25-27	Reacties op de aanstelling van Saul	120

1 Samuel 11

verzen 1-4	Het volk is bang voor Nahas	122
verzen 5-11	Saul verslaat Ammon	123
verzen 12-13	De overwinning is van de HEERE	125
verzen 14-15	Samuel vernieuwt het koningschap	125

1 Samuel 12

verzen 1-2	Samuel maakt zijn terugtreden bekend	127
verzen 3-5	Onbaatzuchtigheid van Samuel	128
verzen 6-11	Rechtvaardige daden van de HEERE	130
verzen 12-15	Oproep de HEERE te dienen	131
verzen 16-18	Een groot kwaad	132
vers 19	Het volk vraagt om voorbede	133
verzen 20-22	De HEERE zal Zijn volk niet verlaten	133
vers 23	Samuel blijft voor het volk bidden	134
verzen 24-25	Laatste vermaningen	135

1 Samuel 13

vers 1	Saul regeert	136
verzen 2-4	Jonathan verslaat de Filistijnen	136
verzen 5-7	Angst voor de Filistijnen	138
verzen 8-12	Saul is ongeduldig en offert	139
verzen 13-15	Samuel verwijt Saul	141
verzen 16-18	Filistijnse plunderslaats	142
verzen 19-22	Geen smid in Israël	143
vers 23	De Filistijnen komen in actie	144

1 Samuel 14

	Inleiding	145
vers 1	Voorstel van Jonathan	145
verzen 2-3	Saul en zij die met hem zijn	146
verzen 4-5	Het over te steken terrein	147
verzen 6-7	Geloof van Jonathan en zijn knecht	147
verzen 8-10	Het plan	148
verzen 11-14	De uitvoering van het plan	149

verzen 15-16	Gevolgen van de daad van Jonathan	150
verzen 17-23a	Saul deelt in de overwinning	150
verzen 23b-26	Het voedselverbod van Saul	152
verzen 27-30	Jonathan neemt honing	154
verzen 31-35	Het volk eet vlees met het bloed	155
verzen 36-37	Saul krijgt geen antwoord van God	156
verzen 38-44	Jonathan als schuldige aangewezen	157
verzen 45-46	Het volk verlost Jonathan	159
verzen 47-48	Daden van koning Saul	160
verzen 49-51	De familie van Saul	160
vers 52	Saul strijdt tegen de Filistijnen	161
1 Samuel 15		
	Inleiding	162
verzen 1-3	De opdracht Amalek uit te roeien	163
verzen 4-7	Saul verslaat de Amalekieten	164
verzen 8-9	Saul spaart Agag en het beste vee	165
verzen 10-11	Het berouw van de HEERE	166
verzen 12-15	Sauls 'gehoorzaamheid'	167
verzen 16-19	Samuel confronteert Saul	169
verzen 20-21	Uitvluchten van Saul	170
verzen 22-23	Waarom Saul wordt verworpen	171
verzen 24-25	Saul vraagt om vergeving	173
verzen 26-29	Saul als koning verworpen	173
verzen 30-33	Samuel doodt Agag	175
verzen 34-35	Saul en Samuel definitief uit elkaar	176
1 Samuel 16		
	Inleiding	177
vers 1	Samuel moet David gaan zalven	178
verzen 2-3	Samuel heeft bezwaren	180
vers 4	Samuel komt in Bethlehem	180
verzen 5-10	De zonen van Isaï	181
verzen 11-13	David gezalfd	182
verzen 14-17	Een boze geest van God bij Saul	185
vers 18	Een knecht beschrijft David	186
verzen 19-23	David bij Saul	187

1 Samuel 17

	Inleiding	190
verzen 1-3	De Filistijnen en de Israëlieten	191
verzen 4-7	Goliath	191
verzen 8-11	Goliath hoont Israël	192
verzen 12-19	Isaï stuurt David naar zijn broers	193
verzen 20-24	David komt in het leger	195
verzen 25-27	De beloning die Saul uitlooft	196
verzen 28-30	David wekt de woede van Eliab	197
verzen 31-37	David zegt Goliath te verslaan	198
verzen 38-40	De wapens van Saul en van David	200
verzen 41-44	De Filistijn veracht David	201
verzen 45-47	De geloofsbelijdenis van David	202
verzen 48-51	David verslaat en doodt Goliath	203
verzen 52-54	Gevolgen van de overwinning	204
verzen 55-58	Saul vraagt wie David is	205

1 Samuel 18

verzen 1-4	Jonathan heeft David lief	207
verzen 5-9	David's voorspoed en Saul's jaloersheid	209
verzen 10-13	Saul tracht David te doden	210
verzen 14-16	De HEERE is met David	211
verzen 17-19	Saul belooft David Merab	212
verzen 20-25	De liefde van Michal voor David	213
verzen 26-29	David krijgt Michal	214
vers 30	Voorspoed van David in de strijd	215

1 Samuel 19

verzen 1-7	Jonathan pleit voor David	216
verzen 8-10	Saul probeert David te doden	218
verzen 11-17	Michal helpt David ontvluchten	219
vers 18	David vlucht naar Samuel	220
verzen 19-24	Onder de bescherming van Samuel	221

1 Samuel 20

	Inleiding	223
verzen 1-3	David weet dat Saul hem wil doden	223
verzen 4-8	David stelt een test voor	224

verzen 9-15	Hoe Jonathan David zal informeren	225
verzen 16-17	Het verbond	226
verzen 18-23	Het teken met een boodschap	227
verzen 24-34	Saul tracht Jonathan te doden	228
verzen 35-40	De boodschap via het teken	230
verzen 41-43	Afscheid	231
1 Samuel 21		
	Inleiding	233
verzen 1-6	David bij Achimelech	233
vers 7	Doëg	235
verzen 8-9	David krijgt het zwaard van Goliath	235
verzen 10-15	David bij Achis	236
1 Samuel 22		
verzen 1-2	David in de grot van Adullam	239
verzen 3-4	David brengt zijn ouders in Moab	240
vers 5	David moet naar Juda	241
verzen 6-8	Saul noemt David zijn belager	241
verzen 9-15	Achimelech ter verantwoording	242
verzen 16-19	Het vonnis en de voltrekking	243
verzen 20-23	Abjathar vlucht naar David	244
1 Samuel 23		
verzen 1-5	David bevrijdt Kehila	245
verzen 6-8	Saul trekt op naar Kehila	246
verzen 9-14	David raadpleegt de HEERE	247
verzen 15-18	Jonathan bemoedigt David	248
verzen 19-24	De Zifieten verraden David	250
verzen 25-28	David ontkomt ternauwernood	250
1 Samuel 24		
verzen 1-3	Saul jaagt opnieuw op David	252
verzen 4-8	David kan Saul doden	252
verzen 9-16	David spreekt tot Saul	253
verzen 17-23	Saul spreekt tot David	255

1 Samuel 25

	Inleiding	257
vers 1	Samuel sterft	257
verzen 2-3	Nabal en Abigaïl	259
verzen 4-8	Het verzoek van David	260
verzen 9-11	Antwoord van Nabal	261
verzen 12-13	Reactie van David	263
verzen 14-17	Een knecht doet verslag aan Abigaïl	263
verzen 18-22	Abigaïl ontmoet David	264
verzen 23-31	David van bloedschuld weerhouden	266
verzen 32-35	David luistert	268
verzen 36-38	De dood van Nabal	268
verzen 39-42	Abigaïl wordt Davids vrouw	270
verzen 43-44	De vrouwen van David	270

1 Samuel 26

	Inleiding	272
verzen 1-3	Saul jaagt David na	272
verzen 4-7	David gaat naar Saul	272
verzen 8-12	De speer en de waterkruik	273
verzen 13-16	David richt het woord tot Abner	275
verzen 17-20	David richt het woord tot Saul	276
verzen 21-25	Een definitieve scheiding	278

1 Samuel 27

verzen 1-4	Naar het land van de Filistijnen	281
verzen 5-7	David in Ziklag	282
verzen 8-12	Het dubbelleven van David	282

1 Samuel 28

	Inleiding	285
verzen 1-2	David moet tegen Israël strijden	285
verzen 3-6	De HEERE antwoordt Saul niet	286
verzen 7-10	Saul gaat naar een waarzegster	287
verzen 11-14	Saul wil Samuel oproepen	289
verzen 15-19	Het oordeel over Saul bevestigd	291
verzen 20-25	Wanhoop en gelatenheid van Saul	292

1 Samuel 29

verzen 1-2	David in het leger van de Filistijnen	294
verzen 3-5	Het Filistijnse getuigenis over David	294
verzen 6-11	Achis laat David in vrede gaan	295

1 Samuel 30

verzen 1-6	Ziklag overvallen en verwoest	297
verzen 7-10	De achtervolging ingezet	299
verzen 11-15	Een gids naar de overvallers	300
verzen 16-20	De buit van David	301
verzen 21-25	David verdeelt de buit	302
verzen 26-31	De vrienden van David	304

1 Samuel 31

verzen 1-6	De dood van Saul en zijn zonen	305
verzen 7-10	De Filistijnen vieren de overwinning	307
verzen 11-13	De inwoners van Jabes	307

Andere publicaties

Tekstgebruik

Afkorting bijbelboeken

Oude Testament

Thora

Gn	Genesis
Ex	Exodus
Lv	Leviticus
Nm	Numeri
Dt	Deuteronomium

Historische boeken

Jz	Jozua
Ri	Richteren
Ru	Ruth
1Sm	1 Samuel
2Sm	2 Samuel
1Kn	1 Koningen
2Kn	2 Koningen
1Kr	1 Kronieken
2Kr	2 Kronieken
Ea	Ezra
Ne	Nehemia
Es	Esther

Poëtische boeken

Jb	Job
Ps	Psalmen
Sp	Spreuken
Pr	Prediker
Hl	Hooglied

Profetische boeken

Js	Jesaja
Jr	Jeremia
Kl	Klaagliederen
Ez	Ezechiël
Dn	Daniël
H	Hosea
Zf	Joël
Hg	Amos
Zc	Obadja
Ml	Jona
Mi	Micha
Na	Nahum
Hk	Habakuk
Zf	Zefanja
Hg	Haggäi
Zc	Zacharia
Ml	Maleachi

Nieuwe Testament

Mt	Mattheüs
Mk	Markus
Lk	Lukas
Jh	Johannes
Hd	Handelingen
Rm	Romeinen
1Ko	1 Korinthiërs
2Ko	2 Korinthiërs
Gl	Galaten
Ef	Efeziërs
Fp	Filippiërs
Ko	Kolossers
1Th	1 Thessalonikers
2Th	2 Thessalonikers
1Tm	1 Timotheüs
2Tm	2 Timotheüs
Tt	Titus
Fm	Filémon
Hb	Hebreeën
Jk	Jakobus
1Pt	1 Petrus
2Pt	2 Petrus
1Jh	1 Johannes
2Jh	2 Johannes
3Jh	3 Johannes
Jd	Judas
Op	Openbaring

Vertalingen

Alle tekstaanhalingen uit het Oude Testament komen uit de Herziene Statenvertaling (HSV). De tekstaanhalingen uit het Nieuwe Testament komen uit de Herziene Voorhoeve-uitgave, ook wel TELOS-vertaling genoemd.

Verwijzingen

De tekst van *1 Samuel* staat in dit commentaar. In een aantal gevallen worden tekstverwijzingen voluit geciteerd. Alle andere tekstverwijzingen kan de lezer zelf in de Bijbel opzoeken.

Haakjes

Oude Testament

In de bijbelgedeelten van het *Oude Testament* worden twee soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; ze geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes []

Deze haakjes staan om woorden die in de gedrukte uitgave van de Herziene Statenvertaling *cursief* staan. Omdat in dit boek de hele tekst cursief wordt weergegeven, worden deze haakjes gebruikt om de woorden te markeren die cursief in de gedrukte uitgave staan. Deze haakjes geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands zijn ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken.

Nieuwe Testament

In de bijbelgedeelten van het *Nieuwe Testament* worden drie soorten haakjes gebruikt. In het 'Voorwoord' van de TELOS-vertaling wordt hierover het volgende gezegd:

'In de vertaling zijn drie soorten haakjes gebruikt:

Ronde haakjes ()

Deze dienen uitsluitend om het lezen en begrijpen van de tekst te vergemakkelijken; zij geven aan dat een bepaald gedeelte een soort tussenzin vormt die de eigenlijke loop van het verhaal of het betoog enigszins onderbreekt.

Vierkante haakjes []

Deze geven aan dat de ingesloten woorden niet in de grondtekst voorkomen, maar in het Nederlands moeten worden ingevoegd om de tekst begrijpelijk te maken; deze woorden moeten dus altijd gelezen worden. Met name het (bepaalde) lidwoord ontbreekt nogal eens in het Grieks, waar dat in het Nederlands wel noodzakelijk is; aangezien verschillende uitleggers van mening zijn dat het al of niet voorkomen van het lidwoord vaak van grote betekenis is, is ernaar gestreefd dit overal in de vertaling tussen haakjes te plaatsen waar het in de grondtekst ontbreekt.

Scherpe haakjes < >

Deze geven aan dat de ingesloten woorden in sommige handschriften wel en in andere niet voorkomen.'

Vooraf

Deze toelichting op *1 Samuel* is bedoeld als hulp bij persoonlijke studie van dit bijbelboek. Ieder die er gebruik van maakt, wordt aangeraden dat te doen op dezelfde wijze als de Joden in Beréa naar de uitleg van het Woord luisterden: *“Zij ontvingen het Woord met alle bereidwilligheid, terwijl zij dagelijks de Schriften onderzochten of deze dingen zo waren” (Hd 17:11).*

Het is mijn verlangen en gebed dat het lezen van deze toelichting de liefde voor Gods Woord groter maakt. Het gevolg zal zijn: meer trouw en toewijding in het navolgen van de Heer Jezus. Dat zal zijn tot verheerlijking van de God en Vader van onze Heer Jezus Christus, *“aan Wie de heerlijkheid en de kracht is tot in alle eeuwigheid! Amen” (1Pt 4:11b).*

Ger de Koning

Middelburg, herzien 2017

Het eerste boek Samuel

Inleiding

De boeken *1 en 2 Samuel* horen bij elkaar, ze vormen één boek. Ze geven het verslag van de geschiedenis van Israël vanaf het einde van de 12e eeuw v.Chr. tot het begin van de 10e eeuw v.Chr. De hoofdpersoon van die boeken is niet Samuel, maar David. Samuel heeft wel geschreven, maar is niet de schrijver van de boeken die zijn naam dragen. In de Septuaginta, de Griekse vertaling van het Oude Testament, vormen *1 en 2 Samuel* samen met *1 en 2 Koningen* één boek dat 'Het boek van het koningschap' wordt genoemd. Dat het in de boeken *Samuel* ook om het koningschap gaat, blijkt wel uit het feit dat al vanaf *1 Samuel 8* de koning op de voorgrond staat.

Het grote thema in de boeken die de naam van Samuel dragen is dan ook niet de persoon Samuel, maar dat waarvan hij de voorloper is en wat door hem is ingevoerd: het koningschap. We vinden in de beide boeken *Samuel* de geschiedenis van het koningschap in Israël gedurende een nieuwe periode onder leiding van de geest van de profetie. Het uiteindelijke doel is de vestiging van het koninkrijk van God in Hem naar Wie zowel het priesterschap van Aäron als de profetische orde waarvan Samuel de vertegenwoordiger is en het koningschap van Israël in David heen wijzen: de Heer Jezus Christus.

De grootste daad van alle daden die we van Samuel in dit boek vinden, is de zalving van David. De boeken die zijn naam dragen, zijn de boeken die in werkelijkheid gaan over de ware David, de grote Zoon van David, de Gezalfde (*1Sm 2:35*), Christus, Die altijd voor Gods aandacht staat. God heeft altijd Zijn koning op het oog gehad. Christus is het centrum van Gods raadsbesluiten.

Jakob spreekt van Hem in verband met Silo en de heersersstaf (*Gn 49:10*). We horen het ook in de woorden van Bileam, als hij spreekt over een ster en een ko-

*De scepter zal van Juda niet wijken
en evenmin de heersersstaf van tussen zijn voeten,
totdat Silo komt,
en Hem zullen de volken gehoorzamen.
(Gn 49:10)*

ning (Nm 24:17b). Mozes spreekt over Hem in de koninklijke wet (Dt 17:14-20). Aan het einde van het boek *Richteren* ontbreekt de koning. Daar zien we hoe het dan gaat (Ri 21:25).

*Er zal een ster uit Jakob voortkomen,
er zal een scepter uit Israël opkomen; ...
(Nm 24:17b)*

*In die dagen was er geen koning in Israël:
eenieder deed wat juist was in zijn ogen.
(Ri 21:25)*

Het laatste woord van het boek *Ruth* is de naam "David". Daarmee is de inhoud gegeven van de boeken *Samuel* die dan volgen. In hem gaat God Zijn raadsbesluit vervullen. Dat raadsbesluit is dat Hij Zijn heerschappij in handen van mensen zal leggen. Dat doet Hij bij Adam en dat doet Hij bij David. Dat kenmerkt het koninkrijk van God. Zowel Adam als David faalt. De gedachten van God komen in de Heer Jezus openbaar. Hij is de ware Adam en de ware David.

God wil orde brengen in een zondig volk door middel van Zijn koning, nadat het priesterschap heeft gefaald. Daarom gaat God Zijn koning invoeren. De gezalfde priester vertegenwoordigt het volk bij God. De hogepriester Eli is wel een gelovige, maar faalt volledig. Het priesterschap als middelaarschap heeft afgedaan. Eerst faalt ook nog de koning naar de keus van het volk, koning Saul. Dan komt God met Zijn man. Als hij regeert, krijgt ook het priesterschap zijn betekenis weer terug.

Eli wordt vervangen door een profeet, niet door een nieuwe hogepriester. Daarmee is een nieuw ambt in het volk ingevoerd. De profeet is ook een voorbidder. Door zijn spreken tot het volk namens God en door zijn voorbede voor het volk bij God maakt de profeet het volk klaar om Gods koning te ontvangen. Dat kan echter pas, nadat eerst de koning van het volk er is geweest. Als een toepassing voor onze tijd kunnen we zeggen dat de dienst van de nieuwtestamentische profeet het hart van het volk onder de heerschappij van de Heer Jezus brengt.

In het boek *Richteren* en de boeken *1 en 2 Samuel* zien we een beeld van de geschiedenis van de christenheid. We kunnen dat vergelijken met de geschiedenis van de christenheid die ons profetisch in *Openbaring* 2-3 wordt gegeven. In *Richteren* herkennen we vooral de gemeente in Thyatira (*Op* 2:18-29). In Eli, in het begin van *1 Samuel*, zien we de beginselen van Sardis (*Op* 3:1-6). Eli is een gelovig man, maar zijn werken zijn niet volkomen. Hij heeft de naam te leven, maar is dood. Dat zien we vooral in zijn zonen. In

Richteren wordt weinig over priesters gesproken. Wat ervan wordt gezegd, toont ons de verwording van het priesterschap in de zonen van Eli. Het is een beeld van de wijze waarop het priesterschap zich in het protestantisme heeft ontwikkeld.

Daarna begint God opnieuw door middel van Zijn profeet. Er breekt een periode aan die doet denken aan wat wordt gezegd van de gemeente in Filadelfia. Na de dood in het protestantisme, voorgesteld in Sardis, komt de profetische dienst in al zijn klaarheid naar voren. Daaraan doet de gemeente in Filadelfia denken. Van de gelovigen in die gemeente wordt gezegd dat zij Gods Woord hebben bewaard (*Op 3:8b*).

Want u hebt kleine kracht en hebt Mijn Woord bewaard en Mijn Naam niet verloochend. (Op 3:8b)

Er zijn twee toepassingen te maken. De eerste toepassing is de profetische voor Israël. Profetisch zien we in dit boek het overblijfsel van Israël verbonden met David. We zien ook dat David en de zijnen worden vervolgd door Saul die een beeld is van de antichrist. In Hanna en haar zoon Samuel komt de geest van het overblijfsel naar voren.

De tweede toepassing is de praktische voor ons. Wij leven in de tijd dat de Gezalfde nog verworpen is. Wij zijn met Hem verbonden, als Zijn onderdanen. Wij hebben de dienst van profeten nodig. Daarmee worden geen profeten bedoeld die de toekomst voorzeggen, maar profeten die Gods Woord toepassen op hart en geweten. Zoals Samuel David invoert, zo voeren profeten vandaag in hun dienst de Heer Jezus in. Zij brengen ons onder Zijn gezag. Ze wijzen ons erop, door ons Gods Woord voor te houden en uit te leggen, hoe wij in de praktijk ons aan Hem moeten onderwerpen.

De dienst van Samuel is belangrijk. Hij is zowel richter, wat in zeker opzicht met koning te vergelijken is, als priester en profeet. Hij is de eerste profeet in de betekenis van een man Gods die in een tijd van verval optreedt om het volk van God tot Hem terug te voeren (*Hd 3:24; 13:20b*). Zulke mannen en hun dienst hebben we nodig, om onze harten terug te brengen onder het gezag van Hem aan Wie "is gegeven alle macht in hemel en op <de> aarde" (*Mt 28:18b*).

En ook alle profeten, van Samuël en zijn opvolgers af, allen die hebben gesproken, hebben ook deze dagen aangekondigd. (Hd 3:24)

En daarna gaf Hij richters, tot op Samuël, <de> profeet. (Hd 13:20b)

De naam Samuel wordt naast de naam van David in Gods Woord ook verbonden met die van Mozes en Aäron (*Ps 99:6; Jr 15:1a*). Zijn naam betekent ‘verhoord door God’ of ‘van God gevraagd’. Die naam maakt hij waar in zijn leven als voorbidder voor het volk. Ook hierin is hij een type van de Heer Jezus. Samuel is “*een man Gods*” (*1Sm 9:6-10*). De titel ‘man Gods’ of ‘mens Gods’ is gereserveerd voor mensen die in moeilijke tijden voor Gods rechten staan. Mozes wordt zes keer zo genoemd (*Dt 33:1; Jz 14:6; 1Kr 23:14; 2Kr 30:16; Ea 3:2; Ps 90:1*). In het Nieuwe Testament wordt Timotheüs zo genoemd (*1Tm 6:11*) en ieder die zich volledig onder het gezag van de Schrift plaatst (*2Tm 3:16-17*).

Alle Schrift is door God ingegeven en nuttig om te leren, te weerleggen, te verbeteren en te onderwijzen in [de] gerechtigheid, opdat de mens Gods volkomen is, tot alle goed werk ten volle toegerust. (2Tm 3:16-17)

De geschiedenis van Samuel begint hier net zo vroeg als die van Simson is begonnen, namelijk vóór zijn geboorte, zoals later de geschiedenis van Johannes de Doper en van onze gezegende Heiland. Sommige helden van de Schrift komen als het ware uit de lucht vallen. Bij hun eerste optreden verschijnen zij direct in volle dienst, terwijl van anderen het levensverhaal vanaf hun geboorte wordt beschreven. Maar van allen geldt wat God zegt van de profeet Jeremia: “*Voordat Ik u in de [moeder]schoot vormde, heb Ik u gekend; voordat u uit de baarmoeder naar buiten kwam, heb Ik u geheiligd*” (*Jr 1:5*).

Sommige grote mannen zijn bij hun komst in de wereld echter meer opgemerkt dan anderen en worden al op jonge leeftijd van gewone mensen onderscheiden, zoals dit met Samuel het geval is. In deze zaak handelt God naar Zijn vrijmacht en welbehagen.

De geschiedenis van Simson voert hem in als een kind van *belofte* (*Ri 13:3*), maar de geschiedenis van Samuel voert hem in als een kind van *gebed* (*1Sm 1:9-11*). De geboorte van Simson wordt aan zijn moeder voorzegd door een engel, maar Samuel wordt door zijn moeder van God gebeden. Beide geboorten duiden aan welke wonderen gebeuren door het woord en het gebed.

Om over na te denken: Het is Gods bedoeling dat in mij een Samuel geboren wordt en opgroeit, als gevolg van de gezindheid, oefeningen en gebeden van Hanna in mij.

1 Samuel 1

Elkana, de vader van Samuel | vers 1

1 Er was een man uit Ramathäim-Zofim, uit het bergland van Efraïm, en zijn naam was Elkana, een zoon van Jeroham, de zoon van Elihu, de zoon van Tochu, de zoon van Zuf, een Efrathiet.

De geschiedenis van Samuel begint met het voorstellen van zijn vader Elkana. Elkana woont in Rama, hier “Ramathäim-Zofim” genoemd. “Ramathäim-Zofim” betekent ‘de twee hoogten (van de) Zofieten’. Het schijnt dat de stad zo is genoemd, om haar te onderscheiden van andere steden met de naam Rama, waarbij de toevoeging kan zijn ontleend aan de Levitische familie van Zofai of Zuf (1Kr 6:26,35). In dit boek wordt verder alleen over Rama gesproken. Dit is de plaats waar Samuel niet alleen is geboren (1Sm 1:19), maar waar hij ook leeft, werkt, sterft (1Sm 7:17; 15:34; 16:13; 19:18-19; 19:22-23) en wordt begraven (1Sm 25:1; 28:3).

De familie van Elkana wordt tot vier generaties terug gegeven. Dat komt overeen met de twee keer dat de voorouders van Elkana in 1 Kronieken worden vermeld. Eerst wordt de familie van Elkana vermeld in het geslachtsregister van de Kahathieten (1Kr 6:26) en dan in dat van Heman, de leider van de zangers, een kleinzoon van Samuel (1Kr 6:33). Elkana is een Leviet uit het geslacht van de rebellerende Korach (1Kr 6:27,34,37; Nm 16:1-3). Korach is omgekomen, maar zijn kinderen zijn door genade gespaard gebleven (Nm 26:11). Samuel, de zoon van Elkana, is dus een Leviet. Daarom kan hij dienst doen in de tabernakel.

Elkana wordt een “Efrathiet” genoemd omdat hij, wat zijn burgerlijke plaats betreft, tot de stam van Efraïm behoort. De Levieten worden gerekend tot de stammen te midden waarvan zij leven, zodat zij ook naar die stam worden genoemd (vgl. Ri 17:7).

Hanna en Peninna | vers 2

2 En hij had twee vrouwen. De naam van de ene was Hanna en de naam van de andere Peninna. Nu had Peninna kinderen, maar Hanna had geen kinderen.

De vrouw van Elkana, Hanna, is onvruchtbaar. Dat is ook het geval met Sara (*Gn 16:1*), Rebekka (*Gn 25:21*) en Rachel (*Gn 29:31*), de vrouwen van de aartsvaders. Ook Elizabeth, de moeder van Johannes de dooper, is onvruchtbaar (*Lk 1:7*). God gebruikt dit gegeven om Zijn werk zichtbaar te maken en opdat de resultaten ervan tot Zijn eer zullen zijn. In deze gevallen van onvruchtbaarheid bewerkt God grote dingen. Als er van de mens niets te verwachten is, krijgt God gelegenheid om Zijn plannen van genade te vervullen. Hij doet dat niet zonder Zijn instrumenten in oefening te brengen.

Elkana is een gelovige, maar hij is geen 'man Gods'. Hij geeft de indruk een man te zijn die trouw zijn godsdienstige verplichtingen vervult, zoals velen vandaag doen. Veel geestelijke oefening is niet waarneembaar. Het betekent niet dat hij zonder geestelijke oefening is, maar Hanna steekt in geestelijk opzicht toch ver boven hem uit. Dat hij twee vrouwen heeft, pleit ook niet voor hem, al zou hij kunnen wijzen op mannen als Abraham en Jakob die ook twee en zelfs meer vrouwen hebben gehad.

Van zijn twee vrouwen wordt Hanna het eerst genoemd, waardoor het waarschijnlijk is dat hij haar het eerst heeft gehuwd. Verderop in dit hoofdstuk blijkt zijn liefde voor haar. Toch heeft hij er een tweede vrouw bij genomen, Peninna. Het kan zijn dat hij Peninna erbij heeft genomen vanwege de onvruchtbaarheid van Hanna. Hij zal voor zichzelf een goede reden hebben bedacht, maar het is tegen Gods bedoeling (*Mt 19:4-8*). Voor het gezinsleven betekent het altijd ellende.

Hanna betekent 'genade', daarmee is ze bekleed. Peninna betekent 'glanzend' of 'parel', maar zij straalt alleen zichzelf uit. Peninna leeft in de dezelfde omgeving, maar bij haar is geen geestelijk leven te zien. Zij spot met Hanna en openbaart zich als haar tegenstandster. Peninna kan wijzen op 'succes', zij heeft kinderen, misschien wel tien (*vers 8*). Zo kunnen ook wij geestelijke zegen gemakkelijk afmeten aan de aanhang van een beweging. Als je Hanna daarmee vergelijkt, wat stelt zij dan voor, zonder 'succes' en ellendig? Zo rekent God echter niet. Hij brengt haar in oefening, opdat zij vrucht voor Hem zal voortbrengen.

In profetisch opzicht vinden we de gevoelens van een Godvrezend overblijfsel niet in de eerste plaats bij Samuel, maar bij Hanna. Haar zielsoefeningen zouden die van het hele volk moeten zijn. We zijn hier bij de enkele

getrouwen. Dat is net als in het begin van het *evangelie naar Lukas*, waar we te midden van een afvallig volk een onbekend en onbeduidend aantal mensen ontmoeten, bij wie het verlangen naar zegen voor het hele volk aanwezig is (*Lk 1-2*). Onder hen is Maria, de moeder van de Heer Jezus, die een lofzang zingt (*Lk 1:46-55*) die veel lijkt op de lofzang van Hanna die we in het volgende hoofdstuk zullen horen.

Silo | *vers 3*

3 *Deze man ging van jaar tot jaar zijn stad uit om zich in Silo voor de HEERE van de legermachten neer te buigen en offers te brengen. Daar waren de twee zonen van Eli, Hofni en Pinehas, priesters van de HEERE.*

In Silo staat de tent met daarin de ark. De tent is het zichtbare teken van Gods tegenwoordigheid. Daar gaat Elkana heen. Hij offert niet alleen, hij aanbidt ook. Het trouw uitvoeren van zijn godsdienstige verplichtingen maakt hem niet tot een formalist, die zonder nadenken een betekenisloze ceremonie uitvoert. Hij kent de genade, waarvan hij als nakomeling van Korach het voorwerp is. Dat maakt hem tot een aanbidder. Zo is dat ook voor ons. Hoewel hij de diepe oefeningen van Hanna niet begrijpt, is hij echt in wat hij gelooft.

Hier komt voor de eerste keer de uitdrukking “*de HEERE van de legermachten*” voor. Dat wijst op het koningschap van de HEERE over het heelal, over de engelen, over de sterren en ook over Zijn volk. Hij regeert over alle machten, zowel de zichtbare als de onzichtbare, in de hemel en op de aarde. Deze naam die hier door de Geest van God wordt genoemd, wordt door Hanna in *vers 11* genoemd. Zij spreekt Hem in Zijn koninklijke waardigheid aan.

Op de plaats waar Elkana heen gaat om te aanbidden, zijn de zonen van Eli als priester werkzaam. Hier worden nog alleen hun namen genoemd. De wijze waarop zij hun priesterschap uitoefenen, wordt later beschreven.

Elkana, Hanna en Peninna naar Silo | *verzen 4-7*

4 *Wanneer de dag kwam dat Elkana een offer bracht, gaf hij delen [van het vlees] aan Peninna, zijn vrouw, en aan al haar zonen en haar dochters. 5 Maar aan Hanna gaf hij een speciaal deel, want hij had Hanna lief; maar de HEE-*

RE had haar baarmoeder toegesloten. 6 Haar tegenpartij treiterde haar telkens weer om haar kwaad te maken, omdat de HEERE haar baarmoeder toegesloten had. 7 En zo ging het jaar op jaar. Zo dikwijls als zij naar het huis van de HEERE ging, treiterde zij haar zo; dan huilde zij en at niet.

Het lijkt erop dat bij het opgaan naar Silo steeds een gemeenschappelijke offermaaltijd wordt gehouden. Elkana geeft bij die gelegenheid aan ieder van zijn gezinsleden een deel van het dank- of vredeoffer. De liefde van Elkana gaat bijzonder uit naar Hanna, wat hij laat blijken door haar een dubbel deel van het dank- of vredeoffer te geven (vgl. Gn 43:34). Het lijkt erop dat dit tegelijk de aanleiding is voor het hatelijke gedrag van Peninna. Elke keer als Elkana Hanna zijn liefde betoont, herhaalt Peninna haar venijnige, tergende opmerkingen.

Door het hatelijke gedrag van Peninna is het opgaan naar Silo voor Hanna telkens een kwelling. Peninna gedraagt zich zo jaar op jaar. Peninna tergt Hanna vooral door haar te bespotten vanwege haar kinderloosheid, zo lijkt het eind van *vers 6* aan te geven. Mogelijk suggereert ze dat Hanna kinderloos is als gevolg van een oordeel van de HEERE en dat haar vroomheid daarom niet oprecht zal zijn. Haar gedrag doet denken aan Hagar die Sara verachtelijk behandelt (Gn 16:4), terwijl ook Sara net als Hanna later een zoon krijgt.

Hij kwam bij Hagar en zij werd zwanger. Toen zij nu zag dat zij zwanger geworden was, was haar meesteres in haar ogen verachtelijk. (Gn 16:4)

Van Hanna lezen we niet dat zij Peninna uitscheldt om haar getreiter. Zij verdraagt de smaad. Ze is daartoe in staat, omdat ze de gezindheid van de Heer Jezus heeft, “Die als Hij uitgescholden werd, niet terugschold, als Hij leed, niet dreigde, maar [Zich] overgaf aan Hem Die rechtvaardig oordeelt” (1Pt 2:23). Toch is haar verdriet zo groot, dat zij niet kan deelnemen aan de maaltijd (vgl. Dt 26:14a).

Ik heb er niets van gegeten toen ik in rouw was, ... (Dt 26:14a)

Het onbegrip van Elkana | *vers 8*

8 Elkana, haar man, zei dan tegen haar: Hanna, waarom huil je, waarom eet je niet, en waarom is je hart verdrietig? Ben ik je niet meer [waard] dan tien zonen?

Elkana bedoelt het goed, maar uit zijn reactie blijkt dat hij geen inzicht heeft in het verdriet van Hanna. Hij begrijpt niet wat de oorzaak ervan is.

Hanna staat met haar oefeningen alleen en onbegrepen. Ze reageert niet zoals Rachel deed, die ook kinderen wilde, maar bij het uitblijven daarvan Jakob verwijten maakt (Gn 30:1). Hanna wil niet iets voor zichzelf, ze wil iets voor God. Ze is bereid wat ze krijgt direct aan de HEERE te geven.

Toen Rachel merkte dat zij Jakob geen kinderen baarde, werd Rachel jaloers op haar zuster en zei tegen Jakob: Geef mij kinderen, en zo niet, dan sterf ik. (Gn 30:1)

Hanna wil zichzelf niet tegenover Peninna bewijzen, maar zoekt het welzijn van het volk. Ze voelt aan wat het voor God moet betekenen dat Zijn volk zo ver van Hem is afgeweken.

Elkana vindt het voldoende dat ze elkaar hebben. Hanna kijkt verder. De tevredenheid van Elkana betreft alleen zichzelf en brengt ons niets verder. Hij denkt niet zozeer aan het welzijn van Hanna, maar aan de waarde die hij toch voor haar zou moeten hebben. Wat hij zegt, kan door een vrouw als een verwijt worden gevoeld. Hij beseft niet dat de gevoelens van Hanna gevoelens zouden moeten zijn van het hele volk. Zulke gevoelens vindt de Heer vaker bij vrouwen dan bij mannen.

Het gebed van Hanna | verzen 9-11

9 Toen stond Hanna op, nadat men in Silo gegeten en gedronken had. Nu zat Eli, de priester, op een stoel bij een deurpost van de tempel van de HEERE. 10 Bitter van gemoed bad zij tot de HEERE en zij huilde erg. 11 Zij legde een gelofte af; zij zei: HEERE van de legermachten, wanneer U werkelijk de ellende van Uw dienaress aanziet, aan mij denkt en Uw dienaress niet vergeet, maar aan Uw dienaress een mannelijke nakomeling geeft, dan zal ik die voor al de dagen van zijn leven aan de HEERE geven, en er zal geen scheermes op zijn hoofd komen.

In deze verzen hebben we het gebed van Hanna in de tempel. Ze gaat met haar nood niet naar Elkana, want ze weet dat hij haar niet begrijpt. Naar Eli kan ze ook niet gaan. Ze kan wel naar de HEERE gaan. Terwijl anderen komen met offerdieren, komt Hanna met een gebroken hart en een verslagen geest. Dat veracht God niet (Ps 51:19).

De offers voor God zijn een gebroken geest; een verbrijzeld en verslagen hart zult U, o God, niet verachten (Ps 51:18-19)

Ze kan niet naar Eli gaan omdat die een priesterschap vertegenwoordigt dat niet op God is gericht, maar op zichzelf. Van priesters wordt verwacht dat ze staan om te dienen, maar Eli zit op een stoel. Die heeft hij daar zelf neergezet, want in de beschrijving van de tabernakel lezen we niet over een stoel. Hij kan niet meer goed zien (1Sm 3:2) en hij is oud en dik (1Sm 4:18). Deze lichamelijke kenmerken geven ook zijn geestelijke toestand aan. Hij vertegenwoordigt het priesterschap zoals het ook vandaag veelvuldig wordt gevonden.

De biddende Hanna vormt een groot contrast met hem. Hanna is de vrouw van wie gezegd kan worden: *“Haar waarde gaat die van robijnen ver te boven”* (Sp 31:10b). Zij is een biddende moeder. Dat stempelt het leven van het kind waar ze om vraagt. In de boeken *Koningen* lezen we vaak als aanvulling op de naam van een koning dat *“de naam van zijn moeder was ...”*. Ook Timotheüs heeft veel aan zijn moeder en grootmoeder te danken (2Tm 1:5).

...; als ik mij in herinnering breng het ongeveinsd geloof in jou, dat eerst gewoond heeft in je grootmoeder Lois en in je moeder Eunice, en ik ben ervan overtuigd ook in jou. (2Tm 1:5)

Hanna vraagt niet slechts om een kind, maar om *“een mannelijke nakomeling”*. De mannelijkheid staat voorop. Deze man moet voor de HEERE staan, om de belangen van Zijn volk te behartigen. Het geloof is helder en altijd naar de mate van zijn eenvoud. Hanna bidt specifiek, gericht, met een doel. Onze gebeden zijn vaak algemeen, doelloos en kunnen daardoor niet verhoord worden. Dat ze dan niet verhoord worden, hoeft ons dan ook niet te verbazen.

Als Leviet hoeft Samuel pas vanaf zijn vijftwintigste jaar te gaan dienen, een dienst die afgelopen is als hij vijftig wordt (Nm 8:23-26). Dat is voor Hanna niet aan de orde. Zij staat hem zijn hele leven af aan de HEERE. We zien dan ook de ontwikkeling van het hele leven van Samuel. Het wordt vanaf zijn prilste jaren op de voet gevolgd en wordt voor ons beschreven, waarbij zijn eerste vorming plaatsvindt in een goddeloze omgeving.

Als we om een zegen bidden, kunnen we hier van Hanna leren dat we in ons bidden tevens zeggen dat wat we verlangen tot eer van de Heer willen gebruiken. Dat heeft natuurlijk alleen waarde als dit het werkelijke verlangen van ons hart is. Dan zullen we wat we krijgen op grond van gelovig gebed, wijden aan Hem en het blijmoedig gebruiken in Zijn dienst.

Het maakt het genot van wat we gevraagd en gekregen hebben des te groter. De ware vreugde in alles wat we hebben, ligt in de gemeenschap die we daarin hebben met de Vader en de Zoon (1Jh 1:3-4).

...; wat wij gezien en gehoord hebben, verkondigen wij ook u, opdat ook u met ons gemeenschap hebt. En onze gemeenschap nu is met de Vader en met zijn Zoon Jezus Christus. En deze dingen schrijven wij <u>, opdat onze blijdschap volkomen is. (1Jh 1:3-4)

Ook als nazireeër hoeft Samuel niet noodzakelijk zijn hele leven aan God toe te wijden. De nazireeërgelofte wordt afgelegd voor een bepaalde periode (Nm 6:1-8). Dat kan een korte tijd zijn. Hanna wijdt haar zoon echter voor zijn hele leven. Als kenmerk daarvan zal hij zijn haar niet afknippen. Lang haar is een beeld van toewijding en afhankelijkheid, het zichzelf onderdanig opstellen. Voor Samuel is dat ten opzichte van God.

In de tijd van de gemeente mag de vrouw dat laten zien ten opzichte van de man (1Ko 11:1-16). Voor iedere christen geldt dat hij sinds zijn bekering in geestelijke zin toegewijd en onderdanig is aan de Heer Jezus, volledig van Hem afhankelijk. Het is een leven vanuit de vraag: "Wat moet ik doen, Heer?" (Hd 22:10a).

Eli en Hanna | verzen 12-16

12 En het gebeurde, toen zij lang bleefbidden voor het aangezicht van de HEE-RE, dat Eli op haar mond lette. 13 Want Hanna sprak in haar hart; alleen haar lippen bewogen, maar haar stem werd niet gehoord. Daarom hield Eli haar voor dronken. 14 En Eli zei tegen haar: Hoelang zult u zich nog dronken gedragen? Ontdoe u van uw wijn. 15 Maar Hanna antwoordde en zei: Nee, mijn heer, ik ben een diepbedroefde vrouw; ik heb geen wijn of sterkedrank gedronken, maar ik heb mijn ziel uitgestort voor het aangezicht van de HEERE. 16 Houd uw dienares toch niet voor een verdorven vrouw, want vanwege de veelheid van mijn gedachten en mijn verdriet heb ik tot nu toe gesproken.

De hogepriester Eli heeft geen kennis van Gods gedachten. Hij, die als hogepriester het meest van allen voor de grootste moeilijkheden van het volk tussenbeide zou moeten treden, begrijpt het minst van een diepbedroefde vrouw. Hij behandelt Hanna onbarmhartig, terwijl hij juist als hogepriester barmhartig zou moeten zijn. Hij breekt op brute wijze haar gemeen-

schap met de HEERE af. Ze bidt intens en lang, omdat haar verdriet en nood groot zijn.

Eli bewijst zijn onbekwaamheid als hogepriester door een biddende vrouw niet als zodanig te herkennen. Hij is blijkbaar meer gewend aan dronken vrouwen. Wel zou hij dan toch het verschil moeten zien tussen een echt dronken vrouw, die zich ongecontroleerd gedraagt en de biddende Hanna. Hij heeft geen inzicht in wat het hart van Hanna bezighoudt. Hij is onbekwaam te sympathiseren met de beste geest en gezindheid van zijn tijd.

Als de gemeente is ontstaan en de gelovigen vervuld zijn met de Heilige Geest, denkt het ongelovige volk ook dat de eerste christenen dronken zijn (Hd 2:13-15). De geestelijke mens wordt altijd voor gek verklaard door hen die geen weet hebben van de kracht van God in de innerlijke mens. Als de hoogste priester al zo'n verkeerd inschattingsvermogen heeft, hoe moet dan wel de toestand van het volk zijn?

Anderen echter zeiden spottend: Zij zijn vol zoete wijn. Petrus echter stond op met de elf, verhief zijn stem en sprak hen toe: Joodse mannen en u allen die in Jeruzalem woont, dit zij u bekend en leent het oor aan mijn woorden. Want dezen zijn niet dronken, zoals u veronderstelt; want het is [het] derde uur van de dag. (Hd 2:13-15)

Hanna is hier de ware priester die bidt voor het volk. Zij is in de ware priesterlijke gezindheid, want haar verlangen is dat het volk terugkeert naar God. Daarom bidt zij om een mannelijke nakomeling. Om het volk terug te brengen bij God vraagt zij of God daarvoor een man wil verwekken.

Zij stort haar hart uit, maar Eli let slechts op haar mond. Hij gaat af op het uiterlijk en komt daardoor tot het verkeerde oordeel dat zij dronken is. De reactie van Hanna op de beschuldiging is zachtmoedig en mooi. Ze richt zich tot hem met al het respect dat hem om zijn leeftijd en functie toekomt. Ze verwijt hem niet het gedrag van zijn zonen en zijn falen om hen te bestraffen. Ze gooit hem niet voor de voeten dat hij eerst maar eens orde op zaken moet stellen in zijn eigen huis, voordat hij anderen hard beschuldigt en veroordeelt. In plaats van tegen hem op te staan, buigt ze zich voor hem. Het enige wat ze doet, is haar gedrag verklaren en daarvoor begrip vragen.

Ze is meer dan gewoon vurig geweest in haar gebed tot God, en dat, zegt zij hem, is de ware reden van de wanorde, waarin zij leek te zijn. Als wij

onrechtvaardig berispt worden, kunnen wij proberen ons gedrag te verklaren als zuiver voor de Heer. Tevens moeten we door de verklaring van ons gedrag proberen onze broeders te overtuigen van wat zij verkeerd hebben begrepen.

De verhoring toegezegd | verzen 17-18

17 Toen antwoordde Eli en zei: Ga in vrede, en de God van Israël zal u geven wat u van Hem gebeden hebt. 18 Zij zei: Laat uw dienares genade vinden in uw ogen. Vervolgens ging de vrouw haars weegs. Zij at [weer] en haar gezicht stond bij haar niet meer [als voorheen].

Eli vraagt niet wat er aan de hand is. Zijn geestelijk gevoel is te zeer afgestompt om Hanna uit te nodigen hem te vertellen wat haar zo bezighoudt, welke grote zorg en smart haar kwellen. Toch gebruikt God Eli om Hanna de gevraagde toezegging te doen. Als een vergoeding voor zijn haastige, onvriendelijke berisping zegent Eli haar vriendelijk en vaderlijk.

Hij heeft de verklaring van Hanna niet als een belediging opgevat, zoals velen maar al te zeer geneigd zijn om te doen als hun wordt aangetoond dat ze zich hebben vergist. Hij is door Hanna overtuigd en moedigt haar nu even sterk aan te geloven in haar gebed als hij haar even tevoren in haar gebed heeft gehinderd. Door de woorden “*ga in vrede*”, geeft hij niet alleen te kennen dat hij overtuigd is van haar onschuld, maar zegent hij haar als gezaghebbende, omdat hij hogepriester is, in de naam van de HEERE.

In korte tijd heeft hij een totaal andere en ditmaal juiste mening gekregen van haar wijsheid en Godsvrucht. Hij zegt haar toe dat de God van Israël haar de bede – waaruit die ook mag bestaan – zal geven, die zij van Hem heeft gebeden. Hanna aanvaardt in vertrouwen wat Eli haar meegeeft en veracht het niet. Ze neemt zijn zegen aan als de stem van God voor haar ziel.

Is Hanna er geen voorbeeld van dat wij hen kunnen winnen die ons gesmaad hebben omdat zij ons niet kenden, door een zachtmoedige en nederige houding tegenover hen te tonen? We kunnen hen misschien zelfs tot onze vrienden maken, en hun berispingen aan ons adres veranderen in gebeden voor ons.

Hanna heeft haar last bij de HEERE gelaten en keert verlicht terug naar huis. Het gebed heeft haar veranderd. Peninna zal zich verbaasd hebben afgevraagd wat er met Hanna is gebeurd, hoe die grote verandering tot stand is gekomen.

De oefeningen van Hanna zijn een grote bemoediging voor allen die in grote geestelijke nood zijn. Er kan al jaren lang een diepe, scherpe pijn zijn, een honger van het hart die maar niet gestild wordt, een teleurgesteld hopen. Er is niets anders dan een stil wachten. Als het de uitwerking heeft die het bij Hanna heeft, dan wordt door deze omstandigheden geleerd hoe we moeten bidden. We zullen dan het geheim van het kinderlijke geloof ontdekken. Ook zullen we ontdekken dat we geschikt gemaakt worden om de ontvanger te worden van de een of andere onschatbare gift voor de wereld.

De geboorte van Samuel | verzen 19-20

19 Zij stonden 's morgens vroeg op, bogen zich neer voor het aangezicht van de HEERE, keerden terug en kwamen aan bij hun huis in Rama. Elkana kwam bij zijn vrouw Hanna, en de HEERE dacht aan haar. 20 Het gebeurde na verloop van dagen dat Hanna zwanger werd. Zij baarde een zoon en gaf hem de naam Samuel, want, [zei ze,] ik heb hem van de HEERE gebeden.

Als Elkana en zijn gezin klaar zijn met offeren, gaan ze weer naar huis. Ze hebben een lange reis voor zich, maar ze willen niet vertrekken, voordat ze als gezin hebben aanbeden. Het is een voorbeeld voor ons persoonlijk en als gezin. De kracht van het geestelijke leven van het gezin ligt in het samen bidden en aanbidden. De eerste daad van de dag moet zijn dat we de Heer aanbidden. Aan Hem, Die in alle dingen de Eerste is en de eerste plaats inneemt, behoort ook onze eerste tijd en aandacht gewijd te zijn.

De geboorte van Samuel gebeurt niet langs bovennatuurlijke weg, maar via de weg die God daarvoor gegeven heeft. Wel geeft Hij deze vrucht op de gemeenschap omdat Hij aan Hanna denkt, dat wil zeggen dat Hij denkt aan het gebed van Hanna en dat nu gaat verhoren. Gedenken is voor God niet dat Hij Zich plotseling iets herinnert wat is weggezak, maar het handelen op grond van een eerder verzoek omdat daarvoor nu de tijd is aangebroken. Wat gebeurt, wordt verbonden met iets wat vroeger ligt.

Samuel wordt geboren. In de naam die zij hem geeft, brengt zij Gods grote goedheid tegenover haar in de verhoring van haar gebed tot uiting. “*Samuel*” betekent ‘van God gebeden’ of ‘door God verhoord’ – omdat zij de HEERE om hem heeft gebeden. Deze naam geeft tevens het karakter van Samuel aan. Hij zal een man van gebed zijn, zijn dienst zal worden gekenmerkt door gebed (1Sm 7:5; 8:6; 12:19,23; 15:11).

Een vrouw van gebed brengt een zoon van gebed voort. Hanna heeft gesmeekt, Samuel doet voorbede. Het terugbrengen van het volk onder het gezag van God is alleen mogelijk door gebed en het Woord van God. Voor Hanna geldt het woord: “*Wie met tranen zaaïen, zullen met gejuich maaien*” (Ps 126:5).

Telkens als zij de naam ‘Samuel’ noemt, geeft zij God de eer voor Zijn goedheid en genade. Zo zouden wij ons ook steeds over de zegeningen die we hebben ontvangen, in dankbaarheid moeten uiten (Ps 116:1-2).

*Ik heb de HEERE lief,
want Hij hoort mijn stem, mijn smeekbeden.
Want Hij neigt Zijn oor tot mij,
daarom zal ik [Hem al] mijn dagen aanroepen.
(Ps 116:1-2)*

Hoeveel situaties kunnen wij ‘Samuel’ noemen? Telkens als wij uit een nood gered zijn of als in een behoefte is voorzien op grond van gebed, kunnen wij daar ‘Samuel’ op schrijven. We zullen dan die situaties bijzonder aan God toewijden, Hem daarvoor eren.

Elkana bevestigt Hanna’s geloof | verzen 21-23

21 Die man Elkana ging met zijn hele gezin op weg om de HEERE het jaarlijkse offer en [ook] zijn gelofte[offer] te brengen. 22 Hanna ging echter niet mee maar zei tegen haar man: Als de jongen van de borst af is, zal ik hem brengen, zodat hij voor het aangezicht van de HEERE verschijnt en daar voor eeuwig blijft. 23 En Elkana, haar man, zei tegen haar: Doe wat goed is in jouw ogen; blijf [hier] totdat hij van de borst af is; moge de HEERE Zijn woord gestand doen. Zo bleef de vrouw [thuis] en zoogde haar zoon, totdat hij van de borst af was.

Samuel zal naar de bedoeling van Hanna als priester voor het aangezicht van de HEERE verschijnen. Hij vervult in de praktijk de priesterdienst. Hanna heeft hoge gedachten van haar zoon in verbinding met God. Zij is niet tevreden met een middelmatig leven voor haar zoon. Dit is geen

natuurlijke trots. Het komt voort uit haar verlangen dat in zijn leven alleen de HEERE centraal zal staan.

Eerst moet hij door haar gevoed worden. Onder haar invloed en door haar voeding en opvoeding zal hij de basisvorming krijgen die nodig is voor zijn verblijf bij de HEERE in een goddeloze omgeving. Daarom blijft zij thuis als Elkana weer op weg gaat om het jaarlijkse offer te brengen. Elkana geeft blijk van zijn geloof door in te stemmen met de wens van Hanna om te wachten tot Samuel zover is dat hij mee kan en ook daar kan blijven.

Elkana heeft de gelofte van Hanna bevestigd (*Nm 30:13-14*), en doet ook zelf een gelofte. Hij wordt aangemoedigd door het geloof van Hanna. Hij vertrouwt erop dat de HEERE zal doen wat Hij heeft gezegd. Dat lijkt erop te wijzen dat hij is gaan delen in de verwachting van de zegen die door dit kind tot Israël zal komen als gevolg van het gebed van Hanna.

Hanna blijft thuis omdat het kind melk nodig heeft. De tijd zal komen dat het kind de melk niet meer nodig heeft. Onze kinderen hebben onze hulp nodig in hun geestelijke groei, maar er moet een tijd komen dat zij zelf geestelijk voedsel tot zich nemen. We leren hun lezen en bidden en we lezen en bidden met hen, maar er komt een tijd dat ze dit zelf moeten gaan doen. Ze moeten zelfstandig voor de Heer leren staan.

Hanna staat Samuel af | *verzen 24-28*

24 Daarna, toen hij van de borst af was, nam zij hem met zich mee, met een driejarige jonge stier, een efa meel en een kruik wijn. Zij bracht hem in het huis van de HEERE in Silo, toen de jongen nog [heel] jong was. 25 Zij slachtten de stier en brachten de jongen bij Eli. 26 En zij zei: Och, mijn heer, [zo waar] u zelf leeft, mijn heer, ik ben die vrouw die hier bij u stond om tot de HEERE te bidden. 27 Ik bad om deze jongen, en de HEERE heeft mij gegeven wat ik van Hem gebeden heb. 28 Daarom heb ik hem ook voor al de dagen dat hij [op aarde] is, aan de HEERE overgegeven; hij is van de HEERE gebeden. En hij boog zich daar voor de HEERE neer.

Als de tijd gekomen is – Samuel is dan ongeveer drie jaar oud –, staat Hanna hem af aan de HEERE. Ze vertrouwt hem toe aan de zorgen van Eli, van wie hij zijn verdere vorming en opleiding zal krijgen voor de dienst in

de tabernakel. Ze heeft hem van de HEERE gekregen en geeft hem aan de HEERE terug (1Kr 29:14b).

*Want van U is alles, en uit Uw hand hebben wij het U gegeven.
(1Kr 29:14b)*

Ze brengt de zoon van haar gelofte naar het huis van de HEERE, samen met een offer. Haar offer bestaat uit “een driejarige jonge stier, een efa meel en een kruik wijn”. De stier dient als dank- of vredeoffer of gelofteoffer, het meel als spijsoffer en de wijn als drankoffer. Het doel van haar gelofte is Christus, want daarvan spreekt het hele offer.

De stier spreekt van de Heer Jezus als het brandoffer. Hanna beseft dat ze alleen op grond daarvan haar zoon aan God kan aanbieden. Het getal drie is het getal van de opstanding. Het fijne meel spreekt van de Heer Jezus als het spijsoffer, de ware Mens Die in nederigheid op aarde heeft geleefd in volle toewijding aan God tot in de dood. De wijn spreekt van de vreugde die God in Zijn Zoon vindt. Die vreugde vindt Hij ook in allen in wie de Zoon op aarde zichtbaar wordt, zoals bij Paulus (Ep 2:17) en zoals het ook in het leven van Samuel zal gebeuren.

*Maar ook al word ik als een drankoffer uitgegoten over de offerande en bediening van uw geloof, dan verblijd ik mij, en ik verblijd mij met u allen.
(Ep 2:17)*

Met de woorden “[zo waar] u zelf leeft” wil Hanna zeggen: ‘Zo waar als het is dat u leeft, zo waar is het dat ik hier toen bij u stond om tot de HEERE te bidden.’ Ze vertelt Eli over hun eerste ontmoeting en de verhoring door de HEERE. Dat zal meer dan drie jaar geleden zijn. Ze herinnert zich nog precies de plek waar ze stond. Zo gaat dat vaak met speciale gebeurtenissen in iemands (geestelijke) leven, of het nu gaat om lijden of om een bijzonder woord van de Heer of om een bijzondere ontmoeting. Hanna verheugt zich op dezelfde plek waar ze in haar droefheid tot de HEERE heeft gesproken.

Ook nu is er geen enkel verwijt in de richting van Eli. Ze komt niet verhaal halen voor het onrecht dat hij haar heeft aangedaan. Ze komt ook niet triomfantelijk haar gelijk vertellen. Het lijkt alsof ze dat allemaal vergeten is. Ze denkt op die plaats alleen aan haar gebed. Haar triomf is in God. Hem kent ze als de overvloedige Gever van al het goede. Ze komt haar gelofte inlossen. Hanna leert ons hoe we het onrecht dat ons door mensen is aangedaan, kunnen overwinnen en vergeten.

De eerste handeling die we van Samuel lezen is dat hij de HEERE aanbidt. Dat is het resultaat van de melk die Hanna hem heeft gegeven. Hij heeft dit geleerd van zijn moeder. Zij is een bidder. Dat zien we ook in het volgende hoofdstuk. Haar lofzang is een gebed. Haar gebed is aanbidding of profetie. Vaak zal ze met Samuel hebben gebeden, vaak zal hij haar hebben zien bidden. De indrukken die hij in zijn eerste jaren heeft opgedaan, hebben hem gevormd.

1 Samuel 2

Inleiding

Na het gebed van Hanna als smeekbede in het vorige hoofdstuk, horen we nu een gebed van haar als aanbidding en profetie. Het gaat daarin niet zozeer over de kleine Samuel, maar over Christus (*vers 10*). Zo moet het gebed voor ieder van onze kinderen zijn. Het gaat niet om hun maatschappelijke voorspoed, maar of Christus in hen gezien zal worden.

Zoals al eerder is opgemerkt, lijkt het gebed van Hanna op de lofzang van Maria (*Lk 1:46-55*). Zowel Hanna als Maria is een voorbeeld van een getrouw overblijfsel in hun tijd. Beiden voelen ze de vervallen toestand van Gods volk diep aan. Beiden begrijpen ze dat geen mens, maar alleen God hierin verandering kan aanbrengen. Het zijn allebei profetische liederen en een grote bemoediging aan het begin van een geschiedenis die door donkere wolken wordt gekenmerkt. Het is als de boog van de hoop in de wolken van het dreigende oordeel.

Het gebed heeft vier delen:

1. *verzen 1-3* Hanna bezingt de God van haar heil of behoudenis als de trouwe, almachtige, alwetende God. Ze spreekt over “onze” God (*vers 2*).
2. *verzen 4-5* Hanna spreekt over de redding die zij heeft ervaren en de vernedering van de tegenstander.
3. *verzen 6-8a* De weg waarop redding wordt ervaren, is die van dood en opstanding.
4. *verzen 8b-10* God voert alles tot Zijn doel, de strijd tussen goed en kwaad wordt voor eeuwig beslecht. Christus regeert over de herschappen aarde.

Het gebed van Hanna, waarin zij de gevoelens van haar hart uitstort, nadat zij haar zoon aan de HEERE heeft gewijd, is een lofzang met een profetisch en Messiaans karakter. Het is een psalm als de rijpe vrucht van de Geest van God. Hanna is bekend met de bestemming van Israël om een koninkrijk te zijn. Ze weet van de beloften die God aan de vaders heeft gedaan.

Ze is vervuld van het verlangen naar de vervulling van de beloften. In de geest ziet ze de Koning Die de HEERE aan Zijn volk zal geven en door Wie Hij Zijn volk de heerschappij over de aarde zal geven.

Uitingen van vreugde | vers 1

1 Toen bad Hanna en zei:

*Mijn hart springt op van vreugde in de HEERE,
mijn hoorn is opgeheven in de HEERE;
mijn mond is wijd open tegen mijn vijanden,
want ik verheug mij in Uw heil.*

Het grote profetische perspectief van dit gebed begint met persoonlijke uitingen van de zielenoefeningen van een vrouw. Ze spreekt over “*mijn hart*”, “*mijn hoorn*”, “*mijn mond*”. Vanuit deze persoonlijke beleving gaat ze in de loop van haar lofzang tot de einden van de aarde (vers 10).

Haar eerste gebed heeft ze in stilte gebeden – alleen haar lippen bewogen (1Sm 1:13) – tot God Die ook luistert naar wat in het geheim wordt gezegd. Nu opent ze haar mond wijd om de heerlijke dingen te vertellen die de HEERE heeft gedaan. Ze spreekt uit de overvloed van haar hart. Haar hart verheugt zich niet zozeer in de gave, Samuel, maar in de HEERE als de Gever. “*Mijn hoorn*” ziet op de kracht waarop zij steunt, als voorloper van de hoorn van de Gezalfde (vers 10).

Het eerste deel van het vers (“*hart*”) en het derde deel (“*mond*”) horen bij elkaar. De mond geeft uiting aan wat er in het hart leeft (Rm 10:10). Ook het tweede deel (“*hoorn*”) en het vierde deel (“*hulp*”) horen bij elkaar. De hoorn is een beeld van kracht. Haar hulp ligt in de kracht van de HEERE.

*Want met [het] hart gelooft men tot gerechtigheid en met [de] mond belijdt men tot behoudenis.
(Rm 10:10)*

Niemand is met de HEERE te vergelijken | vers 2

2 Er is niemand zo heilig als de HEERE,
want er is niemand buiten U,
en er is geen rotssteen als onze God.

Nadat ze haar eigen vreugde heeft geuit over wat zij in de HEERE heeft gevonden, gaat ze verder met alleen over Hem te spreken. Ze stijgt uit boven

haar eigen zegeningen en wordt als het ware helemaal in beslag genomen door Wie Hij is.

Het eerste kenmerk dat ze bezingt, is Zijn heiligheid. Heiligheid is een bijzonder kenmerk van de God van Israël. Geen afgod maakt daar aanspraak op.

Buiten Hem is er ook geen God. Alleen Hij is de ongeschapen, eeuwige God. Alles wat buiten Hem is, komt uit Hem voort. Hij is de oorsprong ervan. Niets buiten Hem heeft een bestaan los van Hem. *“Want in Hem zijn alle dingen geschapen in de hemelen en op de aarde, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten: alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen”* (Ko 1:16).

Buiten Hem is er ook geen steun te vinden, is er geen bron van redding. Elke zekere en vaste hulp is alleen in Hem aanwezig. Hij is de enige rots.

De HEERE is alwetend | vers 3

3 Spreek toch niet steeds zo bijzonder hoogmoedig,
 en laat niets hooghartigs uit uw mond gaan;
 want de HEERE is een [al]wetend God,
 en Zijn daden zijn recht.

Het tweede kenmerk is Zijn alwetendheid (Ps 139:1-4). Hij ziet niet alleen de daden, maar ook de gedachten en motieven: *“En geen schepsel is voor Hem onzichtbaar, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen van Hem met Wie wij te doen hebben”* (Hb 4:13). Hij toetst alle daden.

Dit is voor Hanna een troost en voor Peninna een waarschuwing haar toon te matigen en te letten op wat ze zegt. Over het hoofd van Peninna heen spreekt Hanna tot de vijanden van Israël en van God. Ze geeft het oordeel over aan de HEERE, Die volkomen recht zal doen waar nu nog onrecht heerst.

De rollen worden omgedraaid | verzen 4-5

4 De boog van de sterken is gebroken,
 maar zij die struikelden, zijn met kracht omgord.
 5 Zij die verzadigd waren, hebben zich om brood verhuurd,
 maar zij die hongerig waren, zijn het niet meer.

*Zelfs de onvruchtbare heeft er zeven gebaar,
maar zij die veel kinderen had, is verkommerd.*

Alle handelingen worden door God bestuurd. Hij zorgt voor een omkering van de rollen. Hij staat achter de ontwikkeling van de dingen. Alleen door Zijn raad kunnen we een werk met succes beginnen, voortzetten en voltooien. Alles wat Hij Zich voorneemt en uitvoert of laat uitvoeren, elke handeling, elke gedachte, alles is overwogen en gewogen, volmaakt harmonieus en doeltreffend. Niets is tevergeefs of nutteloos. Elk resultaat zal dit bevestigen.

Hanna ziet in het geloof het resultaat van het handelen van de HEERE. Door Zijn ingrijpen wordt de held krachteloos en wordt de krachteloze met kracht omgord. Zo gaat het ook met hen die verzadigd zijn en met hen die hongerig zijn; met hen die onvruchtbaar zijn en met hen die rijk aan kinderen zijn (*Ps 113:9; Js 54:1-6*).

*Die de onvruchtbare doet wonen in [haar] gezin:
een blijde moeder van kinderen. (Ps 113:9)*

Deze volkomen omkering van de rollen zal plaatsvinden door de oordelen die aan het vrederijk voorafgaan en de vestiging van het vrederijk: *“Daar het rechtvaardig is bij God, aan hen die u verdrukken, verdrukking te vergelden, en aan u die verdrukt wordt, rust met ons bij de openbaring van de Heer Jezus van [de] hemel met [de] engelen van Zijn kracht, in vlamvend vuur” (2Th 1:6-7)*. Voorbeelden daarvan zien we in het boek *Esther*, waar de HEERE Haman vernedert en Mordechai verhoogt. We zien het ook in dit boek in Zijn vernederen van Saul en Zijn verhogen van David.

Wat de HEERE in zegen doet | verzen 6-8a

- 6 De HEERE doodt en maakt levend,
Hij doet in het graf neerdalen en Hij doet [daaruit] opkomen.
- 7 De HEERE maakt arm en maakt rijk,
Hij vernedert, ook verhoogt Hij.
- 8a Hij verheft de geringe uit het stof;
uit het vuil verhoogt Hij de arme
om [hen] bij edelen te doen zitten,
om hen een erezetel te laten verkrijgen.

Dit is het derde deel. Alles gaat over de HEERE, wat Hij doet. Hanna kijkt over de dood en het graf heen en wijst op het leven en de opstanding. Dit is bijzonder in het Oude Testament (*Dt 32:39a*). Alle zegen van de HEERE is gebaseerd op de dood en opstanding van Christus. Allen die weten dat zij van zichzelf dood zijn, krijgen leven in Hem. Zij mogen weten dat ze met Hem gestorven en opgestaan zijn. In de opstanding worden alle beloften van God vervuld. Dat heeft ook Abraham geleerd en geloofd: *“Hij heeft overwogen, dat God machtig was hem zelfs uit [de] doden op te wekken”* (*Hb 11:18b*).

*Zie nu [in] dat Ik, Ik Die ben,
er is geen God naast Mij.
Ik dood en Ik maak levend, ...
(Dt 32:39a)*

De HEERE heeft rijken en armen gemaakt, opdat mensen van elkaar afhankelijk zullen zijn (*Sp 22:2*). Dit geldt ook in geestelijk opzicht. Zij die rijk zijn, dat wil zeggen die hun geestelijke rijkdommen kennen, hebben dat aan God te danken. Zij die arm zijn, zien op tot God. Dit onderscheid uit de hand van God te aanvaarden maakt dankbaar en tevreden (*vgl. Jk 1:9-10a*). Dat bewaart de rijke voor hoogmoed en de arme voor ontmoediging. Rijken en armen hebben elkaar nodig. Het onderscheid in de positie die we innemen, is ook door God aangebracht.

*Rijken en armen ontmoeten elkaar,
de HEERE heeft hen allen gemaakt.
(Sp 22:2)*

In het vreedrijk zal God de grote eindresultaten van Zijn handelen laten zien. Zij die nu gering en arm zijn, zullen dan een ereplaats krijgen. Voorbeelden daarvan zien we in Jozef die van slaaf en gevangene een regeerder wordt (*Gn 41:14,38-44*) en in Lazarus die op aarde een bedelaar is, maar in de hemel een plaats krijgt in de schoot van Abraham (*Lk 16:20-22*).

De HEERE is almachtig | *verzen 8b-9*

*8b Want de grondvesten van de aarde zijn van de HEERE
en Hij heeft de wereld daarop geplaatst.*

*9 Hij zal de voeten van Zijn gunstelingen bewaren,
maar de goddelozen zullen zwijgen in de duisternis,
want een man is niet sterk door [eigen] kracht.*

Hier begint het vierde deel. Hanna bezingt Hem als de Almachtige. Dat zien we in de wijze waarop de HEERE de aarde heeft gegrondvest. De grondvesten of zuilen waarop Hij de aarde heeft gesteld, is Zijn Woord,

want Hij draagt het heelal “door het woord van Zijn kracht” (Hb 1:3). De aarde rust op grondvesten die de aarde dragen door de kracht die Hij eraan verleent. Als de grondvesten van de aarde van Hem zijn, heeft de rechtvaardige niets te vrezen.

Met de almacht die in de bewaring van Zijn schepping openbaar wordt, bewaart de HEERE ook de voet van Zijn gunstgenoten. Hoe zou de macht van de mens het ooit kunnen opnemen tegen de almacht van die grote God? Hij bewaart de voeten van Zijn gunstgenoten op weg naar het erfdeel dat Hij hun heeft beloofd, zodat ze niet struikelen en vallen (Ps 116:8; 121:3). Hij be-

Ja, U, HEERE, hebt mijn ziel immers gered van de dood, mijn ogen van tranen, mijn voet van struikelen.
(Ps 116:8)

waart het erfdeel voor Zijn gunstgenoten en bewaart Zijn gunstgenoten voor het erfdeel (1Pt 1:4-5a). Maar van de goddelozen, die de rechtvaardige verdrukken en vervolgen, zal God het licht van Zijn genade wegnemen, zodat zij in duisternis omkomen. De kracht van de goddeloze vermag niets tegen de almacht van God.

De Koning en Gezalfde van de HEERE | vers 10

*10 Zij die de HEERE ter verantwoording roepen, zullen verpletterd worden;
Hij zal in de hemel over hen donderen.
De HEERE zal rechtspreken over de einden der aarde;
Hij zal Zijn Koning kracht geven,
en de hoorn van Zijn Gezalfde opheffen.*

Alle opstand tegen de HEERE zal worden gebroken. Hij zal Zijn donder in de hemel laten horen over al Zijn tegenstanders. Donder is de aankondiging dat de HEERE eraan komt om te oordelen. Als het dondert, voelt de mens op een alarmerende wijze de tegenwoordigheid van de almachtige God. Zo maakt de HEERE door oordeel de weg vrij om het vreedrijk te gronden.

Dit rijk beslaat de hele aarde, tot de einden ervan. Dan geeft de HEERE het bestuur van dit rijk aan “Zijn Koning”. Hanna besluit haar gebed met “Zijn Gezalfde”. Dat zegt als het ware dat de Gezalfde van God Gods laatste woord aan de mens is. “Zijn Koning” en “Zijn Gezalfde” is niemand anders dan de Heer Jezus. Om Hem gaat het in dit boek (vers 35). Net als de naam

“HEERE van de legermachten” voor het eerst gebruikt wordt door Hanna (1Sm 1:11), daar als onvruchtbare en bedroefde vrouw, is dat ook het geval met de naam “Gezalfde”, maar nu door een vruchtbare en blijde vrouw.

Samuel en de zonen van Eli | verzen 11-17

11 Daarna ging Elkana naar Rama, naar zijn huis, terwijl de HEERE bleef dienen onder toezicht van de priester Eli. 12 De zonen van Eli echter waren verdorven mannen; zij kenden de HEERE niet. 13 Want de handelwijze van deze priesters met het volk was [aldus: wanneer] iemand een offer bracht, kwam de knecht van de priester, terwijl het vlees kookte, met een drietandige vork in zijn hand, 14 stak die in de kookpot, in de ketel, in de pan of in de pot, [en] alles wat de vork [dan] optrok, nam de priester voor zichzelf. Zo deden zij met al de Israëlieten die daar in Silo kwamen. 15 Ook vóór zij het vet in rook lieten opgaan, kwam de knecht van de priester en zei tegen de man die het offer bracht: Geef dat vlees om te braden aan de priester, want hij wil geen gekookt vlees van u aannemen, maar rauw. 16 En wanneer die man tegen hem zei: Zij moeten dat vet beslist eerst in rook laten opgaan; neem daarna [maar] voor uzelf zoals uw ziel verlangt, [dan] zei hij tegen hem: Nee, u moet het nú geven, en zo niet, dan neem ik het met geweld. 17 Zo was de zonde van deze jongemannen voor het aangezicht van de HEERE erg groot, want de mensen verwierpen [hierdoor] het offer van de HEERE.

Samuel wordt steeds “jongen” genoemd. Dat geeft de tegenstelling aan tot de volwassenen om hem heen. Het geeft ook aan dat God iets nieuws begint met wat in de wereld niet geacht wordt. Hij verbergt Zijn plannen “voor wijzen en verstandigen” en openbaart “ze aan kleine kinderen” (Mt 11:25).

De Geest toont de ontwikkeling van het kind Samuel tot een volwassen man en dienaar in een godsdienstige en tegelijk goddeloze omgeving. Dat kan alleen Gods werk zijn. Samuel wordt in het verborgene gevormd. Hij dient niet Eli voor het aangezicht van de HEERE, maar hij dient de HEERE onder toezicht van Eli. Mogelijk is hij in zijn heel jonge jaren zelfs ook nog afhankelijk van de zorg van de vrouwen bij wie de zonen van Eli slapen.

De zonen van Eli zijn “verdorven mannen” of “kinderen Belials” (Statenvertaling), dat wil zeggen dat ze niets met Christus gemeen hebben (2Ko 6:15a). In deze twee

En welke overeenstemming heeft Christus met Belial? (2Ko 6:15a)

priesters zien we hoe uiterlijke tegenwoordigheid bij God, zonder Hem te kennen, het ergste afwijken van Hem tot gevolg heeft. Een heiligheid die alleen uiterlijk is, is de ergste onheiligheid. De zonen van Eli handelen alsof er geen God is. Hun handelwijze heeft tot gevolg dat het volk het offer gering gaat achten en zich niets meer van Gods voorschriften aantrekt.

God heeft er in de wet in voorzien dat de priesters hun deel krijgen van het dank- of vredeoffer (*Lv 7:34*). Daarmee zijn de zonen van Eli echter niet tevreden. Zij hebben daar lak aan. Ze nemen niet alleen veel meer dan waarop ze recht hebben, ze nemen het zelfs ook voordat God Zijn deel heeft gekregen. Het is machtsvertoon en een uiting van ongerechtigheid en aanmatiging van de grofste soort.

Vandaag zien we dat gebeuren als de kerk van de mensen van Gods volk afneemt waar God recht op heeft. We zien het in kerkleiders die zichzelf verrijken ten koste van het kerkvolk. In zo'n situatie zijn mensen nodig die God weer Zijn deel geven als eerste Rechthebbende. Nemen wij het beste voor onszelf en moet God genoeg nemen met de restjes?

Het volk dat komt offeren, kent de wet en ze spreken deze verdorven priesters daarop aan. Ze wijzen erop dat eerst het vet moet worden geofferd (*Lv 3:3-5,16*). De knecht van de priester heeft daar geen boodschap aan. Hij heeft zijn opdracht van de priester gekregen en daar houdt hij zich nauwgezet aan. Dat levert hem ook het meeste voordeel op. Hij dreigt zelfs met geweld als de offeraars niet geven wat de priester eist.

Dit optreden geeft een beeld van de dienst aan God die als een erg grote zonde wordt aangemerkt. De vertegenwoordigers van God stellen Hem voor als een gewelddadige, inhalige God. Het resultaat is dat de mensen het met het offer ook niet meer zo nauw nemen. Wij kunnen hier de les leren dat een verkeerde voorstelling van Wie God is, zal voeren tot een kleineren van de Heer Jezus en Zijn werk.

Samuel dient de HEERE | *vers 18*

18 Maar Samuel diende voor het aangezicht van de HEERE. Hij was een jongen, gekleed in een linnen priesterhemd.

Na de beschrijving van de goddeloosheid van de priesterzonen, zien we hier weer de ware dienaar. Hoewel Samuel niet tot de priesterlijke familie behoort, is hij wel de ware priester. Zijn reinheid in de onreine omgeving komt sterk naar voren. Het gedrag van Samuel staat in schril contrast met het gedrag van de zonen van Eli.

De linnen efod is een gewaad van linnen dat de priesters dragen (1Sm 22:18). David draagt het ook een keer, als hij de ark naar Sion brengt (2Sm 6:14). David is een koning-priester. Reinheid en priesterlijke gezindheid horen bij elkaar. Samuel is niet van de familie van Aäron, maar hij leeft wel in Gods tegenwoordigheid en kan als profeet Gods gedachten doorgeven.

Groei | verzen 19-21

19 Zijn moeder maakte van jaar tot jaar een klein bovenkleed voor hem en bracht hem dat, wanneer zij met haar man kwam om het jaarlijkse offer te brengen. 20 Dan zegende Eli Elkana en zijn vrouw, en zei: Moge de HEERE u nageslacht geven uit deze vrouw, vanwege dat wat zij de HEERE gebeden heeft. Vervolgens gingen zij [weer terug] naar zijn [woon]plaats. 21 En inderdaad zag de HEERE naar Hanna om. Zij werd zwanger en baarde drie zonen en twee dochters, en de jonge Samuel werd groot bij de HEERE.

Als Elkana en Hanna het jaarlijkse offer gaan brengen, neemt Hanna telkens een klein bovenkleed voor Samuel mee. Dat betekent dat zijn moeder bezig is met zijn groei. Elk jaar neemt ze de juiste maat mee. Zij kent zijn groei. Kennen wij de geestelijke groei van onze kinderen? Voor elke geestelijke leeftijd moeten ouders iets hebben.

Hanna is steeds bezig met de kleding van Samuel. Zo is een moeder steeds bezig met de vorming van het karakter van haar kinderen, vooral door haar voorbeeld. De kinderen zien hoe zij zich gedraagt, wat ze zegt en hoe ze iets zegt, en ook hoe haar omgang met de Heer is. Zo zullen kinderen vriendelijk of ruw worden, zullen ze belangstelling hebben voor de dingen van de Heer of er onverschillig voor zijn in overeenstemming met het voorbeeld dat ze hebben gezien in het leven van hun ouders.

Eli heeft inmiddels wel begrepen dat Elkana en Hanna mensen zijn die voor de HEERE speciaal zijn, omdat de HEERE speciaal voor hen is. Hij spreekt zijn zegen over hen uit. Hij zal dat nu met meer inzicht hebben

gedaan dan eerder (1Sm 1:17). Het gezin van Elkana groeit. Hanna krijgt in totaal zes kinderen, een rijke zegen. Ze krijgt meer dan waar ze om heeft gebeden. Zo handelt God vaak.

Intussen groeit Samuel op bij de HEERE, dat wil zeggen dicht bij Hem in het heiligdom en onder Zijn bescherming en zegen. Als het hart op de Heer is gericht, zoals dat bij Samuel het geval is, zullen we in geestelijk opzicht opgroeien “in [de] genade en kennis van onze Heer en Heiland Jezus Christus” (2Pt 3:18a), al is de omgeving nog zo goddeloos.

Eli vermaant zijn zonen | verzen 22-25

22 *Eli nu was heel oud en hoorde alles wat zijn zonen heel Israël aandeden, en [ook] dat zij sliepen met de vrouwen die bij de ingang van de tent van ontmoeting^o dienst deden.* 23 *Hij zei tegen hen: Waarom doen jullie zulke dingen, zodat ik deze wandaden van jullie te horen krijg van dit hele volk?* 24 *[Dit kan] niet, mijn zonen! Nee, dit is geen goed bericht dat ik hoor; jullie laten het volk van de HEERE overtredingen begaan.* 25 *Wanneer een mens tegen een mens zondigt, zullen de goden hem oordelen; maar wanneer een mens tegen de HEERE zondigt, wie zal [dan] voor hem bidden? Maar zij luisterden niet naar de stem van hun vader, want de HEERE wilde hen doden.*

De zonen van Eli zijn er alleen op uit hun lusten te bevredigen. Ze zoeken de bevrediging van hun buik (vgl. Fp 3:19a). De stap van lichamelijke bevrediging naar bevrediging van hun seksuele lusten is dan zo gemaakt. Wie zich niet kan beheersen met eten, kan zich vaak ook niet beheersen in seksualiteit. De zonen van Eli kunnen het oordeel niet meer ontlopen nadat ze zich zo hebben misdragen.

Eli vermaant zijn zonen over hun gedrag, maar zijn vermaning komt te laat. Mede door zijn slappe optreden hebben zij hun hart verhard. Nu is de tijd van bekering voorbij. Eli kent de gedachten van God niet en blijft daarom op zijn slappe manier handelen. Hij loopt achter de feiten aan.

De HEERE heeft het besluit moeten nemen hen te doden. Dat besluit is onherroepelijk omdat zij onherroepelijk vasthouden aan het kwaad en elke vermaning minachten. Het gaat bij de zonen van Eli net als bij de farao, die ook eerst zijn eigen hart heeft verhard (Ex 7:13,14,22; 8:15,19,32; 9:7,34; 13:15) en wiens hart daarna door God is verhard (Ex 9:12; 10:1,20,27; 11:10; 14:4,8,17).

Samuel groeit in aanzien | vers 26

26 En de jonge Samuel kreeg gaandeweg meer aanzien en gunst, zowel bij de HEERE als ook bij de mensen.

Als de geestelijke duisternis groter wordt, schijnt ook het licht van God steeds helderder. Samuel groeit tegen de verdrukking in. De HEERE en de mensen verheugen zich steeds meer, naarmate ze meer van de Godvriendelijkheid van Samuel zien (vgl. Lk 2:52). Zijn leven is een weldaad voor allen die met hem in aanraking komen. Het valt op hoezeer hij anders is dan de goddeloze zonen van Eli.

En Jezus nam toe in <de> wijsheid en grootte en gunst bij God en mensen. (Lk 2:52)

Een man Gods komt naar Eli | verzen 27-29

27 Een man Gods kwam naar Eli, en zei tegen hem: Zo zegt de HEERE: Heb Ik Mij niet duidelijk geopenbaard aan het huis van uw vader, toen zij in Egypte waren, in het huis van de farao? 28 Ik heb hem uit al de stammen van Israël voor Mij tot priester uitgekozen om op Mijn altaar te offeren, het reukwerk in rook te laten opgaan en de efod voor Mijn aangezicht te dragen; en Ik heb aan het huis van uw vader al de vuuroffers van de Israëlieten gegeven. 29 Waarom schopt u dan tegen Mijn slachtoffer en tegen Mijn graanoffer°, dat Ik [in Mijn] woning geboden heb, en eert u uw zonen meer dan Mij, door u vet te mesten met het beste van alle graanoffers° van Mijn volk Israël?

Een anonieme man Gods wordt naar Eli gezonden. Als de man Gods spreekt over “het huis van uw vader”, bedoelt hij daarmee het huis van Aäron. Hij plaatst dit tegenover “het huis van de farao”, dat is het huis van slavernij, waar het volk de farao en zijn belangen hebben gediend. Hiermee herinnert hij Eli aan zijn oorsprong.

Vervolgens spreekt de man Gods over de verkiezende genade van God dat Hij Aäron en zijn huis tot het priesterschap heeft geroepen. Ook wijst hij op de genadige voorzieningen van God voor de priesters. Alles wat Hij heeft gegeven, maakt dat hun zonde om nog meer te willen hebben een verachting inhoudt van al die overvloedige gaven van God (vgl. 2Sm 12:8-9).

De HEERE stelt Eli verantwoordelijk voor het verachten van “Mijn slachtoffer en ... Mijn spijsoffer”, omdat hij niet is opgetreden tegen zijn zonen. In het verwijt dat Eli gemaakt wordt, wordt ook gezegd dat hij zich te goed

heeft gedaan aan het beste deel van elk spijsoffer. Zozeer worden de handelingen van zijn zonen ook hem toegeschreven.

Ondanks dat hij zijn zonen heeft berispt, waardoor hij aangeeft dat hij inzicht heeft in hun foute handelwijze, heeft hij hun verkeerde praktijken geen halt toegeroepen. Het gebrek aan optreden van Eli heeft bijgedragen aan de verachting die het volk voor het offer en de dienst aan de HEERE heeft gekregen. Hij heeft zijn zonen meer eer gegeven dan de HEERE. Iedere vader heeft het gevaar in zich dat hij voor zijn zoon kiest als hij moet kiezen tussen zijn zoon en God. Laten vaders het voorbeeld van Abraham navolgen, die zijn huis niet vriendelijk verzocht, maar beval (*Gn 18:19*).

Het oordeel over het huis van Eli | verzen 30-34

30 Daarom spreekt de HEERE, de God van Israël: Ik had duidelijk gezegd: Uw huis en uw familie zullen voor eeuwig voor Mijn aangezicht wandelen. Maar nu spreekt de HEERE: Er is bij Mij geen sprake van, want wie Mij eren, zal Ik eren, maar wie Mij verachten, zullen [zelf] veracht worden. 31 Zie, de dagen komen dat Ik uw arm zal afhakken, en de arm van uw familie, zodat er geen oud man in uw huis zijn zal. 32 U zult de nood van [Gods] woning aanzien, in plaats van al het goede dat Hij Israël gedaan zou hebben; en er zal geen oude man in uw huis zijn, alle dagen. 33 Maar de man van uw [huis] die Ik niet van bij Mijn altaar zal uitroeien, zal er zijn om uw ogen te doen bezwijken en uw ziel te bedroeven; en het merendeel van uw huis zal sterven [als] mannen [in de kracht van hun leven]. 34 Dit zal voor u het teken zijn dat over uw beide zonen, over Hofni en Pinehas, komen zal: op één dag zullen zij beiden sterven.

*Het [andere] ogenblik doe Ik de uitspraak over een volk en over een koninkrijk dat Ik het zal bouwen en planten. Doet het echter wat kwaad is in Mijn ogen door niet te luisteren naar Mijn stem, dan zal Ik berouw hebben over het goede waarmee Ik zei het goed te doen. (*Jr 18:9-10*)*

Het verachten van het offer (*vers 29*) is hetzelfde als het verachten van God. De consequenties daarvan zijn ernstig. God kan nu het beloofde niet geven (*Jr 18:9-10*). Komt God nu op Zijn belofte terug en handelt Hij in tegenpraak met Zichzelf? Dat kan niet zo zijn en het is ook niet zo.

God heeft het huis van Aäron toegezegd dat het Hem altijd zal dienen. Aäron had vier zonen. Twee zijn gedood door de HEERE (*Lv 10:1-2*). Van de twee die overbleven zijn, Ithamar en Eleazar, volgt Eleazar Aäron op. Elea-

zar wordt opgevolgd door Pinehas. Dat is de lijn van het priesterschap in Israël geworden. Er is echter iets gebeurd – wat dat is, is niet uit de Schrift af te leiden –, waardoor de lijn van het priesterschap is overgegaan naar Ithamar. Eli stamt namelijk niet uit de lijn van Eleazar, maar uit die van Ithamar. Door zijn ontrouw aan de HEERE, wordt de belofte, gedaan aan Aäron, weggenomen van Ithamar.

De belofte van een betrouwbare priester zal worden vervuld in Zadok (Ez 44:15), die hogepriester wordt in de tijd van David. Zadok komt uit de lijn van Eleazar. God maakt Zijn beloften altijd waar en wel op een manier waaruit blijkt dat *Hij* het heeft gedaan.

Maar de Levitische priesters, de zonen van Zadok, die [hun] taak ten behoeve van Mijn heiligdom vervuld hebben toen de Israëlieten van Mij afdwaalden, die mogen in Mijn nabijheid komen om Mij te dienen. Zij mogen voor Mijn aangezicht staan om aan Mij vet en bloed aan te bieden, spreekt de Heere HEERE. (Ez 44:15)

Het afhakken van de arm stelt het wegnemen van de kracht en de invloed voor. Dat geldt zowel voor Eli als voor zijn hele familie. Zijn nakomelingen zullen jong sterven. Eli zal het nog in zijn tijd beleven dat de woning van de HEERE in benauwdheid zal zijn. Hij zal dat meemaken als de ark wordt buitgemaakt door de Filistijnen (1Sm 4:10-11; Ps 78:59-61). Later wordt Silo verwoest en is de ark helemaal verdwenen, buitgemaakt door de vijanden (Jr 7:12; 26:6). De weinige jaren die Eli nog zal leven, zullen door wat hem hier wordt voorzegd, tot een kwelling worden. Altijd zal de gedachte aan dit oordeel hem bezighouden. Zijn laatste levensjaren zal hij geen vreugde kennen.

Want ga toch naar Mijn plaats die in Silo was, daar waar Ik vroeger Mijn Naam heb laten wonen, en zie wat Ik daarmee gedaan heb vanwege de slechtheid van Mijn volk Israël. (Jr 7:12)

De man Gods voorzegt hem ook de dood van zijn beide zonen. Hier worden hun namen genoemd. Pinehas draagt dezelfde naam als een vroeger familielid. Dat familielid heeft zich echter volkomen trouw aan de HEERE gedragen als de zonde het volk is binnengedrongen (Nm 25:7-13). Die Pinehas was de zoon van Eleazar.

God voorziet in een trouwe priester | vers 35

35 *Ik zal voor Mij een trouwe priester doen opstaan; die zal doen zoals het in Mijn hart en Mijn ziel is. Voor hem zal Ik een blijvend huis bouwen, en hij zal alle dagen voor [de ogen van] Mijn gezalfde wandelen.*

Na deze oordeelsaankondigingen volgt een toezegging van de HEERE. Die is op niets anders gebaseerd dan op Zijn eigen soevereine voornemen. Hij zal Zelf een trouwe, betrouwbare priester aanstellen. ‘Trouw’ staat in sterk contrast met de ontrouw van Eli en zijn zonen.

In de eerste plaats kunnen we dat toepassen op Samuel. Vervolgens is het van toepassing op Zadok, die in plaats van Abjathar priester zal worden. Abjathar is de laatste afstammeling van het huis van Eli. Aan hem wordt door Salomo het priesterschap ontnomen (1Kn 2:26-27). Van Abjathar wordt het afgenomen omdat hij in verbinding staat met Adonia die zichzelf tot koning heeft uitgeroepen (1Kn 1:7), terwijl Zadok daar niet aan meedoet (1Kn 1:8). Het is bovenal van toepassing op de Heer Jezus als de Koning-Priester.

Het *“blijvend huis”* is het huis van David (1Sm 25:28). Met de *“gezalvde”* wordt vaak de priester bedoeld, maar hier is het de Koning naar Gods gedachten. De priester zal voor de gezalfde koning staan. Dat zien we in dit boek, waar de nadruk ligt op de koning naar Gods hart. Het priesterschap wordt uitgeoefend in tegenwoordigheid van het koningschap. De Heer Jezus is beide. Hij is zowel Koning als Priester. In Hem verenigen zich het koningschap en priesterschap op volkomen wijze. In Hem is het zoals God het heeft bedoeld.

Het overblijfsel van het huis van Eli | vers 36

36 En het zal gebeuren dat al wie van uw huis overgebleven is, zal komen om zich voor hem neer te buigen voor een weinig geld en een rond brood, en zal zeggen: Neem mij toch aan voor een van de priesterdiensten, zodat ik een stuk brood om te eten [zal hebben].

Wat dit vers zegt, zien we in Abjathar, die zich aan David ten dienste zal stellen (1Sm 22:20; 23:9; 30:7). Hij vertegenwoordigt allen die aan het oordeel ontkomen. Zij zullen afhankelijk zijn van de genade van de nieuwe priester. Op die genade zullen ze een beroep doen.

1 Samuel 3

Het woord van de HEERE is schaars | vers 1

1 En de jonge Samuel diende de HEERE onder toezicht van Eli. Het woord van de HEERE was schaars in die dagen; er was geen visioen dat in de openbaarheid kwam.

Het priesterschap ligt onder het oordeel. God heeft het oordeel uitgesproken. Dat maakt de weg vrij om de profeet van God naar voren te brengen. Hierdoor voorkomt God dat er een leegte ontstaat in de omgang met Zijn volk. Hij zal altijd een verbinding geven tussen Zijn volk en Zichzelf, hoe groot het falen van Zijn volk ook mag zijn. Voordat het oordeel over Eli en zijn huis wordt voltrokken, maakt God aan Zijn volk duidelijk langs welke weg Hij nu tot hen komt om Zijn wil bekend te maken, en dat is door middel van een profeet.

Het Woord van God heeft in die dagen een geringe plaats bij Gods volk. Zo is het ook vandaag. Er wordt nauwelijks meer in de Bijbel gelezen of het moet een gemakkelijk leesbare vertaling zijn. Het gaat dan vaak niet om het leren kennen van Gods gedachten, maar om de bevrediging van godsdienstige gevoelens die ieder mens eigen zijn.

Dat er geen visioen is dat in de openbaarheid komt, wil zeggen dat er geen openlijke mededelingen zijn van Gods wil betreffende Zijn volk. Dat betekent dat er duisternis over het volk ligt. Toch heeft God ook in de donkerste tijden een getuige voor Zijn Naam. Wie waarlijk voor God is, zal niet lang zonder een boodschap van God blijven. Zo iemand is de jonge Samuel.

Hij dient de HEERE, maar nog wel onder toezicht van Eli. Hij dient de HEERE, ondanks de verderfelijke leefwijze van de zonen van Eli. Zowel het toezicht van de slappe Eli als het gezelschap van de goddeloze zonen is door de HEERE bepaald als het klimaat waarin de opleiding van Samuel moet plaatsvinden. In deze duistere omgeving zal het licht van de trouw van Samuel aan de HEERE des te meer stralen.

De HEERE roept Samuel | verzen 2-10

2 Het gebeurde op zekere dag, toen Eli op zijn [slaap]plaats lag – zijn ogen begonnen zwak te worden, [zodat] hij niet [meer] kon zien – 3 en toen [ook] Samuel zich [te slapen] gelegd had, voordat de lamp van God gedoofd werd in de tempel van de HEERE, waar de ark van God was, 4 dat de HEERE Samuel riep. En hij zei: Zie, hier ben ik. 5 Hij snelde naar Eli en zei: Zie, [hier] ben ik, want u hebt mij geroepen. Maar die zei: Ik heb niet geroepen, ga terug [en] ga [weer] liggen. En hij ging weg en ging [weer] liggen. 6 Toen riep de HEERE Samuel opnieuw; Samuel stond op, ging naar Eli en zei: Zie, [hier] ben ik, want u hebt mij geroepen. Hij zei echter: Ik heb niet geroepen, mijn zoon; ga terug [en] ga [weer] liggen. 7 Nu kende Samuel de HEERE nog niet; het woord van de HEERE was nog niet aan hem geopenbaard. 8 Toen riep de HEERE Samuel opnieuw, voor de derde keer, en hij stond op, ging naar Eli en zei: Zie, hier ben ik, want u hebt mij geroepen. Toen begreep Eli dat de HEERE de jongen riep. 9 Daarom zei Eli tegen Samuel: Ga [weer terug en] ga liggen. Wanneer het gebeurt dat Hij je roept, moet je zeggen: Spreek, HEERE, want Uw dienaar luistert. Toen ging Samuel [weer terug] en ging op zijn [slaap]plaats liggen. 10 Toen kwam de HEERE en bleef daar staan; en Hij riep zoals de andere keren: Samuel, Samuel! En Samuel zei: Spreek, want Uw dienaar luistert.

Op de door Hem bepaalde tijd openbaart de HEERE Zich aan Samuel. Dat gebeurt in de nacht. Eli en Samuel zijn naar bed gegaan. Er is echter een fijn onderscheid in de wijze waarop dat van ieder van hen wordt gezegd. We lezen van Eli dat hij “op zijn [slaap]plaats lag”, terwijl we van Samuel lezen dat hij “zich te slapen gelegd had”. Met wat we van Eli weten is het voorstelbaar dat hij zijn bed liefheeft en daar veel tijd op doorbrengt. In hem, de slapende hogepriester, zien we een beeld van de geestelijke toestand van het volk in die dagen. Deze gedachte wordt versterkt door de vermelding dat hij niet meer kan zien. Eli is niet alleen lichamenlijk, maar ook geestelijk blind.

Van Samuel lezen we dat hij zich te slapen gelegd heeft. Dat wijst op een activiteit na een dag van werken. Hij is eraan toe. Als hij naar bed gaat, moet de lamp van God bijna uitgedoofd worden. De lamp van God is de kandelaar in de tabernakel. Het is nacht en de lamp brandt nog zwak. Maar juist als de nacht het donkerst is, mag er de hoop zijn op het aanbre-

ken van de dag. Een nieuwe dag staat op het punt aan te breken, om nieuw en helder licht te geven in deze jonge Samuel, die bijna volwassen is en in de buurt van de ark slaapt.

Als de mensen slapen, slaapt of sluimert de Heilige van Israël niet. De HEERE verschijnt aan Samuel, niet aan Eli. Aan Eli kan Hij Zich niet laten zien. Als de HEERE Samuel roept, hoort hij een stem alsof Eli hem roept. Het moet als een menselijke stem hebben geklonken. Hoewel Samuel niet weet dat de HEERE hem roept, gehoorzaamt hij wel direct. Gehoorzaamheid is het uitgangspunt voor alle geestelijke groei en voor alle toename in de dienst.

Eli heeft er geen idee van dat de HEERE Samuel geroepen zou kunnen hebben. Hij is daar blind en doof voor. Het enige wat hij kan zeggen, is dat de jongen maar weer moet gaan liggen en proberen te slapen. We kunnen daarin het beeld zien van het sussen van het geweten met het oog op de toestand waarin we leven. We willen liever niet gestoord worden en als er iets is wat ons in onze rust stoort, vragen we niet verder. We willen graag zo vlug mogelijk weer rust.

Het gevaar is altijd groot dat we in een geestelijke toestand van slaperigheid geraken en daar ook in blijven, omdat we ons daar prettig in voelen (1Th 5:6). Dan moeten we wakker geschud worden. De Heer moet tegen ons zeggen: *“Ontwaak, u die slaapt, en sta op uit de doden, en Christus zal over u lichten”* (Ef 5:14). Als we zelf slaperig zijn, zullen we anderen die nog waken tot slaperigheid stimuleren. Laten we ervoor waken niet tegen iemand te zeggen ‘ga maar weer lekker liggen en ga weer slapen’ als God tot hem spreekt!

Laten wij dus niet slapen zoals de overigen, maar laten wij waken en nuchter zijn. (1Th 5:6)

Als Samuel een tweede keer wordt geroepen, antwoordt Eli weer dat hij hem niet heeft geroepen en dat Samuel maar weer moet gaan liggen. Dat zal Samuel wel hebben gedaan. Toch staat dat er niet, maar lezen we een soort verklaring van het feit dat Samuel weer is gaan liggen. Hij kent de HEERE namelijk nog niet. Dat wil niet zeggen dat hij niet in Hem gelooft. Samuel gelooft zeker in de HEERE, maar al zijn contact met de HEERE is tot nu toe nog via Eli gegaan. Eli heeft Samuel niet geleerd naar de stem van de HEERE te luisteren. Dat kan hij ook niet, want hij kent de stem van

de HEERE zelf niet. Voor de HEERE is nu de tijd gekomen Zichzelf aan Samuel bekend te maken.

Als een toepassing kunnen we zeggen dat Samuel tot nu toe alleen van anderen over de HEERE heeft gehoord, zoals zoveel jonge mensen vandaag. Veel jonge mensen weten het een en ander over de Heer Jezus door hun ouders. Dat kan een zekere tijd normaal zijn, maar er moet op een gegeven moment een persoonlijke ontmoeting met Hem plaatsvinden. Kinderen kunnen niet op het geloof van hun ouders of ouderen blijven steunen, anders worden ze niet volwassen. Om geestelijk volwassen te worden moeten de geestelijke ogen de heerlijkheid van de Heer Jezus gaan zien.

De HEERE roept geduldig voor de derde keer. Hij weet dat het onkunde en geen onwil is. Dit geduld moeten wij ook met elkaar hebben en vooral met hen die wij traag van begrip achten. Als Samuel voor de derde keer naar Eli gaat, begrijpt deze eindelijk dat de HEERE Samuel geroepen heeft. Dat moet hem iets gezegd hebben. Het moet tot hem zijn doorgedrongen dat God niet hem, maar de jongen heeft geroepen. We zien hier dat er in elke nieuwe generatie jongeren zijn die iets van de Heer hebben ontvangen dat Hij niet aan de ouderen heeft gegeven of heeft kunnen geven. In dit geval kan Hij het niet geven, omdat Eli geestelijk niet in staat is Zijn stem te verstaan.

Er is geen jaloersheid te bespeuren bij Eli dat de HEERE hem passeert en Zich aan Samuel openbaart. Als hij beseft dat de HEERE Samuel roept, geeft hij een goed advies. Samuel moet, zodra de HEERE hem weer roept, zich als een gewillige luisteraar voor Hem plaatsen en zich als dienaar opstellen. Dat doet Samuel ook. Met een twee keer noemen van zijn naam roept de HEERE Samuel voor de vierde keer. Het twee keer noemen van de naam is speciaal. We komen het nog enkele keren tegen in de Schrift dat de HEERE of de Heer Jezus iemands naam twee keer noemt als Hij Zich tot hem richt, bijvoorbeeld "*Abraham, Abraham*" (Gn 22:11) en "*Saul, Saul*" (Hd 9:4).

In antwoord op de roepstem van de HEERE zegt Samuel niet "*spreek, HEERE*", zoals Eli hem heeft gezegd. Hij doet dat zeker niet uit ongehoorzaamheid aan Eli, maar waarschijnlijk uit ontzag, omdat hij zich niet waard voelt die Naam te noemen. Dat staat in schrill contrast tot de grote familiariteit

waarmee de naam van de Heer Jezus tegenwoordig vaak wordt genoemd. In veel preken en zogenaamde aanbiddingsdiensten ontbreekt nogal eens de eerbied voor die Naam. Respectloos wordt Zijn Naam (Jezus) genoemd. Het is ook belangrijk dat wij respect hebben voor allen die God boven ons heeft geplaatst, zoals ouders, ouderen en regeerders. Dat wordt door God in Zijn Woord voorgeschreven (*Ef 6:1-3; Lv 19:32; Rm 13:7*). Ook dat wordt tegenwoordig niet veel meer gevonden. Als het respect voor God verdwijnt, verdwijnt het ook uit de samenleving.

Het oordeel over Eli en zijn huis | verzen 11-14

11 De HEERE zei tegen Samuel: Zie, Ik ga iets doen in Israël waarvan bij ieder die het hoort, de beide oren zullen tuiten. 12 Op die dag zal Ik over Eli alles gestand doen wat Ik tegen zijn huis gesproken heb, [van] het begin tot het einde. 13 Want Ik heb hem bekendgemaakt dat Ik over zijn huis voor eeuwig gericht zal oefenen, omwille van de ongerechtigheid die hij geweten heeft; want toen zijn zonen zich veroloeft gemaakt hebben, heeft hij hen niet eens zuur aangekeken. 14 En daarom heb Ik het huis van Eli gezworen: De ongerechtigheid van het huis van Eli zal in eeuwigheid niet verzoend worden door slachtoffer of door graanoffer!

God openbaart Zijn gedachten aan hen die een gehoorzame geest hebben en niet hoog van zichzelf denken. Hij openbaart ze aan “kleine kinderen” (*Mt 11:25*). De openbaring die Samuel krijgt, komt op een moment dat Israël zich op een dieptepunt de zijn geschiedenis bevindt. God moet het oordeel over het priesterschap laten komen. Tegelijk komt met Samuel een nieuwe periode voor Israël. Het oordeel komt niet alleen over de zonen, maar ook over Eli en zijn huis. Het oordeel is definitief. Ze hebben met opgeheven hand gezondigd en daarvoor is geen offer.

De boodschap die de HEERE ten aanzien van Eli en zijn huis heeft, zal diep inslaan en lang naklinken. Het wordt Eli kwalijk genomen dat hij niets aan het kwaad heeft gedaan, terwijl hij het wel heeft gezien. Het kwaad zien en kennen en er niet tegen optreden, terwijl de verantwoordelijkheid er ligt, is net zo erg als het zelf begaan. Dit kunnen we toepassen op gelovigen die deel blijven uitmaken van een kerk waar zonde niet wordt geoordeeld. Men kan de stem verheffen, maar als er niets gebeurt, staat men mee schul-

dig aan het handhaven van het kwaad. Als het kwaad niet wordt geoordeeld, moet men zelf weggaan.

Wat de HEERE heeft gezegd | verzen 15-18

15 Samuel nu bleef tot aan de morgen liggen; toen deed hij de deuren van het huis van de HEERE open. Samuel was bevreesd dit visioen aan Eli te vertellen. 16 Toen riep Eli Samuel en zei: Mijn zoon Samuel! Hij zei: Zie, hier ben ik. 17 En hij zei: Wat is het woord dat Hij tot je gesproken heeft? Houd het toch niet voor mij verborgen. God mag zó en nog veel erger met je doen als je ook maar [één] woord voor mij verborgen houdt van al de woorden die Hij tot je gesproken heeft! 18 Toen maakte Samuel hem al die woorden bekend en hield [ze] niet voor hem verborgen. En [Eli] zei: Hij is de HEERE; laat Hij doen wat goed is in Zijn ogen.

In het algemeen roept God een profeet niet om een blijde boodschap te prediken. De eerste boodschap die Samuel moet brengen, is er een van oordeel. Hij zal niet meer geslapen hebben, zich bewust van de ernst van het gezicht. Zijn boodschap heeft hem niet trots gemaakt. Hij is niet blij dat hij Eli het oordeel moet aanzeggen. Hij maakt voor het eerst kennis met de last van een profetische boodschap om aan iemand die hij liefheeft, waardeert en eert, een onaangename boodschap door te geven.

De HEERE beveelt Samuel niet om het visioen aan Eli te vertellen, maar hij voelt dat het moet. Eli helpt Samuel om te vertellen wat hij van de HEERE heeft gehoord. Hoewel God niet tot hem, de hogepriester, heeft gesproken, wil hij horen wat God heeft gezegd. Hij begrijpt dat het over hem gaat. Nu komt het ogenblik dat Samuel profeet wordt. Dit is het moment waarop hij de woorden van God tot Eli spreekt.

Profetendienst is vaak moeilijk. Het is het spreken van vermaning op de juiste tijd. Jeremia is ook jong als hij de opdracht krijgt om te profeteren en wordt door de HEERE bemoedigd: *“Maar de HEERE zei tegen mij: Zeg niet: Ik ben [nog maar] een jongen, want overal waarheen Ik u zenden zal, zult u gaan, en alles wat Ik u gebieden zal, zult u spreken. Wees niet bevreesd voor hen, want Ik ben met u om u te redden, spreekt de HEERE. Toen stak de HEERE Zijn hand uit en raakte mijn mond aan. En de HEERE zei tegen mij: Zie, Ik geef Mijn woorden*

in uw mond" (Jr 1:7-9). De zwakste is als de sterkste als hij de woorden van God op zijn lippen heeft.

Eli is in zijn zwakheid groot. Hij aanvaardt het oordeel van God. Hij stribt niet tegen, maar erkent de grootheid en gerechtigheid van de HEERE. Hiermee erkent hij ook de profetendienst van Samuel. Toch komt hij niet tot berouw en een veroordeling van zijn zonen. Hij buigt zich onder Gods oordeel, dat is het enige wat hij kan doen.

De HEERE is met Samuel | *verzen 19-21*

19 En Samuel werd groot. De HEERE was met hem en liet niet [een] van al Zijn woorden onvervuld. 20 En heel Israël, van Dan tot Berseba toe, erkende dat Samuel aangesteld was tot profeet van de HEERE. 21 En de HEERE bleef in Silo verschijnen; ja, de HEERE openbaarde Zich aan Samuel in Silo door het woord van de HEERE.

Samuel neemt toe in grootte. Hij groeit niet alleen lichamelijk, maar vooral ook geestelijk. Omdat hij met de HEERE leeft, is de HEERE met hem. De HEERE verheugt Zich erin dat Hij Zich met Samuel kan verbinden. Hij laat aan heel Israël van het uiterste noorden, waar Dan ligt, tot het uiterste zuiden, waar Berseba ligt, zien dat Samuel Zijn profeet is door al Zijn woorden, die Samuel spreekt, in vervulling te laten gaan.

Het is alsof we de vreugde van Heilige Geest horen als Hij zegt dat de HEERE in Silo blijft verschijnen. De HEERE verheugt Zich erover dat er iemand is aan wie Hij Zich kan openbaren, iemand die Hem kent en voor Hem leeft. Hier hebben we het omgekeerde van *vers 7*. Nu kent Samuel de HEERE en de HEERE openbaart Zich aan hem. Hij doet dat door Zijn Woord. Dat is nog steeds de manier waarop God Zich aan de Zijnen, aan ons, openbaart.

Alle openbaringen aan Samuel bewijzen het volk dat er een nieuwe verbinding is tussen hen en de HEERE. Hij openbaart Zich aan Zijn volk door de profeet, niet meer door de hogepriester. Samuel heeft een gewillig oor. Aan zulke mensen kan God Zijn wil bekendmaken en zulke mensen kan Hij gebruiken in Zijn dienst aan Zijn volk.

In zeker opzicht is Samuel ook nog priester en koning. God concentreert in tijden van verval vaak meerdere kenmerken in één persoon. God roept

profeten als het volk in verval is. Samuel is de eerste van hen (*Hd 3:24*). Hij is ook de laatste richter (*Hd 13:20b*).

En ook alle profeten, van Samuël en zijn opvolgers af, allen die hebben gesproken, hebben ook deze dagen aangekondigd. (Hd 3:24)

En daarna gaf Hij richters, tot op Samuël, <de> profeet. (Hd 13:20b)

1 Samuel 4

De Filistijnen verslaan Israël | verzen 1-2

1 Het woord van Samuel kwam tot heel Israël. En Israël trok ten strijde, de Filistijnen tegemoet. Zij sloegen hun kamp op bij Eben-Haëzer, terwijl de Filistijnen hun kamp opsloegen bij Afek. 2 De Filistijnen stelden zich op tegenover Israël. Toen de strijd zich uitbreidde, werd Israël door de Filistijnen verslagen; want zij doodden in de gelederen in het [open] veld ongeveer vierduizend man.

Het eerste deel van *vers 1* hoort nog bij het laatste vers van *1 Samuel 3*. De HEERE openbaart Zich aan Samuel door Zijn woord. Dit woord geeft Samuel aan Israël door. Toch wordt het hier “*het woord van Samuel*” genoemd. Het volk hoort hem spreken, maar hij geeft alleen door wat de HEERE tot hem heeft gesproken.

Als Leviet onderwijst hij het volk de wet (*Dt 33:10; 2Kr 17:9; 30:22*). Zijn dienst betreft het hele volk dat hij als rondtrekkende Leviet van plaats tot plaats onderwijst en vermaant om gehoorzaam te zijn aan Gods wet. *Zij zullen Jakob Uw bepalingen leren en Israël Uw wet, ... (Dt 33:10)*

Als Samuel in zijn dienst is bevestigd, krijgen we de geschiedenis van het afbreken van de oude staat van zaken. Deze geschiedenis zien we gebeuren in het ‘in gevangenschap’ gaan van de ark. God laat in Zijn voorzienigheid toe dat de ark door de vijanden van Zijn volk wordt buitgemaakt, wat anders nooit zou zijn gebeurd, maar het volk is ervoor verantwoordelijk. De vijanden die in deze geschiedenis de hoofdrol spelen, zijn de Filistijnen. In het boek *Richteren* zijn ze steeds duidelijker naar voren gekomen. In het boek *Samuel* is het de eerste vermelding van de Filistijnen sinds de gevangenneming en dood van Simson, ongeveer twintig jaar geleden.

Het is van belang er nog eens aan te herinneren wat deze vijanden ook al weer voorstellen. Het meest opmerkelijke is wel dat zij in hetzelfde land wonen als de Israëlieten, een land dat door God aan Israël is beloofd en nu toebehoort. Er is echter een groot verschil tussen de weg waarlangs beide volken daar zijn terechtgekomen. Er is een korte weg van Egypte

naar Kanaän en dat is *“de weg door het land van de Filistijnen”* (Ex 13:17). Langs die weg kan men de Rode Zee en de woestijn vermijden, evenals de Jordaan, terwijl Israël juist via de Rode Zee, de woestijn en de Jordaan in het beloofde land is gekomen.

In de geestelijke toepassing kunnen we daar veel van leren. De Filistijnen stellen de naamchristenen voor. Dat zijn personen die wel belijden bij Gods volk te horen, maar die het niet nodig vinden te geloven dat Christus voor hen is gestorven en opgestaan en dat zij met Hem zijn gestorven en opgestaan (in beeld de Rode Zee en de Jordaan). Ook hebben zij niet de ervaringen van de woestijn leren kennen. Zij zijn in het land gekomen zonder die waarheden in hun hart te hebben verwerkt en te hebben ervaren in de praktijk. Naar hun belijdenis horen ze niet meer bij de wereld (Egypte). In naam horen ze bij Gods volk, maar ze zijn niet wedergeboren.

De Filistijnen horen niet thuis in het land van God. Gods volk heeft echter gefaald de Filistijnen uit het land te verjagen en in hun handen raakt de ark, zoals we in de volgende verzen zullen zien. De ark is in het Oude Testament een van de mooiste beelden van de Heer Jezus. Het goud van de ark spreekt van Zijn Godheid en het hout van Zijn Mensheid, die in één Persoon verenigd zijn (de ark). In het verzoendeksel van de ark zien we een beeld van Zijn verzoeningswerk en in de cherubs van Zijn regering. De ark staat in het allerheiligste in de onmiddellijke tegenwoordigheid van God. Het is ook de troon van God. In Christus *“woont de hele volheid van de Godheid lichamelijk”* (Ko 2:9).

Het lijkt erop dat Israël het initiatief tot de strijd neemt, omdat zij het eerst worden genoemd. Ze trekken ten strijde zonder dat er van een bevel van God sprake is of een dreiging van de kant van de Filistijnen. Er is geen priester die hen komt bemoedigen (vgl. Dt 20:1-4). Ook is er geen aanwijzing dat ze Samuel voor deze strijd hebben geraadpleegd. Het lijkt een plotselinge uitbarsting van geweld te zijn, mogelijk een opstand vanwege ondergane vernederingen.

Ze legeren zich bij *“Eben-Haëzer”*, dat betekent ‘steen van de hulp’. Deze naam wordt hier al genoemd, hoewel de plaats deze naam pas twintig jaar later van Samuel zal krijgen na een overwinning op de Filistijnen (1Sm 7:12).

Het is alsof hiermee al wordt aangegeven dat de plaats waar de nederlaag wordt geleden, zal worden tot de plaats waar de HEERE de eer krijgt.

De eerste slag wordt door de Filistijnen gewonnen, omdat God hier niet met Israël is. Net als Simson zijn ze machteloos, omdat ze niet voor God afgezonderd zijn gebleven. Ook lezen we niet van enig optreden van Samuel in gebed ten gunste van hen.

Ze vertrouwen uitsluitend op eigen kracht en dat terwijl hun hart van God is afgeweken (Jr 17:5). Als het volk van God dat doet, faalt het al-

Zo zegt de HEERE:

Verloekt is de man die vertrouwt op een mens, en [die] een schepsel tot zijn arm stelt, terwijl zijn hart van de HEERE afwijkt.

(Jr 17:5)

tijd. God wijkt van hen die van Hem wijken (Hs 9:12). Zo is de HEERE ook van Simson geweken (Ri 16:20), omdat Simson eerst van Hem geweken is.

De ark wordt in het legerkamp gehaald | verzen 3-5

3 Toen het volk in het kamp [terug]gekomen was, zeiden de oudsten van Israël: Waarom heeft de HEERE ons vandaag vóór de Filistijnen verslagen? Laten wij vanuit Silo de ark van het verbond van de HEERE bij ons nemen, en laat die in ons midden komen, opdat die ons zal verlossen uit de hand van onze vijanden. 4 Toen zond het volk [boden] naar Silo, en men bracht vandaar de verbondsark van de HEERE van de legermachten, Die tussen de cherubs troont; en de twee zonen van Eli, Hofni en Pinehas, waren daar met de ark van het verbond van God. 5 En het gebeurde, toen de ark van het verbond van de HEERE in het kamp kwam, dat heel Israël zo'n uitbundig gejuich aanhief dat de aarde dreunde.

Als het volk in de legerplaats teruggekomen is, vragen de oudsten zich af waarom de HEERE hen de nederlaag heeft doen lijden. De vraag is een vrome uiting, maar zonder enige werking van het geweten. Ze wachten ook niet op antwoord, maar geven zelf het antwoord. Daarom is dit antwoord niet van de HEERE, maar komt het vanuit hun eigen hart. Ze aanvaarden dat de nederlaag van de HEERE is, mogelijk omdat ze beseffen dat Hij niet met hen mee is gegaan. Een terechte conclusie, maar gevolgd door een verkeerde reactie.

De uitwerking van de nederlaag had algemene verootmoediging moeten zijn (vgl. Jz 7:6-8). Dan zouden ze geweten hebben dat het door hun zonde

is, hun ontrouw tegenover de HEERE. Ze nemen echter hun toevlucht tot een dwaze daad. Ze willen de HEERE nu dan maar dwingen met hen mee te gaan. Ze willen de ark meenemen, opdat die hen zal verlossen.

De leiders hebben enige kennis. Een beetje kennis is echter levensgevaarlijk, als je je verbeeldt dat je alles wel weet. Ze herinneren zich dat de ark eens bij hen was en hun toen de overwinning heeft gegeven. Dat was toen ze bij Jericho waren en de muren vielen (*Jz 6*). Alleen vergeten ze dat de muren van Jericho “*door geloof*” gevallen zijn (*Hb 11:30*). Hier ontbreekt het geloof. Hier wordt gehandeld uit bijgeloof dat de ark als mascotte wil gebruiken. God heeft geen enkel bevel daartoe gegeven. Wat ze willen, grenst aan toverij.

Hetzelfde gebeurt in de christenheid met inzettingen als doop en avondmaal. Aan deze symbolen wordt, als ze los van het geloof worden gebruikt, in het loutere gebruik ervan een magische uitwerking toegedicht. Zodra uiterlijke gebruiken los komen te staan van een levende verbinding met God en Christus, worden ze afgoderij. Op die manier wordt het kruis een teken van overwinning, terwijl het smaad betekent.

Ook bidden en bijbellezen kunnen levenloze gewoonten worden, evenals het bezoeken van een samenkomst. Dat gebeurt als deze dingen plaatsvinden vanuit een gedachte dat God daar wel blij mee zal zijn en niet vanuit een innerlijk verlangen om gemeenschap met Hem te hebben. Gemeenschap met Hem kan er alleen zijn als het hele leven onderworpen is aan Zijn wil. Anders is het een halen van de ark van het verbond, terwijl het hart niet recht is voor de God van het verbond.

Gods tegenwoordigheid is alleen daar, waar gehoorzaamheid aan Zijn Woord is. Daarom heeft Mozes op Gods tegenwoordigheid kunnen rekenen toen hij de ark voorop liet gaan (*Nm 10:35-36; vgl. Jz 3:10-11*). Misschien hebben Hofni en Pinehas aan die gebeurtenis gedacht toen zij de ark lieten komen.

Het is gemakkelijk voor het verdorven hart van de mens om een beroep te doen op voorbeelden uit de Schrift om verkeerde praktijken te rechtvaardigen. Daarvoor worden deze voorbeelden dan wel uit hun verband gehaald. Als de ark in het land is aangekomen, is er geen enkel gezag om de ark van zijn rustplaats weg te halen. Altijd moet het volk tot de ark gaan

als de plaats van Gods tegenwoordigheid (*Dt 12*). Nooit mogen zij de ark ophalen om tot hen te komen.

Het is gebruikelijk bij alle volken van de aarde om hun goden en gewijde emblemen met zich mee te nemen in de oorlog. Dat doen bijvoorbeeld de Perzen, Romeinen en Grieken. In onze moderne tijd vinden we overblijfselen van dit oude bijgeloof in het wijden en zegenen van kruisen en het heiligen van nationale kleuren en vlaggen.

De ark wordt gehaald om in de strijd te worden ingezet. Op dat moment geeft de Heilige Geest een uitvoerige omschrijving van de ark. De ark is de ark van het verbond. Dat duidt op de verbinding tussen God en Zijn volk. Het is ook de ark van "*de HEERE van de legermachten*" (vgl. *1Sm 1:3*). Dat is Zijn Naam als de Vorst van Zijn legers. Ten slotte wordt vermeld dat Hij "*tussen de cherubs troont*", wat erop wijst dat Hij in gerechtigheid regeert.

Dit is naar Gods gedachten allemaal verbonden met de ark. Voor het geloof is de ark de heerlijkheid en eer van Israël (*vers 22*), maar er is geen geloof bij het volk en nog minder bij de twee zonen van Eli die bij de ark zijn. De verbinding van de ark met de beide goddeloze zonen van Eli is een verbinding die God niet kan aanvaarden.

Niet de priesters laten de ark halen, maar het volk stuurt om de ark. Het volk regeert en doet wat goed is in eigen ogen. Het hele volk juicht, maar het is een hol, ijdel gejuich zonder enige echte aanleiding. Zozeer zijn ze misleid. Hun gejuich bewijst hun godsdienstige dwaling. Het zien van een symbool brengt hen in vervoering, terwijl ze de waarheid ervan verloochenen. Juichen is altijd gemakkelijker dan strijden. Het is gemakkelijker in massabijeenkomsten enthousiast te worden onder invloed van de massa, dan in het dagelijks leven toegewijd aan de Heer te leven. Een hoge graad van godsdienstige opwindning is geen garantie van Gods gunst en zegen.

De ark buitgemaakt door de Filistijnen | *verzen 6-11*

6 Toen de Filistijnen het geluid van het gejuich hoorden, zeiden zij: Wat betekent het geluid van dit uitbundige gejuich in het kamp van de Hebreëen? Toen zij vernamen dat de ark van de HEERE in het kamp gekomen was, 7 werden de Filistijnen bevreemd, want zij zeiden: God is in het leger gekomen. En zij zeiden: Wee ons, want iets dergelijks is er sinds jaar en dag niet gebeurd. 8 Wee

ons, wie zal ons redden uit de hand van deze machtige goden? Dit zijn dezelfde goden die de Egyptenaren met alle plagen getroffen hebben, bij de woestijn. 9 Filistijnen, vat moed en wees mannen, anders zult u de Hebreëen moeten dienen zoals zij u gediend hebben. Wees mannen, en strijd! 10 Toen streden de Filistijnen, en Israël werd verslagen, en zij vluchtten, ieder naar zijn tent. De nederlaag was zeer groot, er viel van Israël dertigduizend [man] voetvolk. 11 En de ark van God werd meegenomen, en de twee zonen van Eli, Hofni en Pinehas, stierven.

Bij de Filistijnen ontbreekt het ook aan inzicht, dat is begrijpelijk. Voor hen is de ark ook een mascotte, niets meer. Evenals het ongelovige Israël verwisselen zij het symbool met de ware God. Het juichen van de een en de vrees van de ander zijn allebei het gevolg van ongelof en onwetendheid.

De Filistijnen spreken over “*de Hebreëen*”, niet over ‘de Israëlieten’. De Israëlieten waren bij de vreemde volken bekend als ‘Hebreëen’ (*Ex 1:15; 2:6*). Wat de Filistijnen verder zeggen, laat zien dat ze bekend zijn met de geschiedenis van de ark en Gods volk. Ze weten wat er ongeveer driehonderd jaar geleden is gebeurd. Toch zijn ze niet nauwkeurig op de hoogte. Ze verbinden de plagen waarmee God het land Egypte teisterde met de woestijn en niet met het land Egypte.

Ze zijn in elk geval danig onder de indruk van de macht van God, Die ze overigens met hun afgodische zienswijze bezien als meerdere machtige goden. Het enige wat zij dan ook als mensen van de wereld tegen elkaar kunnen zeggen om elkaar te bemoedigen, is: “*Wees mannen.*” De man van geloof spreekt anders. Hij vertrouwt niet op eigen menselijke kracht, maar op de Heer.

De Filistijnen strijden met inzet van al hun krachten, terwijl het lijkt alsof er van de kant van Israël geen strijd is. Mogelijk zijn ze overrompeld omdat ze op hun mascotte vertrouwen en in hun dwaasheid hebben gemeend dat God wel voor hen zou strijden vanwege de ark. In werkelijkheid verliezen ze omdat de HEERE niet met hen is en hen in de hand van de Filistijnen geeft. Bijgeloof maakt een mens blind voor het werkelijke gevaar en krachteloos tegen de vijand. Het gaat Israël als de zonen van een zekere Sceva die ook uit puur eigen belang de naam van Jezus noemen om daardoor succes te hebben (*Hd 19:13-17*).

God laat Zich niet dwingen tot een strijd voor ons als ons hart niet met Hem is. Het gebruik van heilige woorden, het aanhalen van eerbiedwaardige voorgangers, het vertrouwen op geheiligde emblemen is allemaal waardeloos. Het gaat om reinheid van hart en handen. Geen uiterlijke voorrechten, geen vroegere ervaringen van Gods tegenwoordigheid, geen juistheid van positie of leer kan de plaats innemen van waarheid in het hart voor God. God *“vindt vreugde in waarheid in het binnenste”* (Ps 51:8).

De slachting is groot. Rond de ark moeten de lijen opgestapeld hebben gelegen omdat ze wanhopig de ark hebben willen beschermen als het symbool van hun geloof. De nederlaag is smadelijk en omvangrijk. God gebruikt deze oorlog om de ark te bevrijden van goddeloze mensen. De zonen van Eli zijn voor altijd van het toneel verdwenen. De ark gaat in gevangenschap, maar tegelijk op triomftocht.

Bericht van de verliezen | verzen 12-18

12 Toen snelde er een Benjaminit uit de gevechtlijn, en [deze] kwam diezelfde dag [nog] in Silo; en zijn kleren waren gescheurd en er was aarde op zijn hoofd. 13 Toen hij aankwam, zie, Eli zat op de stoel aan de kant van de weg op de uitkijk, want zijn hart sidderde vanwege de ark van God. Toen die man kwam om het in de stad te vertellen, schreeuwde heel de stad het uit. 14 Eli hoorde het geluid van het schreeuwen, en hij zei: Wat betekent het geluid van dit rumoer? Daarop haastte de man zich en kwam het Eli vertellen. 15 Eli nu was een man van achtennegentig jaar, en zijn ogen waren star geworden, zodat hij niet [meer] zien kon. 16 En die man zei tegen Eli: Ik kom uit de gevechtlijn; vandaag [nog] ben ik uit de gevechtlijn gevlucht. Hij zei: Wat is er gebeurd, mijn zoon? 17 Toen antwoordde de boodschapper en zei: Israël is voor de Filistijnen uit gevlucht, en ook is er een grote slachting onder het volk geweest. Bovendien zijn uw twee zonen, Hofni en Pinehas, gestorven en is de ark van God [als buit] meegenomen. 18 En het gebeurde, toen hij van de ark van God melding maakte, dat Eli achterover van de stoel viel, aan de kant van de poort, zijn nek brak en stierf; want de man was oud en zwaar. En hij had veertig jaar leiding gegeven aan Israël.

Een Benjaminit weet te ontkomen. Met grote snelheid bereikt hij Silo. Daar zit Eli in de poort. De boodschapper snelt Eli voorbij. Dat is niet de man aan wie hij als eerste denkt om zijn droevige boodschap te brengen.

Blijkbaar wordt Eli niet betrokken in wat zich in het leven van het volk afspeelt. De Benjaminit brengt zijn boodschap in de stad. Zijn gescheurde kleren zijn een teken van het verscheurde en verdeelde en verstrooide volk. De aarde op zijn hoofd wijst op de vernedering van het volk. Zijn uiterlijk geeft aan dat hij een boodschapper met een slechte tijding is.

Na het bericht komt er gejammer in de hele stad. Alle inwoners zullen wel familie of vrienden in het leger hebben over wie zij in zorg zijn. Vooral het bericht over de ark zal hard zijn aangekomen. In elk geval is dat voor Eli de grootste zorg, groter dan de zorg voor zijn zonen. Wat met zijn zonen zou gebeuren, is hem aangezegd (1Sm 2:34).

Eli is wel blind, maar niet doof. De gescheurde kleren en de aarde op het hoofd van de boodschapper kan hij niet zien, maar hij hoort wel de uitwerking van de boodschap. Hoewel hij wel een idee heeft, wil hij de juiste reden van het gejammer weten. Dan komt de boodschapper ook naar Eli en vertelt hem wat er is gebeurd. Het verslag dat Eli krijgt, krijgt hij niet uit de tweede hand, maar van een ooggetuige. Het is ook geen verslag van een ver in het verleden liggende gebeurtenis, maar van iets waar nog geen nacht overheen is gegaan.

Eli nodigt hem op een vriendelijke manier uit verslag te doen. Hij gebruikt het vaderlijke "*mijn zoon*", opdat de boodschapper vrij en open, zonder iets achterwege te laten, hem alles zal vertellen wat er is gebeurd (vgl. 1Sm 3:16-18).

In zijn verslag vermeldt de boodschapper kort en krachtig vier zaken, waarbij elke volgende zaak ernstiger is dan de vorige.

1. Israël is voor zijn vijanden gevlucht. Dat Israël zijn vijanden de rug heeft moeten toekeren, bewijst de aanwezigheid van een groot kwaad. Het wijst op een ernstig afwijken van de HEERE, Die het omgekeerde heeft beloofd als het volk trouw zou zijn.
2. Er is een grote slachting onder het volk aangericht. Ze hadden ook verslagen kunnen zijn zonder veel verliezen. Van de strijdbare mannen zijn er echter niet veel over.
3. Zijn twee zonen zijn dood. Als vader zal hem dat nog meer gedaan hebben dan de dertigduizend andere doden. Te meer daar er weinig hoop is dat ze gestorven zijn in de vrede van God.

4. De ark van God is buitgemaakt. Dit is het meest gevreesde en vreselijkste bericht van alle. Nu heeft God Israël verlaten en is er voor Israël geen hoop meer op herstel.

Pas als er melding gemaakt wordt van het buitmaken van de ark, valt Eli van zijn stoel en sterft. Hoe zwak hij ook is geweest in het handhaven van de rechten van de HEERE, toch was er bij hem oprechte zorg voor het symbool van Gods tegenwoordigheid.

Ikabod | verzen 19-22

19 En zijn schoondochter, de vrouw van Pinehas, was zwanger en zou baren. Toen zij het bericht hoorde dat de ark van God [als buit] meegenomen was en dat haar schoonvader en haar man gestorven waren, kromde zij zich en baarde, want haar weeën overvielen haar. 20 En omstreeks de tijd van haar sterven spraken de vrouwen die bij haar stonden: Wees niet bevreesd, want u hebt een zoon gebaar. Maar zij antwoordde niet en nam het niet ter harte. 21 En zij noemde het jongetje Ikabod, en zei: De eer is weggevoerd uit Israël. [Dit zei ze], omdat de ark van God [als buit] meegenomen was, en vanwege haar schoonvader en haar man. 22 En zij zei: De eer is weggevoerd uit Israël, want de ark van God is [als buit] meegenomen.

In het huis van Eli is een Godvrezende vrouw, de vrouw van de goddeloze Pinehas. Ook voor haar is de ark het belangrijkste. De vrouwen om haar heen begrijpen haar niet, net zomin als Hanna begrepen werd. Ze begrijpen niet wat er ten aanzien van de eer van Gods volk in haar omgaat. Haar Godvrezende hart weet wat de ark voor Israël betekent. Voor haar stelt de ark de tegenwoordigheid van God voor en die is nu weg (Ps 78:60-61).

*God hoorde [het] en werd vervolgd,
Hij verachtte Israël zeer.
Daarom verliet Hij de tabernakel te Silo,
de tent [waarin] Hij woonde onder de mensen.
Hij gaf Zijn macht over in gevangenschap,
Zijn luister in de hand van de tegenstander.
(Ps 78:59-61)*

Wat hier gebeurt, is definitief. De ark is in gevangenschap gegaan en zal nooit weer terugkeren naar de tabernakel in Silo. Silo is verwoest en ook de tent heeft niet meer als onderkomen voor de ark gediend. De ark krijgt zijn plaats pas weer in de tempel.

Er zijn vier gevangenschappen van Israël, dat wil zeggen dat zij niet in hun land zijn. Driemaal is dat letterlijk het geval en eenmaal symbolisch en dat is hier.

1. De eerste gevangenschap is die in Egypte. Tijdens deze gevangenschap is het volk van God afgeweken. Mozes, door God verwekt, voert het volk uit de gevangenschap en brengt hen tot aan het beloofde land. Dat zal in de toekomst weer met het volk gebeuren.
2. In *1 Samuel* zien we het tweede geval. Het volk wordt vanwege de ontrouw in gevangenschap gegeven, ditmaal in de ark die in Filistijnse handen komt. In de ark wordt het volk zinnebeeldig in gevangenschap gebracht. God verlaat Zijn volk. De geschiedenis wordt dan voortgezet in wat er met de ark in het land van de Filistijnen gebeurt. Al de tijd dat de ark weg is, schijnt niemand zich om de ark te hebben bekommerd. Pas als David zich er om bekommert, wordt de ark uit gevangenschap teruggebracht en gebracht naar Sion.
3. De derde gevangenschap is de Babylonische, als oordeel over het verval onder de koningen. De heerlijkheid van de HEERE wijkt uit Jeruzalem (*Ez 9-10*). Het herstel gebeurt onder Jozua en Zerubbabel, die samen een beeld van de Heer Jezus zijn (*Ezra*).
4. De vierde gevangenschap is het gevolg van de verwerping van de Heer Jezus en duurt nog steeds voort. Daaraan zal een einde worden gemaakt door de komst van de Heer Jezus Zelf (*Openbaring*). Dan komt het vreedrijk en niet een nieuwe gevangenschap.

Het is niet alleen een profetische geschiedenis voor Israël. De profetische betekenis is ook van belang voor ons. Filistijnen zijn een beeld van de naamchristenen. Het is wat we vooral in de gemeente van Sardis zien (*Op 3:1-6*). Daarin wordt het protestantisme voorgesteld, zoals het zich sinds de reformatie heeft ontwikkeld. We zien als nooit tevoren dat de ark in de vuile handen van de Filistijnen is terechtgekomen. Het is de tijd van de bijbelkritiek en de dwaalleringen ten aanzien van de Heer Jezus. In het protestantisme zijn die dwalingen groter dan in het rooms-katholicisme.

1 Samuel 5

Inleiding

In 1 Samuel 5-6 wordt alle belangstelling verlegd van Israël naar het land van de Filistijnen omdat de ark daar is. Waar Gods tegenwoordigheid is, daar is het ware centrum van de belangstelling. Silo verliest, na een driehonderdjarige aanwezigheid van de ark, het symbool van Gods tegenwoordigheid (Jz 18:1; 19:51). Hierdoor wordt Silo de voortdurende herinnering aan de zonde van het volk (Jr 7:12,14).

Want ga toch naar Mijn plaats die in Silo was, daar waar Ik vroeger Mijn Naam heb laten wonen, en zie wat Ik daarmee gedaan heb vanwege de slechtheid van Mijn volk Israël. ..., zal Ik met dit huis waarover Mijn Naam is uitgeroepen, waarop u vertrouwt, en met deze plaats, die Ik u en uw vaders gegeven heb, doen zoals Ik met Silo heb gedaan. (Jr 7:12,14)

God laat niet toe dat Zijn heerlijkheid in het land van de Filistijnen geweld wordt aangedaan. Daar zorgt Hij voor. Hij handhaaft Zijn eigen eer. De ark heeft de Filistijnen geen zegen gebracht. Zo zorgen bijbelkritische predikanten ervoor, niet dat de kerken vol worden, maar leeglopen. Hun prediking brengt dood en verderf. Dat willen ze niet allemaal bewust, maar dat is het resultaat.

God en de afgoden | verzen 1-5

1 De Filistijnen hadden de ark van God [als buit] meegenomen en hem van Eben-Haëzer naar Asdod gebracht. 2 Vervolgens namen de Filistijnen de ark van God, brachten hem in het huis van Dagon en plaatsten hem bij Dagon. 3 Maar toen de inwoners van Asdod de andere dag vroeg opstonden, zie, Dagon was op zijn gezicht ter aarde gevallen vóór de ark van de HEERE. En zij namen Dagon en zetten hem weer op zijn plaats. 4 Toen zij de volgende dag 's morgens vroeg opstonden, zie, Dagon lag op zijn gezicht ter aarde gevallen vóór de ark van de HEERE. Maar het hoofd van Dagon en zijn beide handpalmen lagen afgehakt op de drempel; alleen Dagon's [romp] was [op zijn plaats] overgebleven. 5 Daarom betreden de priesters van Dagon en allen die in het huis van Dagon komen, de drempel van Dagon in Asdod niet, tot op deze dag.

In dit hoofdstuk hebben we een stuk geschiedenis, niet van Israël, maar van de Filistijnen, omdat het symbool van Gods tegenwoordigheid daar is. In beeld spreekt dat ervan dat Gods aandacht op de plaats is, waar Zijn Zoon wordt gezien. Dit betekent niet dat God Zijn volk voorgoed heeft opgegeven of het niet meer liefheeft.

God geeft Zijn eer niet uit handen, hoewel dat soms zo lijkt. Als God zo handelt, blijkt altijd dat Hij daarmee een bedoeling heeft. Het resultaat is een grotere verheerlijking van Zijn Naam dan anders mogelijk was geweest. Zo zien we dat de Heer Jezus juist in de overlevering aan Zijn vijanden verheerlijkt is en dat daarin God *"in Hem verheerlijkt"* is (Jh 13:31).

In hun dwaasheid plaatsden de Filistijnen de ark bij hun god Dagon. God en de afgoden kunnen niet samengaan (2Ko 6:14-16a). God laat niet met Zich spotten, maar spot daarentegen Zelf met de afgod. De Filistijnen maken op een ongedachte manier kennis met God. Ze menen Hem in hun macht te hebben, maar Hij laat zien dat zij in Zijn macht zijn.

Hoogstwaarschijnlijk is Dagon een visgod, half mens, half vis. Hij stelt een afgod voor van inzicht (mens) en menigte (vis). Dat is ook de afgod in de christenheid. De godsdienstige mens aanbidt het menselijk verstand en grote aantallen. Zo is er de redenering dat als veel mensen iets doen, het niet verkeerd kan zijn.

De Filistijnen zien het veroveren van de ark niet alleen als een overwinning op Israël, maar ook op de God van Israël. Heidenen vermeerderen hun goden, ze nemen er goden bij. De handelwijze van Israël is trouwens nog erger, want zij ruilen de ware God voor andere goden in.

De Filistijnen willen hun god eer bewijzen en de God van Israël kleineren, maar God handhaaft Zijn majesteit. Hij toont Zijn aanwezigheid en verhevenheid boven de god van de Filistijnen. Het is niet langer een zaak tussen God en Zijn volk, ook niet tussen God en de Filistijnen, maar tussen God en de afgoden. Gods aanwezigheid oordeelt de valse goden (Jr 50:2; Js 48:5).

Als het volk en/of de priesters de volgende morgen vroeg hun god willen offeren, treffen ze een god aan die als het ware in aanbidding voor de God van Israël is neergevallen (vgl. Ps 97:7). Ze doen alsof het een ongelukje is. Zonder verder commentaar tillen ze hun god op en zetten hem weer overeind. Het is een god zonder kracht. Afgoden, gemaakt door mensen-

handen, moeten altijd gedragen worden (*Js 46:1-2*). Wat een verschil met de God van Israël, Die Zijn volk draagt (*Js 46:3-4*). Jesaja laat het contrast tussen de afgoden en God op indrukwekkende wijze zien in de genoemde verzen.

De Filistijnen leren niets van het vallen van hun god. De volgende nacht breekt God de menselijke kenmerken eraf. Alleen het dierlijke – zoals gezegd is Dagon mogelijk een vis-mensgod – blijft over. In elk geval wordt deze god volkomen vernederd, zowel in zijn vermeende intelligentie – het hoofd is afgebroken, wat ook spreekt van gezag, besturing – als in zijn vermeende daden – de handen zijn afgebroken. De tegenstelling tussen de afgehouden handen van Dagon en “*de hand van de HEERE*” (*verzen 6,9,11*) die dingen bewerkt, is opmerkelijk.

Het gevolg van de vernedering van hun afgod is een toename van hun bijgeloof. Zó blind is de mens die zich voor afgoden buigt. De gewoonte die zij eerbied noemen, is een blijvend getuigenis van de onmacht van hun afgod. Elke keer dat zij over de drempel heenstappen, is een herinnering aan de afgang van hun god en aan de verhevenheid van de God van Israël.

Er is wel verondersteld dat de afgodische Israëlieten in de tijd van de profeet Zefanja Dagon als afgod hebben aangenomen en aanbidden (*Zf 1:9a*). Op de drempel stappen betekent die verontreinigen.

*Ook zal Ik op die dag straffen
allen die over de drempel springen,
... (Zf 1:9a)*

Daarom stapt men er overheen. Of men valt ervoor neer en kust de drempel. Toen het christendom steeds meer verdorven werd, vond deze aanbidding van de drempel van de kerken ook plaats. Er zijn altijd bijgelovige elementen in Europa geweest. De afgoden zijn opgenomen in het rooms-katholicisme. Het is te zien in het in processies rondragen van beelden. Het is als het ware het rondragen van de romp.

God en de afgodendienaars | verzen 6-12

6 *En de hand van de HEERE drukte zwaar op de inwoners van Asdod en teisterde hen; Hij trof hen, [namelijk] Asdod en de bijbehorende gebieden, met gezwellen.* 7 *Toen de mannen van Asdod zagen dat het er zo [aan toeging], zeiden zij: Laat de ark van de God van Israël niet bij ons blijven, want Zijn hand drukt hard op ons en op Dagon, onze god.* 8 *Daarom stuurden zij [boden],*

brachten al de stadsvorsten van de Filistijnen bijeen en zeiden: Wat zullen wij met de ark van de God van Israël doen? En die zeiden: Laat de ark van de God van Israël naar Gath overgebracht worden. Daarop brachten zij de ark van de God van Israël [daarheen] over. 9 En het gebeurde, nadat zij hem overgebracht hadden, dat de hand van de HEERE op de stad drukte en er een zeer grote verwarring [ontstond], want Hij trof de inwoners van die stad van klein tot groot: zij kregen gezwollen. 10 Toen stuurden zij de ark van God naar Ekron. Het gebeurde echter, toen de ark van God in Ekron kwam, dat de inwoners van Ekron het uitschreeuwden: Zij hebben de ark van de God van Israël naar mij overgebracht om mij en mijn volk te doden. 11 Daarom stuurden zij [boden], brachten al de stadsvorsten van de Filistijnen bijeen, en zeiden: Stuur de ark van de God van Israël weg, en laat hem terugkeren naar zijn [eigen] plaats, zodat hij mij en mijn volk niet zal doden. Er was namelijk een dodelijke verwarring in de hele stad; de hand van God drukte er zeer zwaar. 12 De mensen die niet stierven, werden getroffen met gezwollen, zodat het hulpgeroep van de stad opsteeg naar de hemel.

Nadat God met hun afgod heeft afgerekend, gaat Hij Zich bezighouden met de afgodendienaars. Hij doet hun Zijn oordeel voelen. Hij slaat hen met gezwollen, waarbij wel gedacht is aan aambeien of etterende gezwollen. Het slaan met gezwollen betekent het uitbreken van onzinnigheid. Het maakt duidelijk dat God opkomt voor de eer van Zijn Zoon. Er is ook een plaag van muizen geweest, waardoor God ook het land en de opbrengst ervan treft (1Sm 6:5).

De stadsvorsten van de Filistijnen beraadslagen wat ze met deze God moeten doen. Ze willen van Hem af en de plagen naar iemand anders sturen. Hun afwijzing van de ark doet denken aan de afwijzing van de Heer Jezus door de Gerasenen. Deze lieden smeken de Heer Jezus uit hun gebied te vertrekken, omdat ze door Hem hun zwijnen zijn kwijtgeraakt. Dat er een bezetene genezen is, laat hen volkomen onverschillig. Ze hebben liever het gezelschap van een bezetene, en dus van demonen, en de zwijnen dan van de Heiland (Mk 5:13-17).

De stadsvorsten zijn nog onwillig hun overwinning op te geven. In hun kortzichtig bijgeloof gaan ze ervan uit dat het gewoon plaatselijke pech moet zijn geweest voor Asdod. De ark moet naar Gath. Het resultaat van hun overleg is dat de rampen over de hele Filistijnse gemeenschap komen.

Het gaat weer als in Egypte. God wil door plagen laten zien dat Hij er is en Hij wil hen dwingen Zijn ark – die hier steeds “*de ark van God*” wordt genoemd, ook door de Filistijnen! – uit het Filistijnse land weer naar Zijn land te laten gaan.

De plagen zijn niet alleen dwangmiddelen. Het zijn ook waarschuwingen, oproepen tot bekering. Toch bekeert de geplaagde mens zich niet (vgl. *Op 16:8-11*). In het oordeel is geen aanzien des persoons. Klein of groot, rijk of arm, jong of oud, vrouw of man, God slaat hen allen. Zo zullen ook de grote en kleine zondaars voor de grote, witte troon staan en geoordeeld worden (*Op 20:12*).

En ik zag de doden, de groten en de kleinen, voor de troon staan; en er werden boeken geopend. ... En de doden werden geoordeeld volgens wat in de boeken geschreven was, naar hun werken. (Op 20:12)

Na Gath willen ze de ark van God naar een derde stad, naar Ekron, sturen. Altijd wil de mens anderen opscheppen met de problemen die hij zelf niet kan oplossen. Tegelijk gebruikt God dit als middel om de ark een triomftocht te laten maken (vgl. *2Ko 2:14*).

En God zij dank, die ons altijd in triomf omvoert in Christus en de reuk van zijn kennis door ons openbaar maakt op elke plaats. (2Ko 2:14)

We zien dat plagen het hart van de mens niet veranderen. Het volk wil dat de ark terugkeert naar zijn eigen plaats. Ze wijzen op het onheil dat de ark hun heeft gebracht. We kunnen hier de les leren dat wie in bijgeloof meent een claim op Christus te kunnen leggen, zoals de roomse kerk doet, door plagen getroffen zal worden (*Op 17-18*).

1 Samuel 6

Wat moet er met de ark gebeuren? | verzen 1-2

1 Toen de ark van de HEERE zeven maanden in het land van de Filistijnen geweest was, 2 riepen de Filistijnen de priesters en de waarzeggers, en zij vroegen: Wat zullen wij met de ark van de HEERE doen? Laat ons weten waarmee wij hem naar zijn [eigen] plaats moeten [terug]sturen.

Na zeven maanden, een volkomen tijd, zoeken de Filistijnen raad bij hun knapste koppen. Eerder hebben de vorsten van de Filistijnen gehandeld. Nu worden hun priesters en waarzeggers erbij geroepen. Onder geen enkele omstandigheid zal de godsdienstige, natuurlijke mens zich keren tot de ware God, de enige bron van licht die er is. Na het politieke niveau, komt nu het religieuze niveau. Deze combinatie zien we ook in Pilatus en de overpriesters bij de veroordeling van de Heer Jezus, van Wie de ark een treffend beeld is.

In elk geval willen ze de ark kwijt, wat zoveel wil zeggen als dat ze God kwijt willen. Dat wil de mens altijd als hij zich niet wil buigen voor de Heer Jezus, hoewel hij Zijn majesteit moet erkennen, want hij kan die niet loochenen. Het kan lukken om God enige tijd buiten te sluiten, maar niet voor altijd. De finale ontmoeting zal plaatsvinden en dan zullen zij worden weggedaan en worden verwezen naar de hel.

De ark moet terug met een schuldoffer | verzen 3-6

3 Zij zeiden: Wanneer u de ark van de God van Israël [terug]stuurt, stuur hem [dan] niet leeg [terug], maar doe Hem beslist een schuldoffer toekomen; dan zult u genezen worden en zal u bekend zijn waarom Zijn hand niet van u wijkt. 4 Toen zeiden zij: Wat voor schuldoffer zullen wij Hem doen toekomen? Zij zeiden: Vijf gouden gezwollen en vijf gouden muizen, overeenkomstig het aantal stadsvorsten van de Filistijnen, want een en dezelfde plaag [treft] u allen en uw stadsvorsten. 5 Maak beeldjes van uw gezwollen en beeldjes van uw muizen die het land te gronde richten, en geef eer aan de God van Israël. Misschien zal Hij [de druk van] Zijn hand op u, op uw goden en op uw land

verlichten. 6 Waarom zou u uw hart onvermurwbaar maken, zoals de Egyptenaren en de farao hun hart onvermurwbaar maakten? Lieten zij hen niet wegtrekken, toen Hij [Zijn macht] aan hen bewees, zodat zij konden gaan?

Hoewel ze niets weten van de dienst aan God in Israël, stellen ze voor een schuldoffer te brengen. Dat geeft aan dat iets in hun geweten is geraakt. In hun dwaasheid menen ze dat een afbeelding afdoende is. Hun schuldoffer is ook geen bloedig offer, maar bestaat uit beeldjes van hun plagen. We herkennen het gebruik van beelden vandaag in het rooms-katholicisme, waar deze dingen een grote rol spelen. Het tastbare heeft altijd de voorkeur boven wat niet tastbaar, maar geestelijk is. De afbeeldingen betreffen ook nog eens onreinheden.

In alle opzichten is hun offer een belediging en gruwel voor God. Het voorstel sluit wel aan bij hun afgoderij, maar niet bij God. Van het ware schuldoffer hebben ze geen besef. De Filistijnen zijn meer bezorgd over hun lijdende lichamen dan over hun verziekte zielen. Ze handelen alleen met het oog op een verbetering van hun leefomstandigheden. Hun 'offer' gaat niet verder dan een herinnering aan hun kwellingen.

Zij stellen het schuldoffer vast op een gezwel en een muis per vorst. De gezwellen hebben hun lichaam aangetast en de muizen hun land. De muizen zijn waarschijnlijk de plaag geweest die verwoesting in hun oogst heeft gebracht, want het is oogsttijd (*vers 13*). Dat zowel de gezwellen als de muizen zijn gezonden door God, begrijpen ze. Door van elk een afbeelding te maken en die als een schuldoffer mee te zenden, erkennen ze dat.

Wat hun overkomt, doet hen denken aan de gebeurtenissen van vroeger in Egypte. Het werkt echter niet tot hun bekering, evenmin als destijds bij de farao. Zo is de natuur van de mens. Zonder berouw te tonen wil men van de plagen af. Ook de Egyptenaren wilden zo snel mogelijk van de Israëlieten af en hebben hun geschenken meegegeven.

Het deel van de wereld waarin wij wonen, wordt ook door plagen geteisterd. Steeds weer nieuwe ziekten duiken op. Het komt echter niet bij de mensen op dat deze plagen een bezoeking van God zijn. Het is denkbaar dat de plagen die over de christelijke landen komen, onder andere het gevolg zijn van het bezoedelen door theologen van de Heer Jezus en het Woord van God.

Een nieuwe wagen en zogende koeien | verzen 7-12

7 Nu dan, neem een nieuwe wagen, maak [die gereed], en neem twee zogende koeien, waarop [nog] geen juk gekomen is; span de koeien voor de wagen en breng hun kalveren achter hen vandaan terug naar huis. 8 Neem dan de ark van de HEERE, zet hem op de wagen, en leg de gouden voorwerpen die u Hem als schuldoffer doet toekomen, in een kistje ernaast. Stuur hem vervolgens [terug] en laat hem gaan. 9 Let dan op: als [de ark] de weg naar het gebied van Beth-Semes inslaat, heeft Hij ons dit grote kwaad aangedaan. Maar zo niet, dan weten wij dat niet Zijn hand ons getroffen heeft; [dan] is het ons toevallig overkomen. 10 Zo deden die mannen; zij namen twee zogende koeien en spannen die voor de wagen, maar hun kalveren sloten zij in huis op. 11 Zij zetten de ark van de HEERE op de wagen, evenals het kistje met de gouden muizen en de beeldjes van hun gezwellen. 12 De koeien liepen regelrecht, in één spoor, de weg langs, op weg naar Beth-Semes; zij liepen al loeiend steeds maar door en weken niet af naar rechts of naar links. De stadsvorsten van de Filistijnen liepen erachteraan, tot aan het gebied van Beth-Semes.

De Filistijnen willen nu absolute zekerheid dat ze met God te doen hebben. Zelf willen ze de ark niet terugbrengen. Ze menen dat ook niet te kunnen, want elke verplaatsing heeft hun onheil gebracht. Hun oplossing past bij de natuurlijke mens die het licht van God niet bezit.

Het lijkt hun onfatsoenlijk en ongepast om iets voor de aanbidding van God te gebruiken wat eerder een algemeen doel heeft gediend. Alles in het eerbetoon aan God moet heilig zijn, dat wil zeggen, afgezonderd van algemeen gebruik en geheel aan de dienst van God gewijd. Daarom gebruiken ze een nieuwe wagen. Hiervoor worden zij niet gestraft, zoals David later wel in de dood van Uzza, als deze de ark aanraakt (2Sm 6:3,6-7). Als Israëlieten hadden zij beter moeten weten.

De Filistijnen rekenen nog altijd met de mogelijkheid dat alles wat er is gebeurd, toeval is. Zoiets zal bij een ware christen niet het geval zijn. De Filistijnen willen zekerheid. En God sluit Zich bij hen aan en maakt duidelijk dat Hij aan het werk is. Toch heeft het geen effect op hun verhouding tot Hem.

Door zogende koeien te gebruiken om de wagen te trekken, is het menselijk ondenkbaar dat de ark veilig het land zal verlaten. Dat blijkt wel uit de beschreven feiten. Het gaat om koeien die

1. niet gewend zijn aan het juk,
2. de weg naar Beth-Semes niet kennen,
3. niemand hebben die hen begeleidt,
4. het sterke instinct bezitten van dieren om naar hun jongen terug te keren – vandaar dat ze “al loeiend” lopen – en
5. ook het instinct hebben om naar hun eigen stal te gaan.

Toch gaan ze “regelrecht, in één spoor, de weg langs, op weg naar Beth-Semes”. Dat bewijst dat een onzichtbare, sterke hand hen leidt, de onweerstaanbare hand van hun Schepper. De natuurlijke drijfveren worden overwonnen door geestelijke kracht.

Al “de dieren op duizend bergen” behoren aan God toe (*Ps 50:10*). Het gedierte doet wat Hij wil. Een vis levert een geldstuk als de Heer Jezus het nodig heeft (*Mt 17:27*). Evenzo staat een ezel klaar om Hem te dragen (*Mk 11:2*). Hij gebiedt een vis om Jona drie dagen en drie nachten te herbergen en een worm om hem een les te leren (*Jn 1:17; 2:10; 4:7*). Hij gebruikt een leeuw om een ongehoorzame profeet te doden en verbiedt deze leeuw de profeet te verscheuren (*1Kn 13:24,28*). Zo houdt Hij ook de leeuwenmuil gesloten in de kuil waar Daniël is (*Dn 6:23*).

De stadsvorsten, die over de ark hebben willen heersen, kunnen niet anders dan als dienstbare slaven de ark achterna gaan. In dat waarin zij trots hebben gehandeld, heeft God Zich als ver boven hen verheven getoond. Van de dieren die door de stadsvorsten worden ingezet, maar door God worden bestuurd, kunnen wij leren.

Hebben wij zoveel geestelijk inzicht dat wij tegen onze natuurlijke motieven in ons laten leiden door Gods Geest? Het is Gods bedoeling om de ark terug te brengen bij Zijn volk. Dat doet Hij in geestelijk opzicht ook vandaag nog door de Heer Jezus te laten prediken en daarvoor maakt Hij gebruik van mensen die zich door Hem laten leiden.

Er is misschien weinig inzicht, maar als er overgave is aan Hem, zal Hij de Heer Jezus aan Zijn volk teruggeven. Zo heeft God altijd mensen gevonden om Zijn Zoon weer het middelpunt van de gemeente te laten zijn.

Een opwekking houdt dit in, dat Zijn Zoon weer centraal komt te staan voor het hart van de Zijnen. Als de Heer Jezus niet meer centraal staat, verdwijnt de toewijding.

De ark komt aan in het land | verzen 13-15

13 De [inwoners] van Beth-Semes waren de tarweoogst aan het maaien in het dal. Toen zij hun ogen opsloegen en de ark zagen, waren zij verheugd [die] te zien. 14 De wagen kwam op de akker van Jozua, de Beth-Semiet, en bleef daar staan. Er was daar een grote steen, en zij kloofden het hout van de wagen en offerden de koeien als brandoffer aan de HEERE. 15 De Levieten namen de ark van de HEERE [van de wagen] af, en het kistje dat daarbij was, waarin de gouden voorwerpen waren, en zetten ze op die grote steen; en op die dag brachten de mannen van Beth-Semes brandoffers en brachten slachtoffers voor de HEERE.

De ark arriveert in Beth-Semes, een Levietenstad waar de Kahathieten wonen. Het zijn juist die Levieten die door God zijn aangewezen om de ark te dragen (Nm 3:29-31; Jz 21:10,16). Daar brengt God de ark heen en niet naar Silo. God weet wie Hij de heerlijkheid van Zijn Zoon kan toevertrouwen. Als de ark in Beth-Semes aankomt, zijn de inwoners van de stad, de Levieten, bezig de tarweoogst binnen te halen.

De Levieten werken hier op het land. Zij zijn bezig met de tarwe. Tarwe spreekt van het resultaat van de dood en de opstanding van de Heer Jezus (Jh 12:24). Dat resultaat bestaat uit de gelovigen, dat zijn allen die door het

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de tarwekorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft zij alleen; maar als zij sterft, draagt zij veel vrucht. (Jh 12:24)

geloof in de Heer Jezus Hem als hun leven hebben ontvangen. De Heer Jezus is de tarwekorrel die in de aarde is gevallen en gestorven. Daardoor is er veel vrucht gekomen.

De ark komt daar waar mensen de oogst binnenhalen, waar ze bezig zijn met de zegeningen die God in het land heeft gegeven. Iets dergelijks zien we ook bij Gideon (Ri 6:11), bij de herders die de wacht houden bij de kudde in de nacht van de geboorte van de Heiland en aan wie de blijde boodschap wordt verkondigd (Lk 2:8-10) en bij de discipelen die ook bezig zijn in hun dagelijks werk als de Heer hen roept (Mt 4:18-22). De inwoners van

Beth-Semes zijn blij als ze de ark zien (vgl. *Jh 20:20*). Maar hebben ze de ark echt gemist en ernaar gezocht, zoals David later (*Ps 132:3-5*)? *En toen Hij dit had gezegd, toonde Hij hun zijn handen en zijn zijde. De discipelen dan verblijdden zich toen zij de Heer zagen. (Jh 20:20)*

Het is dan ook onverdiende genade als de tegenwoordigheid van de HEE-RE terugkeert. Zonder dat ze ernaar hebben gezocht, zonder dat ze ervoor hebben gestreden, zonder dat ze een losgeld hebben betaald, is de ark, het symbool van Gods tegenwoordigheid, weer bij hen teruggekomen. Zij hebben de ark nooit gezien, maar uit de beschrijving die ze kennen en de schittering ervan moeten ze hebben geweten: dit is de ark. Zo zal het altijd gaan met het geloof.

De koeien worden als brandoffer geofferd. Ze zijn gebruikt om de ark weer in de handen van het volk te geven en worden nu aan God geofferd. De Levieten hebben vooral de Heer Jezus als brandoffer aan God aangeboden. Ze hebben ook slachtoffers gebracht, dat is een vredeoffer en spreekt van gemeenschap. Deze gemeenschap mag bijzonder worden beleefd aan de tafel van de Heer bij het vieren van het avondmaal.

Het hout van de wagen wordt gekloofd (vgl. *1Kn 19:21*). Ook de middelen die hebben gediend om de ark terug te brengen, worden gebruikt om God te eren. Nu dient het hout om de offers te verbranden, waardoor ze tot God opstijgen als een lieflijke reuk (*Lv 1:7-9*).

De stadsvorsten terug naar huis | verzen 16-18

16 Toen de vijf stadsvorsten van de Filistijnen dat gezien hadden, keerden zij diezelfde dag terug naar Ekron. 17 Dit zijn de gouden gezwollen die de Filistijnen de HEERE als schuldoffer hebben doen toekomen: voor Asdod één, voor Gaza één, voor Askelon één, voor Gath één, voor Ekron één; 18 en [verder] de gouden muizen, overeenkomstig het aantal van alle steden van de Filistijnen, [onder het gezag] van de vijf stadsvorsten, van de versterkte steden tot de niet-ommuurde dorpen, en tot aan Abel, de grote [steen] waarop zij de ark van de HEERE neergezet hadden, die zich tot op deze dag op de akker van Jozua, de Beth-Semiet, bevindt.

De uitingen van vreugde en het offeren van de dieren gebeurt onder het toezien van de Filistijnen. We kunnen hierin het beeld zien dat het samenzijn aan de tafel van de Heer en het verkondigen van Zijn dood ook

door ongelovigen wordt gadeslagen. Ze hebben er zelf geen deel aan en keren zich ervan af. Ze willen er ook geen deel aan hebben. Hun harten zijn niet veranderd, ook al hebben ze de duidelijkste bewijzen gezien van het werk van God.

Nog eens wordt het schuldoffer genoemd en waaruit het bestaat en namens wie het wordt gegeven. De genoegdoening in de vorm van dit schuldoffer is het resultaat van hun menselijke wijsheid. Het zal tevens een voortdurend getuigenis zijn van hun erkenning dat God er is, en van hun weigering zich voor Hem te buigen ondanks zulke duidelijke bewijzen.

De heiligheid van de ark | vers 19

19 Maar de HEERE doodde [sommigen] van de mannen van Beth-Semes, omdat zij in de ark van de HEERE hadden gekeken. Hij doodde van het volk zeventig man [van de] vijftigduizend man. Toen bedreef het volk rouw, omdat de HEERE het volk een grote slag had toegebracht.

Er vindt een onverwachte wending plaats. De vreugde verandert in rouw, want het oordeel van God treft hen. Zijn volk heeft namelijk in de ark gekeken, iets wat ten strengste verboden is. We hebben hier het belangrijke beginsel dat hoe meer licht iemand of een gezelschap heeft over de dingen van God, des te groter het oordeel van God zal zijn bij een overtreding. Zij weten dat ze niet in de ark mogen kijken.

Het kan best zijn dat de priesters, de Levieten en het volk in hun enthousiasme de heiligheid van God zijn vergeten en niet aan Zijn voorschriften hebben gedacht. Maar een begrijpelijk enthousiasme mag ons nooit verleiden om het heilige als gewoon te beschouwen. God handhaaft Zijn eer tegenover de Filistijnen op een manier die bij hen past. Hier doet Hij dat op de manier die bij Zijn volk past. Hij heiligt Zich in hen die tot Hem naderen (*Lv 10:1,3,9*).

De ark is ongewenst | verzen 20-21

20 Toen zeiden de mannen van Beth-Semes: Wie zou kunnen bestaan voor het aangezicht van de HEERE, deze heilige God? En naar wie van ons zal hij gaan? 21 Zij stuurden boden naar de inwoners van Kirjath-Jearim om te

zeggen: *De Filistijnen hebben de ark van de HEERE teruggebracht; kom [en] haal hem op naar u toe.*

Het volk reageert op dezelfde wijze als de Filistijnen. Zij willen de ark ook kwijt, nu ze zo met de heiligheid ervan in aanraking zijn gekomen. Is het soms met ons ook zo? Geeft het ons soms ook een benauwd gevoel als we eraan denken dat we voortdurend in Gods tegenwoordigheid zijn en dat Hij elke gedachte en elk woord kent, en elke handeling in ons leven ziet?

1 Samuel 7

De ark in Kirjath-Jearim | verzen 1-2

1 Toen kwamen de mannen van Kirjath-Jearim, haalden de ark van de HEERE en brachten die in het huis van Abinadab, op de heuvel; en zij heiligden zijn zoon Eleazar om voor de ark van de HEERE zorg te dragen. 2 En het gebeurde vanaf de dag dat de ark in Kirjath-Jearim bleef, dat er veel dagen verliepen – het werden twintig jaren – en het hele huis van Israël wendde zich klagend tot de HEERE.

Angst voor de ark is niet nodig zolang men maar niet in de ark kijkt. De waarheid van de Heer Jezus is niet om te analyseren, maar om te aanbid-den. Hoewel het volk als geheel er niet aan toe is om naar de ark te vragen, kan de ark terecht bij enkelen die hem waarderen.

Waarom heeft Samuel de ark niet opgehaald? Hij ziet hoe het er met het volk voor staat. Hij begrijpt dat hij in een overgangstijd leeft. Hij weet dat God op Zijn tijd de ark zal brengen naar de plaats die Hij uitgekozen heeft. Samuel wacht op Gods tijd, op Da-
vid. David is, veertig jaar later, de eerste die naar de ark op zoek gaat en hem ook vindt (Ps 132:6).

*Zie, wij hebben [van de ark] gehoord in Efratha, hem gevonden in de velden van Jaër.
(Ps 132:6)*

God heeft Zelf de ark bevrijd uit de macht en het land van de Filistijnen. Zijn volk kan Hij pas uit de macht van de Filistijnen bevrijden, als zij hun ware plaats voor Hem hebben ingenomen. Voor het zover is, verstrijken er twintig jaren. Na twintig jaar gaat het volk tot de HEERE, niet om zich te beklagen, maar om hun toestand te belijden. De afwezigheid van God doet vaak de waarde gevoelen van Hem Wiens tegenwoordigheid men niet ge-waardeerd heeft. Al deze tijd heeft Samuel ook gewacht. Hij heeft gewacht op de tijd dat de Geest van God onder het volk kan werken.

Het eerste wat de Geest doet, is het volk ontdekken aan zichzelf. Wacht-tijd is geen verloren tijd. Dit werk van Gods Geest zal het gevolg zijn van de voortdurende voorbede van Samuel. Samuel blijft in de schaduw in de ja-

ren van zijn leven die naar zijn leeftijd gezien voor anderen, ook vandaag, de meest ambitieuze zijn.

Het volk vraagt niet naar de ark als een symbool, maar naar de HEERE Zelf. Daarmee zijn ze de massa van de moderne christenheid met hun hang naar en vertrouwen op heiligenbeelden en andere dwaasheden ver vooruit.

De Israëlieten dienen de HEERE alleen | *verzen 3-4*

3 Toen sprak Samuel tot het hele huis van Israël: Als u zich met uw hele hart tot de HEERE bekeert, doe dan de vreemde goden uit uw midden weg, ook de Astartes, richt uw hart op de HEERE en dien Hem alleen. Dan zal Hij u uit de hand van de Filistijnen redden. 4 Daarop deden de Israëlieten de Baïls en de Astartes weg, en zij dienden de HEERE alleen.

Als het werk van Gods Geest zich openbaart, komt Samuel. Nu is het tijd voor actie. Samuel spreekt het woord van de profeet. Hij wijst op de verkeerde dingen, die er de oorzaak van zijn dat de Filistijnen over hen heersen. De Filistijnen zijn een tuchtroede in de hand van God voor Zijn volk.

In wat Samuel tot het volk zegt, zien we dat bekering drie kenmerken heeft:

1. het wegdoen van de vreemde goden, dat is afzondering van het kwaad,
2. het hart richten op de HEERE om door Hem onderwezen te worden over de oorzaak van het kwaad en om te komen tot de juiste gezindheid van een verbroken hart en een verslagen geest en
3. Hem alleen dienen, dat wil zeggen zich volledig aan Hem toewijden.

Als deze kenmerken aanwezig zijn, mogen we rekenen op bevrijding van het juk van de vijanden.

Wat hier onder de laatste richter gebeurt, is in de hele tijd van de richters niet gebeurd. In de christenheid is wel eens iets weggedaan wat verkeerd is, maar lang niet alles. Dat gebeurt alleen bij een zo volledig zelfoordeel als bij Israël hier. Het volk geeft zijn verkeerde verbindingen op, verbreekt die en wordt daardoor vrij om het werk van de HEERE te gaan doen, of beter, dit werk eerst bij zichzelf te laten gebeuren. Een dergelijke gezindheid zien we ook in het begin van de gemeente.

Samuel bidt voor het volk | verzen 5-9

5 Verder zei Samuel: Roep heel Israël in Mizpa bijeen, dan zal ik voor u tot de HEERE bidden. 6 Zij kwamen in Mizpa bijeen, schepten water en goten het uit voor het aangezicht van de HEERE. Zij vastten op die dag en zeiden daar: Wij hebben tegen de HEERE gezondigd. Zo gaf Samuel leiding aan de Israëlieten in Mizpa. 7 Toen de Filistijnen hoorden dat de Israëlieten in Mizpa bijeengekomen waren, trokken de stadsvorsten van de Filistijnen tegen Israël op. Toen de Israëlieten [dat] hoorden, werden zij bevreesd voor de Filistijnen. 8 En de Israëlieten zeiden tegen Samuel: Laat toch niet na voor ons te roepen tot de HEERE, onze God, opdat Hij ons zal verlossen uit de hand van de Filistijnen. 9 Toen nam Samuel een melklammetje en offerde het in zijn geheel als brandoffer voor de HEERE. Samuel riep tot de HEERE voor Israël en de HEERE verhoorde hem.

Nu komt de volgende stap. Het volk wordt naar “Mizpa” geroepen, niet naar Silo. Hier begint iets nieuws. Mizpa betekent ‘wachttorens’. Het volk wordt gericht op het nieuwe, wat in de toekomst ligt, maar waarvan ze nog niet weten wat het inhoudt. Het nieuwe begint met gebed. Zo is het altijd bij een opwekking. De oorsprong ligt altijd in vurig gebed. Mozes en Samuel zijn de grote voorbidders voor Gods volk in het Oude Testament (Ps 99:6; Jr 15:1a).

Mozes en Aäron waren onder Zijn priesters, Samuel onder wie Zijn Naam aanriepen; zij riepen tot de HEERE en Hij verhoorde hen. (Ps 99:6)

De HEERE zei tegen mij: Al stond Mozes of Samuel voor Mijn aangezicht, dan [nog] zou Mijn ziel niet met dit volk van doen willen hebben. (Jr 15:1a)

De man die namens God tot het volk spreekt, is ook de man die namens het volk tot God gaat. De man in wie het Woord van God woont en die het trouw gebruikt, weet ook hoe hij het voorrecht van priesterlijke voorbede kan gebruiken. Wat hij eerst persoonlijk en in het verborgene heeft gedaan, wil hij nu in het openbaar met het geheel doen. Algemene nood, algemeen gevaar en vooral een algemeen zich keren tot God brengt het volk samen. Alle andere samenkomsten zijn in dit geval nutteloos.

Het scheppen en uitgieten van water is ook iets wat nog niet eerder is gebeurd. Dat betekent niet dat het verkeerd is. Het is geen zondoffer, maar de geest van het zondoffer is in deze handeling aanwezig. Dat moeten we kunnen beoordelen, niet of iets wel past bij ons idee van wat juist is. Gods

Geest is vrijmachtig in Zijn werk (vgl. Jh 3:8) en we moeten Hem daarbij niet onze inzichten willen opleggen.

In 2 Samuel 14 blijkt de betekenis: *“Wij zullen immers zeker sterven en als water zijn dat op de aarde wordt uitgegoten [en] dat niet [meer] verzameld kan worden”* (2Sm 14:14a; vgl. 1Sm 1:15; Ps 62:9a; Kl 2:19). Het uitgegoten water stelt voor wat de mens van nature in zijn zwakheid is. Als water is uitgegoten, kan het niet meer worden verzameld. In

Psalm 22:14 wordt het op de Heer Jezus toegepast als Hij Zijn leven uitgiet in de dood. Het lijkt dan voorbij te zijn met Hem. Maar God heeft dit water verza-

*Als water ben ik uitgestort,
ontwricht zijn al mijn beenderen;
mijn hart is als was,
het is gesmolten diep in mijn binnenste.
(Ps 22:15)*

meld en Hem uit de doden opgewekt. Daardoor kunnen wij nu *“met vreugde water scheppen uit de bronnen van het heil”* (Js 12:3).

De belijdenis *“wij hebben tegen de HEERE gezondigd”*, is een algemene belijdenis en daardoor vaag. Onder die algemene belijdenis kunnen vormen van specifiek kwaad verborgen zijn die nog niet in het licht zijn gebracht en nog moeten worden geoordeeld volgens Gods heilig Woord. Dit is wat Samuel vervolgens doet als hij hun leiding geeft. Leiding geven doet hij door hun Gods Woord te verklaren. De bidder Samuel is ook de leraar. Zijn onderwijs wordt ondersteund door zijn gebed.

De Filistijnen beoordelen volkomen verkeerd wat er in Israël gebeurt. Zij menen dat het volk zich verzamelt om tegen hen te strijden. Maar Israël is bang voor de Filistijnen. Hoewel de vijand het verkeerd beoordeelt en ook niet anders kan, hebben ze toch ook gelijk. Verootmoediging voor God is in werkelijkheid ook een oorlogsverklaring aan de vijand. Nederigheid maakt indruk op de vijand, daarop heeft hij geen vat. Nederigheid is niet te overwinnen, want daarin is de Heer aan de zijde van Zijn volk.

De vijand wordt actief als het volk van God zich met God verbindt. De vijand duldt geen enkele handeling die het volk van God in een positie plaatst die door God erkend wordt. In hun nood doen de Israëlieten een beroep op de profeet van God en de voorbidder bij God, opdat hij voor hen zal bidden. Ze hebben een sterk vertrouwen in de voorbede van Samuel omdat ze weten dat hij een heilige man Gods is. Ze doen een beroep op een

voorbijder omdat ze begrijpen dat voorbede hun meer nut zal brengen dan het grootste leger.

Samuel heeft al gebeden, maar het volk wil dat hij daarmee doorgaat. Ze kennen en erkennen de kracht van het “*gebed van een rechtvaardige*”, want dat “*vermag veel*” (Jk 5:16b). Zij weten dat hun redding van de HEERE moet komen, dat Hij alleen hen kan verlossen en dat Hij daarvoor gezocht moet worden. Ze erkennen de verbinding van Samuel met de HEERE.

Dit is een heel wat betere houding dan toen ze in hun hoogmoed hebben gemeend de strijd te kunnen aangaan en de ark daarvoor te kunnen gebruiken (1Sm 4:1-3). Nu zien ze hun eigen onmacht en nemen ze hun toevlucht tot gebed. Zo zijn ook een biddende Josafat, omgeven door vrouwen en kinderen (2Kr 20:3-5,13) en een biddende Hizkia, gekleed in rouwgewaad (Js 37:1) gevaarlijker voor de vijand dan wanneer ze zijn omgeven door soldaten gekleed in oorlogstenue.

Samuel brengt een brandoffer. Het is een melklammetje, dat is een pasgeboren lam dat nog bij de moeder drinkt, een beeld van uiterste zwakheid. De enige andere plaats waar het nog wordt gevonden (Js 65:25a), *Een wolf en een lammetje zullen gezamenlijk weiden, ... (Js 65:25a)* is in een tafereel dat het vrede-rijk

beschrijft. Op grond van dit melklammetje nadert Samuel tot God om voorbede voor het volk te doen. Het lammetje wordt ook geofferd om het volk te herstellen en het weer terug te brengen in de gunst van God.

De Heer Jezus is “*in zwakheid gekruisigd*” (2Ko 13:4). Wij hadden Iemand van zo grote geringheid nodig, omdat wij zelf zo gering waren. God veracht de zwakheid van het geloof niet, maar daalt in genade af tot ons niveau van zwakheid. De Heer Jezus heeft in volkomen afhankelijkheid van God geleefd, volkomen Hem toegewijd, en is als Baby afhankelijk geweest van de zorg van Zijn moeder. Dit is de weg waarlangs God behoudenis voor de mens heeft bereid.

Israël verslaat de Filistijnen | verzen 10-14

10 En het gebeurde, toen Samuel dat brandoffer bracht, dat de Filistijnen de strijd aanbonden met Israël. Maar de HEERE deed op die dag een machtige donder rollen over de Filistijnen. Hij bracht hen in verwarring, zodat zij door

Israël verslagen werden. 11 En de mannen van Israël trokken uit Mizpa, achtervolgden de Filistijnen en versloegen hen tot onder Beth-Kar. 12 Toen nam Samuel een steen en plaatste die tussen Mizpa en Sen; hij gaf hem de naam Eben-Haëzer en zei: Tot hiertoe heeft de HEERE ons geholpen. 13 Zo werden de Filistijnen vernederd, en zij kwamen niet meer in het gebied van Israël, want al de dagen van Samuel was de hand van de HEERE tegen de Filistijnen. 14 De steden die de Filistijnen van Israël afgenomen hadden, kwamen weer in bezit van Israël, van Ekron tot Gath; ook ontrukte Israël het bijbehorende gebied aan de macht van de Filistijnen. Ook was er vrede tussen Israël en de Amoriëten.

De vijand valt aan als het offer wordt gebracht. Tegelijk juist daarom grijpt God in en treedt op ten gunste van Zijn volk, dat zelf niets hoeft te doen. De vijand kent de gedachten van God over Zijn Zoon niet. God verschijnt in majesteit als, in beeld, de heerlijkheid van de Heer Jezus aan Hem wordt voorgesteld en Hij Zijn volk in Zijn Zoon ziet.

Het volk mag stil zijn en de behoudenis van de HEERE zien, net als bij de doortocht door de Schelfzee (*Ex 14:14*). De HEERE treedt met een machtige donder voor Zijn volk op, een optreden waarvan Hanna heeft geprofeeteerd (*1Sm 2:10*). Zijn stem brengt de vijand in verwarring. De overwinning is die van de HEERE. Hem komt daarvoor de eer toe en niet het volk.

Het volk mag de resultaten ontvangen van het werk dat God voor hen heeft gedaan. "*Beth-Kar*" betekent 'huis van het lam'. Tot die plaats wordt de vijand verslagen. Het laat in beeld zien dat de overwinning zover strekt als de kracht van het offer van het lam gaat. In praktisch opzicht betekent dit, dat de vijand steeds meer op afstand zal worden gehouden als we Christus, van Wie dit lam spreekt, steeds beter leren kennen. Daar wordt de rust van het huis gevonden waarvoor door het lam de basis is gelegd. Van dat huis is het lam de grondslag en in dat huis staat het lam centraal.

"*Eben-Haëzer*" betekent 'steen van de hulp'. Met deze naam geeft Samuel aan dat zij bij elke stap die zij hebben gezet op Gods weg, Gods hulp hebben ervaren. Deze steen wordt tot een gedachtenis van de hulp van de HEERE. Het oprichten van de steen is als het getuigenis dat Paulus voor Agrippa geeft: "*Daar ik nu hulp van God gekregen heb, sta ik tot op deze dag*" (*Hd 26:22*). Dat mag ook telkens ons getuigenis zijn, als we beseffen dat

we weer door Gods hulp op de weg van het geloof moeilijkheden hebben overwonnen.

De plaats waar eerst de ark door de Filistijnen is buitgemaakt en zij Israël hebben verslagen (1Sm 5:1), wordt nu de plaats van getuigenis voor de HEERE omdat Hij voor hen de Filistijnen heeft verslagen. De Filistijnen zouden kunnen denken dat een man in gebed hetzelfde is als een volk dat bijgelovig de ark in het leger brengt. Maar Samuel is geen Hofni en Pinehas. Het geloof van de man van God in het offer stelt het volk aan God voor in de waarde van dat offer. Het is geen uiterlijk teken, maar innerlijk geloof. Hiermee God verbindt Zich en op grond daarvan bevrijdt Hij Zijn volk van hun vijanden.

Er is waarschijnlijk geen overwinning door Israël behaald die zo bijzonder is als deze. De HEERE had hen vernederd, bijna verdelgd. Alle vertrouwen op eigen kracht was weg. En nu, door een wonderbare voorspraak van Samuel, verheft Hij hen totaal en vernedert de trotse verdrukkers in het stof. God laat volken en personen tot de uiterste vernedering komen om hun Zijn genade en barmhartigheid te tonen. Dat doet Hij door een plotselinge bevrijding van hun verwoesting, als alle menselijke hulp duidelijk heeft gefaald.

Zolang Samuel aan de macht is, is de hand van de HEERE tegen de vijand. In beeld laat dat ons zien dat zolang wij ons onderwerpen aan Gods Woord, de Heer voor ons tegen de vijand zal strijden, waardoor deze geen kans zal krijgen ons te schaden. En dat niet alleen. We krijgen ook bepaalde geestelijke zegeningen terug die we door onze ontrouw zijn kwijtgeraakt. Dat zien we hier bij Israël. Israël krijgt gebied dat verloren is gegaan, weer terug.

Dat ze vrede sluiten met de Amoriëten is echter geen zaak van geloof. Ze zijn wel teruggekeerd tot God, maar hun werken zijn helaas niet volkomen. Een excuus als zouden de tijden veranderd zijn, gaat niet op als God van een zaak heeft vastgesteld dat die verkeerd is (Dt 7:1-2).

Samuel geeft leiding aan Israël | verzen 15-17

15 Samuel gaf leiding aan Israël al de dagen van zijn leven. 16 Hij ging van jaar tot jaar [het land] rond, langs Bethel, Gilgal en Mizpa, en hij gaf leiding

aan Israël in al die plaatsen. 17 Daarna keerde hij terug naar Rama, want daar was zijn huis en daar gaf hij leiding aan Israël, en hij bouwde daar een altaar voor de HEERE.

Samuel wordt er niet door gekenmerkt dat hij op een stoel zit, zoals we lezen van Eli (1Sm 4:13). Hij werkt ijverig en heeft geen tijd om dik te worden zoals Eli. Als een vader voor zijn volk bezoekt hij telkens zijn kinderen op verschillende plaatsen. Hij onderwijst hen met het oog op het welzijn van hun zielen.

De vier steden die hier worden genoemd, zijn als het ware de vier stations in het leven van het volk van God. Ook ons leven speelt zich tussen deze 'stations' af.

1. "Bethel" betekent 'huis van God'. Daarin herkennen we "[het] huis van God, dat is [de] gemeente van de levende God" (1Tm 3:15), waarin wij ons bevinden. Het is het huis waar God woont en waar wij bij Hem mogen wonen (Ef 2:19). Het besef van Zijn tegenwoordigheid zal ons leven heiligen. Zijn huis wordt gekenmerkt door heiligheid. In Bethel heeft Jakob God ontmoet (Gn 28:10-19; 35:1-15). Kennen we deze waarheid en staat die ons ook steeds voor ogen? Het is een waarheid die alle gelovigen, alle heiligen, betreft.
2. "Gilgal" betekent 'afwenteling' (Jz 5:9). Elk jaar komt Samuel daar en predikt daar. Dat laat ons in beeld zien dat het volk wordt voorgehouden dat het voortdurend in zelfoordeel moet leven. We moeten ons bewust blijven dat er "in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont" (Rm 7:18a). We brengen de betekenis van 'Gilgal' in praktijk door het afwentelen van de smaad van de wereld, wat betekent dat we elke verbinding ermee opgeven. Het is het ons realiseren dat wij in het oordeel dat over Christus is gekomen geoordeeld zijn: "In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus" (Ko 2:11). Daar is ook het oordeel over de wereld voltrokken. Dat behoort in de profetische dienst tot uiting te komen.
3. "Mizpa" betekent 'wachttorens' en stelt voor dat na elk verval God genadig is om een nieuw begin te maken. We moeten niet blijven staan bij wat is weggedaan, het vlees, anders glijden we toch weer terug in de macht ervan. Daarom volgt Mizpa op Gilgal. We moeten waakzaam en nuchter blijven, opdat de vijand ons toch niet weer on-

verhoeds te pakken neemt. God geeft uitzicht – de functie van een wachttoren is uitzien – op een nieuw begin, een heerlijke toekomst. Mizpa leert de gelovigen opnieuw te gaan uitkijken naar de komst van de Heer Jezus en hun leven daarnaar in te richten.

4. “*Rama*” betekent ‘hoogte’. Daar reist Samuel niet naartoe, maar daar woont hij. Het laat zien dat het erom gaat te leven op de geestelijke hoogten die we in de brief aan de *Efeziërs* hebben. In de praktijk betekent het dat we “*de dingen die boven zijn*” zoeken (Ko 3:1). Tot deze woonplaats moeten we na onze reis langs de vorige plaatsen komen. Het brengt tot een afgezonderde hemelse wandel op aarde, “*want ons burgerschap is in de hemelen*” (Ep 3:20).

In de plaats waar hij woont, bouwt hij een altaar. Samuel is ook een echte priester. Hij is niet zo druk met zijn dienst, dat hij zijn persoonlijke gemeenschap met God in de aanbidding en gebed en voorbede vergeet. Deze geest die werkt in het volk van God kan niet anders dan tot zegen zijn.

Dienst is belangrijk en noodzakelijk, maar is alleen vruchtbaar als ze voortkomt uit persoonlijke gemeenschap met God. Anders ontaardt dienst in de activiteit van het vlees. Bij succes volgt dan hoogmoed en bij het uitblijven ervan ontmoediging en opgeven. Het is te wensen dat iedere dienaar van Christus zijn ‘altaar’ heeft in verbinding met zijn arbeid voor God en Zijn volk.

1 Samuel 8

Inleiding

Hier begint een nieuwe fase in het boek. Na de *priester* Eli en de *profeet* Samuel komt een nieuwe persoon op het toneel: de *koning*.

De zonen van Samuel | verzen 1-3

1 Het gebeurde nu, toen Samuel oud geworden was, dat hij zijn zonen tot richters over Israël aanstelde. 2 De naam van zijn eerstgeboren zoon was Joël en de naam van zijn tweede was Abia; zij waren richters in Berseba. 3 Maar zijn zonen gingen niet in zijn wegen; zij waren uit op winstbejag, namen geschenken aan en bogen het recht.

Samuel heeft zijn zonen aangesteld als richter en dat is niet juist. Nergens in de Schrift blijkt dat iemand richter wordt omdat zijn vader dat is. Richter wordt iemand niet door erfelijke opvolging. Een richter wordt door God gegeven. Samuel stelt zijn zonen aan als hij oud geworden is. Hij zal met die aanstelling beslist het belang van het volk op het oog hebben gehad. Toch is zijn daad een eigenmachtige. Kan God hem niet, net als eens Mozes, ook in zijn ouderdom steunen voor zijn taak, totdat God Zelf een opvolger heeft aangewezen? We zien trouwens later Samuel nog meerdere keren optreden. Zijn ouderdom is dus niet zo, dat hij onbekwaam is om dienst te doen en dat daardoor opvolging direct noodzakelijk lijkt.

Onze zorg voor de toekomst voor Gods volk kan ook ons gemakkelijk tot een verkeerd handelen brengen. Misschien willen we ook, hoe goed bedoeld ook, dingen regelen in de gemeente naar ons inzicht. Ons geregeld zorgt er echter voor dat we voor de komende generatie het vertrouwen op de Heer uitschakelen. De hand van het schepsel hoeft niet naar de ark te grijpen om te voorkomen dat die valt (2Sm 6:6-7), want God is machtig daar Zelf voor te zorgen.

“Joël” betekent ‘de HEERE is God’ en “Abia” betekent ‘mijn vader is de HEERE’. Uit deze namen blijkt wat de wens van Samuel en zijn vrouw voor deze zonen is geweest. Ze hebben gehoopt dat hun leven getuigenis

zou geven van wat hun naam betekent. Mogelijk heeft dat Samuel voor ogen gestaan als hij zijn twee zonen richters in Berseba maakt om daar recht te spreken.

Berseba ligt helemaal in het zuiden (1Sm 3:20), ver verwijderd van de plaatsen waar hij zijn dienst als richter en profeet uitoefent. Dat betekent dat zij richter zijn in een beperkt gebied en niet over het hele volk. De meeste Israëlieten hebben helemaal niets met hen te maken. Normaal zou het gedrag van de zonen van Samuel ook niet interesseren, maar nu kunnen ze het gebruiken om hun eigen vleselijke verlangens mee te motiveren.

Het lijkt Samuel te zijn ontgaan dat het ambt van richter geen ambt is dat van vader op zoon overdraagbaar is. Er lijkt Samuel nog iets te zijn ontgaan en dat is dat zijn zonen deze taak niet aankunnen. Hij ziet de fouten van zijn zonen niet, terwijl het volk daar wel oog voor heeft. Hierin doet hij denken aan Eli en zijn zonen.

We mogen de fouten van Samuel niet helemaal vergelijken met de fouten die Eli maakte met zijn beide zonen. Door wat Eli deed, faalde het priesterschap volkomen. Dit neemt echter niet weg dat ook de profeet Samuel een dergelijke fout begaat. Ook hij ziet de fouten van zijn zonen niet. Het gevaar is altijd aanwezig dat wij fouten bij anderen gemakkelijk waarnemen, terwijl we even gemakkelijk de fouten van onze eigen kinderen over het hoofd zien.

We kunnen ons afvragen hoe het komt dat zo'n Godvrezende vader zulke slechte zonen heeft. Kan dat zijn door zijn vele reizen en daardoor zijn langdurige afwezigheid? Gods Woord laat er zich niet over uit. We komen het vaker tegen, zowel in de Schrift als in het dagelijks leven, dat Godvrezende ouders kinderen hebben die niet in de voetstappen van het geloof van hun ouders gaan. Het is niet altijd duidelijk hoe dat komt. Laten we in elk geval zeer terughoudend zijn met kritiek op de opvoeding.

De zonden van de zonen van Samuel zijn drieërlei. In de eerste plaats zijn ze uit op winstbejag. Gods Woord waarschuwt hen die zorg hebben voor Gods volk, geen geldelijk voordeel te zoeken (1Pt 5:2). In de tweede plaats nemen ze geschenken aan. Ze laten zich omkopen. Daardoor wordt hun rechtspraak geen eerlijke

...; hoedt de kudde van God die bij u is <en houdt toezicht>, niet gedwongen maar vrijwillig, in overeenstemming met God, ook niet om schandelijke winst, maar bereidwillig; ... (1Pt 5:2)

rechtspraak. De best betalende of meest biedende wordt in het gelijk gesteld. Daardoor buigen zij in de derde plaats het recht. Door deze handelwijze tonen zij de kenmerken van een goddeloze (*Sp* 17:23; *Ex* 23:6,8; *Dt* 16:18-20).

Het volk wil een koning | verzen 4-5

4 Toen kwamen alle oudsten van Israël bijeen, en zij kwamen bij Samuel in Rama. 5 Zij zeiden tegen hem: Zie, u bent oud geworden en uw zonen gaan niet in uw wegen. Stel daarom een koning over ons aan om ons leiding te geven, zoals alle volken.

De wens om een koning te hebben wordt door “alle oudsten van Israël” geuit. De leiders, de vaders van het volk, gaan het volk voor. De wijsheid is niet altijd bij de ouden te vinden, zoals Elihu zegt: “Niet de velen [van jaren] zijn wijs, [niet] de oude mensen begrijpen het recht” (*Jb* 32:9). Het is een algemene wens. In het kwalijk handelen van de zonen van Samuel heeft het volk een excuus gevonden om een koning te verlangen. Om voor hun begeerte naar een koning een reden te geven misbruikt het volk de fout van Samuel in de beoordeling van zijn zonen. Het is een bewijs dat zij blind zijn voor het eigen falen en voor het feit dat een koning het er niet beter af zal brengen. In *vers* 7 zegt de HEERE wat de werkelijke reden is en die is dat ze Hém niet meer willen.

Dit is ook de werkelijke reden van het invoeren van allerlei ambten in de christenheid. De godsdienstige mens wil zichtbare heerschappij. De onzichtbare leiding van de Heilige Geest voldoet niet aan de wens van de mens. De mens moet kunnen wijzen op een gediplomeerde voorganger of een paus met zijn staf. De kerk moet leren van het bedrijfsleven. De kerk is bedrijf geworden dat moet worden gerund. Er is een product dat aan de man moet worden gebracht.

Zaken moeten herkenbaar zijn voor alle mensen, voor gelovigen en ongelovigen. De onzienlijke God is te ver weg en moet dichterbij gehaald worden, tastbaar gemaakt worden, waarneembaar voor de zintuigen van de mens. Je moet Hem kunnen ruiken, horen, zien, ervaren.

De oudsten onderbouwen hun vraag om een koning met twee argumenten. Het eerste is dat Samuel oud is en het tweede is dat zijn zonen slecht

zijn. Als het echte argumenten zouden zijn, hadden ze eerder al moeten klagen over de leeftijd van Eli, die veel ouder was, en over het gedrag van diens zonen, die veel slechter waren. Daarover horen we niet dat ze ooit hebben geklaagd. Daarom zijn het nuttigheidsargumenten. Als men iets graag wil, vindt men altijd wel een aanleiding.

Er is berekend dat Samuel hier tussen de zestig en zeventig jaar oud moet zijn geweest. Dan ben je wel op leeftijd, maar toch niet echt oud. Er is geen enkel bewijs te vinden dat hij vergeetachtig werd of andere ouderdomsverschijnselen begon te vertonen. Hij was nog krachtig. Dat blijkt wel als hij later Agag met het zwaard in stukken hakt (1Sm 15:33). Er is nog een derde reden dat het volk een koning wil. Die komt later aan het licht (1Sm 12:12).

De wens om een koning te hebben is op zich niet verkeerd. God wil Zijn volk een koning geven, ze mogen er zelfs om vragen (Dt 17:14-20). Maar het volk wil er een naar eigen smaak, om zich te kunnen meten met de volken. Ze willen geen koning die hun de wil van God bekendmaakt en naar Zijn wil regeert. Ook willen ze niet wachten op Gods tijd en Gods keus. Ze willen een koning en ze willen hem nú. Daarom is hun vraag hier verkeerd en niet naar Gods wil. Het gaat er niet alleen om wat men vraagt, maar met welk doel en in welke gezindheid. Ze willen iets zichtbaars, iets waarvoor ze kunnen neervallen.

Hun verlangen komt voort uit wat ze bij de volken om hen heen zien. Ze willen “zoals alle volken” zijn. Die hebben een koning, dus willen zij ook een koning. Dat woord moet voor de HEERE bijzonder pijnlijk zijn geweest, daar Hij hen toch van alle andere volken heeft afgezonderd om Zijn volk te zijn, een volk dat Zijn deugden verkonddigt. Het is hun roem dat ze juist niet als de andere volken zijn (Nm 23:9).

*Want vanaf de top van de rotsen zie ik hem,
vanaf de heuvels neem ik hem waar;
zie, dat volk woont afgezonderd,
onder de heidenvolken rekent het zich niet.
(Nm 23:9)*

Samuel moet naar het volk luisteren | verzen 6-8

6 Toen zij zeiden: Geef ons een koning om ons leiding te geven, was dit woord kwalijk in de ogen van Samuel. En Samuel bad tot de HEERE. 7 Maar de HEERE zei tegen Samuel: Geef gehoor aan de stem van het volk in alles wat

zij tegen u zeggen; want zij hebben ú niet verworpen, maar Mij hebben zij verworpen, dat Ik geen Koning over hen zou zijn. 8 Overeenkomstig alles wat zij [Mij] aangedaan hebben, vanaf de dag dat Ik hen uit Egypte geleid heb tot deze dag toe, door Mij te verlaten en andere goden te dienen, doen zij nu ook u aan.

Het antwoord van de HEERE in *vers 7* geeft aanleiding te denken dat de persoonlijke gevoelens van Samuel gekwetst zijn en dat het verzoek van het volk hem daarom niet bevalt. Toch laat Samuel zich niet door zijn persoonlijke gevoelens leiden. Hij brengt deze dingen bij de HEERE. De reactie van Samuel is gebed. Dit mag de reactie zijn bij elke teleurstelling die iemand in het leven kan overkomen. Hij is de geestelijk leider en wordt aan de kant gezet, maar hij beklagt zich niet en klaagt ook het volk niet aan – in tegenstelling tot Elia (*Rm 11:2b*).

Of weet u niet wat de Schrift zegt in [de geschiedenis] van Elia? Hoe hij Israël bij God aanklaagt: ... (Rm 11:2b)

Hij voelt zich ook niet beledigd. Een man met zijn geest en gezindheid kan dat verdragen. Nooit heeft hij zichzelf gezocht. Hij heeft zijn positie ook niet opgeëist. Het is de positie die de HEERE hem heeft gegeven. Hij is ook niet plotseling als profeet verschenen, maar in deze positie gegroeid. Iedereen heeft zijn hele leven kunnen waarnemen. Hij heeft ook de dood van Eli en zijn zonen niet aangegrepen om leider van het volk te worden. Steeds heeft hij gewacht op Gods tijd en Gods opdracht. Dat het volk deze man verwerpt, is dan ook niet te verontschuldigen.

De HEERE sust de ontstemde gevoelens van Samuel door hem te herinneren aan de voortdurende ondankbaarheid van het volk tegenover Hem Zelf. God zegt dan ook tegen Samuel dat het volk, door om een koning te vragen als alle volken, in feite Hem als hun Koning verwerpt. God wordt door Zijn volk een groter onrecht aangedaan dan zij Samuel aandoen. Dit antwoord van de HEERE is tevens een bemoediging voor Samuel in geval hij zich mocht afvragen of ze hem verwerpen omdat hij op de een of andere wijze heeft gefaald. De geestelijk gezinde mens zal in zulke situaties eerst zichzelf onderzoeken.

Samuel moet naar de stem van het volk luisteren, om hen te leren wat ze vragen, hoewel ze niet in overeenstemming met Gods wil vragen. Ze moeten leren wat het is een koning te hebben naar hun eigen smaak. Pas als ze

dat hebben ervaren, geeft God hun de koning naar Zijn hart. In het boek *Hosea* komt de HEERE op hun verzoek hier terug. Daar horen we dat God hun een koning heeft gegeven in Zijn toorn (*Hs 13:10-11*).

Waar blijft uw koning nu?

Hij zou u toch verlossen in al uw steden?

En uw richters, tegen wie u gezegd had:

Geef mij een koning en vorsten?

In Mijn toorn gaf Ik u een koning,

Ik nam [hem] weg in Mijn verbolgenheid.

(Hs 13:10-11)

Luisteren naar de stem van het volk is democratie. Dat vinden we in de politiek en in de kerk. Er is niets onduidelijker en wispelturiger dan de wil van het volk (*vgl. Hd 19:32; Lk 23:23*). Als de mens absoluut iets wil, geeft God wel eens wat hij eist (*Ps 106:15; 78:26-31*). Soms onthoudt God ons iets in Zijn liefde en soms geeft Hij ons iets in Zijn toorn.

God tekent het volk in hun steeds weer verwerpen van Hem. Samuel doet nu dezelfde ervaring op. De opstandigheid van het volk is ook bij meer dan één gelegenheid gebleken tegenover Mozes en Aäron. De wens een koning te hebben is het dieptepunt van een eeuwenlange ontevredenheid met de plaats waar de genade hen heeft gebracht. In Zijn genade verbindt God Samuel met Zichzelf en laat hem delen in de smaad die het volk Hem steeds weer heeft aangedaan (*vgl. Mt 10:24; Jh 15:18,20*). Paulus verlangde naar een dergelijke gelijkvormigheid aan Christus (*Fp 3:10-11*).

Een discipel is niet boven zijn meester, en een slaaf niet boven zijn heer. (Mt 10:24)

De handelwijze van de koning | verzen 9-18

9 Welnu, luister naar hun stem, maar waarschuw hen nadrukkelijk en maak hun de handelwijze bekend van de koning die over hen zal regeren. 10 Daarop maakte Samuel al de woorden van de HEERE bekend aan het volk, dat een koning van hem verlangde. 11 Hij zei: Dit zal de handelwijze zijn van de koning die over u regeren zal: hij zal uw zonen nemen om hen voor zich in te zetten bij zijn wagens en zijn ruitery, en om hen voor zijn wagen uit te laten lopen. 12 Hij zal hen aanstellen tot bevelhebbers over duizend en tot bevelhebbers over vijftig. Zij zullen zijn akker moeten ploegen, zijn oogst binnenhalen en zijn strijdwapens en zijn wagentuig maken. 13 Uw dochters zal hij nemen als zalfbereidsters, kooksters en baksters. 14 Uw akkers, uw wijngaarden en uw olijfgaarden, de beste zal hij nemen en ze aan zijn dienaren geven. 15 Van uw zaaigoed en uw wijngaarden zal hij het tiende deel nemen en dat aan zijn hovelingen en zijn dienaren geven. 16 Hij zal uw slaven, uw slavinnen, uw beste

jongemannen en uw ezels nemen om daarmee zijn werk te doen. 17 Hij zal het tiende deel van uw kudden nemen, en u zult hem tot slaven zijn. 18 U zult het in die dagen uitschreeuwen vanwege uw koning, die u zich gekozen hebt, maar de HEERE zal u op die dag niet antwoorden.

God wil dat Samuel het volk de volle verantwoordelijkheid voorstelt van wat zij begeren. Zo heeft Hij ook bij de Sinaï gedaan, toen het volk zei dat het alles zou doen wat Hij zou vragen. Als antwoord daarop heeft Hij Zijn volk de wet gegeven. Als trouwe en gehoorzame profeet brengt Samuel alle woorden van de HEERE aan het volk over. Hij stelt het volk voor wat de koning, die zij begeren, van hen zal vragen, wat ze hem zullen moeten leveren. Hoe zou anders de pracht van het koningschap dat zij begeren in stand gehouden kunnen worden? In de dagen van de grootste welvaart van Israël worden de lasten ondraaglijk, zodat wij hen tot de zoon van Salomo horen zeggen: *“Uw vader heeft ons juk hard gemaakt”* (1Kn 12:4).

Hun koning zal alles van hen vragen, hij zal van hen nemen. Ze zullen hun persoonlijke vrijheid kwijt zijn en niet meer kunnen beschikken over hun goederen noch over hun kinderen. Het nemen van de akkers enzovoort wil zeggen dat hij de opbrengst ervan van hen zal opeisen. Het land blijft wel in bezit van de bevolking. Dat zien we als Achab de wijngaard van Naboth wil hebben (1Kn 21:2-3). Hun zonen en dochters zullen hem ten dienste staan. Het volk zal allerlei lasten opgelegd krijgen. Ze zullen alleen plichten en geen rechten hebben. En wat zal de eerste koning doen met alles wat het volk hem heeft moeten geven? Hij gebruikt alles tegen de man naar Gods hart. Saul is alles anders dan de koning die God wil geven.

Zes of zeven keer spreekt Samuel het uit dat hun koning zal *“nemen”*. Dit is een groot contrast met Góds koning, die hun alles zal géven tot hun welzijn. Als de Heer Jezus een menigte heeft verzadigd, is het niet verwonderlijk dat ze Hem tot koning willen maken (Jh 6:15a). Dit is een weldaad voor de mens na eeuwen te hebben geleefd onder koninklijke hebzucht en onderdrukking. In

Daar nu Jezus wist dat zij zouden komen en Hem met geweld wegwomen om Hem koning te maken, ... (Jh 6:15a)

Christus heeft hij Iemand gevonden Die niet neemt, maar geeft. Christus wil het koningschap echter niet ontvangen uit handen van mensen of uit de hand van de satan. Hij neemt het alleen aan uit de hand van God. Als

dat moment is aangebroken, zal de lange tijd van welvaart en vrede beginnen.

Samuel vertelt hun ook hoe ze over hun koning zullen jammeren. Niet veel later zullen ze al zeggen dat ze hebben gezondigd door een koning te begeren (1Sm 12:19). Dan is het te laat en moeten ze met de koning die zij hebben begeerd, verdergaan. In de christenheid is het ook zo gegaan. Men heeft zichzelf leiders gekozen, mensen die spreken wat men graag hoort. Daarmee heeft men God aan de kant gezet, dat Hij het niet voor het zeggen zal hebben. Deze keus zal in de antichrist zijn dieptepunt vinden. Saul is een beeld van de antichrist die Gods man, David, vervolgt.

God geeft in de gemeente leiders, voorgangers (Hb 13:17; Hb 13:7). Die moeten we erkennen (1Th 5:12-13a) en daar dankbaar voor zijn. Wie zichzelf daartoe opwerpt of naar menselijke keus functioneert, zal in veel gevallen een plaag zijn voor Gods volk. De paus is zo'n leider, maar ook veel door mensen aangestelde predikanten. God kan door zulke mensen wel een zekere zegen geven, bijvoorbeeld als een dam tegen het kwaad. Toch is dat geen enkele rechtvaardiging van de positie van deze mensen.

Wij nu vragen u, broeders, hen te erkennen die onder u arbeiden en u leiding geven in [de] Heer en u terechtwijzen, en hen zeer hoog te achten in liefde om hun werk. (1Th 5:12-13a)

De christenheid is niet tevreden met de onzichtbare leiding van God door de Heilige Geest. God kan zegenen door dingen die volkomen met Hem in tegenspraak zijn. Het is treurig dat de profeet Samuel vanwege de keus van het volk door Saul wordt vervangen. Willen wij alleen die leiders die ons door God zijn geschonken of maken wij zelf leiders?

De christenheid is niet tevreden met de onzichtbare leiding van God door de Heilige Geest. God kan zegenen door dingen die volkomen met Hem in tegenspraak zijn. Het is treurig dat de profeet Samuel vanwege de keus van het volk door Saul wordt vervangen. Willen wij alleen die leiders die ons door God zijn geschonken of maken wij zelf leiders?

Het volk blijft bij hun keus | verzen 19-20

19 Maar het volk weigerde naar de stem van Samuel te luisteren. Zij zeiden: Nee, er moet toch een koning over ons komen. 20 Dan zullen wij ook zijn als al de volken; onze koning zal ons leiding geven en hij zal voor ons uitgaan en onze oorlogen voeren.

Het volk blijft bij zijn keus en drukt zich versterkt uit. Wat is begonnen met een verzoek (vers 5), is nu een eis geworden. Ze voelen zich tegenover een zichtbare vijand veiliger met een zichtbare leider dan met een onzichtbare Leider. Saul heeft die veiligheid niet kunnen bewerken. Hij wordt zelf

slachtoffer geworden van de vijand die hij moet bestrijden. Geen enkele richter is ooit gedood in de strijd tegen de vijand die hij heeft te bestrijden. Dat gebeurt wel met de eerste de beste koning, de koning van hun keus. Saul sneuvelt door de hand van de Filistijnen die in eerdere dagen van Samuel het land niet meer durfden binnen te komen (1Sm 7:13).

De keus van het volk wordt bevestigd | verzen 21-22

21 Toen Samuel al de woorden van het volk gehoord had, sprak hij die uit ten aanhoren van de HEERE. 22 De HEERE zei tegen Samuel: Luister naar hun stem en stel een koning over hen aan. Toen zei Samuel tegen de mannen van Israël: Ga heen, ieder naar zijn stad.

Samuel gaat weer met alles wat hij van het volk hoort naar de HEERE. Later doet Hizkia iets dergelijks met brieven van de koning van Assyrië, waarover hij ook met de HEERE spreekt en ze voor Hem uitspreidt (Js 37:14). Samuel spreekt niet zoals Mozes over “ongehoorzamen” (Nm 20:10), maar blijft zachtmoedig.

Toen Hizkia de brieven uit de hand van de gezanten had ontvangen en die had gelezen, ging hij op naar het huis van de HEERE. Vervolgens spreidde Hizkia die [brieven] uit voor het aangezicht van de HEERE ... (Js 37:14)

De HEERE antwoordt Samuel voor de derde keer dat hij naar het volk moet luisteren (verzen 7,9). Het lijkt aan te duiden dat Samuel er grote moeite mee heeft om aan de wil van het volk te voldoen. Dan stuurt Samuel het volk zonder een woord van verwijt naar huis. De zaak is zover geregeld, dat het voor Samuel nu nog een wachten is op de HEERE.

1 Samuel 9

Saul, zijn afkomst en zijn gestalte | verzen 1-2

1 Er was een man uit Benjamin en zijn naam was Kis, een zoon van Abiël, de zoon van Zeror, de zoon van Bechorath, de zoon van Afiah, een Benjaminiet, een zeer vermogend man. 2 Deze had een zoon, van wie de naam Saul was, jong en knap, ja, er was geen knappere man dan hij onder de Israëlieten; vanaf zijn schouders en hoger was hij langer dan al het volk.

Saul komt uit de stam Benjamin. Uit die stam komt ook de nieuwtestamentische Saul of Paulus (Ep 3:5). Ze dragen dezelfde naam, maar zijn verder in veel dingen het tegendeel van elkaar. De eerste Saul is de keus van het volk, de tweede Saul is Gods keus. De naam Benjamin betekent 'zoon van mijn rechterhand'. Aan die naam wordt het uitoefenen van oordeel verbonden (Gn 49:27). Hij is door geboorte uit dezelfde moeder verbonden aan Jozef, de lijdende zoon. Saul weet echter niet van Jozef. Als een harde Benjaminiet kent hij alleen het oordeel.

Sauls voorgeslacht wordt in vijf generaties gegeven. "Saul" betekent 'gevraagd' of 'begeerd'. Hij vertegenwoordigt de begeerte van het volk naar een koning en is daarvan het ideaal. "Kis" betekent 'omstrikkend', dat is wat de natuur van een mens doet. "Abiël" betekent 'vader van macht'. De natuurlijke mens vindt al deze kwaliteiten van belang, maar ze zijn in strijd met Gods belang.

Zijn afkomst is indrukwekkend. Zijn vader is een vermogend man. Saul zelf maakt ook grote indruk: jong, knap, fors. Gods Geest merkt op dat niemand onder de Israëlieten knapper is dan hij. God weet precies wat beantwoordt aan de smaak van het volk. Als er andere kandidaten geweest zouden zijn en er zou een verkiezing worden gehouden, zou het hele volk hem hebben gekozen.

We zien bij hem ook niet-uiterlijke kenmerken in het begin van zijn voorstelling naar voren komen, die voor het oog van de mens sympathiek aandoen. Zo spreekt hij bescheiden en is er genegenheid voor zijn vader. Zijn vader geeft ook om hem, zoals uit vers 5 blijkt. Het toont aan dat de familie-

verhouding goed is. Daarbij zien we ook nog dat hij zijn knecht respectvol behandelt.

Als we Saul met Samuel vergelijken en we doen dat met de ogen van het volk dan kunnen we constateren dat de keus terecht op Saul valt. De verschijning van Samuel zal schriel hebben afgestoken tegen de grote gestalte van Saul. Ook zijn de verhoudingen in het gezin van Samuel niet zoals die bij Saul thuis lijken te zijn. Samuel is, in elk geval in de ogen van het volk, oud, en Saul is jong. Voor wie alleen naar het uiterlijk kijkt, hoeft niet lang na te denken op wie zijn keus zal vallen. In het hele voorkomen van Saul is alles aanwezig wat aan de smaak van de mens beantwoordt.

Laten we het volk er niet te hard om vallen. Als we eerlijk zijn, is het voor ons ook vaak moeilijk niet op de mens te zien. Zelfs Samuel valt even later in die fout en moet daarin door de HEERE worden gecorrigeerd (1Sm 16:6-7).

Saul zoekt ezalinnen | verzen 3-5

3 De ezalinnen van Kis, de vader van Saul, waren zoekgeraakt. Daarom zei Kis tegen zijn zoon Saul: Neem toch een van de knechten met je mee en sta op, ga de ezalinnen zoeken. 4 Hij trok door het bergland van Efraïm, ook trok hij door het land van Salisa, maar zij vonden ze niet. Daarna trokken zij door het land van Sahalim, maar ze waren er niet. Verder trok hij door het land van Benjamin, maar zij vonden ze niet. 5 Toen zij in het land van Zufkwamen, zei Saul tegen zijn knecht, die bij hem was: Kom, laten wij terugkeren; anders [denkt] mijn vader niet meer aan de ezalinnen, maar is hij bezorgd over ons.

De geschiedenis van Saul begint met ezalinnen. Later zien we dat die van David begint met schapen. Saul weidt de ezalinnen niet, hij is ze kwijt en hij vindt ze ook niet na zijn zoektocht. David gaat het verloren schaap na, vindt het en brengt het terug. Hij bevrijdt het ook uit de muil van leeuw en beer met gevaar voor eigen leven. Hier zien we direct al het onderscheid tussen de heerser naar de wens van de mens en die naar Gods hart.

De ezel is een onrein dier. Een mens wordt met een onreine ezel vergeleken (Ex 13:13). Mens en ezel staan op hetzelfde niveau (vgl. Jb 11:12). De mens is

*Dan zou een verstandeloos mens verstandig worden,
en het veulen van een wilde ezel [als] mens geboren worden.
(Jb 11:12)*

een wilde ezel die weggelopen is bij God. Wie zou kunnen bedenken dat een zoektocht naar kwijtgeraakte ezels Saul in verbinding met Samuel, ja, met de troon van Israël zou brengen?

Voorstel om Samuel raad te vragen | verzen 6-8

6 Hij zei echter tegen hem: Zie toch, er is een man Gods in deze stad, hij is een geëerd man; alles wat hij spreekt, komt zeker uit. Laten wij nu daarheen gaan, misschien zal hij ons onze weg wijzen, die wij moeten gaan. 7 Toen zei Saul tegen zijn knecht: Maar zie, als wij gaan, wat zullen wij dan voor die man meebrengen? Want het brood uit onze [reis]zakken is op, en wij hebben geen geschenk om de man Gods te brengen; wat hebben wij bij ons? 8 De knecht antwoordde Saul verder en zei: Zie, ik heb het vierde deel van een zilveren sikkel in mijn hand, dat zal ik de man Gods geven, opdat hij ons onze weg wijst.

Dit hoofdstuk staat vol met bijzonderheden over Saul. In zijn lange en vruchteloze zoeken laat de Heilige Geest zien wat voor een man Saul is. Hij is een man vol onvermogen, maar ook vol onbekendheid met de dingen van God. Niet Saul, maar zijn knecht merkt op dat ze zich in de buurt van een man Gods bevinden en oppert het idee hem te bezoeken. De knecht neemt het initiatief. Hij weet van de man van God en geeft een goed getuigenis van hem, van zijn aanzien onder het volk en van de betrouwbaarheid van zijn woorden. Samuel is werkelijk een *“brief... gelezen door alle mensen”* (2Ko 3:2), maar blijkbaar niet door Saul.

Saul schijnt niet van het bestaan van Samuel af te weten. Dat werpt een bedenkelijk licht op zijn instelling. Het lijkt erop dat hij nog nooit van Samuel heeft gehoord, er in elk geval totaal geen belangstelling voor heeft getoond. Saul kent de overal bekende profeet niet, terwijl Samuel toch niet ver bij hem vandaan woont, ongeveer veertig kilometer.

Op al zijn rondreizen heeft Samuel nooit het landgoed van de vader van Saul bezocht en daar gastvrijheid genoten. Saul zal ook niet voor het eerst van de boerderij zijn weggegaan, maar wel vaker ergens contacten hebben gehad. Onderwerp van gesprek zal misschien toch ook wel eens Samuel zijn geweest. Zijn knecht weet er in elk geval wel aardig wat van. Maar in de hele geschiedenis van Saul zien we nergens dat hij een persoonlijke betrekking tot de HEERE heeft.

Ook voor de uitwerking van het voorstel is Saul afhankelijk van zijn knecht, terwijl hij zijn knecht zou moeten leiden. Hij leidt niet, maar wordt geleid. Hij meent dat er betaald moet worden voor een dienst van de profeet van God. De arme, onwetende mens is niet in staat boven de gedachte aan betaling uit te komen. Een beroep op genade is hem onbekend. Het vlees heeft geen begrip van God als Gever.

Profeet en ziener | vers 9

9 Vroeger zei iedereen in Israël het volgende als hij God ging raadplegen: Kom, laten wij naar de ziener gaan. Want wat [vandaag] de dag een profeet [genoemd wordt], werd vroeger een ziener genoemd.

Ineens, naar het lijkt zomaar tussendoor, zegt de schrijver iets over het verschil tussen een profeet en een ziener. Het woord “ziener” komt hier voor de eerste keer in de Bijbel voor. Het verschil tussen een profeet en een ziener is dat een profeet een boodschap van God aan het volk doorgeeft, terwijl een ziener ziet wat andere mensen niet zien. Een ziener heeft inzicht in Gods gedachten, hij krijgt openbaringen, ook in gevallen die zo aards zijn als zoekgeraakte ezellinnen. Een ziener deelt mee wat hij ziet (vgl. Ez 13:3).

Zo zegt de Heere HEERE: Wee de dwaze profeten die hun [eigen] geest volgen zonder [iets] te hebben gezien! (Ez 13:3)

Een ziener is altijd een profeet, maar een profeet is niet altijd een ziener. Bij “ziener” ligt meer de nadruk op het resultaat, bij “profeet” meer op de bron. Samuel is beide. Saul en zijn knecht vragen naar de ziener (vers 11). Het gaat hun meer om het resultaat dan om wat God ervan vindt.

Tegenover de ziener staat de blinde Saul. Als wij de Heer Jezus in heerlijkheid zien (Hb 2:9), hebben wij iets mee te delen. Als wij in dit opzicht “zieners” zijn, kunnen we ook “profeten” zijn. Als we blind zijn voor de heerlijkheid van de Heer Jezus, kunnen we ook niets over Hem doorgeven.

Meisjes wijzen Saul de weg | verzen 10-14

10 Toen zei Saul tegen zijn knecht: Uw woord is goed, kom, laten wij gaan. Zo gingen zij naar de stad waar de man Gods was. 11 Toen zij de weg omhoog naar de stad opgingen, troffen zij meisjes aan die [de stad] uitgingen om water te putten. Zij zeiden tegen hen: Is de ziener hier? 12 Zij antwoordden hun en

zeiden: Zie, hij is vlak bij u; haast u nu, want hij is vandaag in de stad gekomen, omdat het volk vandaag op de hoogte een offer[maaltijd] heeft. 13 Wanneer u de stad binnenkomt, zult u hem vinden voor hij de hoogte opgaat om te eten. Het volk zal immers niet eten totdat hij komt, want hij zegent het offer [en] daarna eten de genodigden. Ga dan nu, want u zult hem dadelijk vinden. 14 Zo gingen zij de stad [in]. Toen zij in het midden van de stad kwamen, zie, Samuel kwam naar buiten, hun tegemoet, om de hoogte op te gaan.

Saul laat zich door zijn knecht overtuigen. Ze gaan op weg naar de stad waar Samuel is. Om in de stad te komen moeten ze een helling beklimmen. We kunnen hierin het symbool zien dat Saul een bepaalde geestelijke hoogte moet bereiken om bepaalde openbaringen te kunnen ontvangen.

Om de weg naar Samuel te vinden is Saul opnieuw afhankelijk van anderen, dit keer van meisjes die ze onderweg ontmoeten. In geestelijke zin blijkt dat hij de weg naar Gods Woord, vertegenwoordigd in Samuel, niet kent. De meisjes weten wel waar Samuel is en ook wat hij gaat doen. Met enthousiasme vertellen ze daarover.

De meisjes zijn op weg om water te putten. Dat spreekt van het halen van verkwikking uit het Woord als de voorbereiding om te getuigen van de man Gods. Ze zijn vertrouwd met de bron en met het offer, waarover ze ook vertellen. Meisjes stellen zwakheid, nederigheid en afhankelijkheid voor, de juiste kenmerken om uit de bron te kunnen putten. Zo kunnen jonge gelovigen, mannen en vrouwen, als ze afhankelijk zijn van de Heer, door Hem worden gebruikt om van Hem te getuigen door wat ze hebben geput uit Gods Woord (2Kn 5:2-3).

Saul en zijn knecht volgen de aanwijzingen van de meisjes. Dan vindt de ontmoeting plaats tussen de toekomstige koning en de profeet. Die ontmoeting vindt plaats op het moment dat er juist een openbaar offerfeest wordt gehouden. Dat is geen toevalligheid. Het geeft aan dat de basis van de regering het offer is. Wat voor de hele stad bekend is, blijkt voor Saul onbekend te zijn. Het lijkt alsof hij voor het eerst van het offer hoort.

Samuel ingelicht over Saul | verzen 15-17

15 De HEERE had namelijk een dag voordat Saul kwam, voor het oor van Samuel onthuld: 16 Morgen omstreeks deze tijd zal Ik een man uit het land van

Benjamin naar u toe zenden; die moet u tot vorst zalven over Mijn volk Israël. Hij zal Mijn volk verlossen uit de hand van de Filistijnen, want Ik heb naar Mijn volk omgezien, omdat hun geschreeuw om hulp tot Mij gekomen is. 17 Toen Samuel Saul zag, gaf de HEERE hem te kennen: Zie, dit is de man van wie Ik u gezegd heb: Deze zal over Mijn volk heersen.

De ontmoeting met Saul is voor Samuel geen verrassing. De HEERE heeft hem van deze ontmoeting op de hoogte gebracht. Hij heeft het *“voor het oor van Samuel onthuld”*. Zo heeft Samuel ook gesproken *“voor de oren des HEEREN”* (1Sm 8:21, Statenvertaling). De Hebreeuwse uitdrukking luidt: Hij ontdekte het oor van Samuel, dat is: Hij deed er het deksel vanaf. Dit is de wijze, waarop God Zich aan ons openbaart. Hij spreekt niet slechts, maar ontdekt ons oor, Hij doet ons oor open. Als God Zich aan een ziel wil openbaren, dan ontdekt Hij het oor door te zeggen: *“Effatha! dat is: word geopend”* (Mk 7:34).

De HEERE houdt altijd de zaak in de hand. Hij bestuurt ontmoetingen en bepaalt de weg waarlangs die plaatsvinden (Ps 139:2). Hij leidt de Zijnen in die weg en maakt hun duidelijk wat ze moeten doen (Hd 10:19-20). Ook de ongelovigen laat Hij een weg gaan waarop ze met Zijn Woord in aanraking komen, zoals hier Saul.

Samuel heeft moeten luisteren naar de stem van het volk, maar God bestuurt het zo, dat het volk uit hun eigen keus zal leren. Hij kent Zijn volk en weet daarom precies welke man het best bij hen past. Gods hand is in de keus van Saul, die Hij ook bedoelt als antwoord op het hulpgeroep van Zijn volk. Hij kent de oorzaak van hun hulpgeroep, dat het niet om de nood van hun zonden is, maar omdat ze willen zijn als de volken. Toch lezen we in deze verzen vier keer dat de HEERE spreekt over *“Mijn volk”*.

Als Samuel Saul ziet, bevestigt de HEERE het woord dat Hij heeft gesproken. Hij geeft Samuel te kennen dat dit de man is over wie Hij heeft gesproken. Het kan zijn dat de HEERE deze bevestiging aan Samuel geeft, omdat er een vraag in zijn hart leeft of dit de man is die Hij bedoelt. De Heer ziet alle niet uitgesproken vragen en die beantwoordt Hij ook.

Saul ontmoet Samuel | verzen 18-19

18 Saul trad op Samuel toe, midden in de poort, en zei: Wijs mij toch waar hier het huis van de ziener is. 19 Samuel antwoordde Saul en zei: Ik ben de ziener; ga voor mij uit naar de hoogte, en eet vandaag met mij. Dan zal ik u morgenvroeg laten gaan en u alles vertellen wat er in uw hart leeft.

Als Saul voor Samuel staat, blijkt dat hij Samuel niet kent. Omdat Samuel door de HEERE op de hoogte is gesteld van de komst van Saul, weet hij ook wat hij tot Saul moet zeggen. Hij kan Saul zeggen wat er in diens hart leeft, wat er met hem zal gebeuren en wat hij moet doen. Daarvoor nodigt hij Saul uit voor hem uit te gaan naar de hoogte en met hem te eten. De hoogte is de juiste plaats en de maaltijd de juiste bezigheid om Saul deze dingen mee te delen.

De verbazing van Saul | verzen 20-21

20 Wat de ezalinnen betreft, die vandaag al drie dagen zoek zijn, laat dat u niet aan het hart gaan, want ze zijn gevonden. En van wie zal alles zijn wat begerenswaardig is in Israël? Is het niet van u, en van uw hele familie? 21 Toen antwoordde Saul en zei: Ben ik niet een Benjaminit, uit de kleinste van de stammen van Israël? En is mijn geslacht [niet] het geringste van al de geslachten uit de stam van Benjamin? Waarom spreekt u mij dan aan met zulke woorden?

Voordat Saul zijn vraag over de zoekgeraakte ezalinnen kan stellen, vertelt Samuel hem dat ze terecht zijn. Samuel weet trouwens niet alleen dat de ezalinnen zoek zijn geraakt en nu ook terecht zijn, maar ook hoe lang ze er al naar op zoek zijn. Maar, zo zegt Samuel erbij, wat betekenen enkele ezalinnen voor een toekomstige koning die de beschikking zal krijgen over alles wat begerenswaardig in Israël is? Als koning zal hij ervan nemen, zoals Samuel het volk in het vorige hoofdstuk heeft voorgoedhouden.

“*Wat begerenswaardig is in Israël*”, kan ook slaan op Saul zelf. In Saul krijgt alles gestalte wat Israël begerenswaardig acht. Hij beantwoordt aan alles wat zij begeren. Dit is de man die voorziet in wat zij zich van een koning voorstellen. Saul vormt hierin een groot contrast met de Heer Jezus. Als

de Heer Jezus komt, *Gestalte of glorie had Hij niet; als wij Hem aanzagen, was er geen gedaante dat wij Hem begeerd zouden hebben.*
 is aan Hem *(Js 53:2)*

voor het ongelovige volk niets begeerlijks (Js 53:2).

Saul moet iets hebben bespeurd van de bijzondere inhoud van wat Samuel zegt. Dat blijkt uit zijn antwoord. Waarom deze eerbewijzen aan iemand als hij die uit een gering geslacht komt? We weten niet wat er in zijn hart is omgegaan. Het is één ding klein van jezelf te denken in vergelijking met anderen, het is iets anders je ware plaats in te nemen in de tegenwoordigheid van God. Nederigheid in vergelijking met anderen kan iets zijn waartoe je gedwongen wordt. Soms kun je niet anders dan eerlijk toegeven dat je niet zo groot bent als de ander, maar dat bewijst nog niet dat je overtuigd bent van je eigen falen ten opzichte van God.

Samuel eet en spreekt met Saul | verzen 22-27

22 Samuel nam Saul en zijn knecht mee, bracht hen in de kamer en gaf hun een plaats aan het hoofd van de genodigden; dezen waren [met] ongeveer dertig man. 23 Toen zei Samuel tegen de slachter: Breng het deel dat ik u gaf [en] waarvan ik tegen u zei: Houd het bij u. 24 De slachter bracht een achterbout met wat eraan zat, en zette die Saul voor. [Samuel] zei: Zie, dit is wat overgebleven is; zet het voor u [en] eet, want het is voor u bewaard voor deze gelegenheid, toen ik zei: Ik heb het volk uitgenodigd. Zo at Saul op die dag met Samuel. 25 Daarna daalden zij van de hoogte af naar de stad, en hij sprak met Saul op het dak. 26 En zij stonden vroeg op; en toen de dageraad aanbrak, gebeurde het dat Samuel Saul naar het dak riep [met het verzoek]: Sta op, dan zal ik u laten gaan. Toen stond Saul op en zij gingen beiden naar buiten, hij en Samuel. 27 Terwijl zij afdaalden naar de rand van de stad, zei Samuel tegen Saul: Zeg tegen de knecht dat hij alvast voor ons uitgaat – toen ging hij weg – maar blijft u nu staan, dan zal ik u het woord van God laten horen.

Op de vraag van Saul “waarom spreekt u mij dan aan met zulke woorden?”, geeft Samuel antwoord in de vorm van een offermaaltijd, waarbij ook genodigden aanwezig zijn. Saul en zijn knecht krijgen de ereplaatsen. Samuel heeft het offer klaarliggen. Zodra hij de mededeling van de komst van Saul van de HEERE heeft ontvangen, heeft hij voorbereidingen

getroffen voor de ontvangst van Saul, een ontvangst op de grondslag van het offer.

Als Saul de betekenis van de offers zou hebben gekend, zou het tot zijn hart hebben gesproken. Over de borst van het offer wordt niet gesproken, daarvan is niets te zien. Er is alleen sprake van de achterbout. De achterbout spreekt van kracht, de borst spreekt van liefde. Saul krijgt wat van het offer is overgebleven, het restant, maar het meest wezenlijke ontbreekt. Er is bij Saul wel kracht aanwezig, maar geen liefde.

Het onderwerp van het gesprek tussen Samuel en Saul weten we niet. Het gesprek heeft plaatsgevonden op het dak. De platte daken worden wel gebruikt als plaatsen waar men zich kan terugtrekken voor een gesprek. Daarom moet er op het dak ook een omheining zijn (Dt 22:8). Saul schijnt de nacht op het dak te hebben doorgebracht.

Wanneer u een nieuw huis bouwt, moet u op uw dak een borstwering maken, zodat u geen bloedschuld op uw huis laadt, wanneer iemand eraf valt. (Dt 22:8)

Als de nacht voorbij is, is de morgen van de zalving gekomen. Een nieuwe dag, dat wil zeggen een nieuwe periode, breekt aan voor Israël. De vraag is, of het ook een mooie dag zal worden. Samuel beveelt Saul op te staan. Hij wil Saul Gods Woord laten horen. Het is een van de laatste handelingen van Samuel. De tijd van zijn terugtreden is aanstaande. Hij beklagt zich niet, maar doet tot het einde trouw wat de HEERE hem opdraagt.

Dat Samuel Saul beveelt naar Gods Woord te luisteren, moet hem erop voorbereiden dat de ontmoetingen die Samuel gaat voorzeggen, geen toevallige ontmoetingen zijn, maar dat ze een betekenis hebben. Het zijn tekenen. De tekenen worden niet uitgelegd, wat voor Saul moet inhouden dat hij voor de betekenis ervan zich tot de HEERE moet wenden.

1 Samuel 10

Inleiding

Dit hoofdstuk heeft twee delen. In beide delen gaat het over de aanwijzing van Saul als koning. We zien hoe in de hele voorbereiding daarop God zeer bezig is met Saul.

In het eerste deel (*verzen 1-16*) wordt Saul in het verborgene door Samuel, dat wil zeggen door God, voorbereid op het koningschap, terwijl nog geen mens in Israël van zijn koningschap weet. Saul is niet vanaf het begin door God verworpen. God heeft hem zó voorbereid, dat Saul elke gelegenheid krijgt God te leren kennen om te weten hoe hij moet regeren. Deze voorbereiding is ook van belang voor iedere gelovige, want de Heer heeft een dienst, een opgave, voor iedere gelovige.

In het tweede deel (*verzen 17-27*) wordt Saul openlijk aangewezen. Niet Samuel wijst hem aan, opdat het niet zou lijken dat hij erachter zit, maar God wijst hem aan. God doet dat op een manier dat het volk de keus voor Saul aan niemand anders dan aan zichzelf kan toeschrijven.

Saul tot koning gezalfd | *vers 1*

1 Toen nam Samuel een oliekruik, goot die leeg op zijn hoofd, kuste hem en zei:
Is het niet zo, dat de HEERE u tot een vorst over Zijn eigendom gezalfd heeft?

Saul wordt gezalfd uit een kruik, David uit een oliehoorn (*1Sm 16:13*). Een kruik is breekbaar. Het is hier een symbool voor het koningschap van Saul dat niets meer is dan mensenwerk en ten slotte verbroken zal worden. Olie spreekt van de Heilige Geest. God geeft hiermee aan dat Hij Saul wil gebruiken, maar dat Saul zich dan wel door de Heilige Geest moet laten leiden. Later wordt Saul ook door de Geest geleid, echter slechts uiterlijk (*vers 10*). De hoorn waaruit David wordt gezalfd, is niet breekbaar, maar spreekt van kracht (*1Sm 2:10*). De hoorn komt van een rein dier dat eerst aan God is geofferd, en daarin ligt de kracht. Uitoefening van het koningschap kan alleen op de grondslag van het offer.

Er is bij Samuel geen jaloersheid (vgl. 1Ko 13:4b), ...; de liefde is niet jaloers; ... (1Ko 13:4b) maar respect. Hij onderwerpt zich met een kus van liefde aan de nieuwe koning. Dat doet hij niet in het openbaar, maar in dit persoonlijke onderhoud, als een uiting van zijn hart. Hij is de eerste die zonder opzien te baren Saul vanaf dat ogenblik als zijn nieuwe koning erkent. Hier zien we een liefde die “niet haar eigen belang zoekt” (1Ko 13:5b; 1Ko 10:24). In *Laat niemand het zijne zoeken, maar dat van de ander. (1Ko 10:24)* een wereld vol egoïsme is de vreugde om de voorspoed van een ander, bijvoorbeeld om de promotie van een collega, zeldzaam.

Samuel handelt in naam van de HEERE en zalft Saul tot vorst over het “eigendom” van de HEERE, dat is Zijn land. Dat betekent een grote verantwoordelijkheid. Hij moet dat eigendom beschermen, ervoor zorgen, het beheren voor de HEERE en daarover aan Hem verantwoording afleggen.

Het teken bij het graf van Rachel | vers 2

2 Als u deze dag bij mij weggegaan bent, zult u twee mannen vinden bij het graf van Rachel, in het gebied van Benjamin, in Zelzah. Die zullen tegen u zeggen: De ezalinnen die u bent gaan zoeken, zijn gevonden, en zie, uw vader heeft de zaak van de ezalinnen laten rusten, maar hij is [nu] bezorgd over u en zegt: Wat kan ik [nu] voor mijn zoon doen?

De drie gebeurtenissen die Samuel vervolgens voorzegt, zijn drie tekenen (vers 9). Het gaat om veel meer dan om toevallige gebeurtenissen. Het zijn gebeurtenissen waaraan een betekenis verbonden is, waaruit Saul iets moet leren. Aan elke gebeurtenis is een bepaalde plaats of locatie verbonden. Deze plaatsen kunnen we ‘gedenkplaatsen’ noemen. Zulke plaatsen spelen een beslissende rol in het leven van de gelovige omdat hij daar belangrijke dingen leert. Iedere dienaar wordt zo gevormd.

De eerste denkplaats is “het graf van Rachel” in Zelzah. Daar zal Saul twee mannen ontmoeten. Het graf van Rachel bepaalt ons bij Rachel als de voormoeder van Saul en bij haar dood. Rachel sterft als ze Benjamin baart (Gn 35:16-19), uit wie Saul is voortgekomen. Benjamin is uit de nood van zijn moeder geboren, tot vreugde voor zijn vader. Samuel zegt ook dat het graf van Rachel in het gebied van Benjamin ligt in Zelzah. Het erfdeel van

Benjamin vindt zijn begin in het graf van Rachel. “Zelzah” betekent ‘bescherming tegen de zon’.

Elke ware dienst kan alleen goed beginnen en goed worden voortgezet, als we ons voor de zonde dood houden (Rm 6:11). Dat biedt bescherming tegen de hitte van de begeerte om zelf te willen schitteren. Daardoor komt er ruimte voor het ware leven, het leven uit God, om dat te openbaren.

Zo ook u, rekent het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus. (Rm 6:11)

Al het goede voor God komt voort uit de dood, want daardoor kan het nieuwe zich openbaren en kan het oude vergeten worden. De mededeling van de ezellen sluit daarop aan. Het is niet nodig nog te denken aan vroeger, want de vroegere inspanningen zijn vruchteloos gebleken. Dit leren we bij het graf, de plaats van de dood. De man die zich tevergeefs ingespannen heeft in zijn zoektocht naar de ezellen, moet ook leren dat alles al zonder hem tot stand is gebracht. “Twee mannen” vertellen hem dat. Dat wijst op een betrouwbaar, geloofwaardig getuigenis, want “in [de] mond van twee of drie getuigen zal elke zaak vaststaan” (2Ko 13:1).

Het teken bij Elon-Tabor | verzen 3-4

3 Als u vandaar verdergaat en bij Elon-Tabor aankomt, zullen drie mannen u daar ontmoeten, die op weg zijn naar God, in Bethel; één draagt er drie boekjes, één draagt drie ronde broden en één draagt een kruik wijn. 4 Zij zullen u naar [uw] welstand vragen en u twee broden geven; die moet u uit hun hand aannemen.

Het eerste teken is voor Saul persoonlijk. Het tweede teken laat aan Saul zien dat er in Israël mensen zijn die in getrouwheid de HEERE willen dienen. Drie trouwe mannen zijn op weg naar God om Hem te bezoeken in Zijn eigen huis. “Bethel” betekent ‘huis van God’. Deze mannen zijn een overblijfsel waarin geloof aanwezig is en ze zijn het bewijs dat God nog werkt in Israël. Als Saul er oog voor heeft, zal hij dat ontdekken en erdoor bemoedigd worden.

De drie mannen gaan niet zomaar naar Bethel, maar werkelijk om God te ontmoeten. Er staat van hen dat zij “op weg zijn naar God”. Is dat bij ons de reden om naar ‘Gods huis’ te gaan, naar de samenkomsten van de ge-

meente, waarvan we mogen weten dat de Heer Jezus daar in het midden is (Mt 18:20)?

De ontmoeting van Saul met deze drie mannen vindt plaats bij "Elon-Tabor" of 'de eik van Tabor'. De eik is een symbool van kracht en duurzaamheid. Een eik kan heel hoog en heel oud worden en is heel schaduwrijk. "Tabor" betekent 'hoogte'. Na de dood en het graf van Rachel bij Zelzah spreekt de eik van Tabor van de kracht van het geestelijk leven dat beleefd wordt op de hoogte van gemeenschap met God én met anderen.

Na het inzien van eigen zwakheid moeten we leren waar Gods kracht te vinden is. Leven in gemeenschap met anderen geeft kracht. Dat gebeurt in het "huis van God, dat is [de] gemeente van [de] levende God" (1Tm 3:15). Na de persoonlijke les in het vorige teken, moeten we daarna zien dat we niet alleen zijn. God kunnen we vinden in Zijn huis. In de praktijk is dat in de gemeente, zoals die plaatselijk samenkomt (1Ko 1:2).

..., aan de gemeente van God die in Korinthe is, aan [de] geheiligden in Christus Jezus, geroepen heiligen, met allen, in elke plaats, die de naam van onze Heer Jezus Christus aanroepen, zowel hun als onze [Heer]: ... (1Ko 1:2)

De drie mannen hebben ook iets bij zich. Ze hebben drie bokjes, dat is voor ieder één. Een geitenbokje is het dier dat voornamelijk wordt gebruikt als zondoffer. Dat leert ons dat we bij God komen in het besef van wie we van nature zijn, maar dat God ons kan aannemen op grond van het werk dat de Heer Jezus als het ware Zondoffer voor onze zonden heeft gedaan. Ze hebben ook ieder een brood bij zich. Dit brood kunnen ze met anderen delen, wat ze in het volgende vers ook doen. De ene kruik wijn kan als drankoffer worden gebracht.

Het spreekt ervan dat we geestelijk voedsel meenemen als we naar de samenkomst van de gemeente gaan om dat met anderen te delen. Samen kunnen we onze dankbaarheid en blijdschap, waarvan de wijn spreekt, aan God aanbieden. Alles op de grondslag van het zondoffer.

Samuel zegt ook dat deze mannen, zonder dat ze Saul kennen, hem naar zijn welstand zullen vragen en hem twee broden zullen geven. Het brood kan hij gebruiken op zijn verdere reis. Zij gaan naar Bethel om het offer aan de priester te geven. Het is alsof ze Saul uitnodigen met hen mee te gaan.

Het is belangrijk om priesterdienst te leren kennen. Er is voor Saul geen bokje. Hij vraagt er ook niet naar.

Enkele verzen verder komt Saul in contact met profeten op een wijze dat er zelfs wordt gevraagd of Saul onder de profeten is. Nog later wordt hij koning. We zien dat God Saul in verbinding brengt met het priesterschap, de profetendienst en het koningschap. Maar welke invloed heeft dat op zijn leven? Hij zal alleen als koning gaan optreden. In hoeverre hij koning is naar Gods gedachten zonder iets van priesterdienst en ware profetendienst te kennen, zal zijn geschiedenis laten zien.

Het teken op de heuvel van God | verzen 5-6

5 Daarna zult u op de heuvel van God komen, waar garnizoenen van de Filistijnen liggen. En het zal gebeuren, als u daar in de stad komt, dat u een groep profeten tegen u zult komen, die van de hoogte afkomt. Zij hebben luiten, tamboerijnen, fluiten en harpen bij zich, en zijn aan het profeteren. 6 Dan zal de Geest van de HEERE over u vaardig worden en u zult samen met hen profeteren; u zult in een ander mens veranderd worden.

Na de ontmoeting met de *twee* mannen in Zelzah en de *drie* mannen bij Tabor, voorzegt Samuel dat Saul een *groep* profeten zal ontmoeten. Dat zal gebeuren bij “*de heuvel van God*”. Daar liggen “*garnizoenen van de Filistijnen*”. Als hij daar is, is hij bijna thuis, want het is in de buurt van zijn huis (*vers 26*). Na de tegenwoordigheid van God in Bethel, komt Saul nu in de tegenwoordigheid van de vijand. Daar krijgt hij ook belangrijk onderwijs.

Op de heuvel van God ligt een stad die niet is bezet door de Filistijnen, maar waar zij toch wel garnizoenen hebben liggen. Waar de heerlijkheid van God gezien moet worden, wordt de macht van de vijand gezien. Het teken dat Saul hier krijgt, wil zoveel zeggen dat hij, om de vijand te verdrijven, de Geest van God zal krijgen. Na onderwijs over zelfoordeel bij het graf en bemoediging in verbinding met het huis van God krijgt Saul in dit teken onderricht in de kracht en de leiding van de Heilige Geest. Dit gaat gepaard met muziek, met uitingen van vreugde die mensen mogen beleven in de tegenwoordigheid van God, in het aangezicht van de vijand.

Dat Saul door de Geest aangegrepen wordt, wil niet zeggen dat hij wedergeboren is of dat op dit moment wordt. Ook ongelovigen kunnen door de

vrijmacht van God bij gelegenheid door de Geest aangegrepen worden. We zien dat bij de ongelovige hogepriester Kajafas (Jh 11:51) en de ongelovige Bileam (Nm 23-24). Ongelovigen die volop meedraaien in een gemeente, zijn tijdens hun verblijf in dit christelijk gezelschap waar de Geest werkt, “deelgenoten van [de] Heilige Geest” (Hb 6:4b).

Dit nu zei hij niet uit zichzelf, maar daar hij hogepriester in dat jaar was, profeteerde hij dat Jezus zou sterven voor het volk. (Jh 11:51)

Van een inwoning van de Geest in de persoon is in zulke gevallen echter geen sprake. De verandering van Saul “in een ander mens” heeft alleen op het uiterlijk betrekking. Ook de verandering van zijn innerlijk is slechts een verandering van gevoel. Van bekering is geen sprake. Hij zal zich als een hardnekkige vijand van Gods gezalfde koning (David) openbaren en in volslagen duisternis sterven.

God wil met Saul zijn | vers 7

7 En het zal gebeuren als deze tekenen u overkomen, doe [dan] wat uw hand vindt, want God zal met u zijn.

In de hele voorbereiding van Saul op het koningschap maakt God duidelijk dat Hij aan zijn kant staat. Saul is niet vanaf het begin verworpen, evenmin als Israël vanaf het begin verworpen is geweest. Pas als het volk ondanks al Gods vermaningen zijn hardnekkige weigering om Hem te dienen heeft getoond, verwerpt Hij hen en laat Hij hen in ballingschap wegvoeren.

Nadat God door al deze tekenen Saul heeft laten zien dat hij onder Zijn speciale leiding staat, geeft God hem de extra verzekering dat hij niet bang hoeft te zijn om te doen wat zijn hand vindt om te doen. Het eerste wat zijn hand vindt, is de strijd in het volgende hoofdstuk.

Al deze tekenen zijn bedoeld om hem te laten nadenken over zijn leven en de opdracht die God voor hem heeft. Hij moet de indruk hebben gekregen dat Samuel een man Gods is die heeft gesproken wat God hem in de mond heeft gelegd. Als alles precies zo gebeurt als Samuel heeft voorgezegd, zou hem dat zeker tot het besef hebben moeten brengen dat God hem wil gebruiken. Het vragen naar de betekenis van gebeurtenissen en gelijkenissen maakt de ware discipel openbaar (Mk 4:10-12).

Wat Saul overkomt, laat zien dat God tegen ons zegt dat wij ons geheiligde, nuchtere verstand moeten gebruiken. Eerst laat Hij zien dat ons leven volkomen voor Hem openligt. De gebeurtenissen worden bekendgemaakt. Maar de reactie daarop laat Hij aan ons over. Het is ermee als met Petrus, als hij eenmaal uit de gevangenis is bevrijd. Hij overlegt dan bij zichzelf wat hij zal doen (*Hd 12:11-12*). Een van de meest Goddelijke bekwaamheden die we hebben, is het vormen van een oordeel na afweging van voor en tegen. Dat gaat buiten het afgaan op tekenen om.

Saul moet naar Gilgal en daar wachten | vers 8

8 Ga voor mij uit naar Gilgal; zie, ik zal naar u toe komen om brandoffers te brengen [en] om dankoffers te brengen. Zeven dagen moet u [daar] wachten, totdat ik bij u kom en u bekendmaak wat u moet doen.

Na de voorzegging van de tekenen geeft Samuel de opdracht aan Saul om naar Gilgal te gaan en daar op hem te wachten. Gilgal is de plaats waar de besnijdenis heeft plaatsgevonden (*Jz 5:2-9*). De besnijdenis is een beeld van het oordeel over het vlees van de gelovige dat Christus aan het kruis heeft ondergaan (*Ko 2:11*). Door deze opdracht zorgt Samuel ervoor dat hij in verbinding met Saul blijft. Deze opdracht moet Saul het voortdurende bewustzijn geven dat hij alleen naar Gods Woord, waarvan Samuel de verpersoonlijking is, moet handelen. De opdracht is een oefening in geduld. Hoe Saul daarmee omgaat, wordt in *1 Samuel 13* beschreven.

In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, ... (Ko 2:11)

De tekenen gebeuren | verzen 9-12

9 En het gebeurde, toen Saul zich omkeerde om bij Samuel weg te gaan, dat God zijn hart [in] een ander veranderde; en al die tekenen overkwamen [hem] op die dag. 10 Toen zij daar bij de heuvel kwamen, zie, een groep profeten kwam hem tegemoet; en de Geest van de HEERE werd vaardig over hem, en hij profeteerde in hun midden. 11 Toen ieder die hem sinds jaar en dag kende, zag dat hij – zie! – met de profeten profeteerde, zei het volk, de een tegen de ander: Wat is er toch gebeurd met de zoon van Kis? Is Saul ook onder de profeten? 12 Toen antwoordde iemand daarvandaan: En wie is hun vader? Daarom is het een spreekwoord geworden: Is Saul ook onder de profeten?

Als Saul bij Samuel vandaan gaat, geeft God hem een ander hart. Dat wil niet zeggen dat Hij Saul nieuw leven geeft, maar Hij geeft hem de innerlijke bekwaamheid of wijsheid om Zijn volk te besturen en goede beslissingen te nemen. Het sluit aan bij *vers 6* waar Samuel tegen Saul zegt dat de Geest van de HEERE over hem vaardig zal worden, waardoor hij in een andere man zal veranderen. De boerenzoon zal zich zijn koninklijke waardigheid bewust worden. Dat zal aan hem te zien zijn en uit zijn daden blijken.

Hieruit blijkt dat God Saul alles ter beschikking stelt om hem bekwaam te maken voor zijn taak. Het zijn echter slechts uiterlijke kenmerken, zonder dat er sprake is van nieuw leven. Nieuw leven wordt alleen gegeven op grond van berouw over de zonden en bekering tot God met belijdenis daarvan. Dat heeft bij Saul nooit plaatsgevonden.

Alle tekenen gebeuren zoals tegen Saul is gezegd. Op het derde teken gaat de Heilige Geest nader in vanwege de bijzonderheden die daarmee verbonden zijn. Er wordt duidelijk dat geestelijke uitingen voor Saul een volkomen vreemde zaak zijn. Anderen nemen waar dat hij zich 'geestelijk' gedraagt en spotten over zijn houding. Wat ze nu zien, is voor hen verbaazingwekkend. Zo kennen ze Saul niet. Saul is dan ook alleen uiterlijk een profeet, hij gedraagt zich als een profeet onder hen. Zijn leven dat zij tot nu toe hebben gezien, heeft niets met dat van de discipelen van de profeten gemeen.

Het is duidelijk dat Saul niet gekenmerkt wordt door enige vrees voor God of geloof in Hem, maar Gods Geest laat zien wat Saul had moeten zijn. Om koning te zijn naar Gods hart, is de leiding van Gods Geest nodig. Het gaat niet om een nieuwe instelling, maar om nieuw leven door wedergeboorte.

"Iemand daarvandaan" (*vers 12*) is iemand uit Gibea of iemand uit de menigte die om de profeten heen staat. De vraag *"wie is hun vader?"* kan betekenen dat wordt gevraagd naar hun afstamming, hoe ze gezien moeten worden. De vraag *"wie is hun vader?"* (en niet 'wie is hun president of voorzitter?') kan ook betekenen: 'Is hun vader ook een profeet' dat wil zeggen 'hebben zij de profetische geest krachtens hun geboorte?' Als met *"vader"* het hoofd of de leider van de profeten wordt bedoeld (*vgl. 1Kr 25:6; 2Kn 2:12*), betekent de vraag: 'Wat voor soort leider hebben zij dat zij een persoon als Saul in hun gezelschap toelaten?'

Het spreekwoord zegt veel over Saul. Het spreekwoord wordt gebruikt om een volkomen onverwacht en onverklaarbaar verschijnsel te beschrijven. Het brengt de verbazing tot uitdrukking over een persoon die verschijnt in een sfeer van leven waar hij tot dan toe volkomen vreemd is geweest, waarin hij zich nooit heeft vertoond.

De oom van Saul | *verzen 13-16*

13 Toen hij opgehouden had met profeteren, kwam hij aan op de hoogte. 14 De oom van Saul zei tegen hem en zijn knecht: Waar zijn jullie heen gegaan? Hij zei: De ezalinnen zoeken, en toen wij zagen dat ze er niet waren, kwamen wij bij Samuel. 15 Toen zei de oom van Saul: Vertel mij toch, wat heeft Samuel tegen jullie gezegd? 16 Saul zei tegen zijn oom: Hij heeft ons duidelijk laten weten dat de ezalinnen gevonden waren. Maar de zaak van het koningschap, waar Samuel over gesproken had, vertelde hij hem niet.

Aan het profeteren van Saul komt een einde. Ook verlaat hij het gezelschap van de profeten. Hij is even in de ban ervan geweest, maar het gevolg is niet blijvend. Zijn leven gaat door op dezelfde voet als ervoor. Hij komt bij zijn oom, die vraagt waar ze zijn geweest. Saul geeft antwoord. Dat hij bij Samuel is geweest, is voor zijn oom aanleiding om door te vragen. Heeft hij iets aangevoeld van wat er met Saul gaat gebeuren?

Saul vertelt in zijn antwoord geen onwaarheden, maar hij is niet volledig. Hij houdt iets achter. Saul zwijgt over het koningschap. Wat daarvan de reden is, staat er niet bij. We kunnen dat positief duiden en het toeschrijven aan een nederige houding van Saul. We kunnen het ook negatief duiden, als een begeerte naar macht en roem waarmee hij nog niet naar buiten wil komen, omdat hij daarvoor de tijd nog niet gekomen acht.

Saul als koning voorgesteld | *verzen 17-24*

17 Maar Samuel riep het volk samen bij de HEERE, in Mizpa. 18 En hij zei tegen de Israëlieten: Zo heeft de HEERE, de God van Israël, gesproken: Ik heb Israël uit Egypte geleid, en Ik heb u uit de hand van de Egyptenaren gered, en uit de hand van alle koninkrijken die u onderdrukten. 19 Maar u hebt heden uw God verworpen, Die u uit al uw ellenden en uw noden verlost heeft, en u hebt tegen Hem gezegd: Stel een koning over ons aan. Nu dan, stel u op voor

het aangezicht van de HEERE, overeenkomstig uw stammen en uw duizenden. 20 Toen Samuel al de stammen van Israël naar voren liet komen, werd de stam van Benjamin [door het lot] aangewezen. 21 Toen hij de stam van Benjamin naar voren liet komen, [opgesteld] naar zijn geslachten, werd het geslacht van Matri aangewezen; en Saul, de zoon van Kis, werd aangewezen. Ze zochten hem, maar hij werd niet gevonden. 22 Toen raadpleegden zij de HEERE opnieuw: Is die man wel hierheen gekomen? De HEERE zei: Zie, hij heeft zich tussen de bagage verstoppt. 23 Zij snelden erheen en namen hem vandaar mee. Hij ging midden tussen het volk staan, en van zijn schouders en hoger was hij langer dan heel het volk. 24 Toen zei Samuel tegen heel het volk: Ziet u wie de HEERE uitgekozen heeft? Want zoals hij is er niemand onder het hele volk. Toen juichte het hele volk, en zij zeiden: Leve de koning!

Na Gods privéhandelingen met Saul in het verborgene wordt Saul nu aan het volk voorgesteld. Samuel roept daartoe het volk op om bij de HEERE in Mizpa te komen. Het volk wordt in Gods tegenwoordigheid geplaatst. Samuel treedt op als vertegenwoordiger van de HEERE. Hij herinnert het volk nog eens aan Wie God is en wat Hij voor hen heeft gedaan. Daartegenover stelt hij dat ze nu hun God verwerpen, Die zo goed voor hen is geweest, en dat ze in Zijn plaats een mens als leider verkiezen.

Saul wordt door het lot aangewezen. Op deze wijze wordt elke verdachtmaking aan een vooropgezet plan door Samuel, of de gedachte aan een geheime afspraak tussen Samuel en Saul, onmogelijk gemaakt. Het is voor iedereen duidelijk dat de HEERE Saul aanwijst. *“Het lot wordt in de schoot geworpen, maar elke beslissing daardoor komt van de HEERE” (Sp 16:33)*. Het lot *“doet geschillen ophouden” (Sp 18:18a)*.

Als men Saul naar voren wil halen, blijkt hij onvindbaar. Zou dat het volk in zijn enthousiasme kunnen remmen? Zouden ze hierdoor op hun schreden terugkeren? Het lijkt een laatste poging van de HEERE te zijn om Zijn volk tot inkeer te brengen.

Als Saul niet te vinden is, wordt aan de HEERE gevraagd of de man wel gekomen is. Dit zal ongetwijfeld gebeurd zijn via de hogepriester door middel van de urim en de tummim (*Nm 27:21; Ri 20:27-28*). Bij een zo belangrijke vergadering van het volk waar een koning wordt gekozen, zal de hogepriester zeker aanwezig zijn geweest, hoewel dit niet uitdrukkelijk

wordt vermeld. Hoofdpersoon is niet de priester, maar Samuel die als profeet van de HEERE de leiding bij deze samenkomst heeft.

De HEERE antwoordt en laat weten dat Saul zich heeft verstoppt tussen de bagage. Saul lijkt een stuk bagage te zijn geworden, iets wat door anderen wordt versleept, terwijl er nuttige zaken in zitten. Is dit verstoppertje een daad van bescheidenheid of een daad van angst? Ziet hij op tegen de verantwoordelijkheden die het koningschap met zich meebrengt?

Hij weet van tevoren dat hij door het lot zal worden aangewezen. Toch loopt hij weg. Voor God kun je echter niet wegllopen. Weglopen is niet goed en werkt niet ten goede van Gods volk. Het komt voort uit een denken aan jezelf en niet aan de belangen van God en Zijn volk. Het uiteindelijke gevolg is dat de mens wordt verhoogd en niet God.

De Heer Jezus heeft Zich ook eens aan de menigte onttrokken, als ze Hem koning willen maken (Jh 6:15). Bij Hem wordt hierin Zijn volmaaktheid openbaar. Hij wil niet de koning naar de vleselijke wensen van het volk zijn. Het is op dat moment niet de tijd van de Vader om Zich als Koning te openbaren. Eerst moest Hij de verheerlijking van Zijn Vader op aarde volkomen volbrengen.

Daar nu Jezus wist dat zij zouden komen en Hem met geweld wegvoeren om Hem koning te maken, ontweek Hij opnieuw op de berg. Hij alleen. (Jh 6:15)

Als Saul te midden van het volk staat, spreekt Samuel niet over Saul als de keus van het volk, maar als de keus van de HEERE. Dat is niet om de verantwoordelijkheid van het volk weg te nemen, maar omdat niemand beter weet wat de keus van het volk is, dan de HEERE. Daarom heeft Hij een man uitgekozen met wie niemand kan concurreren. De man beantwoordt volledig aan de smaak van het volk.

Als het volk hem ziet, zijn ze dan ook allemaal diep onder de indruk van deze geweldige man en ze bejubelen hem. Saul is een man van wie elke centimeter koning is. Hij steekt met kop en schouders boven het volk uit. Maar ... waarmee hij boven het volk uitsteekt, zal bij zijn dood van hem worden afgehouden (1Sm 31:8-9). Ook de nieuwtestamentische Saul steekt boven zijn leeftijdsgenoten uit (Gl 1:14; Fp 3:4b-6). Hij wordt echter in een ontmoeting met de ver-

..., en in het jodendom meer toenam dan vele leeftijdgenoten in mijn geslacht, daar ik een nog groter ijeroeraar was voor de overleveringen van mijn vaders. (Gl 1:14)

heerlijkte Heer klein gemaakt. De man die hoog in het zadel zat, "viel op de grond" (Hd 9:4).

De Israëlieten vergelijken hun koning met zichzelf en niet met de HEERE. Dat komt neer op het vergelijken van onszelf met onszelf (vgl. 2Ko 10:12b). Dat doen we namelijk als we onszelf met andere mensen vergelijken. De anderen zijn evenzeer mens als wij dat zijn.

...; maar dezen, terwijl zij zichzelf naar zichzelf afmeten en zichzelf met zichzelf vergelijken, zijn onverstandig. (2Ko 10:12b)

Reacties op de aanstelling van Saul | verzen 25-27

25 Samuel sprak tot het volk over de bepalingen met betrekking tot het koningschap, schreef ze op een boekrol, en legde die voor het aangezicht van de HEERE. Toen liet Samuel het hele volk gaan, ieder naar zijn huis. 26 Saul ging ook naar zijn huis in Gibeon, en uit het leger gingen zij met hem mee van wie God het hart had aangeraakt. 27 Maar verdorven lieden zeiden: Hoe zou deze [man] ons verlossen? Zij verachtten hem en brachten hem geen geschenk. Hij hield zich echter doof.

Samuel legt op een boekrol vast wat van belang is naar aanleiding van de keus van het volk. Eerder heeft hij verteld wat de koning zal doen (1Sm 8:11), nu legt hij het volk het recht van het koningschap voor, de wetten en inzettingen voor het volk. Het is niet onmogelijk dat Samuel bij deze gelegenheid eenvoudig de koningswet heeft overgeschreven (Dt 17:14-20). Wat hij heeft geschreven, legt hij neer "voor het aangezicht van de HEERE", dat wil zeggen bij de ark (Dt 31:26). Na deze gebeurtenissen laat Samuel het hele volk gaan, ieder naar zijn huis, naar hun eigen, vertrouwde woonomgeving.

Saul gaat ook naar zijn huis en nog niet naar de troon. Het gejuich is verstomd. Het volk heeft de koning die ze willen, maar de verbondenheid aan hem lijkt niet groot te zijn. Alleen zij, bij wie God dat in hun hart heeft gewerkt, gaan met hem mee. Zij erkennen Saul als door God over hen aangesteld. Misschien zou er anders helemaal niemand met de nieuw gekozen koning mee zijn gegaan. Ook David zal later Saul erkennen, zoals Samuel dat ook heeft gedaan.

Er zijn ook mensen die niets in Saul zien. Dat is niet omdat ze meer van de HEERE verwachten dan van deze man. Zij leggen zich eenvoudig niet bij de door God gegeven koning neer, mogelijk uit jaloersheid dat hij en niet zij tot leider zijn gekozen. Elke keus van God maakt de gedachten van harten openbaar. Ze hadden hun vraag (*vers 27*) moeten stellen toen het om God ging. Nu is het een boze vraag. Op deze uitingen reageert Saul op een goede manier. We kunnen daaraan een voorbeeld nemen als er van onze lelijke dingen worden gezegd.

1 Samuel 11

Het volk is bang voor Nahas | verzen 1-4

1 Toen trok Nahas, de Ammoniet, [ten strijde] en belegerde Jabes in Gilead. En al de mannen van Jabes zeiden tegen Nahas: Sluit een verbond met ons, dan zullen wij u dienen. 2 Maar Nahas, de Ammoniet, zei tegen hen: Op deze [voorwaarde] zal ik [een verbond] met u sluiten, dat ik bij u allen het rechteroog uitsteek. Zo zal ik schande over heel Israël brengen. 3 Toen zeiden de oudsten van Jabes tegen hem: Laat ons zeven dagen met rust, zodat wij boden kunnen sturen naar al de gebieden van Israël. Als er dan niemand is die ons verlost, zullen wij naar buiten komen, naar u toe. 4 Toen de boden in Gibeon kwamen, [waar] Saul [woonde], en deze woorden ten aanhoren van het volk spraken, begon heel het volk luid te huilen.

De eerste vijand met wie Saul te maken krijgt, zijn niet de Filistijnen, maar is de Ammoniet Nahas. Nahas betekent ‘slang’. David zal met de zoon van Nahas te maken krijgen (1Kr 19:1-4). De dreiging die Nahas heeft laten horen, is een van de redenen waarom het volk een koning heeft gewild (1Sm 12:12).

Nahas belegert Gilead. Gilead ligt niet in het beloofde land, maar in het Overjordanse. Dat is het gebied dat als eerste bedreigd wordt als vijandige machten het land willen binnenvallen. De mannen van Jabes stellen de vijand voor om een verbond met elkaar te sluiten. Als tegenprestatie moeten zij zich aan de vijand onderwerpen. Aan een roepen tot God wordt niet gedacht. Zozeer zijn de inwoners van de stad van God vervreemd.

Nahas wil wel op dit voorstel ingaan, maar hij komt op een idee. Hij stelt een voorwaarde, waardoor het volk nog dieper zal worden vernederd. Zijn voorwaarde om het rechteroog uit te steken zal het volk uitschakelen, want dan kunnen ze niet meer met de boog schieten. Nahas spreekt echter niet slechts over een smaad voor Jabes alleen, maar over de schande die daardoor over “heel Israël” komt.

‘De slang’ heeft meer besef van de eenheid van Gods volk dan de inwoners van Jabes. In *Richteren 21* wilde Jabes neutraal zijn (Ri 21:8-9). Zolang

het anderen betreft, bekommert men zich er niet om en wil men neutraal blijven. Met deze smaad op Jabes zal het hele volk getroffen zijn, er zal een smaad op heel Israël worden gelegd. Dit antwoord van Nahas is misschien wel bedoeld als wraak op Israël voor de schande van de nederlaag die Jefta de Ammonieten heeft toegebracht (*Ri 11:32-33*).

Onder deze dreiging ziet Jabes, nu het henzelf betreft, wel de eenheid van Gods volk en zoekt daarin ook zijn steun. De oudsten van Jabes vragen uitstel en geven de reden ervan aan. Ze willen een roep om hulp laten uitgaan naar Israël. Toen anderen de hulp van Jabes nodig hadden, gaf Jabes niet thuis. Nu ze zelf in nood zijn, willen ze dat anderen hen helpen.

Nahas, overtuigd van zijn eigen kracht en de zwakheid van Israël, geeft Jabes gelegenheid anderen te hulp te roepen. Israël moet wel heel zwak zijn geweest, dat Nahas zo zelfverzekerd kan handelen. Het lijkt er ook op dat Israël in die tijd geen centraal gezag heeft. Ook kunnen we concluderen dat noch Nahas noch de Jabesieten hebben gehoord van de verkiezing van Saul tot koning. Dat wordt nog duidelijker als de boodschappers in *vers 4* in het Gibeon van Saul komen en hun zaak aan het volk voorleggen, zonder direct een beroep op Saul te doen.

In hun missie om steun te verwerven in hun verweer tegen Nahas komen de boodschappers ook in Gibeon waaraan hier de naam van Saul wordt verbonden. Als Gibeon van hun situatie hoort, huilen zij erover. Hun huilen is geen huilen van droefheid, waardoor ze zich tot God wenden, maar van lafheid, omdat ze bang zijn voor de vijand. Het lijkt erop dat ook zij niets afweten van de tot koning gezalfde Saul. Ze vragen tenminste niet of Saul wil komen.

Saul verslaat Ammon | *versen 5-11*

5 En zie, Saul kwam van achter de runderen van de akker, en Saul zei: Wat is er met het volk, dat zij huilen? Toen maakten zij hem de woorden van de mannen van Jabes bekend. 6 De Geest van God werd vaardig over Saul toen hij deze woorden hoorde, en hij ontstak in hevige woede. 7 Hij nam een span runderen, hakte ze in stukken, en stuurde ze naar alle gebieden van Israël door de hand van de boden, die zeiden: Wie niet uittrekt achter Saul en achter Samuel aan, met diens runderen zal net zo gedaan worden. Toen viel grote vrees voor de

HEERE op het volk, en zij trokken als één man uit. 8 Hij telde hen in Bezek. Van de Israëlieten waren er driehonderdduizend en van de mannen van Juda dertigduizend. 9 Toen zeiden zij tegen de boden die gekomen waren: Dit moet u tegen de mannen in Jabes in Gilead zeggen: Morgen, als de zon heet wordt, zal er verlossing voor u komen. Toen de boden kwamen en dat aan de mannen in Jabes vertelden, waren die verheugd. 10 De mannen van Jabes zeiden [tegen Nahas]: Morgen zullen wij naar buiten komen, naar u toe, en dan kunt u met ons doen overeenkomstig alles wat goed is in uw ogen. 11 En het gebeurde de volgende dag dat Saul het volk in drie groepen verdeelde. Die kwamen bij het aanbreken van de dag in het midden van het legerkamp en sloegen op Ammon in tot de dag heet werd. En het gebeurde dat zij die overbleven, zo verspreid werden, dat er van hen geen twee bij elkaar bleven.

Saul is nog gewoon de boerenzoon. Hij komt van het veld als hij van de vernedering en bedreiging hoort. Zijn reactie hoort bij het begin van zijn leven als gezalfde koning dat we als het beste deel van zijn koningschap kunnen beschouwen. De Geest van God legt beslag op hem. Zijn verontwaardiging is groot, maar ook menselijke woede lijkt een rol te spelen, misschien uit boosheid over de lafheid van Jabes.

Om Israël actiebereid te maken stelt hij een schrikwekkend voorbeeld. De woorden die hij hierbij spreekt, zijn kenmerkend. Hij spreekt niet over een uittrekken achter de HEERE, maar alleen over een optrekken achter hem en Samuel. Opmerkelijk is ook dat hij zichzelf eerst noemt en dus de eerste plaats inneemt. Hij vraagt niet of Samuel het ermee eens is. Samuel zelf heeft nooit een plaats opgeëist naast de koning. Ondanks al deze negatieve kenmerken, gebruikt God het toch. Hij laat Zijn schrik op het volk vallen.

De opkomst is enorm. Als God handelt, kan er iets geweldigs gebeuren. Geen man zal thuisgebleven zijn. Hoewel Israël nog een geheel is, wordt hier door de Geest toch al gewezen op een onderscheid tussen Israël en Juda. Na de bemoedigende opkomst wordt de boodschappers van Jabes de verlossing in het vooruitzicht gesteld. Als ze met dit bericht thuiskomen, is er vreugde in Jabes, maar naar Nahas toe volharden zij in hun huichelarij.

De tocht vanuit Bezek is waarschijnlijk de nacht ervoor begonnen. Als ze tegen het aanbreken van de morgen bij Jabes zijn aangekomen, verdeelt

Saul het volk in drie legers. Dit is bij Gideon een beproefde strategie gebleken (*Ri 7:16,20-22*). Saul en zijn mannen behalen een geweldige overwinning omdat de HEERE hier handelt. Er blijven geen twee vijanden samen, wat betekent dat de vijand volledig krachteloos geworden is. Het is het bewijs voor Saul dat de HEERE met hem is.

De overwinning van de koning naar het vlees op het vlees is te vergelijken met de orthodoxe leer die de dwaalleer buiten de deur houdt. Of ook met bepaalde vormen van wetticisme die wereldse invloeden buiten de deur houden, terwijl er geen leven uit God is. *1 Samuel 15* laat dan ook zien dat Saul uit deze overwinning niets heeft geleerd.

De overwinning is van de HEERE | *verzen 12-13*

12 Toen zei het volk tegen Samuel: Wie is hij die zei: Zou Saul over ons regeren? Geef hier die mannen, dan zullen wij hen doden. 13 Maar Saul zei: Er zal op deze dag niemand gedood worden, want de HEERE heeft Israël vandaag verlossing geschonken.

In de roes van de overwinning wil het volk ook onder het eigen volk nog een slachting aanrichten, zo enthousiast zijn ze door de overwinning onder leiding van Saul. Ze richten zich tot Samuel, waarmee ze hem nog als hun leider erkennen.

In de oprechtheid die ook een natuurlijk mens eigen kan zijn, houdt Saul het volk van hun voornemen af. Het siert hem dat hij de HEERE de eer van de overwinning geeft. Tot al deze dingen kan een natuurlijk mens komen, terwijl zijn hart toch ver van God is.

Samuel vernieuwt het koningschap | *verzen 14-15*

14 En Samuel zei tegen het volk: Kom, laten wij naar Gilgal gaan en het koningschap daar vernieuwen. 15 Toen ging heel het volk naar Gilgal en stelde Saul daar in Gilgal aan tot koning, voor het aangezicht van de HEERE; en zij brachten daar dankoffers voor het aangezicht van de HEERE. En Saul verheugde zich daar buitengewoon, met al de mannen van Israël.

Samuel maakt gebruik van de juichstemming onder het volk. Hij beoordeelt dat dit de tijd is om het koningschap te vernieuwen. Daarvoor wil hij naar Gilgal gaan, de plaats waar door de besnijdenis de “smaad van Egypte”

door de HEERE van Zijn volk is “afgewenteld” (Jz 5:9a). “Gilgal” betekent ‘afwenteling’. “Daarom gaf men die plaats de naam Gilgal” (Jz 5:9b). Bij de inbezitneming van het land keerde het volk na elke strijd weer daarheen terug. Geestelijk stelt het de plaats voor waar het oordeel over het vlees is voltrokken (Ko 2:11).

Na de besnijdenis in Gilgal heeft Jozua geleerd Wie de werkelijke Leider van het volk is (Jz 5:13-15). Door te begrijpen wat er in Gilgal is gebeurd, zou ook Saul moeten leren dat God de werkelijke Koning is en dat hij, Saul, het is ten behoeve van God en niet in de plaats van God. Zeven keer wordt in deze twee *verzen 14-15* op Gilgal gewezen, hetzij bij name, hetzij door de verwijzing “*daar*” waarmee Gilgal bedoeld wordt.

Het volk brengt een dank- of vredeoffer. Dit is de tweede keer dat Saul aan een dank- of vredeoffer deelneemt. Eerder heeft hij er met Samuel aan deelgenomen (1Sm 9:24). De vreugde is die in de HEERE voor de overwinning die Hij heeft gegeven. Saul zal ook de HEERE daarvoor oprecht hebben gedankt.

Mensen kunnen God danken, ook zonder dat er nieuw leven is. Het is in zekere zin het danken van de farizeeër. Als een mens nog niet heeft geleerd dat in hem, dat is in zijn vlees, niets goeds woont, kan hij zich oprecht in God verheugen, terwijl hij in de eeuwigheid zonder Hem zal zijn.

1 Samuel 12

Samuel maakt zijn terugtrekken bekend | *verzen 1-2*

1 Toen zei Samuel tegen heel Israël: Zie, ik heb naar uw stem geluisterd in alles wat u mij gezegd hebt, en ik heb een koning over u aangesteld. 2 En nu, zie, de koning gaat u voor; ik ben oud en grijs geworden, en mijn zonen, zie, zij zijn onder u. Ik ben u van mijn jeugd af tot op deze dag voorgedaan.

Het volk is nog in Gilgal (1Sm 11:14). Daar houdt Samuel zijn afscheidstoespraak. Saul is koning geworden en is ook al als zodanig opgetreden en gaat niet meer terug naar zijn runderen. De taak van Samuel zit erop en hij treedt terug. Dat betekent niet dat hij zonder werk is, maar dit zal verder in stilte plaatsvinden. Zo gaat het met oudere gelovigen. Ze trekken zich meer terug uit de openbare dienst, maar de opdracht om te bidden blijft (*vers 23*).

Samuel spreekt voor het laatst het volk toe. Hij wil met zijn toespraak ook voorkomen dat het volk hem achteraf zal beschuldigen dat hij hun een koning heeft gegeven. Hij heeft hem wel aangesteld, maar het is op hun verzoek. De mens is altijd geneigd de schuld op anderen af te schuiven. Dat is al zo sinds Adam en Eva.

Samuel wijst het volk op hun koning. Van zichzelf zegt hij dat zijn tijd er opzit. Van zijn zonen zegt hij slechts dat ze bij hen zijn. Hij noemt het als feit, als een neutrale zaak, zonder waardeoordeel. Deze opmerking over zijn zonen kan ook betekenen dat hij hen weer heeft afgezet en dat zij weer als gewone burgers onder het volk zijn.

Van zichzelf kan hij zeggen dat hij hen is voorgedaan, iets wat hij niet van zijn zonen zegt. Nu zal Saul voor hen uitgaan. Maar wat is er een groot verschil tussen het voorgaan van Samuel en het voorgaan van Saul. Samuel kan zeggen dat hij dat van zijn jeugd af gedaan heeft in volle trouw aan de HEERE. Ze kennen hem van een langdurig verblijf onder hen, waarbij hij hen steeds heeft gediend. Van Saul weet het volk nog niets. Ze beoordelen hem slechts naar zijn uiterlijk, want hij moet alles nog bewijzen.

Saul, die al koning is, moet zichzelf nog bewijzen, terwijl David dat al gedaan heeft voordat hij koning wordt.

Onbaatzuchtigheid van Samuel | *verzen 3-5*

3 Zie, [hier] ben ik, leg getuigenis tegen mij af in de tegenwoordigheid van de HEERE en in de tegenwoordigheid van Zijn gezalfde: van wie heb ik een rund afgenomen, van wie heb ik een ezel afgenomen, wie heb ik onderdrukt, wie heb ik mishandeld, uit wiens hand heb ik zwijsgeld aangenomen om mijn ogen voor hem te sluiten? Dan zal ik het u teruggeven. 4 Toen zeiden zij: U hebt ons niet onderdrukt, u hebt ons niet mishandeld en u hebt uit niemands hand iets genomen. 5 Toen zei hij tegen hen: De HEERE is getuige tegen u, en Zijn gezalfde is op deze dag getuige, dat u bij mij niets gevonden hebt. En [het volk] zei: Hij is getuige.

Samuel vraagt hun of ze hem van iets kunnen beschuldigen. Waarom stelt hij deze vragen? Hij heeft in 1Samuel 8 opgesomd wat voor koning hun koning zal zijn, wat deze van hen zal vragen (1Sm 8:11-17). Nu vraagt hij als het ware: 'Ben ik zo geweest? Zijn jullie nu beter uit? Zal jullie koning zo zijn?' Samuel heeft in nederigheid en dienstbaarheid gewandeld, Saul zal wandelen in eigenwilligheid en zelfhandhaving.

Als hij deze woorden spreekt, brengt hij zichzelf en het hele volk "in de tegenwoordigheid van de HEERE". Dat maakt het tot een ernstige gebeurtenis. De vragen die hij stelt, moeten het hart en het geweten van het volk raken. Hij spreekt zijn woorden ook uit in tegenwoordigheid van "Zijn gezalfde", dat is Saul.

De dienaar stelt zichzelf helemaal ten dienste van Gods volk, zonder iets van hen te vragen of zelfs maar de indruk te wekken op winstbejag en zelfverrijking uit te zijn. Soortgelijke woorden als hier van Samuel horen we ook van Nehemia (Ne 5:15) en Paulus (Hd 20:33-34). Hoe belangrijk is het voor een dienaar om dat te kunnen zeggen. Het gaat erom zichzelf weg te geven voor het volk en niets van hen te nemen. Het gaat om geven. Ware dienst heeft schone handen. Is er ooit een staatshoofd of minister in enig deel van de wereld geweest die dit bij zijn terugtreden heeft kunnen

Niemands zilver, goud of kleding heb ik begeerd. U weet zelf, dat deze handen in mijn behoeften en in die van hen die bij mij waren, hebben voorzien. (Hd 20:33-34)

zeggen en daarbij heeft kunnen rekenen op de algemene instemming van het hele volk?

Samuel vraagt naar bewijzen of hij iemands rund heeft gestolen of ezel heeft afgenomen. Dit kunnen we geestelijk toepassen. We stelen iemands rund als we God het offer van de dank van onze lippen brengen voor wat Hij in de Heer Jezus heeft gegeven, maar daarbij de woorden van een ander gebruiken, dus anderen napraten. Het lijkt mooi, maar is niet van hemzelf. Woorden kunnen worden gestolen (Jr 23:30). Een-zelfde toepassing kunnen we maken als het gaat om het afnemen van iemands ezel. De ezel is het dier van dienstbaarheid. We kunnen een dienst opeisen die een ander toekomt. Dat is een handelwijze die Paulus ver van zich heeft gehouden (2Ko 10:13).

Daarom zie, Ik zál die profeten! spreekt de HEERE, die Mijn woorden van elkaar stelen. (Jr 23:30)

Ook de andere dingen die Samuel aan het volk vraagt of ze hem daarvan kunnen beschuldigen, kunnen we zo toepassen. Onderdrukken wil zeggen een ander de wet opleggen, hem zijn vrijheid in Christus afnemen (Gl 5:1; vgl. Js 58:6). Mishandelen gebeurt in geestelijk opzicht als we kwaad van iemand spreken, hem in een kwaad daglicht stellen. Daardoor kan iemand blijvend geestelijk letsel oplopen. Het nemen van een geschenk ziet op het geven van een voorkeursbehandeling. We zien dan het kwaad door de vingers. Het aannemen van een geschenk kan ook gebeuren door zich open te stellen voor vleierij. Wie ons vleit, mogen we graag en zullen we bevoordelen.

Van al de dingen die Samuel noemt, moet het volk toegeven dat er wat dat betreft niets op hem is aan te merken. Hij is niet hard voor hen geweest, heeft ieder in de waardigheid erkend die past en heeft nooit iets aangewomen waardoor hij zijn onafhankelijkheid zou verliezen. Samuel bevestigt hun erkenning en het volk doet dat ook.

Het getuigenis van onze burens en vooral het getuigenis van ons eigen geweten, dat wij in onze plaats en roeping eerlijk en oprecht geleefd hebben, zal ons bemoedigen als we geminacht worden. Demétrius is een gelukkig man, omdat van hem *“is getuigd door allen en door de waarheid zelf”* (3Jh 1:12).

Rechtvaardige daden van de HEERE | verzen 6-11

6 Verder zei Samuel tegen het volk: Het is de HEERE Die Mozes en Aäron voortgebracht heeft en Die uw vaders uit Egypte heeft laten wegtrekken. 7 Welnu, stel u [hier] op, dan zal ik als richter voor het aangezicht van de HEERE al de rechtvaardige daden van de HEERE bij u aan de orde stellen, die Hij bij u en bij uw vaders verricht heeft. 8 Nadat Jakob in Egypte gekomen was, riepen uw vaders tot de HEERE. Toen zond de HEERE Mozes en Aäron. Zij leidden uw vaders uit Egypte en lieten hen in deze plaats wonen. 9 Maar zij vergaten de HEERE, hun God. Toen leverde Hij hen over in de hand van Sisera, de bevelhebber van het leger in Hazor, in de hand van de Filistijnen en in de hand van de koning van Moab, die tegen hen streden. 10 Zij riepen tot de HEERE en zeiden: Wij hebben gezondigd, omdat wij de HEERE verlaten en de Baäls en Astartes gediend hebben. Nu dan, red ons uit de hand van onze vijanden; dan zullen wij U dienen. 11 Toen zond de HEERE Jerubbaäl, Bedan, Jefta en Samuel; en Hij redde u uit de hand van uw vijanden rondom [u], zodat u veilig woonde.

Nadat Samuel volkomen rechtvaardig is verklaard door het volk in zijn optreden, begint hij niet met hen te verwijten hoe dom ze bezig zijn door hem af te zetten. Hij zoekt alleen de eer van God. Daarom geeft hij een overzicht van wat zij met God hebben beleefd en God met hen.

Om het volk tot een diepere kennis van hun zonde te brengen benadrukt Samuel wat de HEERE voor hen heeft gedaan. Hij is het Die Mozes en Aäron heeft geroepen en Hij is het Die door hen hun vaders heeft bevrijd uit Egypte. Als dan de HEERE dit toen heeft gedaan en Hij nu als Getuige aanwezig is bij de verklaring van de onbaatzuchtigheid en onpartijdigheid van Samuel, dan heeft het volk ernstig gezondigd door nu zelf een koning te begeren. In de persoon van Samuel hebben ze de HEERE hun God verworpen (1Sm 8:7), Die hun leiders heeft gegeven.

Samuel is de laatste richter en de eerste profeet (Hd 13:20b). Hij is de afsluiting van een oud en het begin van een nieuw tijdperk. Zijn laatste woorden wijdt hij aan de rechtvaardige daden van de HEERE voor Zijn volk. Hij houdt hun de oorzaak van hun ellende voor en de weg om daarvan bevrijd te worden. Met "de rechtvaardige daden van de HEERE" bedoelt Hij al de weldaden die de HEERE aan Zijn volk heeft verleend. Deze daden zijn

het resultaat van Zijn trouw aan Zijn verbond. Op grond daarvan heeft Hij Zijn beloften aan Zijn volk vervuld.

De eerste rechtvaardige daden van de HEERE die Samuel vermeldt, zijn het bevrijden van de Israëlieten uit Egypte en het brengen van hen in het land Kanaän. Dat heeft de HEERE door Mozes en Aäron gedaan. Mozes en Aäron hebben wel het volk bevrijd uit Egypte, maar zij zijn geen koning geworden. Zij zijn Gods instrumenten geweest om Zijn wil uit te voeren. En als God Mozes *“koning in Jesjurun”* noemt (*Dt 33:5a*), doet Hij dat Zelf en niet het volk.

Samuel laat vervolgens de reactie van het volk op de zegeningen van God zien. Hij begint met *“maar”* (*vers 9*). Dat geeft een tegenstelling van de kant van het volk aan. Het volk heeft de zegeningen van God telkens met ontrouw beantwoord. Vanwege de ontrouw van het volk, hun verlaten van de HEERE, heeft Hij hen in de macht van de vijand overgegeven. Na verloop van tijd hebben ze dan ontdekt dat deze vijanden harde meesters zijn en zijn ze begonnen tot de HEERE te roepen. En altijd heeft Hij geantwoord en uitredding gegeven. Zo is de HEERE hun bevrijder geweest vanaf Egypte tot nu toe.

De rechtvaardige daden van de HEERE blijken zowel uit het feit dat Hij hen heeft moeten overgeven in de hand van vijanden vanwege hun afval van Hem als uit de bevrijding van het volk uit de hand van hun vijanden. Deze daden vinden we in het boek *Richteren*. Samuel verwijst naar enkele gebeurtenissen uit dat boek.

Daaruit blijkt dat God steeds gebruikt wie Hij wil. Hij is soeverein. Samuel erkent dat hij slechts een van meerderen is. God kan verlossen door wie Hij wil, ook door één of door meerderen. Geen van deze verlossers is koning geworden. Gideon weigert het zelfs uitdrukkelijk als het hem gevraagd wordt (*Ri 8:22-23*).

Oproep de HEERE te dienen | *verzen 12-15*

12 Toen u zag dat Nahas, de koning van de Ammonieten, op u afkwam, zei u tegen mij: Nee, maar een koning moet over ons regeren – terwijl toch de HEERE, uw God, uw Koning is. 13 Welnu, zie [hier] de koning die u gekozen hebt, die u verlangd hebt. Zie, de HEERE heeft een koning over u aangesteld.

14 Als u dan maar de HEERE vreest, Hem dient, naar Zijn stem luistert en het bevel van de HEERE niet ongehoorzaam bent! Dan zal zowel u als de koning die over u regeren zal, [veilig] zijn, achter de HEERE uw God. 15 Maar wanneer u niet naar de stem van de HEERE luistert, en het bevel van de HEERE ongehoorzaam bent, dan zal de hand van de HEERE tegen u zijn, zoals tegen uw vadersen.

Hier legt Samuel de ware reden van het volk in hun begeerte naar een koning bloot. De directe bedreiging van Nahas heeft bij hen de begeerte laten opkomen naar een zichtbare vorst, zoals dat bij de volken om hen heen het geval is. Tegelijk spreekt Samuel hun geweten aan als hij spreekt over de HEERE als hun koning.

Hij wijst het volk op hun keus en op de HEERE Die deze keus heeft aanvaard en hun de koning heeft gegeven waar ze om hebben gevraagd. In de daden van Zijn volk voert God Zijn raadsbesluiten uit. Dat kan een mens niet begrijpen. Dat God de daden van de mens gebruikt, maakt de mens niet minder verantwoordelijk. Alleen God kan dat verklaren. Het is verkeerd dat het volk die keus heeft gemaakt en God heeft verworpen, terwijl God Zijn doel erdoor bereikt (vgl. Hd 2:23).

..., Hem, door de bepaalde raad en voorkennis van God overgegeven, hebt u door [de] hand van wettelozen aan [het kruis] gehecht en gedood. (Hd 2:23)

Samuel heeft zijn hart ontlast. Hij heeft het volk hun verleden voorgesteld en hun keus in het heden. Nu spreekt hij over de toekomst (verzen 14-15). Hij spreekt niet meer over Saul, maar zowel tot het volk als tot Saul. Als zowel het volk als Saul gehoorzaam zullen zijn, zullen ze Gods zegen ervaren, ondanks hun falen in het verleden en het heden. Als ze zich echter van Hem afkeren, zal Zijn hand tegen hen zijn. God blijft altijd trouw aan Zichzelf, zowel in zegen als in tucht.

Een groot kwaad | verzen 16-18

16 Blijf dan nu staan, en zie het indrukwekkende dat de HEERE voor uw ogen zal doen. 17 Is het vandaag niet [de tijd van] de tarweoogst? Ik zal tot de HEERE roepen, en Hij zal donder en regen geven. Besef dan en zie, dat uw kwaad, dat u voor de ogen van de HEERE gedaan hebt, groot is, omdat u een koning voor u verlangd hebt. 18 Toen Samuel de HEERE aanriep, gaf de HEERE

donder en regen op die dag. Daarom werd heel het volk zeer bevreesd voor de HEERE en voor Samuel.

Samuel onderstreept zijn woorden met een bijzondere daad, waardoor hij op het niveau van Mozes en Elia komt. Het is niet de regentijd, vandaar de verwijzing naar de tarweoogst, de tijd waarin het het minst regent. Dat het nu gaat regenen met donderslagen, is dan ook een wonder. Dit wonder moet het volk tonen dat ze kwaad hebben gedaan.

Samuel legt met zijn wonder de volle verantwoordelijkheid van de verkeerde keus van het volk op hun schouders, zoals ook Mozes dat heeft gedaan. Ook is er bij Mozes de donder met als gevolg de angst bij het volk. Het volk vreest de indrukwekkende majesteit van de HEERE. Zij vrezen ook Samuel, omdat zij begrijpen hoeveel kracht van God hij heeft.

Het volk vraagt om voorbede | vers 19

19 En heel het volk zei tegen Samuel: Bid voor uw dienaren tot de HEERE, uw God, dat wij niet sterven; want boven al onze zonden hebben wij ook nog dit kwaad gedaan dat wij een koning voor ons verlangd hebben.

Het volk vraagt aan Samuel of hij voor hen wil bidden. Zo iets hebben ze nooit aan hun koning Saul gevraagd. Als het geweten is geraakt, worden de gebeden van Godvrezende mensen gezocht. Ook Mozes is een voorbidder voor het volk geweest, evenals Elia. Dit waren de mannen die God kenden en het volk liefhadden. Ze hadden een bijzondere betrekking tot de hemel, alsof ze erover konden beschikken, maar ze handelden met de kennis van de hemel. Ook David, Salomo en Hizkia hebben voor het volk gebeden. We lezen nergens dat Saul heeft gebeden, niet voor zichzelf en ook niet voor het volk.

Nog voordat Saul heeft gefaald, komt het volk tot de erkenning dat ze gezondigd hebben. Maar God kent hen en houdt hen aan hun keus.

De HEERE zal Zijn volk niet verlaten | verzen 20-22

20 Toen zei Samuel tegen het volk: Wees niet bevreesd, u hebt al dit kwaad [wel] gedaan, maar wijk niet [langer] van achter de HEERE af, en dien de HEERE met uw hele hart. 21 Wijk niet af door de nietige [afgoden] na [te volgen], die niet van nut zijn en niet kunnen redden, want zij zijn nietigheden.

22 *Want de HEERE zal Zijn volk niet verlaten, omwille van Zijn grote Naam, omdat het de HEERE behaagd heeft u voor Hem tot een volk te maken.*

Samuel stelt het volk gerust. Hij neemt niets weg van hun verkeerde keus en houdt hen voor dat ze kwaad hebben gedaan, maar hij houdt hun ook de uitweg voor. Er is altijd een weg terug en God zal Zijn volk nooit definitief prijsgeven. Samuel benadrukt het grote gevaar van nietige afgoden. Het zijn dingen van niets. Ze baten niets.

Daartegenover staat de garantie van de HEERE Die Zijn volk niet zal verlaten. Hij blijft niet bij Zijn volk vanwege hun trouw, want ze zijn een ontrouw volk. Hij blijft bij Zijn volk vanwege Zijn eigen grote Naam. Het heeft Hem behaagd dit volk tot Zijn volk te maken. Daarom zal Hij hen nooit definitief verlaten, maar Zich over hen ontfermen.

Samuel blijft voor het volk bidden | vers 23

23 *En wat mij betreft, er is bij mij geen sprake van dat ik tegen de HEERE zou zondigen door op te houden voor u te bidden; maar ik zal u de goede en juiste weg leren.*

In de Schrift hebben we geen enkele aanwijzing dat Saul heeft gebeden. Een echte dienaar van de Heer draagt Gods volk op zijn hart, onzichtbaar, in het gebed. Samuel heeft tot het einde van zijn leven voorbede voor het volk gedaan. Jeremia herinnert daar honderden jaren later aan (*Jr 15:1a*). God kan ons alleen zegenen op grond van de door ons niet gekende voorbede van de onbekende velen die Zijn gedachten over Zijn volk kennen.

De HEERE zei tegen mij: Al stond Mozes of Samuel voor Mijn aangezicht, dan [nog] zou Mijn ziel niet met dit volk van doen willen hebben. (Jr 15:1a)

Er blijft voor het volk een “goede en juiste weg”, ondanks de kromme weg die Saul zal gaan. Samuel zal hun die leren, opdat Gods wil zal worden gedaan. Hij zegt dat hij hun, zolang hij bij hen is, zal laten zien wat het echte dienen van God is. Het is de weg van geluk en naar de hemel. Het is de goede weg – er is niets verkeerd in. Het is de juiste of rechte weg – er is geen verdraaidheid in.

Dit voorbeeld van Samuel is een prachtig voorbeeld voor alle leiders, dat zij zich niet hoeven af te wenden van hen die zij dienen als dezen ontrouw

worden. Ze moeten hun belangstelling en inzet voor het welzijn van hen niet opgeven, maar met des te meer volharding zich voor hen inzetten.

Laatste vermaningen | verzen 24-25

24 Vrees alleen de HEERE, en dien Hem trouw met uw hele hart, want zie welke grote dingen Hij bij u gedaan heeft. 25 Maar indien u het kwade blijft doen, dan zult u weggevaagd worden, zowel u als uw koning.

Samuel geeft aan hoe zij zich van de zegen van de HEERE kunnen verzekeren. Dat is door de HEERE trouw te zijn, door Hem te vrezen, dat is Hem te kennen en eerbied voor Hem te hebben en Hem te eren. Laten zij Hem dienen en zichzelf als Zijn dienaren beschouwen. Hij roept hen op altijd eerlijk en oprecht te zijn en het werk van gehoorzaamheid altijd met liefde te doen, niet uit louter plicht.

Er zijn talloze redenen om de HEERE uit liefde te dienen. Zij en wij hoeven slechts te kijken naar alle grote daden die Hij in ons leven heeft gedaan. Kijk naar de geschiedenis van onze vaders, kijk naar ons eigen leven. Zie hoe God telkens weer ten gunste van ons tussenbeide is gekomen in macht, barmhartigheid, genade, goedheid en waarheid. Overlaadt Hij ons niet dagelijks met Zijn gunstbewijzen?

Samuel eindigt zijn indringende toespraak met een laatste ernstige waarschuwing zowel voor het volk als voor Saul. Na alles wat hij heeft uiteengezet, zijn het volk en Saul niet meer te verontschuldigen als zij toch kwaad doen. Dan doen zij het tegen beter weten in en kan de HEERE niet anders doen dan hen wegvagen.

1 Samuel 13

Saul regeert | *vers 1*

1 Saul was een jaar aan de regering geweest, en hij regeerde voor het tweede jaar over Israël.

In dit hoofdstuk wordt Saul op de proef gesteld. *Vers 1* geeft een vertaalmoeilijkheid. In het eerste deel van het vers ontbreekt het getal. Letterlijk staat er: “Saul was ... jaar oud toen hij begon te regeren, en hij regeerde twee jaar over Israël” dat wil zeggen dat hij twee jaar aan de regering is als zich afspeelt wat vervolgens wordt beschreven.

Het is de bedoeling van God om door Saul Zijn volk uit de macht van de Filistijnen te redden. De proef is of Saul dat wil doen in afhankelijkheid van Hem. Het gaat er niet zozeer om of hij het kan, maar of hij het op de juiste manier zal doen. Waarom wordt hij beproefd? Om te laten zien wat er in hem is: geloof of zelfhandhaving.

Dit is ook vaak de reden waarom wij beproefd worden. Waarom komen niet alle dienaren van de Heer ten val? Omdat in hen die staande blijven de tweede mens, Christus, wordt gezien. Zij die vallen, leven naar de eerste mens, de in zonden gevallen Adam. Saul valt omdat hij leeft naar de eerste mens. Hij valt omdat hij geen echt geloof in God heeft en daardoor onder de macht van de omstandigheden komt.

Jonathan verslaat de Filistijnen | *verzen 2-4*

2 Toen koos Saul drieduizend [man] uit Israël voor zich uit. Tweeduizend [mannen] waren bij Saul in Michmas en in het bergland van Bethel, en duizend waren er bij Jonathan in Gibeon in Benjamin. De rest van het volk liet hij gaan, ieder naar zijn tent. 3 Jonathan versloeg het garnizoen van de Filistijnen dat in Geba [lag], en de Filistijnen hoorden [dat]. Daarom liet Saul in het hele land op de bazuin blazen, [met de boodschap]: Laat de Hebreëen het horen! 4 Toen hoorde heel Israël: Saul heeft het garnizoen van de Filistijnen verslagen, en ook is Israël bij de Filistijnen in een kwade reuk gekomen. Vervolgens werd het volk samengeroepen om achter Saul aan naar Gilgal [te gaan].

Saul heeft een leger gevormd van drieduizend mannen die hij zelf heeft uitgekozen. Het is de koninklijke garde, een keurleger. Uit dit leger vormt hij twee afdelingen, één van tweeduizend man en één van duizend man. De afdeling van tweeduizend soldaten houdt hij onder zijn bevel, terwijl hij over de afdeling van duizend soldaten het bevel aan zijn zoon Jonathan geeft. Saul legerd zich met zijn manschappen in Michmas en Jonathan legerd zich met zijn manschappen in Gibeon. Beide plaatsen zijn strategisch van belang om mogelijke aanvallen van de Filistijnen af te weren.

Saul heeft drie grote confrontaties met de Filistijnen gehad (1Sm 13; 17; 31). In geen van de drie confrontaties wint Saul. De eerste confrontatie levert een overwinning op, maar die komt op naam van Jonathan. De tweede levert ook een overwinning op, maar die komt op naam van David. De derde confrontatie voert tot een nederlaag en zijn dood.

Jonathan wordt hier voor de eerste keer genoemd. Hij wordt zonder nadere introductie ingevoerd. Het is alsof we hem allang kennen. Saul staat in dit hoofdstuk en de volgende hoofdstukken tegenover zijn zoon Jonathan. Jonathan is een heel ander mens dan zijn vader. Saul betekent 'begeerd' (door de mens), Jonathan betekent 'de HEERE heeft gegeven' of 'gegeven door genade' (door God). Saul had moeten zijn wat zijn zoon Jonathan is. Hoe hij had moeten zijn, had hij van zijn zoon kunnen leren. Door het falen van Saul gaat het koningschap aan Jonathan voorbij. Wat wij doen, heeft grote gevolgen voor onze kinderen.

In Jonathan ontmoeten we een van de aangenaamste karakters in de Bijbel. Hij is een man die mooie kenmerken vertoont, waarop we jaloers kunnen zijn en waarvan we wensen dat we die ook bezitten. De eerste daad die van hem wordt vermeld, is dat hij de bezetting van de Filistijnen in Geba verslaat. Hij wacht niet tot de Filistijnen de aanval openen, hij neemt zelf het initiatief. Daardoor neemt hij de dreiging van die kant weg.

Tegelijk roept zijn actie de Filistijnen op om wraak te nemen. Maar niet alleen de Filistijnen komen in beweging. Als Saul van de actie van zijn zoon hoort, laat hij op de bazuin blazen, opdat "de Hebreëen het horen". Zijn actie komt niet voort uit geloof, maar uit angst. Hij richt zich niet tot God, maar vestigt zijn hoop op de "Hebreëen", zoals hij Gods volk noemt. Hij noemt Gods volk met de naam die de Filistijnen ervoor gebruiken (1Sm 14:11).

Omdat Saul het bericht van het verslaan van de Filistijnen wereldkundig maakt, krijgt hij de eer voor iets wat zijn zoon heeft gedaan. Toch is het volk niet blij met de overwinning. Ze zijn zo in de greep van de Filistijnen, dat de angst er diep in zit. Ze vrezen voor vergelding. Het volk geeft wel gehoor aan de oproep van Saul en komt naar hem toe.

Wat is het volk van God, dat is nu de gemeente van God, diep gezonken als het bang wordt om in een kwade reuk bij de naamchristenen – waarvan de Filistijnen een beeld zijn – te komen.

Angst voor de Filistijnen | verzen 5-7

5 De Filistijnen verzamelden zich om te strijden tegen Israël, dertigduizend wagens en zesduizend ruiters, en volk zo talrijk als de zand[korrels] die zich aan de oever van de zee bevinden. Zij trokken op en sloegen hun kamp op in Michmas, ten oosten van Beth-Aven. 6 Toen de mannen van Israël zagen dat zij in nood waren – want het volk was in het nauw gedreven – verborg het volk zich in de grotten, in de rotsspleten, tussen de rotsen, in de schuilplaatsen en in de putten. 7 Ook staken Hebreëen de Jordaan over naar het land van Gad en Gilead. Maar Saul bleef zelf nog in Gilgal, en al het volk [kwam] bevend achter hem aan.

De Filistijnen zinnen inderdaad op wraak voor de nederlaag die hun is toegebracht. Ze brengen een grote menigte op de been om tegen Israël te strijden. Ze legeren zich in Michmas, waar Saul even tevoren nog met zijn keurkorps was. Saul is naar Gilgal getrokken om daar op Samuel te wachten, zoals Samuel dat bevolen heeft (*vers 11; 1Sm 10:8*). Nu komt het erop aan hoe Saul zal reageren als de beproeving zal toenemen.

Als de mannen van Israël de overmacht van de vijand zien, blijft er geen moed meer over. Bij een eerdere gelegenheid zijn ze als één man achter Saul opgetrokken tegen de vijand (*1Sm 11:7*). Van die moed is hier niets over. Als ze in het nauw komen en bedreigd worden, roepen ze niet tot de HEERE, maar verstopt een aantal zich “*in de grotten, in de rotsspleten, tussen de rotsen, in de schuilplaatsen en in de putten*”. Waar ze maar menen veilig te zijn voor de vijand, verbergen ze zich (*vgl. Ri 6:2*).

Zij die bij Saul blijven, beven. Het vertrouwen in hun held is zodanig geslonken, dat hij hen niet meer kan inspireren om de strijd met de vijand

aan te gaan met de zekerheid van de overwinning. Het geloof dat er bij de eerste actie van Saul nog is, is nu verdwenen. Als er geen geloof is, geven eerdere ervaringen geen kracht. Alles wat hier gebeurt, komt omdat de hand van God erin is. Hij stelt Saul op de proef. Dat gebeurt bij Gilgal.

Hier worden Israëlieten “*Hebreeën*” genoemd omdat zij het land van God verlaten en de grond van het geloof prijsgeven (1Sm 14:21). De situatie is helemaal in strijd met Gods voornemen. Zijn volk trekt weg uit het land en de Filistijnen wonen er.

Saul is ongeduldig en offert | verzen 8-12

8 En [Saul] wachtte zeven dagen, tot het tijdstip dat Samuel bepaald had. Toen Samuel echter niet naar Gilgal kwam, begon het volk zich te verspreiden, bij hem vandaan. 9 Toen zei Saul: Breng een brandoffer bij mij, en dankoffers; en hij offerde het brandoffer. 10 En het gebeurde, toen hij gereed was met het brengen van het brandoffer, dat, zie, Samuel kwam. Saul ging [het kamp] uit hem tegemoet om hem te zegenen. 11 En Samuel zei: Wat hebt u gedaan? Toen zei Saul: Omdat ik zag dat het volk zich [begon te] verspreiden, bij mij vandaan, en omdat ú niet op de vastgestelde tijd kwam, en de Filistijnen in Michmas verzameld zijn, 12 zei ik [bij mijzelf]: Nu zullen de Filistijnen op mij afkomen in Gilgal, en ik heb niet getracht het aangezicht van de HEERE gunstig te stemmen. Daarom heb ik mijzelf gedwongen om het brandoffer te brengen.

Saul moet zeven dagen in Gilgal wachten. Dat heeft Samuel hem gezegd. Dit zal de grote proef worden, zoals de grote proef van geloof altijd geduld is, wachten op Gods tijd. Veel van Gods werk komt niet tot stand door een ongeduldig, dat wil zeggen voortijdig handelen van de mens. Het gaat erom dat de volharding of het geduld “*een volmaakt werk*” heeft (Jk 1:4). Het vlees is echter ongeduldig. Wachten valt ons zwaar. We hebben vaak haast. Kijk maar naar de snelweg, waar we als gelovigen overheen jagen en ons ergeren als iemand ons niet laat passeren. Saul kan niet wachten omdat hij niets van de HEERE in zich heeft.

Door te moeten wachten op Samuel is ook duidelijk dat Samuel nog steeds de werkelijke verbinding tussen God en Zijn volk is. Saul, de soldaat, die klaar is voor de strijd, moet wachten op de profeet van God die zal zeggen wat hij moet doen. Saul wacht dan ook. Totdat hij ziet dat het volk bij het

verstrijken van de tijd steeds banger wordt en begint weg te lopen. Hij ziet zijn leger slinken. Met het slinken van het leger, slinkt ook zijn geduld om op Samuel te wachten.

Geduld opbrengen kan een prestatie van het vlees zijn. Saul kan het opbrengen om het voorgeschreven gebod te houden en wacht zeven dagen. Om nog langer te wachten is geloof nodig (*Jk 1:3*) en dat heeft Saul niet. Hij beveelt dat het brandoffer en de dank- of vredeoffers bij hem worden gebracht, zodat hij kan offeren.

Hoewel hij geen priester is, offert hij. Hij meent dat hij als koning daar wel het recht toe heeft. Het is een daad van vermetelheid. Een dergelijke daad is de latere koning Uzzia duur komen te staan, want hij wordt door God gestraft met melaatsheid op zijn voorhoofd. Die melaatsheid houdt hij tot de dag van zijn dood (*2Kr 26:16-21*).

Waarom offert Saul en gaat hij niet zonder te offeren op de vijand af? Het lijkt erop dat hij nog een schijn van godsdienst wil ophouden. Zo gaan veel gelovigen naar de kerk of de samenkomst en doen wat passend is, alleen om de uiterlijke schijn hoog te houden, terwijl er innerlijk niets is wat op de Heer is gericht. Het is alleen voor anderen.

Als Saul het brandoffer heeft gebracht en hij aanstalten maakt om de dank- of vredeoffers te brengen, verschijnt Samuel op het toneel. Saul laat de offers voor wat ze zijn en gaat naar Samuel om hem te begroeten. Hij weet hoezeer hij Samuel nodig heeft en hij is zich ook bewust dat hij iets heeft gedaan, waarvan Samuel heeft gezegd dat hij dat zelf zal doen.

Voordat Saul iets kan zeggen, stelt Samuel Saul de vraag: *“Wat hebt u gedaan?”* Het is de vraag naar de geestelijke toestand waarin de aangesprokene zich bevindt. Deze vraag moet iemand ertoe brengen eerlijk voor de dag te komen met zijn daden. Het is een volgende vraag die God aan een mens heeft gesteld. De eerste vraag is aan Adam: *“Waar bent u?”* (*Gn 3:9*). Zijn tweede en derde vraag zijn aan Kaïn, nadat deze Abel heeft gedood.

De uitvluchten van Saul, drie in getal, laten zien dat hij niet met God, maar alleen naar eigen mogelijkheden rekent. Als God in het denken van een mens geen plaats inneemt, gaat hij zelf zitten denken en komt dan tot verstandelijke conclusies die hem tot verkeerde beslissingen leiden.

1. Hij ziet dat mensen hem verlaten. Omdat zijn vertrouwen op mensen is en niet op God, komt hij tot een daad van ongeloof. Zou hij trouwens de oorlog kunnen winnen met mensen die net zo weinig geloof bezitten als hijzelf?
2. Zijn gebrek aan geloof wordt openbaar als hij ziet dat Samuel niet op de afgesproken tijd komt. Indirect beschuldigt hij Samuel van woordbreuk.
3. Zijn ogen zijn op de macht van de vijand gericht, terwijl hij op God had moeten zien; zijn ogen hadden op Gods macht gericht moeten zijn.

Het denken van de mens zoekt altijd uitwegen. Hij stelt God voor als een God Wiens gunst eerst moet worden verworven, alsof het een afgod betreft. Saul heeft de moed van het vlees dat zichzelf oppept tot daden. Hij legt de schuld bij de omstandigheden. Eigenlijk zegt hij: 'Ik werd gedwongen zo te handelen vanwege de omstandigheden. Ik wilde het niet doen, maar ik kon niet anders toen ik zag dat de Filistijnen op mij afkwamen.' Wij zijn allemaal geneigd tot eenzelfde manier van spreken. Als we een hard woord hebben geuit of een domme handeling hebben verricht of geweigerd hebben te gehoorzamen, geven we ook gemakkelijk de schuld aan de omstandigheden.

Saul wil al zijn handelingen bedekken met de goede daad die hij meent te hebben verricht in het offeren van het brandoffer. Huichelaars leggen een grote nadruk op uiterlijke handelingen van godsdienstige aard en menen zich daardoor vrij te pleiten van een wetsovertreding.

Samuel verwijt Saul | verzen 13-15

13 Maar Samuel zei tegen Saul: U hebt dwaas gehandeld. U hebt het gebod van de HEERE, uw God, dat Hij u geboden heeft, niet in acht genomen. Anders zou de HEERE uw koningschap over Israël voor eeuwig bevestigd hebben, 14 maar nu zal uw koningschap geen stand houden. De HEERE heeft een man naar Zijn hart voor Zich uitgezocht, en de HEERE heeft hem de opdracht gegeven een vorst te zijn over Zijn volk, omdat u niet in acht genomen hebt wat de HEERE u geboden had. 15 Toen stond Samuel op en ging van Gilgal naar Gibeon in Benjamin. Saul telde het volk dat zich bij hem bevond: ongeveer zeshonderd man.

Hier staat dat Saul altijd koning zou zijn gebleven als niet hij had gezondigd. Dat God David in gedachten had, verandert niets aan het falen van Saul. Het is zijn eigen schuld dat zijn koningschap van hem wordt weggenomen. Een daad van ongehoorzaamheid kan grote gevolgen hebben, zowel voor de persoon als ook voor zijn nageslacht. We zien dit ook bij Adam. Het koningschap wordt Saul niet direct ontnomen. De verwerping van Saul gaat in fasen. Pas in *1 Samuel 15* wordt het koningschap van hem weggenomen (*1Sm 15:26*). Hier wordt het erfelijk koningschap van hem afgenomen door tegen hem te zeggen dat hij geen opvolger zal hebben.

Nadat Samuel tot Saul heeft gezegd dat zijn koningschap niet bestendig zal zijn, spreekt hij in feite daarna over de Heer Jezus. De Heer Jezus is de ware Man naar Gods hart. Van Hem is David een voorafschaduwning. In tweede instantie spreekt Samuel over David, die ook een man naar Gods hart is, maar wel feilbaar blijkt te zijn. David is de opvolger van Saul.

Samuel gaat bij Saul weg. Het lijkt er niet op dat Saul zijn best doet om Samuel bij zich te houden. Het lijkt er ook niet op dat Saul geraakt is door de woorden van Samuel. We merken in elk geval niets van een bekering of verootmoediging vanwege zijn ongehoorzaamheid. Het enige waaraan Saul kan denken, is hoe groot zijn leger is. Daarom telt hij het. Zijn leger blijkt uit ongeveer zeshonderd man te bestaan, nog altijd twee keer zoveel als Gideon destijds had. Voor het geloof zou het meer dan genoeg zijn.

Filistijnse plundersaars | *verzen 16-18*

16 Saul en zijn zoon Jonathan, en het volk dat zich bij hen bevond, bleven te Gibeā in Benjamin, terwijl de Filistijnen in Michmas hun kamp opgeslagen hadden. 17 Uit het leger van de Filistijnen trokken drie groepen plundersaars: de ene groep sloeg de weg in naar Ofra, naar het land Sual, 18 een andere groep sloeg de weg in naar Beth-Horon, en een groep ging de weg op naar het gebied dat uitziet op het dal Zeboïm, in de richting van de woestijn.

Saul en Jonathan en de manschappen zijn, net als Samuel in het vorige vers, naar Gibeā in Benjamin gegaan. De Filistijnen hebben hun kamp opgeslagen in Michmas. Zij volgen een tactiek die verwoestingen in Israël aanricht. Vanuit hun centrale kamp in Michmas trekken plundersaars in drie groepen door Israël.

De eerste groep neemt de noordelijke richting, de tweede trekt westwaarts en de derde gaat naar het oosten. Door die groepen komt het land Israël in angst en wordt het verarmd. De Filistijnen daarentegen worden bemoeidigd en verrijkt. In werkelijk zien we de hand van God in het werk van de vijand *“Wie heeft Jakob tot buit gegeven en Israël [overgeleverd] aan rovers? Is het niet de HEERE, Hij tegen Wie wij gezondigd hebben?”* (Js 42:24).

Geen smid in Israël | verzen 19-22

19 Nu was er in heel het land Israël geen smid te vinden, want de Filistijnen hadden gezegd: Anders gaan de Hebreëen zwaarden of speren maken. 20 Daarom moest heel Israël naar de Filistijnen gaan om ieder zijn ploegijzer, zijn spa, zijn bijl of zijn houweel te laten slijpen. 21 De prijs was tweederde sikkel voor de ploegijzers, voor de houwelen, voor de drietandige vorken, voor de bijlen, en voor het vastzetten van een ossenprik. 22 En het gebeurde ten dage van de strijd, dat er geen zwaard of speer te vinden was in de hand van al het volk dat bij Saul en Jonathan [was]; maar bij Saul en bij zijn zoon Jonathan werden ze [wel] gevonden.

De Filistijnen hebben het beroep van smid tot een verboden beroep verklaard (vgl. 2Kn 24:14; Jr 24:1; 29:2). Daardoor is de ellende en weerloosheid van Israël groot geworden. Het armzalige legertje van Israël is ook nog eens zonder wapens of kan die in elk geval niet meer maken of laten repareren.

Een smid is iemand die wapens kan maken, waarvan anderen gebruik kunnen maken. In geestelijke zin is een smid een broeder die ons kan leren hoe we met het Woord van God als een wapen moeten omgaan. Een smid is iemand die ons onderwijst over Gods gedachten om daarmee de vijand te verslaan. Als dit alles afwezig is, zal ons geloof niet kunnen toenemen, maar worden we een prooi van de vijand.

Dit is listig bedacht door de Filistijnen. Hierdoor voorkomen zij niet alleen dat Israël oorlogswapens vervaardigt, maar ze maken Israël ook van hen afhankelijk zelfs voor de landbouwwerktuigen. De Israëlieten moeten zich bij de Filistijnen melden om hun gereedschap dat bij de landbouw moet worden gebruikt, gebruiksklaar te maken. Voor de bewezen diensten rekenen de Filistijnen hun prijs.

Voor het gebruik van de ploeg, de bijl en de sikkel, allemaal middelen waarmee het land wordt bewerkt om aan voedsel te komen, is Gods volk afhankelijk van de vijand. De geestelijke les is duidelijk als we bedenken dat de Filistijnen een beeld zijn van naamchristenen ofwel christenen zonder Christus. Wat voor voedsel geeft een Christusloze christenheid aan haar leden? Wat een ellende als we overgeleverd zijn aan naamchristenen voor ons geestelijke voedsel. Wat een ellende als we overgeleverd zijn aan verstandelijke redeneringen om de Bijbel te begrijpen.

Het is tragisch als Gods volk afhankelijk is van de Filistijnen voor de opbrengst van de vrucht van het land dat God Zijn volk heeft beloofd en gegeven. Door de tactiek van de Filistijnen is er bij niemand van het volk een wapen te vinden (vgl. Ri 5:8). Zonder zwaard, om de tegenstander vlakbij te doden, en zonder speer, om de vijand op afstand te doden, kan het volk geen enkele tegenstand bieden. De afwezigheid van deze wapens maakt het volk een weerloze prooi voor de vijand.

*Koos men nieuwe goden,
dan was er strijd in de poorten.
Werd er ook een schild of speer gezien
onder veertigduizend in Israël?
(Ri 5:8)*

De Filistijnen komen in actie | vers 23

| 23 Toen trok een wachtpost van de Filistijnen naar de bergpas van Michmas.

Met dit vers begint de geschiedenis van het volgende hoofdstuk. De Filistijnen komen in actie. Dat is voor het geloof een uitdaging. Deze uitdaging gaat Jonathan aan.

1 Samuel 14

Inleiding

In *1 Samuel 13* is het falen van Saul duidelijk naar voren gekomen. In *1 Samuel 15* faalt Saul op nog dramatischer wijze. Tussen deze twee hoofdstukken in, met daarin een tweevoudig getuigenis van het falen van de koning van de keus van het volk, staat in *1 Samuel 14* het verhaal van een man van geloof die overwint. Dit hoofdstuk is een grote bemoediging voor ieder die ziet hoe het officiële gezag van Gods volk faalt, maar die zelf blijft geloven in de macht van God. De Heilige Geest stelt in dit hoofdstuk twee mannen tegenover elkaar. We zien Saul, de man van het vlees, tegenover zijn zoon Jonathan, de man van geloof.

Het eerste deel van dit hoofdstuk (*verzen 1-23*) voert tot een climax door het geloof van Jonathan. Het tweede deel (*verzen 24-46*) voert tot een anticlimax door de dwaasheid van Saul die het volk verbiedt vóór de avond iets te eten.

Jonathan betekent ‘de HEERE heeft gegeven’. Hij is een gift van God aan Zijn volk in een tijd van grote zwakheid. Hij is een bloem die God doet opbloeien in de wildernis die Israël in deze tijd in geestelijk opzicht is.

Voorstel van Jonathan | vers 14

1 Op een dag gebeurde het dat Jonathan, de zoon van Saul, tegen de knecht die zijn wapens droeg, zei: Kom, laten wij naar de wachtpost van de Filistijnen oversteken, die zich aan de overkant bevindt. Maar hij vertelde het niet aan zijn vader.

Jonathan kan niet langer besluiteloos blijven toezien hoe de Filistijnen zich brutaal door Gods land bewegen. Hij neemt een besluit om de wachtpost van de Filistijnen aan te vallen. Dit is geen impulsieve actie. Hij heeft daarover nagedacht en is daarvoor in gebed geweest en op zekere dag is hij er klaar voor. Het motief voor deze actie ligt in zijn geloof. Het is niet zo, dat Jonathan meer militair inzicht heeft dan zijn vader. Saul is een goed soldaat. In de strijd die Gods volk voert of wil voeren, komt het echter niet

aan op militair inzicht, maar op geloof. Geloof beslist de uitslag en niet militair inzicht. In 1 Samuel 17 zien we dat ook in de strijd tussen David en Goliath.

Bij Saul zien we geen actie. Hij wacht af. Dat is anders dan het volk heeft gewenst. Ze hebben immers een koning gewenst die voor hen uitgaat om te strijden. Jonathan kan zich er niet bij neerleggen dat zijn vader zo besluiteloos is. Hij kent zijn vader. Hij weet dat het geen zin heeft om hem te vragen of hij mag gaan of zelfs maar te informeren dat hij zal gaan. Hij weet dat twee slechts samen kunnen gaan, als ze het eens geworden zijn (Am 3:3) en dat dit met zijn vader niet het geval is. Daarvoor

*Gaan er twee samen
zonder elkaar ontmoet te hebben?
(Am 3:3)*

ontbreekt het geloof bij Saul die het als een roekeloze onderneming zal zien. Daarom gaat hij zonder het zijn vader te vertellen, hoewel dat wel had moeten. Toch is dit geen opstand, maar een handelen dat God bewerkt.

Saul en zij die met hem zijn | *verzen 2-3*

2 Saul nu verbleef aan de rand van Gibeon, onder de granaatappelboom die in Migron was, en het volk dat bij hem was, bestond uit ongeveer zeshonderd man. 3 En Ahia, de zoon van Ahitub, de broer van Ikabod, de zoon van Pinehas, de zoon van Eli, was priester van de HEERE in Silo en droeg de efod. Het volk wist echter niet dat Jonathan weggegaan was.

Terwijl Jonathan tot handelen overgaat, zit Saul onder een boom. Hij neemt liever een afwachtende houding aan dan het initiatief tot de strijd te nemen. Wat moet hij met zijn zeshonderd man tegen een talrijke vijand beginnen? Waar geloof ontbreekt, is geen kracht voor de strijd.

Saul is niet alleen omgeven door een legertje van zeshonderd man, hij heeft ook de priester met de efod in zijn gezelschap. Het is een priester uit het verworpen priestergeslacht van Eli dat in 1 Samuel 2-3 door God terzijde is gesteld (1Sm 2:27-30; 3:11-14). Omdat de terzijdestelling niet direct heeft plaatsgevonden, vinden we hier een verworpen priester bij een verworpen koning. Militair en godsdienstig staat Saul alles ter beschikking. De grote afwezige is God. Daarom heeft alle uiterlijk vertoon geen enkele

uitwerking. Uiterlijk vertoon geeft geen kracht en het geeft geen inzicht in hoe de strijd gevoerd moet worden.

Saul weet niet dat Jonathan is weggegaan en ook het volk dat bij Saul is, weet het niet. De strijd van het geloof gaat buiten Saul om en ook buiten hen die met Saul in verbinding staan.

Het over te steken terrein | verzen 4-5

4 Nu was er tussen de bergpassen, waarlangs Jonathan naar de wachtpost van de Filistijnen probeerde over te steken, een rotspunt aan deze kant en een rotspunt aan de andere kant. De naam van de ene was Bozes en de naam van de andere Sene. 5 De ene punt lag aan de noordkant, tegenover Michmas, en de andere aan de zuidkant, tegenover Geba.

De beschrijving van de plaats die Jonathan moet oversteken, maakt duidelijk dat hij aan een gewaagde onderneming begint. Gods Geest toont deze dingen om ons te onderwijzen dat het gaan van een weg van geloof ons voor enorme moeilijkheden kan plaatsen. Geloof maakt niet blind voor die moeilijkheden, maar overweegt ze.

Het geloof gaat niet roekeloos te werk. Het overziet het terrein en ziet de moeilijkheden. Alle moeilijkheden die opgemerkt worden, worden door het geloof bij de Heer gebracht. Het geloof ziet dan dat er voor Hem geen moeilijkheden zijn. Geloof maakt niet overmoedig, maar voorzichtig en vertrouwend. Het richt het oog op God en vat dan moed.

Geloof van Jonathan en zijn knecht | verzen 6-7

6 Jonathan nu zei tegen de knecht die zijn wapens droeg: Kom, laten wij oversteken naar de wachtpost van deze onbesnedenen; misschien zal de HEERE voor ons werken, want het is voor de HEERE niet te moeilijk om te verlossen, door veel of door weinig [mensen]. 7 Toen zei zijn wapendrager tegen hem: Doe alles wat in uw hart is, ga uw gang; zie, ik [volg] u, naar [wat] uw hart u [ingeeft].

Nadat de houding van Saul is getoond en de weg die het geloof moet gaan, herhaalt Jonathan in *vers 6* het woord van het geloof van *vers 1*. Van Saul is niets te verwachten en de weg is vol gevaren. In zijn herhaling van dit geweldige geloofswoord gaat hij zelfs verder dan wat hij in *vers 1* heeft

gezegd. Hij spreekt niet meer over “de Filistijnen”, maar hij noemt ze nu “deze onbesnedenen”. Dat laat zien dat hij ze ziet zoals God ze ziet. Het zijn mensen die geen verbinding hebben met God.

Het leger van Saul is niet groot, maar hij heeft in elk geval nog zeshonderd man. Jonathan is alleen met zijn wapendrager. Hij heeft die zeshonderd man niet nodig, want hij weet dat hij en zijn wapendrager met God gaan. Als je God aan je zijde hebt, heeft het grootste leger geen kans. God kan evengoed verlossen door weinigen als door velen (2Kr 14:11; Ri 7:7).

Toen riep Asa tot de HEERE, zijn God, en zei: HEERE, U bent de Enige Die kan helpen, hem die geen kracht heeft tegen de machtige. (2Kr 14:11)

Zijn wapendrager toont hetzelfde geloof als Jonathan. Het is een bijzondere zegen met iemand de strijd van het geloof te strijden die met hetzelfde vertrouwen op God de strijd tegemoetziet. De woorden van zijn wapendrager zijn een bemoediging en bevestiging voor Jonathan.

Beide mannen zijn jong. Om een geloofsweg te gaan en geloofsdaden te verrichten is het niet nodig om bejaard te zijn of veel ervaring te hebben. Het gaat om vertrouwen in God. De Schrift geeft een overvloedig getuigenis van jonge mannen die in geloof hebben gehandeld. Denk maar aan mannen als David, Daniël en zijn drie vrienden, Timotheüs en Elihu.

Het plan | verzen 8-10

8 En Jonathan zei: Zie, wij steken over naar die mannen en zullen ons aan hen vertonen. 9 Als zij dit tegen ons zeggen: Sta stil, totdat wij bij u komen, dan zullen wij op onze plaats blijven staan en niet naar hen toe klimmen. 10 Maar als zij dit zeggen: Klim naar ons toe, dan zullen wij naar hen toe klimmen, want dan heeft de HEERE hen in onze hand gegeven. Dit is voor ons het teken.

Jonathan legt zijn wapendrager zijn plan voor. Hij spreekt over “wij”. Het is een gewaagd plan. De strijd moet met overleg worden gevoerd. Geloof neemt niet weg dat we met overleg te werk gaan, maar het is het overleg van het geloof en niet dat van de verstandelijke kansberekening. De reactie van de Filistijnen zal hun optreden bepalen, want zij zien in de reactie van de Filistijnen wat God hun duidelijk maakt. Hij stelt voor dat ze zich open en bloot aan de vijand zullen vertonen. Dat zal de vijand niet verwachten.

Jonathan voorziet twee reacties. De ene reactie is dat de Filistijnen zeggen dat ze zelf naar beneden zullen komen. In dat geval zullen ze blijven staan waar ze zijn. De andere reactie is dat de Filistijnen zullen blijven waar ze zijn, maar dat ze zullen zeggen dat Jonathan en zijn wapendrager tot hen moeten opklimmen. Dat zal een gevaarlijke klimpartij worden, waarbij ze zich helemaal bloot moeten geven. De Filistijnen zullen zich oppermachtig voelen en geen enkel gevaar zien. Juist deze gevaarlijke opdracht om omhoog te klimmen zal het teken zijn dat de HEERE hen in hun macht heeft gegeven.

De uitvoering van het plan | verzen 11-14

11 Toen zij zich beiden aan de wachtpost van de Filistijnen vertoonden, zeiden de Filistijnen: Zie, de Hebreëen zijn uit de holen gekomen waarin zij zich verstopt hadden. 12 De mannen van de wachtpost namen het woord en zeiden tegen Jonathan en zijn wapendrager: Klim naar ons toe, dan zullen wij u een lesje leren! Toen zei Jonathan tegen zijn wapendrager: Klim achter mij aan, want de HEERE heeft hen in de hand van Israël gegeven. 13 Toen klom Jonathan op zijn handen en op zijn voeten naar boven, en zijn wapendrager achter hem aan. En zij vielen voor Jonathan, en achter hem doodde zijn wapendrager hen. 14 Deze eerste slag, waarin Jonathan en zijn wapendrager ongeveer twintig mannen doodden, vond plaats op een [stuk] land dat men in een halve dag kan ploegen.

Jonathan en zijn wapendrager voegen de daad bij het woord en vertonen zich aan de Filistijnen. Door zich te vertonen stellen zij zich kwetsbaar op voor de pijlen van de Filistijnen. De Filistijnen schieten niet hun pijlen op hen af, maar woorden van verachting. Die deren de twee helden echter niet.

Dan roepen de mannen van de wachtpost Jonathan en zijn wapendrager op tot hen naar boven te klimmen. De Filistijnen zijn volkomen zeker van hun zaak. Ze zullen zich wel even met deze twee Israëlieten vermaken. Voor Jonathan is dit het bewijs dat de HEERE hen in zijn macht heeft gegeven.

Toch zegt hij niet dat de HEERE hen in *zijn* macht zal geven, maar in de macht van *Israël*. Dit is de taal die ook David later spreekt als hij alleen

tegenover Goliath staat (1Sm 17:46-47). Saul spreekt daartegenover over “mijn” vijanden. De overwinning die Jonathan en zijn wapendrager zullen behalen, is een overwinning voor heel Israël. Jonathan is door dit bevel van de Filistijnen zeker van de overwinning. In wat hij in *vers 12* tot zijn wapendrager zegt, is geen sprake meer van een “misschien” (*vers 6*), maar van de zekerheid dat de HEERE het zal doen.

Op handen en voeten klimt Jonathan naar boven. Dat betekent dat hij zichzelf op geen enkele manier kan beschermen. Hij heeft al zijn behendigheid nodig om boven te komen. Hij kan zelfs niet eens de vijand in de gaten houden. De weg van geloof gaat omhoog, maar is niet eenvoudig. Toch wordt het doel van het geloof bereikt. Als Jonathan en zijn wapendrager boven zijn, worden de Filistijnen man na man door Jonathan neergeslagen en door zijn wapendrager gedood. Er is tussen beide mannen een vloeiende samenwerking.

Het aantal verslagenen is bij een telling niet indrukwekkend. Zij hebben slechts twintig mannen verslagen. Maar God verbindt Zichzelf aan het geloof van Jonathan. Het gebied waar de overwinning wordt geboekt, wordt omschreven als “*een [stuk] land dat men in een halve dag kan ploegen*”.

Dit geeft het resultaat van een overwinning aan: er komt gebied vrij dat kan worden geploegd. Het stuk land kan weer aan Gods bedoeling voor Zijn volk beantwoorden en die is dat Zijn volk van de zegen van het land geniet. Zo legt elke geestelijke overwinning de basis voor het genieten van de geestelijke zegeningen die God aan Zijn volk heeft gegeven.

Gevolgen van de daad van Jonathan | *verzen 15-16*

15 En er ontstond schrik in het legerkamp, op het veld en onder heel het volk. De wachtpost en de plunderaars beefden zelf ook. Ja, het land sidderde, want het was een schrik van God. 16 Toen nu de schildwachten van Saul te Gibeon in Benjamin zagen dat – zie – de troepenmacht [van de Filistijnen van angst] weggesmolten was en heen en weer liep,

Als Jonathan heeft gedaan wat hij kan doen, gaat God doen wat Jonathan niet kan. Wat God doet, ligt in het verlengde van wat Jonathan heeft gedaan. God maakt van de kleine overwinning die Jonathan heeft behaald een grote overwinning. Hij vermenigvuldigt deze overwinning, net als Hij

weinig eten vermenigvuldigt. Het bericht van de nederlaag gaat als een lopend vuurtje en Gods schrik komt over de Filistijnen.

De uitkijkposten van Saul zien de gevolgen van de overwinning van Jonathan, dat wil zeggen van Gods ondersteuning van het geloofsoptreden van Jonathan. Als geloof handelt, siddert en heeft de vijand. Dat nemen de uitkijkposten waar. Ze doen hiervan verslag aan Saul.

Saul deelt in de overwinning | verzen 17-23a

17 toen zei Saul tegen het volk dat bij hem was: Stel toch een onderzoek in en kijk wie er van ons weggegaan zijn. Zij stelden een onderzoek in, en zie, Jonathan en zijn wapendrager waren er niet. 18 Toen zei Saul tegen Ahia: Breng de ark van God hierheen. Want de ark van God was in die dagen bij de Israëlieten. 19 En het gebeurde, terwijl Saul nog tot de priester sprak, dat het rumoer dat er in het leger van de Filistijnen was, gaandeweg toenam. Toen zei Saul tegen de priester: Laat maar achterwege. 20 En Saul en al het volk dat bij hem was, werden [bijeën]geroepen en kwamen naar de [plaats van de] strijd. En zie, het zwaard van de een was tegen de ander; er heerste een bijzonder grote verwarring. 21 Er waren Hebreëen bij de Filistijnen die sinds jaar en dag, verspreid over het leger, met hen optrokken. Ook die voegden zich bij de Israëlieten die bij Saul en Jonathan waren. 22 Toen alle mannen van Israël die zich verborgen hadden in het bergland van Efraïm, hoorden dat de Filistijnen op de vlucht geslagen waren, zaten ook zij hen op de hielen in de strijd. 23a Zo verlost de HEERE Israël op die dag.

Saul veronderstelt de mogelijkheid dat er van zijn leger mannen zijn weggegaan en dat zij iets bij de Filistijnen hebben gedaan. Hij laat een onderzoek instellen wie en hoeveel er weg zijn. Het blijken alleen Jonathan en zijn wapendrager te zijn. Dat kan voor Saul echter niet de reden zijn van de beweging onder de Filistijnen. Hij denkt niet verder omdat er geen geloof in hem aanwezig is.

Saul kan ook een vrome man zijn, hij kan God bevragen, hoewel hij geen geloof heeft. Om God te bevragen wil hij de ark laten halen. "Ark" (vers 18) moet waarschijnlijk efod zijn. Met de ark kan men ook niet God bevragen. Het is meer waarschijnlijk dat Saul Ahia zal hebben gevraagd zich met de efod te bekleden en God te vragen.

Als Saul opmerkt hoe de Filistijnen steeds chaotischer worden, zegt Saul dat Ahia maar niets meer moet doen. Hij besluit dat er geen tijd meer verloren moet gaan met het bevragen van God. Er moet worden gehandeld. Je moet geen inspanning en tijd besteden aan godsdienst als je ziet dat de situatie naar jouw inzicht rijp is om te handelen. Zo is Saul.

Als Saul bij de plaats van de strijd komt, hoeft hij niets te doen. God is voor hem aan het werk geweest en geeft Saul de vijand zo in handen. Hij doet dat op grond van het geloof van Jonathan (vgl. 2Kr 20:22; Ri 7:22).

Nog een gevolg van de overwinning van Jonathan is dat Israëlieten die zich in dienst van de vijand hebben gesteld – en door de Heilige Geest hier ook “Hebreeën” worden genoemd –, weer naar het leger van Saul en Jonathan terugkeren. Verraders en lafaards kiezen nu wel de kant van Gods volk omdat ze zien dat daar nu de overwinning ligt. Zulke mensen willen alleen profiteren, maar nemen nooit deel aan de echte strijd.

Geloofsinitiatieven worden door slechts enkelen genomen. Als dan blijkt hoezeer dat gezegend wordt, voegen ook anderen zich erbij die het eerst hebben aangezien en aan dat geloof geen deel hebben. Grote opwekkingen zijn altijd begonnen met enkelingen.

Het is duidelijk dat de HEERE aan het werk is en dat Hij Israël verlost heeft. Dit is het hoogtepunt van deze geschiedenis. We zien hoe Hij in genade voor Zijn volk opkomt, terwijl het volk als geheel Hem de rug heeft toegekeerd.

Het voedselverbod van Saul | verzen 23b-26

23b Het leger trok tot voorbij Beth-Aven, 24 en van de mannen van Israël werd veel geveerd, want Saul had het volk bezworen: Verloekt is de man die vóór de avond voedsel tot zich neemt, voordat ik mij aan mijn vijanden gewroken heb! Daarom gebruikte heel het volk geen voedsel. 25 En heel het volk kwam in een bos; daar was honing op een veld. 26 Toen het volk in het bos kwam, zie, daar vloeyde honing; maar niemand bracht zijn hand naar zijn mond, want het volk was bevreesd voor de eed.

Het leger trekt verder om de Filistijnen definitief te verslaan. Saul maakt er een prestigezaak voor zichzelf van. Hij heeft het over “mijn vijanden”. Saul spreekt niet over de HEERE, niet over Israël, maar alleen over zichzelf. Hij

bezweert vanwege zijn eigen wraakgevoel dat het volk niet zal eten, voordat *hij* zich heeft gewroken. Saul zweert meerdere keren in dit hoofdstuk (*verzen 24,39,44*) en alle keren heeft hij zich niet gehouden aan wat hij heeft gezworen.

Het karakter van de dwaasheid van Saul is wetticisme. Hierdoor legt hij een gebod op het volk dat het van kracht berooft. Daardoor wordt het volk afgemat. Geloof en het tot zich nemen van wat God geeft, geeft nieuwe moed en kracht. Een wettische gezindheid en een steeds maar spreken over geboden en verboden, verlamt het volk van God. Mensen die dat doen, hebben ook geen ruimte in hun denken voor geloofsdaden als die van een Jonathan. Dat vinden ze ook niets, want dat is buiten de oude vertrouwde paden.

De uitvaardiging van dit strenge bevel is:

1. Niet-staatkundig en onverstandig. Het kan er wel op lijken dat tijd wordt gewonnen die anders aan eten wordt besteed, maar in werkelijkheid verliest het volk de kracht voor de vervolging.
2. Heerszuchtig en onvriendelijk voor het volk. Als het volk een feestmaal had willen houden, zou er iets voor het verbod te zeggen zijn geweest, maar hun te verbieden voedsel te gebruiken, hoewel zij hongerig zijn, is wreed.
3. Goddeloos, omdat Saul er door een vloek en een eed de Naam van God aan verbindt. Dit is niet de manier van regeren. Zij die over anderen gesteld zijn, mogen wel berispen en straffen, maar zij mogen hun minderen niet vervloeken. Als David over een van zijn vijanden spreekt als iemand "*die de vloek liefgehad*" heeft (*Ps 109:17-18*), bedoelt hij misschien Saul.
4. Het volk is aan het bevel van Saul gehoorzaam, maar wat is het een kwelling als zij in het bos komen waar ze honing zien vloeien. Dit betekent een grote verzoeking voor het volk. De schrik voor Saul zit er echter zo diep in, dat zij uit vrees voor de vloek van Saul niet eens van de honing durven te proeven.

Saul heeft door het wettische optreden de weg van het volk tot de zegen van het land afgesloten. Kanaän is immers een land dat van honing vloeit. Hier hebben wij er een voorbeeld van. Zij kunnen als het ware honing uit

de rots zuigen (Dt 32:13b). De zoetigheid zal hun snel nieuwe energie kunnen geven. Dat zien we bij Jonathan.

Hij liet hem honing zuigen uit de rots, en olie uit hard gesteente; ... (Dt 32:13b)

Jonathan neemt honing | verzen 27-30

27 Maar Jonathan had het niet gehoord, toen zijn vader het volk bezworen had. Hij stak de punt van de stok die in zijn hand was, uit en doopte hem in een honingraat. Daarop bracht hij zijn hand naar zijn mond en stonden zijn ogen [weer] helder. 28 Toen nam een man uit het volk het woord en zei: Uw vader heeft het volk uitdrukkelijk bezworen: Vervloekt is de man die vandaag voedsel tot zich neemt! Daarom is het volk uitgeput. 29 Toen zei Jonathan: Mijn vader heeft het land in het ongeluk gestort. Kijk toch eens hoe helder mijn ogen staan, omdat ik een beetje van deze honing gebruikt heb. 30 Hoeveel te meer, als het volk vandaag maar vrijuit had mogen eten van de buit van zijn vijanden, die het gevonden heeft. Maar nu is de slag onder de Filistijnen niet groot geweest.

Jonathan heeft de vloek niet gehoord en is daarom vrij om van de honing te eten. Dat doet hij dan ook. Hij staat buiten het bereik van de vloek. Dit is er een beeld van dat geloof en wet elkaar uitsluiten. Jonathan is als de Heer Jezus Die onderweg uit de beek heeft gedronken (Ps 110:7). Jonathan geniet, in beeld, een kort moment van de aardse dingen, niet van wereldse dingen. Wetticisme is ook het elkaar verbieden van de aardse dingen te genieten. We moeten het genieten van de aardse dingen ook niet overdrijven, alsof het genieten daarvan het enige is waaruit het leven bestaat.

Hij drinkt onderweg uit de beek, daarom heft Hij [Zijn] hoofd omhoog. (Ps 110:7)

Bij Jonathan zien we hoe het kan. Hij proeft onderweg van de honing, terwijl zijn oog op de strijd gericht blijft. Hij gaat niet zitten om op zijn gemak zijn buik vol honing te eten. Hij proeft "een beetje" (vers 29; Sp 24:13; 25:16,27; vgl. Ri 7:6). De strijd blijft het doel. We moeten enerzijds leren de dwaasheid van Saul te vermijden en anderzijds moeten we van Jonathan leren op welke wijze we van de aardse zegeningen mogen genieten.

Eet honing, mijn zoon, want dat is goed, en honingzeem is zoet voor je gehemelte. (Sp 24:13)

Zodra Jonathan heeft gegeten, wordt hem verteld over de vloek die zijn vader heeft uitgesproken. Er wordt bij gezegd dat de vloek van zijn vader de oorzaak is van de uitputting van het volk. Vloek geeft geen kracht om te doen wat wordt gevraagd, maar werkt juist verlamdend. Jonathan schaamt zich er niet voor te wijzen op de domheid van zijn vader. In plaats van zijn volk aan te voeren in de strijd en het daarbij alle middelen ter beschikking te stellen, plaatst Saul het volk onder een wet. Daardoor stort hij het volk in het ongeluk. Ditzelfde wordt gezegd van Achan (Jz 7:25).

Jonathan spreekt erover hoeveel groter de zegen zou zijn geweest, als zijn vader niet zo dwaas zou hebben gehandeld. Ook onze geestelijke zegen zou groter zijn als velen onder ons niet zo wettisch of wereldsgezind zouden zijn. Het gevaar komt van beide kanten. Onderdrukking of vrijheid voorkomt een grote overwinning.

Het gebruik van een beetje honing heeft Jonathan weer kracht gegeven. Hij kan daardoor weer helder zien. Honing spreekt van de zoetheid van de natuurlijke betrekkingen. Hoe goed kan het zijn als een strijder in het werk van de Heer een ogenblik rust neemt en geniet van zijn familie, zijn vrouw, zijn kinderen. Daardoor krijgt hij kracht om weer verder te kunnen strijden. Ook van het gebod van de HEERE staat geschreven dat het de ogen worden verlicht om te weten wat er moet ge-
 beuren (Ps 19:9b). Het geeft aan dat ware ver-
 lichting wordt gevonden op het pad van ge-
 hoorzaamheid aan Gods Woord.

...;

*het gebod van de HEERE is zuiver,
 het verlicht de ogen. (Ps 19:9b)*

Het volk eet vlees met het bloed | verzen 31-35

31 Zij versloegen op die dag de Filistijnen van Michmas tot Ajalon; maar het volk was volledig uitgeput. 32 Toen vielen de manschappen aan op de buit. Zij namen schapen, runderen en kalveren, en slachtten die op de grond. En het volk at ze met het bloed [er nog in]. 33 Men vertelde Saul: Zie, het volk zondigt tegen de HEERE door [vlees] te eten met het bloed [er nog in]. Toen zei hij: U hebt trouweloos gehandeld; rol nu een grote steen naar mij toe. 34 Verder zei Saul: Verspreid u onder het volk en zeg tegen hen: Laat ieder zijn rund en ieder zijn schaap bij mij brengen. Slacht hier en eet, maar zondig niet tegen de HEERE door [vlees] met het bloed [er nog in] te eten. Toen bracht ieder van heel het volk die nacht zijn rund met zich mee en slachtte het daar. 35 Toen

bouwde Saul een altaar voor de HEERE; dit was het eerste altaar dat hij voor de HEERE bouwde.

Hoewel het volk uitgeput is, behaalt het de overwinning op de Filistijnen. Maar juist ook door deze uitputting vergeet het volk de wet van God aangaande het verbod om vlees met zijn bloed te eten. Zo veroorzaakt de ene zonde van Saul de andere zonde van het volk. Als de avond is gevallen, schiet het volk door naar de andere kant en eet vlees met het bloed. In plaats van volstrekte onthouding van voedsel, geven ze zich ongeremd over aan hun begeerte om te eten. Hetzelfde zien we soms bij kinderen die zijn opgevoed onder de wet. Als ze eenmaal op eigen benen staan, geven ze zich over aan een losbandig leven.

Als aan Saul wordt meegedeeld wat het volk doet, wordt hij weer ineens de vrome Saul die zich om Gods geboden lijkt te bekommeren. Hij spreekt er schande van dat het volk zich bezondigt. Dat hij er zelf de oorzaak van is, komt niet bij hem op. Hij zoekt niet de fout bij zichzelf. Wel heeft hij een oplossing voor dit probleem, echter zonder tot zelfoordeel te komen.

Saul is de wettische mens in de volle zin van het woord. Als zo iemand iets ziet wat uiterlijk niet deugt, uit hij daarover krachtige verwijten. Ook de oplossing die zo iemand aandraagt, is er een van eigen makelij. Hij maakt zichzelf tot middelpunt van een godsdienstig gebeuren. De grote offersteen moet bij hem worden gebracht en ook de dieren die moeten worden geslacht, moeten bij hem worden gebracht.

Dan bouwt Saul zijn eerste altaar, dat waarschijnlijk tevens zijn laatste is. Een verworpen koning bouwt samen met een verworpen priester een altaar. Hij is geen jonge gelovige, maar een al oudere man die dit nog niet eerder heeft gedaan. Dat is tragisch.

Saul krijgt geen antwoord van God | *verzen 36-37*

36 Daarna zei Saul: Laten wij vannacht de Filistijnen achternatrekken, hen plunderen totdat het morgen licht wordt en niet één man onder hen overlaten. Zij zeiden: Doe alles wat goed is in uw ogen. Maar de priester zei: Laten wij hier tot God naderen. 37 Toen vroeg Saul aan God: Zal ik de Filistijnen achternatrekken? Zult U hen in de hand van Israël overgeven? Maar Hij antwoordde hem die dag niet.

Saul ziet zijn kans om zoveel mogelijk voordeel uit de situatie te halen en de nederlaag voor zijn vijanden zo groot mogelijk te maken. Hij wil dan ook de nacht doorgaan met achtervolgen. Het volk lijkt daar gelaten op te reageren, heel anders dan de wapendrager dat bij Jonathan in *vers 7* doet. De priester meent dat het beter is om toch eerst God te vragen. Eerder heeft Saul hem op het laatste moment verhinderd dat te doen (*vers 19*).

Saul gaat op het voorstel van de priester in. Hij vraagt aan God of hij de Filistijnen achterna zal trekken en of Hij ze dan in de hand van Israël zal geven. Zijn vragen klinken goed, maar zijn geest is niet onderworpen. Hij wil direct antwoord en hij wil een antwoord dat hem bevredigt. Nu komt er geen antwoord van God. Eerder wilde Saul niet, nu wil God niet. Er komt een einde aan het geduld van God. Een mens kan tot God komen in een gezindheid waarop God niet kan reageren (*Jk 4:3*). Iemand die met oprecht berouw komt, zal altijd antwoord van God krijgen, daarvoor neemt God alle tijd.

U bidt en ontvangt niet, omdat u verkeerd bidt, om het in uw hartstochten te verkwisten. (Jk 4:3)

Jonathan als schuldige aangewezen | verzen 38-44

38 Toen zei Saul: Alle hoeken van het volk moeten hierheen komen, en te weten zien te komen waarin deze zonde van vandaag bestaat. 39 Want [zo waar] de HEERE leeft, Die Israël verlost, al was het mijn zoon Jonathan, hij zal zeker sterven. Maar van heel het volk was er niemand [die] hem antwoordde. 40 Verder zei hij tegen heel Israël: U moet aan de ene kant gaan staan, en ik en mijn zoon Jonathan moeten aan de andere kant gaan staan. Toen zei het volk tegen Saul: Doe wat goed is in uw ogen. 41 Saul sprak tot de HEERE, de God van Israël: Toon de onschuldige. Toen werden Jonathan en Saul aangewezen, en het volk ging [vrij]uit. 42 Toen zei Saul: Werp [het lot] tussen mij en mijn zoon Jonathan. Toen werd Jonathan aangewezen. 43 Saul zei tegen Jonathan: Vertel mij wat je gedaan hebt. Toen vertelde Jonathan het hem, en zei: Ik heb maar een beetje honing gebruikt met de punt van de stok die ik in mijn hand had; zie, [hier] ben ik, moet ik sterven? 44 Toen zei Saul: God mag zó en nog veel erger [met mij] doen. Voorzeker, Jonathan, jij moet zeker sterven.

Ook van dit zwijgen van God vraagt Saul niet zichzelf af hoe het komt. Hij denkt totaal niet aan zichzelf als oorzaak. Hij is er helemaal blind voor. Hij spreekt wel uit dat de HEERE Israël verlost. Dat is bij godsdienstige

mensen altijd de vermenging: eigengereidheid en ook het uitspreken van waarheden.

Evenals eens Jefta (*Ri 10:30,34-35*) is Saul bereid zijn kind op te offeren aan zijn wetticisme in de overtuiging dat dit recht is voor God. Op de dreigementen van Saul om te vertellen wie de oorzaak van het zwijgen van God is, reageert het volk niet. Het volk wil Jonathan niet verraden.

Als Saul er via het volk niet achter komt, probeert hij het via het lot. Daarbij gaat hij niet stam na stam na, maar maakt direct een scheiding tussen zichzelf en Jonathan enerzijds en het volk anderzijds. Hij lijkt niet te veel tijd te willen verliezen met het volgen van ingewikkelde procedures, al zijn die naar Gods wil. Ook hier berust het volk weer in de wil van Saul.

Saul beveelt God de waarheid aan het licht te brengen. God laat Zich niet bevelen, maar Hij bestuurt wel het lot. Het lot wijst Saul en Jonathan aan. Daardoor gaat het volk vrijuit. God spaart Zijn volk. Saul beveelt vervolgens dat het lot wordt geworpen tussen hem en Jonathan. Hij weet dat het niet op hem kan vallen, maar voor de vorm laat hij toch het lot werpen. Inderdaad wordt Jonathan aangewezen.

Dan beveelt Saul Jonathan te vertellen wat hij heeft gedaan. Jonathan is vol overgave. Hij getuigt van wat hij heeft gedaan. Jonathan verontschuldigt zich niet door te zeggen dat hij het gebod van Saul niet heeft gehoord. Deze onwetendheid wordt noch door Jonathan, noch door het volk aangevoerd. Jonathan is bereid te sterven. Zijn houding is prachtig. Hij komt niet in verweer, hij begint ook niet zijn vader aan te vallen vanwege diens dwaasheid. Hij erkent zijn daad, maar niet als zonde.

Na de 'belijdenis' van zijn zoon Jonathan barst Saul los. Het boze hart van Saul is bereid zijn zoon te doden. In zijn dwaasheid is hij in staat de enige man van geloof onder hen te doden. Hij heeft het gezworen en dus zal hij woord houden. Hoe ver is Saul van de genade verwijderd! Hij heeft er zelf geen deel aan en weet daardoor ook van geen genade tegenover anderen, zelfs niet tegenover zijn eigen zoon die een zo grote overwinning voor Israël heeft behaald.

Het volk verlost Jonathan | verzen 45-46

45 Maar het volk zei tegen Saul: Zou Jonathan moeten sterven, die deze grote verlossing in Israël bewerkt heeft? Geen sprake van! [Zo waar] de HEERE leeft, er zal geen haar van zijn hoofd op de aarde vallen! Want hij heeft [dit] vandaag met Gods [hulp] gedaan. Zo verloste het volk Jonathan, zodat hij niet hoefde te sterven. 46 Saul staakte de achtervolging van de Filistijnen, en de Filistijnen trokken naar hun [woon]plaatsen.

Dan krijgt Jonathan steun. Het volk neemt het voor hem op. Het volk getuigt van de daad van Jonathan als “met Gods [hulp] gedaan” en spreekt hem vrij. Het volk ziet de daad van Jonathan als een daad waarin hij zich aan Gods kant heeft geschaard en met Hem in hetzelfde werk bezig is geweest. Zijn ongehoorzaamheid aan zijn vader wordt hierdoor tenietgedaan. Het zou het volk ook iets te zeggen moeten hebben dat het hier tegen zijn koning getuigt, een koning die het juist zo heeft begeerd en die ze hebben bejubeld.

Een optreden als dat van Jonathan kan alleen als iemand op de hoogte is van Gods gedachten en zich daarbij aansluit. De werker gaat dan te werk zoals God, hij volgt de manier van God. Dit zien we bijvoorbeeld ook bij de eerste christenen in het boek *Handelingen*.

Dat Saul moet inbinden vanwege het volk, moet een vernedering voor hem geweest zijn, zoals zoveel dingen in zijn leven voor hem vernederend zijn geweest. Zou hij dat maar hebben toegegeven. We horen niet dat Saul erkent dat hij fout is geweest. In hem zien we hoe het vlees werkt. Het onderscheidt de wil van God niet en heeft geen medelijden met hen die duidelijk met God leven. Het verandert overwinning in nederlaag en maakt het door God gegeven gezag te schande door zijn extreme bevelen. Het verandert vreugde in rouw en verontwaardiging.

Zo heeft in veel huizen het harde wetticisme het door God gegeven gezag te grabbel gegooid en is de uitoefening van tucht niets anders dan vleselijke aanmatiging. In zulke gevallen is het niet verbazingwekkend dat ‘het volk opstaat en spreekt’.

Het lijkt erop dat Saul de achtervolging van de Filistijnen niet afrondt. Zijn nederlaag voor zijn eigen volk heeft hem de lust benomen zich verder in te zetten om de vijanden te verjagen en te verdelgen. Daardoor is de neder-

laag van de Filistijnen niet volkomen en geeft hij hun de kans weer in hun eigen woonplaatsen terug te keren. Daar kunnen ze zich voorbereiden op nieuwe aanvallen op Israël.

Daden van koning Saul | verzen 47-48

47 Saul nam het koningschap over Israël op zich en streed tegen al zijn vijanden rondom: tegen Moab, tegen de Ammonieten, tegen Edom, tegen de koningen van Zoba en tegen de Filistijnen. Overal waar hij heen ging, bracht hij straf. 48 Hij verrichtte krachtige daden; hij versloeg Amalek en redde Israël uit de hand van de plunderaars.

Hier horen we nog over enige oorlogsverrichtingen van Saul. De geschiedenis van Saul is een morele geschiedenis, niet slechts van feiten. Vooral zijn oorlogen en niet zijn regering worden beschreven. Zijn overwinningen zijn allemaal onvolkomen. Zo is het ook met het verslaan van de Amalekieten in het volgende hoofdstuk.

Een volledige overwinning op geestelijke vijanden wordt niet behaald door een (schijn)belijdenis met God in verbinding te staan. Een discussie over (christelijke) waarden en normen kan een zekere bescherming bieden, maar heeft uiteindelijk geen effect voor het uitbannen van de onverdraagzaamheid uit de samenleving.

De familie van Saul | verzen 49-51

49 De zonen van Saul waren: Jonathan, Jisvi en Malchi-Sua; en de namen van zijn twee dochters waren deze: de naam van de eerstgeborene was Merab, en de naam van de jongste Michal. 50 De naam van Sauls vrouw was Ahinoam, een dochter van Ahimaäz. En de naam van zijn legerbevelhebber was Abner, een zoon van Ner, de oom van Saul. 51 En Kis, de vader van Saul, en Ner, de vader van Abner, waren zonen van Abiël.

In deze verzen worden mededelingen gedaan die belangrijk zijn voor het begrijpen van de verdere geschiedenis. De dochter van Saul, Michal, zal aan David worden verbonden. Abner is zijn neef, die ook in de komende geschiedenissen een voorname rol zal spelen.

Saul strijdt tegen de Filistijnen | vers 52

52 Al de dagen van Saul was er zware strijd tegen de Filistijnen; daarom verzamelde Saul alle helden en dappere mannen die hij zag, om zich heen.

Saul blijft een soldaat met oog voor allen die hem in de strijd kunnen helpen. Zijn leger weet hij te vormen, maar geloof ontbreekt bij hem. Daarom zullen al zijn, op zich goede, inspanningen geen blijvend resultaat hebben. David wordt niet omringd door de besten uit Israël, maar bij hen is wel geloof.

De definitieve verwerping van Saul komt in het volgende hoofdstuk.

1 Samuel 15

Inleiding

1 Samuel 15 is in zeker opzicht het laatste hoofdstuk dat over Saul gaat. Hier wordt de koning zelf verworpen nadat eerder het koningschap van hem is weggenomen (1Sm 13:14). Met 1 Samuel 16 begint een nieuwe fase in Gods volk, waarin David op de voorgrond staat.

God schuift Saul niet zonder meer aan de kant. Hij geeft hem als het ware nog een kans. Het koningschap mag van hem zijn weggenomen, zijn persoon krijgt nog een kans. Dat doet God door hem een opdracht te geven die gemakkelijk uit te voeren is. Hij moet een aartsvijand van Israël volledig verdelgen. Ieder die God en Zijn volk liefheeft, moet deze vreselijke vijand haten. Wie denkt zoals God, moet er niet de minste moeite mee hebben dit oordeel over Amalek uit te oefenen. God geeft Saul deze nieuwe, maar tegelijk ook laatste kans. Helaas zullen we zien dat Saul faalt.

De opdracht kan wel eenvoudig zijn, hij is tegelijk ernstig. Om de ernst ervan te zien en ook te beseffen dat de consequenties van falen ernstig zijn, moeten we weten wie Amalek is. Amalek wordt de eerste keer genoemd in Exodus 17:8. Daar valt hij Israël aan zodra het volk uit Egypte is bevrijd. Het is de eerste vijand waarmee het bevrijde volk te maken krijgt. Amalek valt aan op de plek waar Gods volk het zwakst is en als het uitgeput is. In Amalek kunnen we een beeld van het vlees zien en ook van de satan, die het vlees bestuurt.

God heeft aangekondigd dat Hij Amalek zal verdelgen (Ex 17:14). Maar ook met Amalek heeft God geduld. In het boek Numeri vinden we een tweede aanwijzing van het oordeel over Amalek (Nm 24:7b). Daar wordt de ondergang van Amalek verbonden met de komst van de grote Koning. Als voorafschaduwning daarvan zal David, en niet

Toen kwam Amalek en bond de strijd aan met Israël in Rafidim. (Ex 17:8)

Toen zei de HEERE tegen Mozes: Schrijf dit ter gedachtenis in een boek en prent het Jozua in dat Ik de herinnering aan Amalek van onder de hemel geheel zal uitwissen. (Ex 17:14)

*...;
zijn koning wordt boven Agag verheven en zijn koningschap verheft zich. (Nm 24:7b)*

Saul, Amalek volledig verslaan. Zo zal de Heer Jezus de duivel in de afgrond doen werpen en Zijn regering aanvaarden (Op 20:1-6). In zijn afscheidsrede herinnert Mozes aan het uitroeien van Amalek (Dt 25:19). Waarop Mozes wijst, laat in beeld zien dat het vlees gemakkelijk gaat werken en dat we dan een gemakkelijke prooi zijn voor de satan als we zwak zijn.

Als de HEERE, uw God, u rust gegeven heeft van al uw vijanden van rondom, in het land dat de HEERE, uw God, u als erfelijk bezit geeft om dat in bezit te nemen, moet het [zó] zijn dat u de gedachtenis aan Amalek van onder de hemel uitwist. Vergeet het niet! (Dt 25:19)

De opdracht Amalek uit te roeien | verzen 1-3

1 Toen zei Samuel tegen Saul: De HEERE heeft mij gezonden om u tot koning te zalven over Zijn volk, over Israël. Luister daarom nu naar de woorden van de HEERE. 2 Zo zegt de HEERE van de legermachten: Ik heb acht geslagen op wat Amalek Israël aangedaan heeft, hoe hij zich tegen hem gekeerd heeft op de weg, toen hij uit Egypte kwam. 3 Ga nu heen, en versla Amalek, en sla alles wat hij heeft met de ban. Spaar hem niet, maar dood hen van man tot vrouw, van kind tot zuigeling, van rund tot schaap, [en] van kameel tot ezel.

Samuel komt bij Saul. Hij herinnert Saul eerst aan zijn zalving. Die zalving is geen eigen initiatief van Samuel geweest. Hij heeft Saul gezalfd op het uitdrukkelijke bevel van de HEERE. Zalving gebeurt met het oog op een dienst voor de HEERE, waaraan direct gehoorzaamheid aan de woorden van God wordt gekoppeld. Samuel zegt dan ook direct in verbinding daarmee tot Saul dat hij moet luisteren naar de woorden van God.

Zalving en gehoorzaamheid aan Gods Woord horen bij elkaar. Dat geldt ook voor ons. Ook wij zijn gezalfd en wel met de Heilige Geest. We mogen worden aangesproken op wat we zijn.

Samuel geeft de woorden van de HEERE door Die Zich voorstelt als de HEERE van Zijn legermachten. Hij heeft aan Saul het bevel over de legermacht van Israël gegeven. Hij is de ware Koning, zowel over alles wat op aarde is als over legermachten en een koninkrijk hoger dan de aarde. Hij herinnert Saul aan wat Amalek Israël heeft aangedaan en hoe Hij dat beoordeelt (Dt 25:17-18). Amalek heeft Israël in de weg gestaan, toen het volk door Hem was bevrijd uit Egypte.

Denk aan wat Amalek u onderweg aangedaan heeft, toen u uit Egypte wegtrok: hij ontmoette u onderweg en overviel bij u in de achterhoede alle zwakken achter u, terwijl u moe en uitgeput was; en hij vreesde God niet. (Dt 25:17-18)

God heeft lang geduld met Zijn vijanden en die van Zijn volk, maar een keer komt de afrekening. Nu moet het oordeel worden uitgevoerd en dat oordeel moet totaal zijn. Niets anders dan het absolute gezag van God rechtvaardigt dit niets sparend oordeel. Door deze strijd zal Israël niet rijker worden: alle mensen en dieren moeten worden gedood.

Saul verslaat de Amalekieten | *verzen 4-7*

4 Saul riep het volk op en telde hen in Telaïm: tweehonderdduizend [man] voetvolk, en tienduizend mannen van Juda. 5 Toen Saul bij de stad van Amalek kwam, legde hij een hinderlaag in het dal, 6 en Saul liet tegen de Kenieten zeggen: Ga, ga weg, trek uit het midden van de Amalekieten, opdat ik u niet samen met hen wegvaag. Want u hebt goedertierenheid bewezen aan al de Israëlieten toen zij uit Egypte kwamen. Toen gingen de Kenieten weg uit het midden van de Amalekieten. 7 Saul versloeg de Amalekieten vanaf Havila tot in de richting van Sur, dat tegenover Egypte ligt.

Saul treft voorbereidingen voor de strijd. Het lijkt erop dat hij de HEERE gehoorzaamt. Hij roept het volk op en er komt een groot leger op de been. Dat is wat anders dan de zeshonderd man die hij enige tijd geleden in zijn strijd tegen de Filistijnen bij zich had (1Sm 14:2). Door de overwinning van Jonathan en de resultaten daarvan heeft het volk weer moed gekregen om ten strijde te trekken.

Saul telt hen bij Telaïm dat 'lammeren' betekent. Hij telt hen als lammeren. Hij gaat ook niet overmoedig, maar met overleg te werk. Het leggen van een hinderlaag wijst daarop. Voordat hij Amalek aanvalt, bewijst hij nog een vriendendienst aan de Kenieten.

De Kenieten behoren tot de Midianieten. Daar kwam ook de schoonvader van Mozes vandaan (Ri 1:16; Nm 10:29). De Kenieten zijn door Mozes met Israël verbonden en hebben het volk weldaad bewezen in de persoon van Jethro. Saul erkent de vriendelijkheid die hun voorouders aan Israël hebben bewezen, toen zij uit Egypte kwamen. Jethro en zijn familie zijn Israël behulpzaam en van dienst geweest bij hun tocht door de woestijn (Nm 10:29-31).

Hieruit kunnen we leren dat zij, die na ons komen, voordeel kunnen ondervinden van onze goede werken als wij er niet meer zijn. God is niet

onrechtvaardig om ook maar één vriendelijkheid te vergeten die is betoond aan Zijn volk (Hb 6:10). Hij zal elke goede daad belonen, is het niet al op aarde, dan zeker in de opstanding.

Want God is niet onrechtvaardig om uw werk te vergeten en de liefde die u betoond hebt voor zijn naam, doordat u de heiligen gediend hebt en dient. (Hb 6:10)

Een andere les is dat het gevaarlijk is om in het gezelschap van Gods vijanden te worden gevonden. Hier krijgen de Kenieten een waarschuwing om daar te vertrekken. Deze waarschuwing geldt vandaag nog onverkort. Het is onze plicht en ons belang om te vertrekken uit elk gezelschap dat niet de Heer Jezus centraal stelt, opdat wij geen gemeenschap hebben aan de zonden van dat gezelschap en van de plagen die daarover komen, niet ontvangen (Op 18:4). De Joden hebben een gezegde: Wee de goddeloze, en wee zijn nabuur.

Als de Kenieten uit het midden van de Amalekieten zijn weggegaan, verslaat Saul Amalek. Het is meer een ter dood brengen van veroordeelde misdadigers, dan een oorlog tegen strijdende vijanden. De uitslag kan niet twijfelachtig zijn, want de zaak is rechtvaardig en de roeping duidelijk. Saul voert het bevel van de HEERE uit.

Saul spaart Agag en het beste vee | verzen 8-9

8 Agag, de koning van de Amalekieten, greep hij levend, maar al het volk sloeg hij met de ban, met de scherpte van het zwaard. 9 Maar Saul en het volk spaarden Agag, de beste schapen en runderen, en wat bijna het beste was, de lammeren en alles wat goed was. Zij wilden die niet met de ban slaan. Maar elk gebruiksvoorwerp dat waardeloos en vergaan was, sloegen zij met de ban.

De gehoorzaamheid van Saul is niet volkomen. Hij slaat het hele volk van Amalek, maar hun koning spaart hij. Het volk is ook ongehoorzaam, maar Saul wordt als eerste genoemd in het niet volledig uitvoeren van Gods bevel. Hij bevestigt de ernstige waarheid van Romeinen 8:7-8.

...; omdat wat het vlees bedenkt, vijandschap is tegen God, want het onderwerpt zich niet aan de wet van God, want het kan dat ook niet. En zij die in [het] vlees zijn, kunnen God niet behagen. (Rm 8:7-8)

Het beste wordt gespaard. Daarmee willen Saul en het volk niet afrekenen. Het is een kwestie van hun wil. Het is een beeld van een mens in het vlees die wel wil afrekenen met de ergste uitwassen, maar alles spaart wat de

schijn heeft goed te zijn. Dat is een ontkenning van de verdorvenheid van het vlees in zichzelf en ongehoorzaamheid aan het Woord van God.

Niemand zal dronkenschap of hoererij leerstellig goedpraten. Maar zodra het gaat om godsdienstige rituelen en wettisch formalisme of een ongelijk juk met een ongelovige in het werk van de Heer, praat men anders. Dat kan allemaal worden gespaard, onder het voorwendsel dat het kan worden toegewijd aan de dienst van de Heer.

De zonde van Saul en van ieder die zo met deze dingen omgaat, is het geven van een eigen interpretatie aan wat God heeft gezegd. Dat soort interpretaties wordt altijd gegeven met het oog op eigen wensen en de wensen van het volk van God, terwijl wordt voorbijgegaan aan Gods uitdrukkelijke bevel.

Het berouw van de HEERE | verzen 10-11

10 Toen kwam het woord van de HEERE tot Samuel: 11 Ik heb er berouw over dat Ik Saul tot koning aangesteld heb, omdat hij zich van achter Mij afgekeerd heeft en Mijn woorden niet uitgevoerd heeft. Samuel was hierdoor diep geschokt en hij riep de hele nacht tot de HEERE.

Dan komt het woord van de HEERE tot Samuel. De HEERE vertelt Samuel van de ongehoorzaamheid van Saul en wat daarvan het gevolg is. Hij besluit tot Sauls verwerping en maakt dat aan Samuel bekend. De HEERE zegt dat Hij er berouw over heeft dat Hij Saul tot koning heeft aangesteld.

Als God ergens berouw over heeft, is dat niet omdat Hij terug moet komen op een door Hem genomen verkeerde beslissing. Berouw in God is niet wat het in ons is. In ons is het een verandering van zin en wil, maar bij Hem is het een verandering in Zijn methode. Hij verandert niet Zijn wil, maar Hij wil een verandering. Zijn berouw is niet het gevolg van een daad van Hemzelf, maar van de daden van de mens. Het berouw van God laat zien dat Hij diep bedroefd is over wat de mens heeft gedaan met wat Hij hem heeft gegeven, niet over wat Hij gedaan heeft. Nooit hoeft Hij iets te herroepen (*vers 29*). Hoewel God alles van tevoren weet, ook het kwaad dat zal gebeuren, is Hij vol droefheid als dat kwaad gebeurt.

De reactie van Samuel op wat de HEERE hem meedeelt, laat zien dat hij een ware man Gods is. Hij wordt boos op Saul en tegelijk roept hij de hele

nacht tot God voor deze ene man. Toorn en droefheid kunnen samengaan, zoals we dat lezen van de Heer Jezus (Mk 3:5a). Er is toorn over de zonde en droefheid over de zondaar. Samuel is de grote bidder die heeft gezegd niet te zullen ophouden met voor het volk te bidden (1Sm 12:23). Zijn roepen tot God geeft een diepe innerlijke betrokkenheid en een grote gemoedsbeweging aan.

En Hij keek hen rondom met toorn aan, bedroefd over de verharding van hun hart, ... (Mk 3:5a)

Sauls 'gehoorzaamheid' | verzen 12-15

12 Samuel stond 's morgens vroeg op [en ging] Saul tegemoet. Het werd Samuel verteld: Saul is in Karmel gekomen, en zie, hij heeft een gedenkteken voor zich opgericht. Daarna is hij omgekeerd en is hij doorgereisd en naar Gilgal gegaan. 13 Toen kwam Samuel bij Saul, en Saul zei tegen hem: Wees gezegend door de HEERE! Ik heb het woord van de HEERE uitgevoerd. 14 Toen zei Samuel: Wat is dit dan voor een geluid van schapen in mijn oren, en een geluid van runderen, dat ik hoor? 15 Saul zei: Die heeft men van de Amalekieten meegebracht, want het volk heeft de beste schapen en runderen gespaard om de HEERE, uw God, te offeren, maar het overige hebben wij met de ban geslagen.

Samuel moet de boodschap van God aan Saul overbrengen. Hij heeft die nacht niet geslapen, maar tot God geroepen. Vanuit die gemeenschap met God gaat hij naar Saul. Voordat hij Saul ontmoet, krijgt hij te horen waar Saul is, wat deze heeft gedaan en vervolgens heen is gegaan. God ondersteunt Zijn dienaar in zijn taak.

Dat Saul voor zichzelf een gedenkteken heeft opgericht, laat zien dat hij uit is op eigen eer (vgl. 2Sm 18:18). Het woord "gedenkteken" is letterlijk 'hand', als symbool voor zijn daden, wat hij heeft gepresteerd. Nu is hij in Gilgal. Samuel volgt hem tot daar. Daar wordt alles openbaar.

Saul neemt niet de plaats in die hem tegenover de man Gods past. Hij wacht niet tot Samuel begint. Hij vraagt ook niet wat Samuel komt doen, maar neemt direct het woord, om zichzelf aan te prijzen en te vertellen hoe gehoorzaam hij wel is geweest. Saul bedriegt zijn eigen geweten door zijn woorden. Hij neemt het initiatief omdat hij wel aanvoelt dat hij niet gehoorzaam is geweest. De aanwezigheid van een man Gods als Samuel kan niet anders dan hem onrustig maken over zijn onvolledig uitvoeren

van de opdracht. Zo gaat het ons ook als wij bij iemand komen die met de Heer leeft, terwijl wij ons leven met de Heer op een losse manier invullen.

Samuel laat zich niet misleiden door de opgetogenheid waarmee Saul hem tegemoet komt en het getuigenis dat deze over zichzelf geeft. In de eerste plaats is Samuel door de HEERE op de hoogte gesteld van de werkelijkheid van Sauls daden. In de tweede plaats wijst Samuel op de bewijzen dat Saul niet gehoorzaam is geweest. Hij hoort het geblaat van schapen en het geloei van runderen. Hoe kan dat, als hij alles heeft uitgeroeid naar het bevel van de HEERE?

Het hoogdravend spreken van Saul over toewijding aan de HEERE wordt gelogenstraft door het lawaai van de gespaarde schapen en runderen. Wie zegt dat hij vol is van de Heer, maar niet in de Bijbel leest of meent geen geloofsopbouw in de christelijke samenkomsten nodig te hebben, laat eenzelfde tegenstrijdigheid zien. De daden tonen de leugen van de woorden. Wat van het vlees gespaard is, spreekt een belijdenis van toewijding tegen. Er is bij dergelijke gelovigen dezelfde willekeur als bij Saul. We zien Saul later wel grondig optreden tegen Abimelech, die hij verdenkt van sympathie voor David. Van hem spaart hij niets (1Sm 22:19).

Het geblaat van de schapen en het geloei van de runderen zijn als de roest van het goud en het zilver (Jk 5:3a). De mooie belijdenis wordt weersproken door de praktijk. Het is niets

Uw goud en zilver is verroest en hun roest zal tot een getuigenis tegen u zijn en uw vlees als een vuur verteren. (Jk 5:3a)

nieuws dat mooi lijkende belijdenissen van gehoorzaamheid aan Gods geboden haaks staan op het toegeven aan het vlees en de liefde tot de wereld. Als de fraaie belijdenis klinkt dat niets op aarde waarde heeft dan alleen de Heer Jezus, terwijl we in grote en luxueus ingerichte huizen wonen en in dure auto's rijden, stelt die belijdenis niet veel voor.

Saul stelt de zaken niet alleen mooier voor dan ze zijn, hij liegt ook. Hij heeft zelf het beste gespaard (vers 9), maar hij schuift de schuld op anderen door te zeggen dat het volk het heeft gedaan. Dit is het aloude afschuifstelsel. Het is al door Adam en Eva in praktijk gebracht. Hij spreekt ook drie keer over "de HEERE, uw God" (verzen 15,21,30). Het is ook niet zijn God, maar alleen die van Samuel. Hij heeft geen binding met God.

Hoe heel anders reageert David als het zwaard van het oordeel boven het volk hangt (2Sm 24:17). Ook Mozes heeft gewild zelf uit Gods boek gedelgd te worden, en dat voor een ongehoorzaam volk (Ex 32:32). Bovenal reageerde de Heer Jezus heel anders, Die zegt: *“Als u dan Mij zoekt, laat dezen heengaan”* (Jh 18:8).

David zei tegen de HEERE – toen hij de engel zag die het volk [met de plaag] trof, zei hij: Zie, ik heb gezondigd en ik heb mij misdragen, maar deze schapen, wat hebben zij gedaan? Laat Uw hand toch tegen mij en tegen mijn familie zijn. (2Sm 24:17)

Nu dan, of U toch hun zonden wilde vergeven! Maar indien niet, schrap mij alstublieft uit Uw boek, dat U geschreven hebt. (Ex 32:32)

Samuel confronteert Saul | verzen 16-19

16 Toen zei Samuel tegen Saul: Houd op, dan zal ik u vertellen wat de HEERE vannacht tot mij gesproken heeft. En [Saul] zei tegen hem: Spreek. 17 En Samuel zei: Is het niet zo, dat u, hoewel klein in eigen oog, hoofd van de stammen van Israël geworden bent, en dat de HEERE u tot koning over Israël gezalfd heeft? 18 De HEERE heeft u op weg gezonden en gezegd: Ga heen, sla de zondaars met de ban, de Amalekieten, en strijd tegen hen, totdat u hen vernietigd hebt. 19 Waarom hebt u niet geluisterd naar de stem van de HEERE, maar bent u op de buit aangevallen en hebt u gedaan wat slecht was in de ogen van de HEERE?

Samuel heeft genoeg van de goedpraterij van Saul en legt hem het zwijgen op. Hij moet vertellen wat God in de afgelopen nacht tegen hem heeft gezegd. Saul bindt in en geeft Samuel gelegenheid te spreken. Samuel valt niet met de deur in huis. Hij leidt de eigenlijke boodschap in door Saul aan enkele dingen te herinneren. Hij herinnert hem aan zijn nederige begin en hoe hij toen was in zijn eigen ogen en hoe hij was geworden tot het hoofd van de stammen van Israël. Hij herinnert Saul er ook aan dat dit een zaak van de HEERE was.

De handeling van de zalving is wel door Samuel gebeurd, maar Samuel heeft dat gedaan namens de HEERE. Alles wat Saul geworden is, is hij geworden door de HEERE. Dat vormt een groot contrast met het gedenkteken dat hij voor zichzelf heeft opgericht. Hij heeft zichzelf gaandeweg groter zien worden. Naarmate hij groter is geworden in eigen ogen, is de HEERE uit zijn gezichtsveld verdwenen.

De zalving door de HEERE betekent dat hij voor alles afhankelijk is van de HEERE en dat hij van Hem zijn opdrachten krijgt. Zo heeft de HEERE hem de duidelijke opdracht gegeven om de Amalekieten uit te roeien. Daarvoor zou hij strijd moeten leveren, maar daarbij zou hij mogen rekenen op de kracht van de HEERE.

Nadat Samuel Saul heeft herinnerd aan wat de HEERE met hem heeft gedaan en de duidelijke opdracht die de HEERE hem heeft gegeven, stelt hij Saul een vraag. Die vraag is niet of hij de opdracht ook heeft uitgevoerd, maar waarom hij de opdracht niet heeft uitgevoerd. De ongehoorzaamheid staat vast en hoeft niet meer bewezen of erkend te worden. Het gaat erom of Saul eerlijk zijn ongehoorzaamheid wil erkennen en tot berouw over zijn ongehoorzaamheid komt. Samuel schildert de ongehoorzaamheid in felle kleuren. Hij stelt dat Saul “op de buit aangevallen” is en dat hij heeft gedaan “wat slecht was in de ogen van de HEERE”.

Uitvluchten van Saul | verzen 20-21

20 Toen zei Saul tegen Samuel: Ik heb toch geluisterd naar de stem van de HEERE, en ben [toch] de weg gegaan waarop de HEERE mij gezonden heeft! Ik heb Agag, de koning van de Amalekieten, meegebracht, maar de Amalekieten heb ik met de ban geslagen. 21 Het volk heeft van de buit genomen, schapen en runderen, het beste van wat onder de ban valt, om de HEERE, uw God, te offeren in Gilgal.

Het blijkt dat het geweten van Saul niet meer te bereiken is. Hij verdedigt zich tegen de duidelijke aanklachten van Samuel. Nog eens wijst hij erop dat hij de opdracht van de HEERE heeft uitgevoerd. Hij heeft toch heel Amalek met de ban geslagen? Dat hij Agag heeft gespaard, mag geen naam hebben. Alleen een kniesoor als Samuel let daar op.

Behalve zijn ongehoorzaamheid te kleineren en in feite weg te wuiven, verwijst Saul weer naar het volk, naar wat zij gedaan hebben. Zij hebben inderdaad niet helemaal gedaan wat God heeft gezegd, maar ze hebben het toch echt met de beste bedoelingen gedaan. Ze hebben het beste van het vee gespaard om het aan de HEERE te brengen. Zie je wel dat ze wel aan de HEERE hebben gedacht?

Maar wat voor indruk heeft men dan van de heiligheid van God? Saul handelt naar het beginsel: *“Laten wij het kwade doen, opdat het goede eruit voortkomt”* (Rm 3:8). Naar dit beginsel handelen wij als we willen goedpraten wat in werkelijkheid duidelijk ongehoorzaamheid is.

Waarom Saul wordt verworpen | verzen 22-23

22 Maar Samuel zei:

*Heeft de HEERE evenveel behagen in brandoffers en slachtoffers
als in het gehoorzamen aan de stem van de HEERE?*

*Zie, gehoorzamen is beter dan slachtoffer,
opmerkzaam zijn [beter] dan het vet van rammen.*

23 *Want opstandigheid is een zonde van waarzeggerij,
en tegenstreven is afgoderij en beeldendienst.*

*Omdat u het woord van de HEERE verworpen hebt,
heeft Hij u verworpen, zodat u geen koning [meer] zult zijn.*

Samuel houdt Saul voor dat de HEERE geen belang stelt in zijn offers, maar in zijn gehoorzaamheid aan Hem en zijn luisteren naar Hem. Dit is een tijdloos beginsel. Het gaat altijd en overal op. Onze hele omgang met God begint met luisteren en onze hele omgang met God wordt onderhouden door luisteren. Dit luisteren moet gebeuren in een houding, een gezindheid van gehoorzaamheid.

Samuel begint met gehoorzamen. Alleen als de bereidheid er is om te gehoorzamen, kan en zal er ook goed worden geluisterd en worden begrepen wat God zegt. God zit niet te wachten op onze goede bedoelingen, want die vloeien voort uit onze eigen opvattingen over het dienen van Hem. We vinden dan dat Hij toch wel heel tevreden kan zijn met onze offers, geestelijk of stoffelijk of lichamelijk. Het is belangrijk dat wij Hem deze offers brengen, maar de grote vraag is wat ons motief is. Het is niet alleen belangrijk dat we iets doen. Het is vooral belangrijk, dat we doen wat Hij wil en dat we het doen omdat Hij het zegt. Dat bepaalt ook het tijdstip van ons handelen.

De Schrift zegt nooit dat het uiterlijk onbelangrijk is. Het offer is belangrijk. Het heeft echter geen betekenis voor God als het innerlijk er niet mee in overeenstemming is. God wil beide, maar als eerste wil Hij gehoorzaam-

heid. Hij heeft liever gehoorzaamheid dan offers, want alle offers veracht Hij als het hart niet gehoorzaam is. Als het hart gehoorzaam is, neemt Hij de offers met grote blijdschap aan. Het vet van rammen is het allerbeste van het offerdier, maar luisteren is nog veel beter.

Het is veel gemakkelijker om een rund of een lam te brengen om op het altaar verbrand te worden, dan om met elke hoge gedachte te handelen zoals geschreven staat: *“Daar wij [de] overleggingen en elke hoogte die zich verheft tegen de kennis van God, afbreken en elke gedachte gevangennemen tot de gehoorzaamheid van Christus”* (2Ko 10:5) en onze wil te onderwerpen aan Zijn wil. Gehoorzaamheid is de roem van de engelen (Ps 103:20) en is ook onze roem.

*Loof de HEERE, [u], Zijn engelen,
sterke helden, die Zijn woord uitvoeren,
gehoorzaam aan het woord dat Hij spreekt.
(Ps 103:20)*

Als God een welbehagen heeft in ons en onze diensten, dan zijn wij gelukkig, dan hebben wij ons doel bereikt. Als we echter onze eigen wil volgen, terwijl we menen dat we Hem dienen, zegt Hij tegen ons: *“Waar toe dienen Mij uw vele offers?”* (Js 1:11). Nu wordt ons hier duidelijk gezegd dat nederige, oprechte en nauwgezette gehoorzaamheid aan de wil van God Hem meer welbehaaglijk is dan alle brandoffers en slachtoffers. Zorgvuldig luisteren en doen wat Hij zegt, is voor God aangenamer dan alle waarnemen van plechtigheden (Pr 4:17; Mi 6:6,8; Hs 6:6; Mt 9:13; 12:7).

Saul is niet gehoorzaam geweest, maar opstandig en tegenstrevend. Hij heeft zich verzet tegen de wil van God. God heeft hem een opdracht gegeven en hij heeft die niet uitgevoerd. Samuel noemt opstandigheid een *“zonde van waarzeggerij”*, want opstandigheid tegen God betekent zich afwenden van God en zich wenden tot demonen. Saul is ook tegenstrevend geweest. Hij heeft zich niet laten corrigeren. Samuel noemt dat *“afgoderij en beeldendienst”*. Als men de eigen maatstaf hoger stelt dan die van God, is dat afgoderij, want het eigen ik wordt aanbeden en niet God. De eigen wil stelt men boven de wil en de eer van God. Offers van zo iemand betekenen niets.

Ongehoorzaamheid is in werkelijkheid rebellie en is nauw verbonden met satanische machten van toverij. Zo heeft de satan Eva betoverd en haar tot een opstand tegen God gebracht. Op grond van dit gedrag, waaruit duidelijke

lijk is gebleken dat Saul het woord van de HEERE heeft verworpen, wordt Saul als koning verworpen.

Saul vraagt om vergeving | verzen 24-25

24 Toen zei Saul tegen Samuel: Ik heb gezondigd, omdat ik het bevel van de HEERE en uw woorden overtreden heb, want ik was bevreesd voor het volk en heb naar hun stem geluisterd. 25 Nu dan, vergeef [mij] toch mijn zonde, en keer met mij terug, dan zal ik mij voor de HEERE neerbuigen.

Saul erkent dat de opdracht van Samuel een bevel van de HEERE was. Hij erkent dat hij heeft gezondigd, maar het gaat niet gepaard met een droefheid naar God. Zo'n belijdenis zien we ook bij de farao en bij Judas, die beiden hebben gezegd: *"Ik heb gezondigd"* (Ex 10:16; Mt 27:4), maar zonder dat bij hen sprake is van berouw over de zonde.

Saul neemt de schuld niet volledig op zich. Nog steeds schuift hij de schuld op het volk, uit angst voor de gevolgen van zijn daden. Hij is bang voor het volk en luistert naar hun stem in plaats van naar Gods stem. Hij vreest het volk in plaats van God. Zo iemand is ongeschikt om te regeren. *"Mensen vrees legt [iemand] een valstrik"* (Sp 29:25).

Saul heeft geen eigen verbinding met God. Hij ziet aan wat voor ogen is en zoekt steun bij Samuel. Als deze nu maar zijn zonde vergeeft en met hem wil terugkeren, dan zal hij het weer met God in orde maken.

Saul als koning verworpen | verzen 26-29

26 Maar Samuel zei tegen Saul: Ik zal niet met u terugkeren. Omdat u het woord van de HEERE verworpen hebt, heeft de HEERE u verworpen, zodat u geen koning [meer] over Israël zult zijn. 27 Toen Samuel zich omkeerde om weg te gaan, greep hij een punt van zijn mantel, maar deze scheurde. 28 Toen zei Samuel tegen hem: De HEERE heeft vandaag het koningschap van Israël van u afgescheurd en het aan uw naaste gegeven, die beter is dan u. 29 Ook liegt de Onveranderlijke van Israël niet, en Hij heeft er geen berouw over; want Hij is geen mens, dat Hij ergens berouw over hebben zou.

Samuel laat zich niet manipuleren. Hij blijft bij wat God hem heeft gezegd en herhaalt dat voor Saul als de reden van zijn besluit. Samuel blijft aan

Gods zijde staan. Als Samuel wil weggaan, grijpt Saul de slip van diens mantel. Hij wil Samuel met geweld bij zich houden.

Deze opnieuw eigenzinnige handeling van Saul veroorzaakt een scheur in het kleed van Samuel. Samuel verbindt aan het scheuren van zijn kleed direct een boodschap van de HEERE. Hij verklaart het scheuren van zijn kleed als een symbolische handeling voor het feit dat de HEERE het koningschap van Saul heeft afgenomen. Samuel voegt eraan toe dat het koningschap zal worden gegeven aan een “*die beter is dan*” hij. Samuel noemt geen naam, maar we weten dat het David is.

Vervolgens geeft Samuel een getuigenis over de onkreukbaarheid van God en de onveranderlijkheid van Zijn voornemens. God is de Onveranderlijke van Zijn volk. Hij hoeft nergens op terug te komen omdat Hij een verkeerde beslissing zou hebben genomen. Zo hoeft Hij hier niet terug te komen op het oordeel over Saul, alsof Hij een te snel oordeel heeft geveld. Hij is geen mens dat Hij zou liegen over een bepaald besluit dat Hij genomen heeft of er berouw over zou moeten hebben (Nm 23:19).

*God is geen man, dat Hij liegen zou,
of een mensenkind, dat Hij [ergens] berouw over hebben zou.
Zou Hij [iets] zeggen en [het] dan niet doen?
Zou Hij spreken en het niet gestand doen? (Nm 23:19)*

Een mens maakt fouten. Als resultaat daarvan kan hij met gevolgen zitten die hij ongedaan zou willen maken, maar dat niet kan. Zo is het bij God niet. God weet wat Hij doet. God overziet volmaakt alle gevolgen van Zijn handelen. Dat heeft niet te maken met kansberekening, maar met Zijn volmaakte kennis van de mens die Hij Zelf heeft geschapen. God weet waarvoor Hij de mens verantwoordelijk kan stellen en wat Hij van hem mag verwachten. Hij overvraagt de mens niet.

Als de mens in zijn verantwoordelijkheden faalt, is dat aan de mens zelf te wijten. Dat God weet dat de mens zal falen, hangt samen met Zijn alwetendheid. Hij is God. Het falen van de mens overvalt Hem niet. Dat de mens faalt, is niet het gevolg van een verkeerde beslissing van God, maar het gevolg van verkeerde beslissingen van de mens. Dat God het falen van de mens ook nog gebruikt tot vervulling van Zijn plannen van genade, is een zaak die wij, mensen, niet kunnen verklaren. Daarin vraagt God ons Hem te vertrouwen.

Samuel doodt Agag | verzen 30-33

30 Hij zei: *Ik heb gezondigd; eer mij nu toch voor de oudsten van mijn volk en voor Israël. Keer met mij terug, zodat ik mij voor de HEERE, uw God, zal neerbuigen.* 31 Toen keerde Samuel met Saul terug, en Saul boog zich voor de HEERE neer. 32 Toen zei Samuel: *Breng Agag, de koning van de Amalekieten, bij mij. Agag ging fier naar hem toe, en Agag zei: De bitterheid van de dood is beslist geweken!* 33 Maar Samuel zei: *Zoals uw zwaard de vrouwen van hun kinderen beroofd heeft, zo zal onder de vrouwen uw moeder van haar kinderen beroofd worden. Toen hakte Samuel Agag in stukken, voor het aangezicht van de HEERE in Gilgal.*

Nog eens spreekt Saul het uit dat hij gezondigd heeft (*vers 30; vers 24*), maar weer vanwege de gevolgen en niet vanwege de daad. Ook blijkt hier waarom hij wil dat Samuel met hem mee gaat. Het gaat hem alleen om zijn eigen eer voor het volk. Hij wilde zichzelf hoog houden. Het volk ziet hoog tegen Samuel op. Als hij zich van het gezelschap van Samuel kan verzekeren, zal zijn positie bij het volk gewaarborgd zijn. Saul zoekt uiterlijke, menselijke houvast om vervolgens te beloven dat hij dan zich voor de HEERE zal neerbuigen.

Opmerkelijk genoeg lezen we dat Samuel aan de wens van Saul tegemoetkomt. Is het omdat hij een zwak voor Saul heeft? In het volgende hoofdstuk zien we hoezeer Samuel aan Saul gehecht is. Het lijkt op de zwakheid die Paulus heeft voor zijn Joodse broeders die ijveraars zijn voor de wet en waarin Paulus zich laat overhalen tot een handelen dat beneden zijn positie als een van de wet vrijgemaakte gelovige is (*Hd 21:20-26*). Saul houdt ook woord en buigt zich voor de HEERE neer. Maar wat heeft dit eerbetoon aan de HEERE voor zin als het hart niet echt veranderd is?

Het kan ook zijn dat Samuel met Saul meegaat om af te maken wat Saul heeft laten liggen en te doen wat Saul had moeten doen. Hij beveelt dat Agag, die hij uitdrukkelijk "*de koning van de Amalekieten*" noemt, bij hem wordt gebracht. Het lijkt alsof Agag fluitend aan komt lopen omdat hij meent dat hij gespaard zal blijven. Het is niet te achterhalen of een dergelijke gedachte domheid of overmoed van Agag is. In elk geval is zijn optimisme ongegrond. Zijn optimisme toont ook het volkomen gebrek aan berouw over de door hem bedreven gruweldaden.

Voordat Samuel het oordeel over Agag voltrekt, houdt hij deze zijn misdaden voor. Dan doet Samuel, de oude profeet, wat Saul had moeten doen, tot diens beschaming, en hakt Agag in stukken. Er staat bij dat hij het doet *“voor het aangezicht van de HEERE in Gilgal”*. Samuel handelt in overeenstemming met Gods gedachten en niet uit wraakzucht.

Agag zaait wat hij heeft gemaaid. Hem wordt vergolden naar zijn daden. De geestelijke les is duidelijk. Met *“het zwaard van de Geest, dat is het Woord van God”* (Ef 6:17b), wordt het vlees in zijn fraaiste en meest koninklijke vorm, waarin het zo vaak wordt gespaard, neer gehouwen. Hier falen alle ‘Sauls’ van alle generaties. De machten die er zijn, verdelgen in een bepaalde mate wat verkeerd is, maar zij oordelen niet zoals God oordeelt. Het zwaard kan alleen over Agag worden uitgestrekt door de hand van een profeet.

Saul en Samuel definitief uit elkaar | verzen 34-35

34 *Daarna ging Samuel naar Rama; en Saul ging naar zijn huis in Gibeon [waar] Saul [woonde]. 35 Samuel zag Saul niet meer tot de dag van zijn dood toe, maar Samuel rouwde over Saul. De HEERE had er berouw over dat Hij Saul tot koning over Israël aangesteld had.*

Dan gaan de wegen van deze twee mannen uit elkaar. De man die voor het Woord van God staat, moet zich afwenden van hem die zich zijn gezelschap en het in hem gestelde vertrouwen totaal onwaardig heeft gemaakt.

Het afscheid zal definitief zijn. Samuel zal Saul niet meer zien tot de dag van zijn dood. Het is voor Samuel een afscheid dat hem pijn doet en waarover hij verdriet heeft. Samuel heeft werkelijk van Saul gehouden. Hij ziet hoe deze hoop van Israël heeft gefaald en door God verworpen is.

Menselijkerwijs gesproken is het begrijpelijk, maar ook hierin moet God hem terechtwijzen, zoals we zien in het eerste vers van het volgende hoofdstuk. Dat wil echter niet zeggen dat het, weer menselijkerwijs gesproken, de HEERE niets doet. We lezen tot slot nog een keer dat Hij er berouw over heeft dat Hij Saul tot koning over Israël heeft aangesteld. De HEERE heeft verdriet over de afloop van het leven van Saul.

1 Samuel 16

Inleiding

Hier begint de geschiedenis David, een man, die met zijn zwaard en zijn pen de eer van God en de belangen van Israël heeft gediend. Het is de man die al eerder beschreven is als ‘de man naar Gods hart’ (1Sm 13:14; Hd 13:22) en die als naaste van Saul “beter is” dan hij (1Sm 15:28). David betekent ‘beminde’, ‘geliefde’. Dat is hij niet voor zijn broers, maar hij is het van de HEERE. De HEERE, dat is de Heer Jezus, is de wortel van David (Op 22:16; 5:5). David wortelt in Hem en komt uit Hem voort. David is voortgekomen uit het hart van God.

En na hem te hebben afgezet verwekte Hij hun David tot koning, van wie Hij ook aldus getuigenis gaf: ‘Ik heb David gevonden, de [zoon] van Isai, een man naar mijn hart, die mijn hele wil zal doen’. (Hd 13:22)

Ik, Jezus, heb mijn engel gezonden om u deze dingen te betuigen voor de gemeenten. Ik ben de wortel en het geslacht van David, de blinkende morgenster. (Op 22:16)

Er zijn enkele uitspraken die Gods keus van David op bijzondere wijze laten uitkomen. Zo is hij “de man” die door de HEERE is “uitgezocht” (1Sm 13:14). Hij is door de HEERE “gevonden” als “Mijn dienaar” (Ps 89:21), hij is door de HEERE “gezien” als “koning” (1Sm 16:1) en “heeft hem de opdracht gegeven een vorst te zijn over Zijn volk” (1Sm 13:14). David is in veel opzichten een schitterend type van de Heer Jezus. Keer op keer zullen we in zijn geschiedenis aan Hem worden herinnerd.

David is de derde hoofdpersoon van dit bijbelboek. Van de twee andere hoofdpersonen, Samuel en Saul, is ons al veel bekend geworden. Samuel en Saul zijn beiden van de HEERE gebeden, er is om hen gevraagd. Om Samuel is aan de HEERE gevraagd door een Godvrezende moeder (1Sm 1:11,20). Om Saul is ook gevraagd en wel door een heel volk, hoewel een van God afwijkend volk (1Sm 8:5). De naam Saul betekent ‘gevraagd’ of ‘begeerd’.

Saul is de man naar het hart van het volk. Door hem te geven heeft God het volk gegeven waar het om heeft gevraagd. De wens om een koning te hebben was niet verkeerd, want God had het in Zijn hart hun een koning te geven. Ze vragen echter niet naar Gods tijd en motieven en ook niet naar

Gods man. Ze willen een koning omdat ze willen zijn als de volken. God gebruikt hun vraag echter om het contrast te laten zien tussen hun smaak en Zijn smaak. Hij komt eerst tegemoet aan hun verlangens om daarna te laten zien wie er aan Zijn verlangens beantwoordt. We zien hier het beginsel: *“Niet het geestelijke is eerst, maar het natuurlijke; daarna het geestelijke”* (1Ko 15:46).

David vormt een groot contrast met zowel Samuel als Saul. Om David is namelijk door niemand gevraagd. Hij wordt zelfs vergeten. Niemand denkt aan hem (vgl. Pr 9:14-15). Alleen God denkt aan hem (1Sm 13:14). Hij is dan ook Gods soevereine gave naar de wensen van Zijn hart. De HEERE zegt dat Hij David heeft uitgekozen (1Sm 16:1), David is Zijn keus. Dat staat tegenover de wijze waarop Saul koning is geworden. Hij is de keus van het volk. Saul beantwoordt aan hun zoeken naar eigen eer. David zal beantwoorden aan de eer van God.

Er was een kleine stad met weinig mensen erin. Een groot koning trok ertegen op en omsingelde die. Hij bouwde er grote bolwerken tegen aan. Daar trof men een arme, wijze man aan. Hij had de stad kunnen redden door zijn wijsheid, maar geen mens dacht aan die arme man. (Pr 9:14-15)

Samuel moet David gaan zalven | vers 1

1 Toen zei de HEERE tegen Samuel: Hoelang rouwt u om Saul, die Ik immers verworpen heb, zodat hij geen koning over Israël [meer] zal zijn? Vul uw hoorn met olie, en ga [op weg]; Ik zend u naar Isai, de Bethlehemiet, want Ik heb een koning voor Mij gezien onder zijn zonen.

Samuel heeft het er moeilijk mee om afscheid van Saul te nemen. Hij kent Gods gedachten over Saul. Dat maakt hem echter niet blij, maar verdrietig. Zijn verdriet is niet vluchtig. Gods verwerping van Saul maakt diepe indruk op hem en hij rouwt daarover. Hij is zich bewust hoezeer Saul is afgeweken. Hoe moet het met het volk? God ziet zijn rouwen. Hij zegt niet tegen hem dat hij niet mag treuren, maar berispt hem omdat hij lang genoeg heeft getreurd.

God zegt Samuel waarom hij kan ophouden met treuren. Het raadsbesluit is uitgegaan en al zijn gebeden en tranen kunnen God niet bewegen dat te herroepen (vgl. 2Sm 12:22-23). Dat God Saul heeft moeten verwerpen, heeft te maken met Zijn handelen met hem op grond van zijn gedrag. God kon

met hem niet verder gaan. Hij moest hem verwerpen en kon hem niet als koning over Zijn volk handhaven. Nu wil God dat David als plaatsvervanger van Saul wordt gezalfd. Dat moet in het geheim gebeuren en ook stilgehouden worden. Het is niet Gods bedoeling om van David een opstandeling te maken die na zijn zalving Saul met geweld verjaagt en diens plaats inneemt.

God deelt Zijn gedachten mee, opdat we de dingen zullen zien zoals Hij ze ziet en ze zullen voelen zoals Hij ze voelt. Als verdriet de overhand houdt, kan God niet verder gaan. Als Hij zegt dat het genoeg is, biedt Hij tegelijk een nieuw perspectief. Samuel krijgt de opdracht zijn hoorn met olie te vullen. Hij moet iemand gaan zalven.

De hoorn spreekt van kracht (*vgl. Lk 1:69*). Voor wat Samuel moet gaan doen, is geestelijke kracht nodig. De hoorn komt van een offerdier. Het doet eraan denken dat het koningschap van David is gebaseerd op het offer van de Heer Jezus, waarnaar elk offer in het Oude Testament verwijst. De hele grondslag van de zalving van David is een heel andere dan die van Saul. Saul is gezalfd uit een kruik (*1Sm 10:1*), dat breekbaarheid vertegenwoordigt.

*..., en heeft een hoorn van behouden
voor ons opgericht in het huis van
zijn knecht David ... (Lk 1:69)*

Voor de zalving moet Samuel naar Bethlehem gaan. Hij moet zich melden bij Isaï, want een van diens zonen is door God uitgezocht om koning te zijn. De naam van David wordt niet door God genoemd. "Isaï" betekent 'Jahweh bestaat'. In Bethlehem is de grondslag van het geslacht gelegd. Daar heeft Boaz gewoond (*Ru 2:4*). Isaï is de zoon van Obed en Obed is de zoon van Boaz en Ruth (*Ru 4:21*). David is de achterkleinzoon van Boaz en Ruth.

Bethlehem ligt in het gebied van de stam Juda. Daaruit komt naar de profetie van Jakob de Messias voort (*Gn 49:10; Mi 5:1a*). Bethlehem betekent 'broodhuis'. Dat is de plaats waar zegen vandaan komt. De Heer Jezus is "het levende brood" (*Jh 6:51*). Het huis van de Vader is het ware 'broodhuis'. De Heer Jezus is op

*De scepter zal van Juda niet wijken
en evenmin de heersersstaf van tus-
sen zijn voeten, totdat Silo komt, en
Hem zullen de volken gehoorzamen.
(Gn 49:10)*

*En u, Bethlehem-Efratha, [al] bent u
klein onder de duizenden van Juda,
uit u zal Mij voortkomen Die een
Heerser zal zijn in Israël. (Mi 5:1a)*

aarde gekomen om de voorraadkamers daarvan te openen en de geestelijke honger op aarde te beantwoorden met de overvloed van de Vader.

Samuel heeft bezwaren | *verzen 2-3*

2 Maar Samuel zei: Hoe kan ik [daarheen] gaan? Saul zal het horen en mij doden. Toen zei de HEERE: Neem een kalf van de runderen met u mee en zeg: Ik ben gekomen om de HEERE een offer te brengen. 3 Dan moet u Isai voor het offer uitnodigen en zal Ik u te kennen geven wat u doen moet: u moet voor Mij zalven die Ik u zeggen zal.

Samuel heeft tegenwerpingen. Hij heeft verdriet en zielenpijn vanwege de verwerping van Saul en tegelijk is hij ook bang voor Saul. Voor Saul is hij een vijand geworden, maar Saul is voor hem geen vijand geworden. Bij Samuel zijn geen gevoelens van vijandschap tegenover Saul.

Bij eerdere ontmoetingen met Saul heeft Samuel niet de minste vrees getoond. Hij heeft Saul onverschrokken meegedeeld dat God het koningschap van hem afneemt en aan zijn naaste geeft. Misschien heeft Samuel al met een woedeaanval van Saul te maken gehad, zoals we die verderop in dit hoofdstuk zien. Als zou uitkomen dat hij een andere koning heeft gezalfd, is Sauls razernij voorspelbaar.

De HEERE maakt Samuel geen verwijt over zijn bangheid, maar komt eraan tegemoet. Hij geeft hem een bescherming: een offerdier dat als dank- of vredeoffer moet dienen. Het offerdier dat Samuel moet meenemen, is niet alleen voor zichzelf. Het dient er ook toe om er een offermaaltijd mee te houden, waarvoor hij Isai moet uitnodigen. Tijdens die maaltijd zal God zeggen wie Samuel moet zalven. Met Zijn aanwijzingen over het offerdier brengt God – in beeld – Zijn Zoon tot Samuel en Isai en zijn familie om daarmee te laten zien wat de grondslag is waarop Hij met hem en hen handelt.

Samuel komt in Bethlehem | *vers 4*

4 En Samuel deed wat de HEERE gesproken had en kwam in Bethlehem. Toen kwamen de oudsten van de stad hem bevend tegemoet en zeiden: Is uw komst [met] vrede?

Samuel volgt het bevel van de HEERE op en gaat naar Bethlehem. Als hij daar zo onverwachts verschijnt, worden de oudsten bang. Dat geeft aan dat het volk niet op zijn komst heeft zitten wachten (*vgl. Mt 2:3*). Hun reactie lijkt duidelijk te maken dat er dingen niet in orde zijn. Waarom moeten ze anders zo bevreesd zijn bij de komst van de man Gods?

Van nature hebben we de regering van het vlees – waarvan Saul het type is – lief, want die geeft ons een bedrieglijke rust. Zodra er iets van Gods Geest komt, wordt het onrustig en worden we bang. Het is ermee als met de verschijning van Paulus in Korinthe, door middel van zijn brief. Zijn brief brengt ook aan het licht dat er veel niet deugt. Hij dreigt er zelfs mee dat hij met de roede zal komen (*1Ko 4:21*).

De zonen van Isai | *verzen 5-10*

5 Hij zei: [Met] vrede; ik ben gekomen om voor de HEERE een offer te brengen; heilig u en kom met mij naar het offer. Hij heiligde Isai en zijn zonen en nodigde hen uit voor het offer. 6 En het gebeurde, toen zij kwamen, dat hij Eliab zag en dacht: [Deze] is [vast en] zeker voor de HEERE Zijn gezalfde. 7 Maar de HEERE zei tegen Samuel: Kijk niet naar zijn uiterlijk en ook niet naar de hoogte van zijn gestalte, want Ik heb hem verworpen. Het is namelijk niet wat de mens ziet, want de mens ziet aan wat voor ogen is, maar de HEERE ziet het hart aan. 8 Toen riep Isai Abinadab en hij deed hem voorbij Samuel gaan, maar hij zei: De HEERE heeft ook deze niet uitgekozen. 9 Daarna liet Isai Samma voorbijgaan, maar hij zei: De HEERE heeft ook deze niet uitgekozen. 10 Zo liet Isai zijn zeven zonen voorbij Samuel gaan, maar Samuel zei tegen Isai: De HEERE heeft dezen niet uitgekozen.

De komst van Samuel is vrede, want hij komt met een vredeoffer, en zijn doel is David te zalven. Het offer is voor de HEERE en de maaltijd is voor Isai en zijn zonen. Om er aan te kunnen deelnemen is heiligheid noodzakelijk. Ze moeten hun kleren en zichzelf reinigen. Dat beveelt Samuel dan ook. Hij neemt die heiliging zelf ter hand. Door deze handeling stelt hij hen apart van alle andere mensen van Bethlehem om met hen de offermaaltijd te houden.

Isai laat zijn zonen een voor een binnenkomen. Hij begint met de oudste en grootste. Als Samuel hem ziet, is hij duidelijk onder de indruk van deze

verschijning (vgl. 1Sm 10:24). We zien hier dat zelfs profeten die onder Goddelijke leiding spreken, even onderhevig zijn aan vergissingen als andere mensen. We zien dat bijvoorbeeld ook bij Nathan (2Sm 7:2-5). Hier zien we dat Samuel in feite op zoek is naar een tweede Saul.

De rijzige gestalte van Eliab doet denken aan Saul. Onze natuurlijke harten komen snel onder de indruk van wat we zien. We moeten leren dat God nooit de eerstgeborene naar het vlees heeft uitgekozen. Integendeel, juist zij liggen onder het oordeel van de dood. Niet Kaïn, maar Abel heeft Hij uitgekozen; niet Ismaël, maar Izak; niet Ezau, maar Jakob.

God deelt Samuel mee hoe Hij naar de mensen kijkt. Het gaat niet om het uiterlijk, maar om het innerlijk. Deze les is moeilijk voor ons om te leren, maar hij is wel noodzakelijk. De Heer ziet het hart aan, dat Hij ook volkomen kent (*Jr 17:10; 1Kr 28:9; Ps 7:10; Jr 11:20; 20:12*). *Ik, de HEERE, doorgrond het hart, beproef de nieren, en dat om ieder te geven overeenkomstig zijn wegen, overeenkomstig de vrucht van zijn daden. (Jr 17:10)*

Na het onderwijs over hoe God naar mensen kijkt, gaan ook de volgende zonen van Isaï aan Samuel voorbij. Telkens zegt de HEERE dat hij die niet heeft uitgekozen. Samuel kan gelukkig de stem van de HEERE van zijn eigen voorkeur onderscheiden. De eerste Saul heeft gefaald. Elke volgende Saul zal ook falen. We moeten een man hebben naar een heel ander model. Dat moet zelfs Samuel nog leren. God ziet het hart aan. Hij kent het hart van David, dat een hart is als dat van Hemzelf.

Zo gaan er zeven zonen voorbij. In het getal zeven zien we hoe de volkomen heerlijkheid van wat de mens is, voorbijgaat om plaats te maken voor de achtste. Het getal acht spreekt van een nieuw begin. [Hier lezen we dat Isaï acht zonen heeft, hoewel er in het geslachtsregister in 1 Kronieken 2 slechts zeven worden genoemd (1Kr 2:13-15).]

David gezalfd | verzen 11-13

11 Toen zei Samuel tegen Isaï: Zijn dit al de jongens? En hij zei: De jongste is nog achtergebleven; zie, hij weidt de schapen. Samuel zei tegen Isaï: Stuur [een bode] en [laat] hem halen, want wij zullen niet rond [de tafel] gaan [zitten], totdat hij hier gekomen is. 12 Toen stuurde hij [een bode] en bracht hem. Hij was rossig, had mooie ogen en was knap om te zien. De HEERE zei: Sta op,

zalf hem, want deze is het. 13 Toen nam Samuel de oliehoorn en zalfde hem te midden van zijn broers. En de Geest van de HEERE werd vaardig over David vanaf die dag en voortaan. Daarna stond Samuel op en ging naar Rama.

Als alle zonen aan het oog van Samuel voorbij zijn getrokken, moet hij zeggen dat de HEERE geen van hen heeft uitgekozen. Dan vraagt hij aan Isaï of deze wel al zijn zonen heeft laten zien. Isaï antwoordt dat er nog een zoon is, de jongste. Hij heeft niet aan hem gedacht. Ook niemand van de zeven broers heeft aan hem gedacht. Ze zijn hem allemaal vergeten. Isaï noemt niet eens de naam van zijn zoon, David, maar spreekt over hem als “de jongste”. Het is duidelijk dat David niet de keus van mensen is. Zo is men ook aan de Heer Jezus voorbijgegaan, men vergat Hem, lette niet op Hem. “Ook Zijn broers geloofden niet in Hem” (Jh 7:5).

Isaï zegt wel wat David op dat moment aan het doen is: “Zie, hij weidt de schapen.” Hij verzorgt in trouw de enkele schapen van zijn vader. Samuel geeft opdracht David te halen. De wijze waarop de eerste ontmoeting van Samuel met David tot stand komt, is heel anders dan de eerste ontmoeting van Samuel met Saul. David is bij de schapen, terwijl Saul op zoek was naar verloren ezellen die hij nog niet vond ook. David wordt letterlijk van achter de schapen genomen om koning te worden (Ps 78:70).

*Hij verkoos Zijn dienaar David
en haalde hem bij de schaapskooien vandaan.
(Ps 78:70)*

Isaï gehoorzaamt en laat David halen. Dat moet ook wel, want zonder David zal er geen maaltijd zijn. Hij is de hoofdpersoon. Als hij binnenkomt, komt hij als het ware uit het niets. Zijn naam wordt niet eens genoemd. Wel wordt zijn schoonheid beschreven. De schoonheid van David is anders dan die van Saul. Hij lijkt op de Heer Jezus (Hl 5:10a). Hij is rossig, roodachtig, iets wat in Israël bijzonder is. Ook heeft hij mooie ogen en een mooi voorkomen. Daarin komen zijn morele kenmerken tot uitdrukking. Zijn ogen wijzen op zijn inzicht dat door zijn omgang met God gevormd is. Zijn voorkomen ziet op zijn gedrag, zijn handelen, waarin hij zich ook door God laat leiden. Hem moet Samuel zalven.

David wordt in het midden van zijn broeders gezalfd. Saul wordt gezalfd als hij alleen is. David wordt hierna nog twee keer gezalfd: te midden van zijn stam, Juda (2Sm 2:4), en over heel Israël (2Sm 5:3). Hier neemt hij, zoals

de Heer Jezus bij Zijn doop gezalfd wordt, zijn plaats in te midden van het overblijfsel. In *Psalm* 89:20-21 zien we de verbinding tussen uitverkiezing en zalving in be-
woordingen die in hun volheid op de Heer Jezus van toepassing zijn (vgl. *Js* 61:1; *Lk* 4:18-21; *Ps* 45:7-8; *Hb* 1:8-9)

*Eens hebt U in een visioen gesproken over Uw heilige, en gezegd:
Ik heb een held van hulp voorzien,
Ik heb een verkorene uit het volk verheven.
Ik heb David, Mijn dienaar, gevonden;
Met Mijn heilige olie heb Ik hem gezalfd. (Ps 89:20-21)*

Ook wij zijn gezalfd met de Heilige Geest (*2Ko* 1:21; *1Jh* 2:20) We hebben op grond van geloof niet alleen de Heilige Geest in ons ontvangen, maar er is ook sprake van de Heilige Geest Die op ons is. Dat is met name het geval als het gaat om het verrichten van een dienst voor God. Er is een direct verband tussen zalving en dienst. In dit verband spreekt de Heer Jezus over het worden “*bekleed met kracht uit [de] hoogte*” (*Lk* 24:49).

Bij de zalving van Saul heeft Samuel enkele woorden gesproken (*1Sm* 10:1). Bij de zalving van David zegt hij niets, althans niet iets wat is opgetekend. Dat wil niet zeggen dat David de betekenis van zijn zalving niet heeft geweten. De nadruk ligt op het feit van de zalving.

De ware koning is nu gezalfd. Maar het behaagt God dat de wijze van het beklimmen van de troon net zo speciaal zal zijn als zijn uitverkiezing tot koning. Wie heeft ooit zo’n weg afgelegd naar de troon na gezalfd te zijn, behalve de Heer Jezus, van Wie David in zoveel opzichten een voorbeeld is? David wordt geschikt gemaakt voor de regering, terwijl tegelijk de mensen openbaar worden in hun boosheid. God gebruikt die boosheid om Zijn uitverkoren vat voor te bereiden op de troon. Hij leert David erdoor alleen op Hem te vertrouwen. David is hier waarschijnlijk rond de twintig jaar oud. Hij is dertig als Saul sterft. Hij heeft dus rond de tien jaar van Saul te lijden gehad.

Als Samuel David heeft gezalfd, gaat hij terug naar Rama. Hierna lezen we nog slechts twee keer van hem (*1Sm* 19:18; 25:1). Hij trekt zich terug naar Rama om daar als het ware in vrede te sterven. Zijn ogen hebben om zo te zeggen in David de behoudenis gezien (vgl. *Lk* 2:27b-30), in wie de scepter in de stam van Juda is gekomen (*Gn* 49:10).

Een boze geest van God bij Saul | verzen 14-17

14 De Geest van de HEERE was van Saul geweken, en een boze geest bij de HEERE vandaan joeg hem angst aan. 15 Toen zeiden Sauls dienaren tegen hem: Zie toch, een boze geest van God jaagt u angst aan. 16 Laat onze heer toch tegen uw dienaren, die bij u [in dienst zijn], zeggen dat zij een man moeten zoeken die op de harp kan spelen. En mocht het gebeuren dat de boze geest van God op u komt, dan zal hij erop tokkelen, zodat het beter met u gaat. 17 Toen zei Saul tegen zijn dienaren: Kijk toch voor mij uit [naar] een man die goed [harp] kan spelen, en breng hem bij mij.

Terwijl de Geest vanaf de zalving op David rust, wijkt Hij van Saul. Als de Geest van de HEERE van Saul wijkt en een boze geest van de HEERE hem angst aanjaagt, wil dat niet zeggen dat Saul eerst een gelovige is en het daarna niet meer is. Saul is geen gelovige geweest. Het gaat ook niet om de inwoning van de Heilige Geest. Saul is de gezalfde koning en als zodanig is God met hem geweest. Omdat Saul God heeft verworpen, trekt God Zich van hem terug.

In de lege plaats komt een boze geest, want wat God niet vult, vult de duivel. In tegenstelling met Zijn geest zendt God een boze geest die, evenals alle boze geesten, ook slechts aan God onderworpen is en door Hem wordt gebruikt om Zijn doel te bereiken. De satan is altijd beperkt in zijn doen en laten en kan slechts handelen binnen de grenzen die God vaststelt (*Jb 1:12; 2:6*).

Het gaat met Saul net als eens met de farao. Saul heeft zo vaak God afgewezen, dat nu het ogenblik komt dat God hem niet verder helpen kan. Ongetwijfeld zal de boze geest hem het gevoel hebben gegeven dat hij door God verlaten is en niet langer Zijn goedkeuring heeft. Een boze geest bewerkt een geestelijk lijden en brengt uiteindelijk tot wanhoop en zelfmoord. Hij maakt een mens onbekwaam zijn gewone bezigheden te verrichten omdat hij hem alleen met zichzelf doet bezig zijn.

Sauls dienaren zien in dat het een boze geest is die van God komt. Zij hebben medelijden met hem en stellen een oplossing voor. Het middel dat zijn dienaren hem aanraden tot verlichting, is muziek. Het zou veel beter zijn geweest als zij hem hadden aangeraden om met oprecht berouw tot God te gaan. Ze hadden ook kunnen voorstellen om te vragen of Samuel wilde

komen om voor hem te bidden en bij God voor hem te pleiten. Dan zou hij niet slechts voor het ogenblik verlichting hebben gehad, maar zou de goede geest van God tot hem zijn teruggekeerd.

Maar hun doel is hem vrolijk te maken en hem zo te genezen. Door dergelijke methoden worden velen, van wie het geweten van zonde overtuigd en opgeschrikt is, naar het verderf gevoerd. Hun voorstel een methode waarbij alle zorgen van de ziel worden gesmoord in de genietingen van de zinnen. De dienaren van Saul zouden er niet verkeerd aan hebben gedaan om muziek voor te stellen als een hulpmiddel om zijn geest op te vrolijken, als zij daarbij ook maar om de profeet hadden gezonden om Saul goede raad te geven.

Hij nu die ons met u bevestigt in Christus en ons heeft gezalfd, is God, ... (2Ko 1:21)

Positief is het wel dat ze niet hebben voorgesteld om een tovenares of waarzegger te vragen om door bezweringen de boze geest uit te werpen. Een dergelijke goddeloze praktijk komen we wel tegen bij hen die zich toeien met de naam christen, maar in hun benauwdheid de duivel hebben geraadpleegd, waarmee zij hun toevlucht hebben genomen tot de hel. Het zal niets minder dan een wonder van Goddelijke genade zijn, als zij, die zich zo aan de satan overgeven, ooit weer uit zijn macht bevrijd worden.

Een knecht beschrijft David | vers 18

18 Toen antwoordde een van de knechten en zei: Zie, ik heb een zoon van Isai, de Bethlehemit, gezien die [harp] spelen kan; hij is een dappere held, een strijdbare man, ter zake kundig, iemand die [knap] is van gestalte, en de HEERE is met hem.

De knechten kennen David al langer. Ze kennen zijn muziek. Hij heeft gezongen en gespeeld over God. Muziek kan een rustgevende werking hebben (2Kn 3:15). Ze brengt echter alleen een natuurlijke vrede. Er moet wel gespeeld worden door een man Gods, want het gaat om het verjagen van een boze geest. Het gaat niet om een therapie, maar om een geestelijke strijd. Daarom wordt er meer over David verteld dan alleen dat hij kan spelen en zingen. Behalve dat hij dat kan, is hij ook bekend als held en krijgsman. De knecht die Davids muzikale kwaliteiten kent, heeft David

ook horen spreken en ook daarvan getuigt hij tegenover Saul (vgl. Jh 7:46). Zoals de knecht voor Saul over David spreekt, kennen zijn broers hem niet, want zij hebben daar geen oog voor.

De dienaars antwoordden: Nooit heeft een mens zó gesproken <als deze mens <spreekt>>. (Jh 7:46)

De knecht weet dit alles van David, zonder dat David in het leger is geweest. Het zijn allemaal kenmerken die pas opvallen als ze worden gebruikt. Bij Saul is het alleen het aanzien, zijn rijzige gestalte. Het aanzien van David is ook mooi, maar anders dan bij Saul. Hij is alleen mooi voor wie er oog voor heeft. Het is niet voor het natuurlijke oog, maar voor het geestelijke oog. Voor die schoonheid moeten we dieper kijken dan de oppervlakte, dieper dan het direct waarneembare.

Het laatste wat de knecht over David zegt, is dat de HEERE met hem is. De knecht heeft ook dat opgemerkt. Dit getuigenis wordt meerdere keren van Jozef gegeven (Gn 39:2-3,21,23). Het wordt ook van de Heer Jezus gegeven (Hd 10:38). Alles doet denken aan de Heer Jezus. Dat de knecht het opmerkt als bijzonderheid, zegt alles van het volk van God, want het is iets wat van het hele volk gezegd had moeten kunnen worden.

David bij Saul | verzen 19-23

19 Saul stuurde boden naar Isäi en zei: Stuur uw zoon David, die bij de schapen is, naar mij toe. 20 Toen nam Isäi een ezel met brood, een leren zak met wijn en een geitenbokje en stuurde ze door de hand van zijn zoon David naar Saul. 21 Zo kwam David bij Saul, en hij stond in zijn dienst. En [Saul] had hem zeer lief, en [David] werd zijn wapendrager. 22 Daarna stuurde Saul [een bode] naar Isäi om te zeggen: Laat David toch in mijn dienst staan, want hij heeft genade in mijn ogen gevonden. 23 En telkens wanneer de [boze] geest van God over Saul kwam, gebeurde het dat David de harp nam en [erop] tokkelde. Voor Saul was dat dan een verademing: het ging beter met hem en de boze geest week van hem.

Saul luistert naar het voorstel van zijn knecht en laat David halen. Hij noemt de naam van David, zodat er geen twijfel over is wie hij bedoelt. Verder merkt hij als bijzonderheid op dat het gaat om hem “die bij de schapen is”. David is niet thuis, maar aan het werk bij de dieren die hij moet verzorgen en behoeden.

Isaï erkent de eer die hem hiermee door Saul wordt bewezen. Hij stuurt David naar Saul met een geschenk. Zo komt David bij Saul. Dat God Saul een boze geest stuurt, is aanleiding dat David bij Saul aan het hof komt. Zo komt David door de soevereiniteit van God aan het hof van Saul. Hij moet Saul leren kennen, en andersom. Door Gods voorzienigheid komt David bij Saul, zoals eerder Jozef en Mozes in de tegenwoordigheid van de machthebbers van hun dagen zijn gekomen.

Ook bij Saul aan het hof is David trouw in zijn dienst. Zijn dienst wordt door Saul zeer gewaardeerd, zozeer zelfs dat hij van David gaat houden. Saul is de eerste persoon van wie we lezen dat hij van David houdt. De haat van Saul die hij later toont, is niet op Davids persoon gericht, maar op wat deze doet en zal zijn. Hij haat hem niet vanwege zijn eigenschappen, maar vanwege zijn roeping. Hij ziet in David een concurrent voor de troon die hij niet wil afstaan.

Later zal hij hem tot zijn wapendrager maken, een speciale functie van vertrouwen in de directe omgeving van de koning. De Geest wijst er hier al op. Ook de vraag aan Isaï om David altijd bij zich te mogen hebben, is pas later gesteld. Saul heeft David in het begin alleen als speelman leren kennen tijdens zijn boze buien. Later leert hij hem beter kennen.

Het zal Isaï als vader goed hebben gedaan dat Saul een dergelijk getuigenis van zijn zoon geeft. David heeft zich als een goed onderdaan gedragen en voldaan aan de gestelde verwachtingen. Zo zouden werkgevers ook over onze kinderen als werknemers moeten kunnen spreken.

Saul profiteert van de dienst van David, maar het brengt geen verandering in zijn houding ten opzichte van de HEERE. Zoals door de muziek van David de boze geest van Saul wijkt, zo heeft ook de dienst van de Heer Jezus tijdens Zijn omwandeling op aarde verlichting gebracht voor velen die door boze geesten bezeten waren. Ook in de dagen van de Heer Jezus hebben velen geprofiteerd van de zegeningen die Hij verspreidde, maar ook zonder dat het een bekering tot God tot gevolg had.

Harpen worden wel gekoppeld aan profetendienst (1Sm 10:5; 1Kr 25:1a). De toepassing is te maken dat het Woord van God dat in

Zij profeteerden onder [het spel van] harpen, luiten en cimbalen. (1Kr 25:1a)

een samenkomst wordt gesproken een rustgevende uitwerking kan heb-

ben. Het gaat bij de dienst van nieuwtestamentische profeten – een dienst die in de samenkomst van de gemeente openstaat voor iedere broeder (1Ko 14:25-33) – om de opbouw van de gemeente. “*Wie profeteert, spreekt voor mensen [tot] opbouw, vermaning en vertroosting*” (1Ko 14:3). Als er zulke woorden worden gesproken, zal dat een aangename ervaring zijn voor iedere aanwezige die iets van de Heer verwacht wat tot nut is voor zijn of haar geestelijk leven.

1 Samuel 17

Inleiding

In het vorige hoofdstuk is David gezalfd in het verborgene. In dit hoofdstuk worden de ogen van het hele volk op hem gericht. Hier staat David voor het hele volk en bovenal voor God. In het vorige hoofdstuk is hij terloops en op verzoek van Saul aan het hof verschenen naar aanleiding van de persoonlijke nood van Saul. Zo is er een oppervlakkige kennismaking van Saul met David geweest, die ook beperkt is geweest in de bekendheid naar buiten. Nu komt het ogenblik dat God David aan het hof brengt en wel in verbinding met de nood van het hele volk. De roem die hij daardoor verwerft, is algemeen. Zo komt hij ook permanent aan het hof van Saul.

De gebeurtenissen in dit hoofdstuk zijn door God bedoeld als een beproeving van het geloof van David. Hij komt in de gelegenheid om openlijk getuigenis af te leggen van de dienst die de HEERE hem opdraagt. Het is ook de toetssteen voor ieder die de Heer wil dienen. Daarvoor is het van belang te zien wie de Filistijnen en Goliath zijn, en ook wie Saul en David zijn.

Goliath is dé Filistijn. In hem is alle kracht van de Filistijnen verenigd. Hij is de verpersoonlijking van de boze geest achter alle Filistijnen, zoals de draak de verschijningsvorm van de satan is. Hij is een reus, indrukwekkend als de draak. Goliath is uit het geslacht van de reuzen. Dat geslacht is door Jozua uitgeroeid, maar er zijn er toch nog overgebleven in Gath (*Jz 11:22*). Goliath is een beeld van de satan als de draak die op het punt staat de Zoon te verslinden (*Op 12:4b*). Na dit hoofdstuk wordt

En de draak stond voor de vrouw die zou baren, om zodra zij haar kind zou baren, [het] te verslinden. (Op 12:4b)

David een vluchteling, een beeld van de vlucht van het overblijfsel in de grote verdrukking, terwijl de Heer Jezus in de hemel is.

Saul neemt de strijd niet op. Dat had hij moeten doen. In zeker opzicht lijkt hij op Goliath. Hij is ook groot en ook voor hem is zijn speer kenmerkend. En hij wordt evenals Goliath een vervolger van David. Saul is een beeld van de antichrist, Goliath is een beeld van het Romeinse rijk. Zij zijn

elkaars bondgenoten in het vervolgen van David. Goliath is eigenlijk een opgeblazen Saul.

Waarom zijn het hier Filistijnen? Het is dat volk dat zich in het midden van Gods volk in het land bevindt en altijd erop uit is het volk van God zijn zegeningen te ontnemen. We kunnen een toepassing maken van het vertoon van hun macht. Zoals de vijand hier doet, zo zullen de vijanden dat ook in de grote verdrukking doen. Zij zullen alles doen om Gods volk uit het land van de belofte te houden en zij die erin zijn te doden en zo de zegeningen te ontnemen.

Voor ons bestaat het rijk van David al. In David herkennen wij het beeld van onze Heer van Wie wij dienaren zijn. Wij hebben ook met de macht van de satan te doen. De satan wil ook ons verhinderen ons met de zegeningen van de hemel bezig te houden. De naamchristenen (Filistijnen) zijn daarbij zijn trouwe knechten. Zij doen hun best de gelovigen af te houden van hun zegeningen. Maar onder Gods volk bevindt zich de ware David in de Geest. Zoals David in het leger is, als gezalfde koning, maar onopgemerkt, zonder op te vallen, zo is de Heer Jezus ook vandaag onder Zijn volk dat omgeven is door boze machten die het bestrijden en bang willen maken.

De Filistijnen en de Israëlieten | verzen 1-3

1 De Filistijnen verzamelden hun legers ten strijde en verzamelden zich in Socho, dat Juda toebehoort; zij sloegen hun kamp op tussen Socho en Azeka, in Efes-Dammim. 2 Maar Saul en de mannen van Israël verzamelden zich en sloegen hun kamp op in het Eikendal. Vervolgens stelden zij zich tegenover de Filistijnen op voor de strijd. 3 De Filistijnen stonden op een berg aan de over[zijde] en de Israëlieten stonden op een berg aan deze [zijde], en de vallei lag tussen hen in.

Twee legers hebben zich opgesteld. Er is nog geen strijd. Beide legers liggen op een bergheiling. Een dal scheidt hen van elkaar. Er is geen verbinding tussen Gods volk en hen die dat niet zijn.

Goliath | verzen 4-7

4 Toen kwam er een kampvechter tevoorschijn uit het leger van de Filistijnen. Zijn naam was Goliath, uit Gath; zijn lengte was zes el en een span. 5 Hij had

een bronzen helm op zijn hoofd, een geschubd harnas aan – het gewicht van het harnas was vijfduizend sikkels brons – 6 [hij droeg] een bronzen scheenplaat boven zijn voeten en een bronzen werpspies op zijn schouders. 7 De schacht van zijn speer was als een weversboom, en de punt van zijn speer was van zeshonderd sikkels ijzer; en de schilddrager ging voor hem uit.

Goliath vertoont zich. Hij is een reus, behorend tot een reuzengeslacht, wat op zijn demonische oorsprong wijst (vgl. Gn 6:4). Het geslacht van reuzen wordt nog eens genoemd in het verslag van de oorlogen die David met de Filistijnen heeft gevoerd (2Sm 21:15-22; 1Kr 20:4-8). Goliath is de aanvoerder van de Filistijnen en hij is de Filistijn bij uitstek. Hij is niet slechts “een” kampvechter, maar “de” kampvechter (vers 23), de bekende kampvechter. Het hele leger van de Filistijnen dankt zijn kracht aan hem.

De beschrijving die van hem wordt gegeven, laat zien wat voor indrukwekkende gestalte Goliath is. Met zijn lengte en wapenrusting wordt het getal zes verbonden, dat is het getal van een mens en van het beest (Op 13:18). Tegen die wapens en die grootheid begint de natuurlijke mens helemaal niets. Zelfs Jonathan, die eerder een afdeling Filistijnen in de kracht van het geloof heeft verslagen (1Sm 14:14), laat het hier afweten.

Hier is de wijsheid. Wie verstand heeft, laat die het getal van het beest berekenen, want het is [het] getal van een mens, en zijn getal is zeshonderdzesenzestig. (Op 13:18)

Goliath hoont Israël | verzen 8-11

8 Hij stond [daar] en riep de gelederen van Israël toe; hij zei tegen hen: Waarom zou u uittrekken om u op te stellen voor de strijd? Ben ik niet een Filistijn en bent u geen dienaren van Saul? Kiest u een man uit die naar mij toe komt. 9 Als hij met mij vecht en mij kan verslaan, zullen wij u tot slaven zijn, maar als ik hem overwin en hem versla, zult u ons tot slaven zijn en ons dienen. 10 Verder zei de Filistijn: Heden hoon ik de gelederen van Israël: Geef mij een man om samen te vechten! 11 Toen Saul en heel Israël deze woorden van de Filistijn hoorden, waren zij ontsteld en werden zeer bevreesd.

Goliath komt naar voren en spreekt zijn uitdagende woorden. Zijn tarten bestaat eruit dat hij de Israëlieten “dienaren van Saul” noemt. Met zijn bralende taal daagt hij Israël uit tot een gevecht met hem. Het betekent de ondergang van de reus, want hij tart wel, maar hij heeft geen besef van God.

Als God in Israël een volk op aarde heeft, zal de reus met Hem te maken krijgen, al is er wat Israël betreft nog zo weinig van God te zien. Als de Filistijn Israël ziet kan hij wel denken dat het geen God heeft, maar ongeloof kijkt nooit verder dan wat het met het oog waarneemt. Ook de verhalen uit het verleden die duidelijk het bestaan van God bewijzen, worden door het ongeloof als verzinsels van de hand gewezen.

Aan de andere kant is het schokkend te zien dat het besef van het volk dat het *Gods* volk is, ook niet bij het volk zelf aanwezig is. De tartende woorden van Goliath, als het ware zijn geloofsbelijdenis, bewerken angst bij Saul en het hele volk. Het hele tafereel toont de machteloosheid van Gods volk en de absolute behoefte aan een bevrijder. Die wordt gevonden in David, de man aan wie niemand denkt. We lezen niet over Jonathan. Hij is wel een geloofsheld, maar toch niet van het kaliber van David, hij reikt niet tot diens niveau. David is een beeld van de Heer Jezus, Jonathan van een gelovige.

Dat de taal van Goliath niets anders dan snoeverij is, blijkt ook als hij verslagen is. De Filistijnen hebben, toen hij gedood was, zich niet aan zijn woord gehouden en zich niet als dienaren aan Israël onderworpen.

Isaï stuurt David naar zijn broers | *verzen 12-19*

12 David nu was de zoon van die man uit Efratha, uit Bethlehem-Juda, van wie de naam Isaï was en die acht zonen had. In de dagen van Saul was deze [al te] oud [om] met de mannen mee te gaan [ten strijde]. 13 De drie oudste zonen van Isaï gingen [op weg]; zij volgden Saul ten strijde. De namen van zijn drie zoons die ten strijde trokken, waren: Eliab, de eerstgeborene, en zijn tweede Abinadab, en de derde Samma. 14 David was de jongste, en de drie oudsten waren Saul gevolgd. 15 Maar David keerde telkens van Saul terug om in Bethlehem de schapen van zijn vader te weiden. 16 De Filistijn kwam 's morgens vroeg en 's avonds naar voren. Zo stelde hij zich [daar] veertig dagen lang op. 17 En Isaï zei tegen zijn zoon David: Neem toch voor je broers een efa van dit geroosterd koren en deze tien broden, en breng ze snel bij je broers in het leger, 18 en breng deze tien melkkazen naar de bevelhebber over duizend. En bezoek je broers om te zien of het goed [met hen] gaat, en neem een levensteken van hen mee [terug]. 19 Saul en zij, en alle mannen van Israël, zijn in het Eikendal in strijd gewikkeld met de Filistijnen.

De *versen 12-15* verklaren waarom David niet bij Saul is. Hij is weer bij de schapen van zijn vader. Toen hij geroepen werd om gezalfd te worden, was hij daar (*1Sm 16:11*). Toen hij geroepen werd om naar Saul te gaan, was hij daar ook (*1Sm 16:19*). Telkens is hij daar te vinden. Als hij dadelijk geroepen wordt om naar het leger te gaan, is hij daar eveneens (*vers 15*). Steeds wordt David, als hij wordt geroepen, gevonden in trouw in zijn dagelijkse werk.

Het contrast met zijn drie oudste broers is groot. Zij zijn bang voor het werk dat van hen als soldaat wordt verwacht. Evenals Saul stellen zij de heerlijkheid van de mens voor. Ze zijn alleen van iets mindere kwaliteit dan Saul en net zo onmachtig als hij om de strijd met Goliath aan te gaan.

Terwijl David in trouw zijn werk verricht, komt op het gevechtsterrein de Filistijn elke dag tweemaal naar voren om zijn snoevende en tartende woorden te laten horen. Daarmee sloopt hij de gemoedsgesteldheid van Saul en zijn leger. Veertig is het getal van beproeving. Saul, Israël en de broers van David worden allemaal beproefd. Steeds is de mens op de proef gesteld of hij iets kan uitrichten tegen de macht waaronder hij als slaaf gebukt gaat. Maar niemand kan het opnemen tegen de draak.

Terwijl Gods volk in bangheid voor de vijand is en de vijand zich op zijn macht beroemt, spreekt de vader tot de zoon dat hij naar zijn broers in het leger moet gaan (*vers 17*). Zo heeft eens Jakob tot Jozef gesproken (*Gn 37:13*). Het is een prachtig beeld van God Die dit tegen Zijn Zoon zegt met het oog op mensen die in de macht van de satan zijn. David wordt gezonden op het moment dat de situatie hopeloos is. Er is niemand die enige moed heeft om de strijd aan te gaan.

Toen zei Israël tegen Jozef: Weiden je broers [het vee] niet bij Sichem? Ga, ik stuur je naar hen toe. Hij zei tegen hem: Zie, [hier] ben ik. (Gn 37:13)

Als Isaï David zendt, geeft hij hem zegeningen mee om uit te delen. Zo is de Heer Jezus in de wereld gekomen niet om de wereld te oordelen, maar met zegen voor de mensen. Isaï vraagt hem ook om “*een levensteken*” van hen mee terug te nemen. Hij wil graag iets hebben waaruit blijkt dat het goed met hen gaat. Isaï wil graag weten of ze leven en ook hoe zij leven.

We zien hierin de zorg die Godvrezende ouders voor hun kinderen hebben als deze niet meer thuis zijn, bijvoorbeeld vanwege studie. Ze zullen

willen weten hoe het met hen gaat, waar ze zich ophouden, welke plaatsen ze bezoeken, of het plaatsen van verzoeking zijn. Ze zijn er in zorg over hoe zij zich gedragen en in welk gezelschap ze zich ophouden. Het is goed dat kinderen zich hun opvoeding waardig gedragen en bedenken dat ze, als ze niet onder het oog van hun ouders zijn, toch onder Gods oog zijn.

David komt in het leger | *verzen 20-24*

20 Toen stond David 's morgens vroeg op, hij liet de schapen bij een hoeder, nam [het voedsel] en ging [op weg] zoals Isai hem bevolen had. Hij kwam bij het wagenkamp aan toen het leger uittrok naar de gevechtlinie en men het ten strijde riep. 21 Vervolgens stelden de Israëlieten en Filistijnen zich op, gevechtlinie tegenover gevechtlinie. 22 David liet zijn bagage onder de hoede van de bewaker van de bagage, en hij snelde naar de gevechtlinie. [Daar] aangekomen, vroeg hij zijn broers naar [hun] welstand. 23 Terwijl hij met hen sprak, zie, de kampvechter kwam eraan. Zijn naam was Goliath, een Filistijn uit Gath, uit de gelederen van de Filistijnen. Hij sprak dezelfde woorden, en David hoorde ze. 24 Maar toen de mannen van Israël die man zagen, vluchtten zij allen voor hem weg en waren zeer bevreesd.

David gaat, maar niet zonder te zorgen voor de schapen. Hij gaat, omdat hij een bevel van zijn vader heeft ontvangen.

Als hij vlak bij het leger komt, is iedereen in rep en roer, want het leger moet zich opstellen. De strijdkreet is al aangeheven. Toch is het allemaal niet meer dan uiterlijk vertoon, want er is slechts angst voor de vijand. Het lawaai kan op iemand die niets van de strijd weet, indruk maken, maar het betekent in werkelijkheid niets. Het is camouflage van de werkelijke onmacht die heerst.

Gods voorzienigheid brengt David op de juiste tijd naar het leger, als beide legers zich klaarmaken voor de strijd. Aan beide zijden stelt men zich in slagorde op. Als David alle beweging ziet, haast hij zich. Hij is zich bewust dat er iets gaat gebeuren en voelt dat het belangrijk is daarbij te zijn. In zijn haast er te komen zorgt hij dat zijn bagage in veilige handen is. Voordat hij iets anders doet, voldoet hij aan het verzoek van zijn vader en vraagt zijn broers naar hun welstand. Terwijl hij met hen in gesprek is, komt Goliath tevoorschijn en laat zijn brallende taal horen. Het staat er zo opmerke-

lijk bij dat David de woorden van de Filistijn hoort. De Heer hoort ook alle ijdele woorden die mensen spreken en zal ze op grond daarvan oordelen (Mt 12:37).

Want op grond van uw woorden zult u gerechtvaardigd en op grond van uw woorden zult u veroordeeld worden. (Mt 12:37)

Ook alle mannen van Israël zien de Filistijn en horen wat hij zegt. Het verschijnen van de reus jaagt het hele leger de stuipen op het lijf en ze zetten het op een lopen. Alle mannen van Israël zijn nog steeds bang, al doet Goliath het al zoveel dagen. Ze wennen er niet aan. Dat komt omdat zij niet op God vertrouwen en Hij hen daarom moet verlaten en aan henzelf moet overlaten (vgl. Dt 32:30).

David is een uitzondering. Hij is niet bang omdat hij weet dat de HEERE met hem is. Hij is met recht een man van wie we kunnen zeggen dat hij vaardig is in zijn werk en daardoor op weg is naar bevordering. Hij zal in de dienst van de koning gesteld worden (Sp 22:29a).

*Hebt u iemand gezien die vaardig is in zijn werk?
Hij zal ten dienste van koningen gesteld worden.
(Sp 22:29a)*

De beloning die Saul uitlooft | verzen 25-27

25 De mannen van Israël zeiden: Hebt u die man wel gezien die gekomen is? Want hij is gekomen om Israël te honen. De koning zal de man die hem verslaat, grote rijkdom schenken, hij zal hem zijn dochter [tot vrouw] geven en het huis van zijn vader vrijstellen [van lasten] in Israël. 26 Toen zei David tegen de mannen die bij hem stonden: Wat zal men de man doen die deze Filistijn verslaat en de smaad van Israël afwendt? Want wie is deze onbesneden Filistijn [wel], dat hij de gelederen van de levende God durft te honen? 27 Het volk gaf hem hetzelfde antwoord: Zo zal men de man doen die hem verslaat.

De Israëlieten spreken er met elkaar over of ze de reus wel hebben gezien. Er is bij hen geen gedachte aan God. Ze spreken er ook over dat Goliath Israël tart. Dat hij daarmee God tart, komt niet bij hen op. Ook onderwerp van gesprek is de belofte van Saul dat wie de Filistijn zal verslaan, een beloning krijgt. Het gaat in feite om drie beloningen: grote rijkdom, zijn dochter tot vrouw en dus schoonzoon van de koning worden en vrijstelling van alle lasten (belasting, dienstplicht) voor allen die bij hem horen.

Hierin zien we een beeld van de beloning die de Heer Jezus heeft gekregen omdat Hij de vijand, de duivel, heeft verslagen. Wat Saul belooft, heeft de Heer Jezus van God gekregen: grote rijkdom: alle macht in hemel en op aarde, een vrouw: de gemeente, en allen van Zijn familie zijn vrij van alle last: de vrijheid van de kinderen van God, vrij van de wet.

David vraagt nog eens naar de beloning in verband met het verslaan van de Filistijn. Hij is als het ware verbaasd over een zo grote beloning voor een in zijn ogen, de ogen van het geloof, zo eenvoudige zaak. De reden van Davids kalmte is duidelijk. Hij meet de reus niet af aan zichzelf maar hij begrijpt dat het een zaak is tussen de Filistijn en God.

Aan zijn spreken over de Filistijn is te horen dat hij met verachting over hem spreekt. Het gaat David niet om de beloning, maar om de smaad die de HEERE wordt aangedaan. Hij spreekt over het leger van Israël als *“de gelederen van de levende God”*. Het is ook de strijd van *“de levende God”*, een uitdrukking die God in scherp contrast stelt met de valse en dode afgoden (1Th 1:9). Het geloof ziet de vijand niet tegenover de nietige mens, maar tegenover de almachtige God.

..., en hoe u zich van de afgoden tot God hebt bekeerd om [de] levende en waarachtige God te dienen ... (1Th 1:9b)

David wekt de woede van Eliab | verzen 28-30

28 Toen Eliab, zijn oudste broer, hem tot die mannen hoorde spreken, ontstak Eliab in woede tegen David en zei: Waarom ben je eigenlijk gekomen en onder wiens [hoede] heb je die paar schapen in de woestijn gelaten? Ik ken je overmoed en de slechtheid van je hart wel, want je bent gekomen om het vechten te zien. 29 Toen zei David: Wat heb ik dan gedaan? Is er geen reden voor? 30 Hij wendde zich van hem af naar een ander en sprak dezelfde woorden; en het volk gaf hem weer antwoord zoals de eerste keer.

Als Eliab hoort wat zijn jongste broertje zegt, wordt hij boos. Hij beschuldigt David van sensatiebelustheid, dat hij alleen maar komt om het vechten te zien. Dat is wel wat overdreven, want er wordt helemaal niet gevochten. Daarom is de reactie van Eliab ook zeer onterecht. De reactie is wel logisch verklaarbaar, want de woorden van David zijn een beschuldiging van het hele leger. Dan is de enige reactie om te gaan schimpen, schamper te doen over de gemaakte opmerkingen.

Men komt dan tot onheuse uitingen en valse beschuldigingen. Eliab doet schamper over de kudde en betwijfelt of David er wel voor heeft gezorgd dat tijdens zijn afwezigheid de schapen veilig zijn. Hij is zich er niet van bewust dat hij de bevrijder verachtelijk behandelt.

De kudde schijnt niet groot te zijn geweest. Eliab spreekt over “*die paar schapen*”. Dat maakt duidelijk dat David trouw is in het kleine en onaanzienlijke en dat daarom de HEERE hem meer kan toevertrouwen. Geloof dat op God vertrouwt, kan niet aan het ongeloof bewijzen dat er niets van de beschuldigingen waar is. Daarom verdedigt David zich niet. Hij lijkt op de Heer Jezus Die ook zo reageerde op beschuldigingen van de leiders (1Pt 2:23a).

..., die als Hij uitgescholden werd, niet terugschold, als Hij leed, niet dreigde, ... (1Pt 2:23a)

De zalving van David zal niet veel indruk hebben gemaakt op Eliab. Er werd weinig bij gezegd en hij zal de betekenis ervan niet hebben begrepen. Voor hem is David in elk geval niet de toekomstige koning, maar een jonger broertje dat nieuwsgierig is. David heeft zich door de aanval van zijn broer niet uit het veld laten slaan. Hij gaat rustig door het leger en informeert overal. Zo wordt het feit bekend dat er een man van geloof in het leger rondwandelt die in eenvoudig vertrouwen getuigt dat er een God in Israël is.

David zegt Goliath te verslaan | verzen 31-37

31 Toen de woorden die David gesproken had, gehoord werden en in de tegenwoordigheid van Saul werden verteld, liet deze hem halen. 32 David zei tegen Saul: Laat geen mens vanwege hem de moed laten zinken. Uw dienaar zal gaan en met deze Filistijn vechten. 33 Maar Saul zei tegen David: Je bent niet in staat naar deze Filistijn te gaan om met hem te vechten, want jij bent een jongen en hij is een strijdbare man van zijn jeugd af. 34 Toen zei David tegen Saul: Uw dienaar weidde de schapen van zijn vader, en kwam er een leeuw of een beer die een schaap van de kudde wegnam, 35 dan ging ik hem achterna, sloeg hem neer en redde het uit zijn bek. En als hij mij dan aanviel, greep ik hem bij zijn baard, sloeg hem neer en doodde hem. 36 Uw dienaar heeft zowel leeuw als beer verslagen. Zó zal deze onbesneden Filistijn zijn als een van hen, omdat hij de gelederen van de levende God gehoord heeft. 37 Verder zei David: De HEERE, Die mij uit de klauwen van de leeuw gered heeft en uit de klauwen

van de beer, Die zal mij redden uit de hand van deze Filistijn. Toen zei Saul tegen David: Ga heen, de HEERE zij met je!

De woorden die David spreekt, bereiken ook het oor van Saul. David heeft zich door zijn woorden bekendgemaakt. Het zijn woorden van geloof. Daardoor wordt het nieuws bekend dat er iemand is die onaangedaan is door de Filistijn. Als David bij Saul is gekomen, herhaalt hij de taal van het geloof. David spreekt nog niet direct over de HEERE. Hij bezit de morele kenmerken om zo te kunnen spreken, zonder de naam van de HEERE te noemen. Het zal wel blijken uit zijn optreden dat hij alleen op de HEERE vertrouwt.

David is er niet mee tevreden persoonlijk geen angst te hebben, maar wil ieder bemoedigen diezelfde zekerheid te bezitten. Hij wil allen vullen met hetzelfde vertrouwen dat hij bezit. Daarin komt zijn diepe verbondenheid zowel met de HEERE als met Zijn volk tot uiting.

De reactie van Saul is de taal van de nuchtere waarneming, zonder geloof. Daarom begrijpt Saul ook niets van wat David zegt. Hij heeft geen oog voor de krachtbron die David ter beschikking staat. David zegt niet alleen wat hij van plan is, maar ook dat hij al eerder bewezen heeft vijanden te bestrijden en te verslaan. Hij gaat niet voor de eerste keer de strijd met de vijand aan. Hij weet wat het is om zijn leven in de waagschaal te stellen voor weerlozen. Het volk is de kudde van God en David zal zijn leven ervoor in de waagschaal stellen.

De Heer Jezus heeft niet alleen beloofd Zijn leven te geven, Hij heeft het gedaan. Hij heeft ook eerst de satan in het verborgene van de verzoeking in de woestijn overwonnen (Mt 4:1-11). Daarna heeft Hij de openlijke overwinning over hem op en door het kruis behaald. David is een beeld van de Heer Jezus Die heeft kunnen zeggen dat Hij de schapen in de Naam van de Vader heeft bewaard (Jh 17:12a). Daarom zegt Hij als ze Hem gevangen komen nemen: *“Als u dan Mij zoekt, laat dezen heengaan”* (Jh 18:8).

Toen Ik bij hen was, bewaarde Ik hen in uw naam. Hen die U Mij hebt gegeven, heb Ik bewaakt ... (Jh 17:12a)

Als David voor Saul verhaalt van zijn overwinningen, spreekt hij niet over de kracht van de HEERE. Toch is hij zich er terdege van bewust dat hij de kracht van de HEERE ervoor heeft gekregen en dat zegt hij nu. Hij rekent

op de trouw van God voor Israël ondanks alle omstandigheden. Hij weet dat hij Gods voorwerp van zorg is, want zo redeneert het geloof altijd. Hij is Gods voorwerp van belangstelling en dat te meer omdat zijn enige verlangen is de heerlijkheid van de HEERE te handhaven. Saul reageert hierop met een vrome wens dat de HEERE met David zal zijn. Helaas is deze wens niet de taal van zijn hart.

De wapens van Saul en van David | *verzen 38-40*

38 Vervolgens kleepte Saul David met zijn [eigen] kleren, zette een bronzen helm op zijn hoofd en deed hem een harnas aan. 39 David gordde zijn zwaard aan over zijn kleren en wilde gaan, maar hij was ongeïfend. Toen zei David tegen Saul: Ik kan hierin niet lopen, want ik ben ongeïfend; en David deed ze [weer] uit. 40 Hij nam zijn staf in zijn hand, koos voor zich vijf gladde stenen uit de beek en legde ze in de herderstas die hij had, te weten in de zak, en zijn slinger was in zijn hand. Zo naderde hij tot de Filistijn.

Saul heeft gezegd “de HEERE zij met je”, maar hij handelt in tegenstelling daarmee door David zijn wapenrusting ter beschikking te stellen. Dit is een grote beproeving voor David, maar hij blijkt ertegen bestand. Als David in de wapenrusting van Saul de overwinning zou hebben behaald, zou de eer naar Saul zijn gegaan. De overwinning zou aan diens wapenrusting zijn toegeschreven. De overwinning moet echter volledig de overwinning van de HEERE zijn.

Als David de wapenrusting heeft aangetrokken, blijkt dat hij er niet in kan lopen. Wat heeft de wapenrusting trouwens voor Saul zelf betekend? Hij heeft er toch ook geen overwinning op Goliath mee behaald? De wapenrusting van Saul is overigens niet meer dan een variant van de wapenrusting van Goliath.

We kunnen het uittrekken van de wapenrusting van Saul door David vergelijken met de middelen die Paulus gebruikte om de Korinthiërs op het goede spoor te zetten. Paulus heeft geen gebruikgemaakt van overredende taal van menselijke wijsheid toen hij bij de Korinthiërs kwam. Hij heeft daarvan afgezien, opdat hun geloof niet zou zijn in wijsheid van mensen, maar in de kracht van God. Zo legt David alles af om alleen in vertrouwen

op God te gaan. Alle menselijke toevoegingen aan geestelijke kracht maken dat het resultaat roem voor het vlees zal zijn.

Dat betekent niet dat David zijn strijd met zijn blote handen aangaat. Hij zoekt naar hulpmiddelen. Alleen doet hij dat in afhankelijkheid van de HEERE. Hij weet dat zijn hulpmiddelen alleen baat hebben als de HEERE het gebruik ervan zegent. De hulpmiddelen van David in deze strijd zijn niet anders dan die hij gebruikte als herder. Er trekt een herder ten strijde.

Hij zoekt vijf gladde stenen uit de beekbedding. Gladde stenen zijn glad geworden door het stromende water. Het stromende water is een beeld van het Woord van God dat door de Geest wordt toegepast op hart en geweten. De stenen zijn een beeld van de woorden uit het Woord van God. Als we ons bezighouden met het levende water van het Woord van God, zodat we het leren kennen, zal de Geest van God ons daaruit verzen kunnen aanreiken die we kunnen gebruiken in de strijd tegen de vijand.

David neemt vijf stenen mee, al blijkt hij er slechts één nodig te hebben. Dat laat zien dat hij zich zijn verantwoordelijkheid bewust is. Hij slingert ook niet in het wilde weg, hij mikt goed (*vgl. Ri 20:16*), terwijl hij tegelijk weet dat de overwinning van de HEERE is.

De Filistijn veracht David | *verzen 41-44*

41 De Filistijn kwam gaandeweg dichter bij David, en de man die zijn schild droeg, [liep] voor hem uit. 42 Toen de Filistijn opkeek en David zag, verachtte hij hem; want hij was [nog maar] een jongen, rossig en knap van uiterlijk. 43 De Filistijn zei tegen David: Ben ik een hond, dat je met stokken naar mij toe komt? En de Filistijn verloekte David bij zijn goden. 44 Daarna zei de Filistijn tegen David: Kom naar me toe, dan zal ik je vlees aan de vogels in de lucht geven en aan de dieren op het veld.

De verbazing van Goliath is groot als hij David ziet. Hij ervaart het als een grote belediging dat een jongen, zonder harnas en wapens, schijnbaar hulpeloos, op hem afkomt om tegen hem te strijden. De vervloekingen dalen op David neer, geslingerd uit de grote mond van een demonisch man.

Door de zwakheid van het kruis van de Heer Jezus is de overwinning over de satan behaald. Door Zijn vernedering tot de dood is de satan overwonnen. Door het kruis verslagen te worden is ondenkbaar geweest voor de

duivel en is het nog voor velen vandaag. Toch is de dwaasheid van het kruis de enige weg tot behoudenis.

De geloofsbelijdenis van David | verzen 45-47

45 Maar David zei tegen de Filistijn: U komt naar mij toe met een zwaard, met een speer en met een werpspies, maar ik kom naar u toe in de Naam van de HEERE van de legermachten, de God van de gelederen van Israël, Die u gehoond hebt. 46 Op deze dag zal de HEERE u in mijn hand overleveren. Ik zal u verslaan en uw hoofd van u wegnemen. Ik zal deze dag de dode lichamen van het leger van de Filistijnen aan de vogels in de lucht geven en aan de dieren van de aarde, en heel de aarde zal weten dat Israël een God heeft. 47 En deze hele gemeente zal weten dat de HEERE niet door zwaard of door speer verlost, want de strijd is van de HEERE. Hij zal u in onze hand geven.

David is niet onder de indruk van de brallende taal van de reus. Hij gaat op hem af, omdat deze Filistijn de levende God heeft gehoond. In volle zekerheid van het geloof, dat wil zeggen in volledig vertrouwen op God, gaat David op Goliath af. Hij somt op wat de reus allemaal aan machtige wapens heeft. Daar is hij niet blind voor, maar hij staart zich er niet blind op, want hij weet in Wiens Naam hij de reus tegemoet treedt. Tegen de HEERE zijn de wapens van Goliath volkomen onbeduidend. Wat Goliath van zijn wapens verwacht, verwacht David van de onuitsprekelijk heerlijke Naam van de HEERE.

In de krachtigste taal van het geloof stelt David de beschuldiging van het tarten van de HEERE door Goliath. Dat is de grond van zijn veroordeling en David zal het vonnis voltrekken. De HEERE zal hem in de hand van David overleveren, zodat David het hoofd van de vijand zal wegnemen. Dat betekent de volkomen afrekening met de vijand, zodat elke kracht verdwenen en onherstelbaar verloren is. En niet alleen Goliath zal een lijk worden, hetzelfde zal gebeuren met allen die zich aan zijn kant hebben geschaard. Ze zullen allemaal voedsel van het gedierte worden. Een waardige begrafenissen zal er niet bij zijn.

Het geloof heeft geen moeilijkheden en ziet helder in het uur van het gevaar in overeenstemming met God. Het ziet vanaf het begin het einde. Er is geloof, een geloof dat kracht geeft en dat zichzelf vergeet. David is een

jongeman, maar een groter veteraan op het pad en in de strijd van het geloof dan iemand anders in het leger van Israël.

“Heel de aarde zal weten dat Israël een God heeft” en niet dat zo’n geweldige kerel als David een grote overwinning heeft behaald. Dit gaat verder dan persoonlijk geloof, hoewel dat eerst aanwezig moet zijn. Hij weet dat de strijd die hij strijdt, de strijd van God is. Hij strijdt ook niet voor zichzelf, maar voor het volk. Daarom zegt hij dat God Goliath in *“onze”* macht geeft.

Eenmaal zal de wereld het zien en weten dat er een God is Die alles in handen heeft. Dit is een woord voor *“deze hele gemeente”*, voor allen die getuigen zijn van de strijd. Het bewijs wordt geleverd dat God niet verlost door zwaard en speer, maar door zwakheid die op Hem rekt. Daardoor kan alleen aan Hem de volle overwinning worden toegeschreven. Het zijn lessen van vertrouwen op God en van wantrouwen van onszelf (1Sm 14:6; Ex 14:13-18; Ri 7:2,4; 7:7; Ps 44:6).

David verslaat en doodt Goliath | verzen 48-51

48 En het gebeurde, toen de Filistijn opstond en naar voren kwam, David tegemoet, dat David snel naar de gevechtlijn liep, de Filistijn tegemoet. 49 Vervolgens stak David zijn hand in de tas, nam daar een steen uit, slingerde [die weg], en raakte de Filistijn [daarmee] tegen zijn voorhoofd, zodat de steen in zijn voorhoofd drong en hij met zijn gezicht ter aarde viel. 50 Zo overwon David de Filistijn met een slinger en met een steen, hij versloeg de Filistijn en doodde hem. Maar een zwaard had David niet in [zijn] hand. 51 Daarom snelde David [naar voren] en ging bij de Filistijn staan. Hij nam diens zwaard, trok het uit zijn schede en doodde hem en hij hakte zijn hoofd ermee af. Toen de Filistijnen zagen dat hun held dood was, vluchtten zij.

Het gevecht tussen de twee kampioenen brandt los. De Filistijn lijkt het alsof hij tegen een dwerg moet gaan strijden. Als een voortschrijdende berg, overtrokken met koper en ijzer, gaat hij op David af. David gaat echter sneller Goliath tegemoet dan deze naar hem komt. Gedetailleerd beschrijft de Geest van God de handelingen van David, terwijl hij op de vijand af-snelt. Hij gaat op *“de gevechtlijn”* af, want in de Filistijn verenigt zich het hele leger van de Filistijnen.

Een van de steentjes is genoeg om de reus te vellen. God houdt ervan grote resultaten te boeken door kleine, eenvoudige middelen. Er is feitelijk geen strijd. Ook in de strijd aan het einde, als de Heer Jezus komt, is er geen strijd, geen heen en weer bewegende tonelen, alsof de duivel ook nog kans op de overwinning zou kunnen maken.

David overwint met een slinger en een steen, meer niet. Door het juiste gebruik daarvan is in één klap alle kracht totaal verbroken, zowel van Goliath als van alle Filistijnen. De steen heeft de reus geveld. Het zwaard maakt een definitief einde aan de reus. David doodt de reus met diens eigen zwaard. Zo heeft de Heer Jezus door in de dood te gaan de dood overwonnen.

De beschrijving van de overwinning heeft in het origineel de vorm van een lied. Het gevolg van de overwinning op de reus strekt zich uit naar allen die bij de reus horen. Zowel David als Goliath vertegenwoordigt een volk. In het verslaan van Goliath is het hele leger van de Filistijnen verslagen. De verslagen vijanden slaan allemaal op de vlucht. Ze houden geen woord en worden geen gewillige slaven van de overwinnaar, zoals door Goliath in *vers 9* uitdagend voorgesteld is.

Gevolgen van de overwinning | *verzen 52-54*

52 Toen stonden de mannen van Israël en Juda op, juichten en achtervolgden de Filistijnen tot waar u bij de vallei komt en tot bij de poorten van Ekron. De Filistijnen vielen dodelijk gewond op de weg van Saäraïm, tot aan Gath en tot aan Ekron. 53 Daarna keerden de Israëlieten terug van de felle achtervolging van de Filistijnen, en zij plunderden hun legerkampen. 54 David nam het hoofd van de Filistijn en bracht het naar Jeruzalem, maar diens wapens legde hij in zijn tent.

Het volk van de satan wordt nu vervolgd door het volk van God. De rollen zijn omgedraaid. De overwinning is groot. Dit zal gebeuren voor het overblijfsel als de Heer Jezus terugkomt. Als toepassing op ons kunnen wij de vijand eronder houden als we staan in de overwinning van de Heer Jezus.

De hele macht van de geestelijkheid is gebroken voor hen die de reus hebben zien vallen. Het begrip van wat de ware gemeente is en onze persoonlijke plaats daarin in de nabijheid van God en in Zijn vreugde, betekent

noodzakelijk de omverwerping van de valse kerk met al zijn belijders. De indrukwekkende legers worden dan ineens een verstrooide troep die in hun belijdenis hun onwetendheid aangaande God en Christus verkondigen.

In *vers 54* grijpt de Geest van God weer vooruit. Jeruzalem is op dit moment nog in handen van de vijand, de Jebusieten, maar de overwinning op Goliath garandeert ook de verovering van de stad. De stad wordt later door David veroverd. De tent is ook niet die van David, maar is hier de tabernakel. Daar legt hij het zwaard van Goliath (*1Sm 21:9*). Hij geeft hiermee aan dat de eer van de overwinning voor de HEERE is.

Saul vraagt wie David is | *verzen 55-58*

55 Toen Saul David [het kamp] uit zag gaan, de Filistijn tegemoet, zei hij tegen Abner, de bevelhebber van het leger: Van wie is deze jongeman een zoon, Abner? Abner zei: [Zo waar] u leeft, koning, ik weet het niet. 56 De koning zei: Vraagt u het, van wie deze jongeman een zoon is. 57 Toen David terugkeerde van het verslaan van de Filistijn, nam Abner hem mee en bracht hem bij Saul, en het hoofd van de Filistijn was in zijn hand. 58 En Saul zei tegen hem: Van wie ben jij een zoon, jongeman? En David zei: Ik ben een zoon van uw dienaar Isaï, de Bethlehemit.

De vraag van Saul aan Abner van wie David de zoon is, doet veronderstellen dat Saul David niet kent, terwijl David toch al meerdere keren bij Saul aan het hof is geweest. Ook Abner weet niet (meer) wie David is en kan de vraag niet beantwoorden. Waarschijnlijk komt dat omdat ze David alleen als citerspeler kennen.

Nu komt de jongeling op speciale wijze voor Sauls aandacht. Hij bekijkt hem op een nieuwe manier. Als een jongeman in staat is zo'n overwinning te behalen, moet hij wel een bijzonder mens zijn. De vraag naar zijn vader is meer dan alleen het leren kennen van de naam van zijn vader. Het gaat meer om het karakter van de man die een zoon als David heeft met een moed die bijzonder is. Dan komt de vraag op bij welke familie hij hoort, wat zijn afstamming is. Zo kunnen mensen ook onder de indruk komen van Wie de Heer Jezus is, zoals we in de evangeliën lezen.

Abner brengt David bij Saul en deze stelt dan zelf de vraag van wie David de zoon is. De vraag laat zien wat er in Saul is. Saul heeft geen inzicht in de gedachten van God. Zijn gedachten verheffen zich niet boven de aarde. Hij heeft geen oog voor David zoals God hem ziet. Voor Saul moet hij uit een geslacht van geweldenaars, een godengeslacht, komen. Het is als met de Heer Jezus over Wie ook de vraag gesteld is: *“Hoe is Deze zo geleerd zonder onderwezen te zijn”* (Jh 7:15)?

David antwoordt in nederigheid. Zijn antwoord is mooi: *“Ik ben een zoon van uw dienaar Isäi.”* Isäi dat betekent ‘Jahweh bestaat’ en van Hem is hij de dienaar. Dat bepaalt mij bij de vraag of God voor mij concrete werkelijkheid is, of Hij voor mij de bestaande God is.

1 Samuel 18

Jonathan heeft David lief | *verzen 1-4*

1 Het gebeurde, toen [David] met Saul uitgesproken was, dat Jonathan met hart en ziel aan David verbonden raakte. Jonathan had hem lief als zichzelf. 2 Saul nam hem diezelfde dag mee en liet hem niet terugkeren naar het huis van zijn vader. 3 Jonathan sloot een verbond met David, omdat hij hem liefhad als zichzelf. 4 Jonathan deed zijn mantel af die hij aanhad, en gaf hem aan David; ook zijn kleding, ja, tot zijn zwaard, tot zijn boog en tot zijn gordel toe.

David betekent 'geliefde', dat wil zeggen dat hij iemand is die geliefd wordt. In dit hoofdstuk wordt veel over liefde voor David gesproken. Je houdt van David of je haat hem. Neutraliteit is niet mogelijk. Er zijn vijf mensen of groepen van mensen die hem lief krijgen.

Over de eerste hebben we al gelezen, dat is Saul. Saul heeft hem lief (1Sm 16:21). Het is echter een liefde die omslaat in haat. Dat komt omdat David niet langer zijn knecht is, maar zijn meerdere, niet in positie, maar in voorpoed en geestelijk opzicht. Zolang David zijn knecht is, heeft hij hem lief, maar als Saul aan de kant moet gaan om David de voorrang te geven, wil hij dat niet.

Zo wil de Heer Jezus niet alleen Degene zijn Die de vijand – de satan, van wie Goliath een beeld is – heeft verslagen, maar Hij wil alles zijn in ons leven. Hij wil niet alleen Heiland zijn, maar ook Heer. Vooral kinderen van gelovige ouders moeten dat leren. De Heer wil nummer één zijn. We moeten niet koning blijven van ons eigen leven.

De tweede van wie we lezen dat hij David liefheeft, is Jonathan. Hij verbindt zich met hart en ziel en alles wat hij heeft aan David. Mogelijk is het antwoord van David in het vorige vers (1Sm 17:58) voor Jonathan zo aantrekkelijk, dat hij zich aan David verbindt. Zodra Jonathan met David in verbinding komt, ziet hij zichzelf als niets. Jonathan is kroonprins, maar toch ziet hij in David zijn meerdere. Er is geen jaloersheid of gewonde trots.

Tussen de beschrijving van de liefde van Jonathan voor David in *vers 1* en *vers 3* staat in *vers 2* nog iets over de verhouding van Saul tot David. De liefde van Saul voor David is een egoïstische liefde. Hij ziet in David nog vooral iemand van wie hij voordeel kan hebben. Daarom moet David na zijn overwinning volledig in de dienst van Saul blijven. Saul eist hem voor zichzelf op.

In *vers 3* lezen we voor de tweede keer dat Jonathan David liefheeft als zichzelf (1Sm 20:17). We lezen hier niet dat David Jonathan liefheeft. Dat lezen we wel in zijn lied over Jonathan als deze in de strijd met de Filistijnen is omgekomen (2Sm 1:26). De

Ik ben benauwd om jou, mijn broeder Jonathan!

Je was mij zeer lief;

je liefde was mij wonderlijker dan de liefde van vrouwen.

(2 Sm 1:26)

waardering van David van Jonathans liefde voor hem, laat zien dat de liefde van David meer is dan een menselijke liefde. Het geeft de liefde aan van de Heer Jezus voor de Zijnen die Hem uit liefde dienen en volgen. Het is groot een dergelijke uiting van Zijn liefde uit Zijn mond te mogen vernemen. Een vader houdt van al zijn kinderen, maar hij heeft een bijzondere relatie met hen die zijn liefde waarderen.

De liefde van Jonathan is de liefde van de vriendschap. Het is een onbaatzuchtige liefde. Hij weet dat David koning zal zijn en hij geeft hem die plaats door hem alles te geven. Zijn liefde voor David heeft ook als uitgangspunt de overwinning op Goliath, maar hij heeft dieper gezien dan alleen het resultaat. Hij heeft David lief om wie David zelf is en niet alleen om wat hij heeft gedaan. Zo moet het ook gaan met onze liefde tot de Heer Jezus. Dat zien we bij Paulus voor wie Christus alles is, omdat hij door Hem gegrepen is (Ep 3:12).

Niet dat ik het al verkregen heb of al volmaakt ben; maar ik jaag ernaar, of ik het ook mocht grijpen, omdat ik door Christus <Jezus> ook gegrepen ben. (Ep 3:12)

Jonathan geeft alles aan David uit liefde voor hem. Alles wat hem waardigheid verleent als koning en krijgsman, legt hij aan de voeten van David. Het is niet slechts uiterlijk eerbetoon, maar het is de uiting van wat er in zijn hart voor David is. Alles waarop hij zich kan beroemen, is niets vergeleken bij David. Zo willen wij ook alles uit liefde voor de Heer Jezus aan Hem geven. Jonathan geeft hem echter niet zijn schoenen, wat symbolisch wijst op het feit dat hij David niet volgt op zijn omzwervingen.

Davids voorspoed en Sauls jaloersheid | verzen 5-9

5 David trok eropuit, overal waar Saul hem [naartoe] stuurde; hij gedroeg zich verstandig, en Saul stelde hem aan over de strijdbare mannen. Hij was goed in de ogen van heel het volk, en ook in de ogen van de dienaren van Saul. 6 Toen David [en zijn mannen] terugkwamen na het verslaan van de Filistijnen, gebeurde het dat de vrouwen uit al de steden van Israël met gezang en reidans koning Saul tegemoet trokken; met tamboerijnen, met blijdschap en met muziekinstrumenten. 7 Terwijl de vrouwen huppelden, zongen zij in beurtzang:

*Saul heeft zijn duizenden verslagen,
maar David zijn tienduizenden!*

8 Toen ontstak Saul [in woede]; die woorden waren namelijk kwalijk in zijn ogen. Hij zei: Ze hebben er aan David tienduizend gegeven, maar mij hebben ze er [maar] duizend gegeven; het koninkrijk zal zeker nog [eens] voor hém zijn! 9 Vanaf die dag hield Saul David in het oog.

David is nu in de school van God gekomen en is daarin voorspoedig. Zijn voorspoed zien we ook in de *verzen 14,15,30*. Hier is zijn voorspoed een aanbeveling bij de knechten van Saul. Een leven in Godsvrucht levert waardering op. Steeds klinkt het getuigenis dat God met hem is. David groeit en Saul gaat achteruit. Wat is met ons het geval?

Saul stelt David aan, want wie Goliath kan verslaan, kan elke vijand verslaan. Zoals David op de harp speelt voor het aangezicht van Saul als deze hem nodig heeft, zo is David bezig in de strijd waar Saul hem heen stuurt. Hij gebruikt hem in de zaken van de regering en David trekt uit, overal waar Saul hem zendt. Hij is even gehoorzaam als dapper.

Zij, die ernaar uitzien te heersen, moeten eerst leren gehoorzamen. David heeft zich als een gehoorzame zoon betoond voor Isai, zijn vader, en nu laat hij zich als een gehoorzame dienaar voor Saul, zijn meester, kennen. Van hen, die goed zijn in de ene betrekking, is te verwachten, dat zij het ook in een andere zullen zijn.

Zijn voorspoed wordt aanleiding tot een lofzang van vrouwen. Zij hebben een juiste waardering van de daden van David. Dat is echter niet naar de zin van Saul. Zijn jaloersheid wordt gewekt. Wat de vrouwen zingen, is waar. David heeft immers zijn tienduizenden verslagen en Saul slechts zijn

duizenden. De overwinning van David is vele malen groter dan de overwinningen van Saul.

Maar terwijl Jonathan is teruggetreden, weigert Saul de voortreffelijkheden van David te erkennen. Het dringt tot hem door dat David een concurrent voor de troon is en hij wil onder geen beding van zijn troon afkomen. Daarom slaat hij vanaf die dag David met wantrouwen gade en begint hier de lijdensweg van David. Vanaf nu wordt Saul een vervolger van Gods gezalfde. Hij is een beeld van de antichrist.

Hier is het keerpunt in Davids geschiedenis na zijn voorspoed. Zo wordt de Heer Jezus ook eerst geëerd en vervolgens willen ze Hem van de steilte in de afgrond werpen (*Lk 4:22,28-29*). De liefde van het volk voor David verwekt haat bij Saul. Bij de geboorte van de Heer Jezus wordt ook heel Jeruzalem ontsteld, maar Herodes wil Hem doden. Jaloersheid brengt tot moordzucht. Het gebeurt ook in onze tijd.

Saul tracht David te doden | *verzen 10-13*

10 De volgende dag gebeurde het dat de boze geest van God [weer] vaardig werd over Saul, en hij raakte binnenshuis in geestvervoering. David tokkelde [op de harp] zoals elke dag. Nu had Saul een speer in zijn hand, 11 en Saul wierp de speer en zei: Ik zal David aan de wand spietsen, maar David ontweek hem tot tweemaal toe. 12 Saul was bevreesd voor David, want de HEERE was met hem, en Hij was van Saul geweken. 13 Daarom deed Saul [David] van zich weggaan, en stelde hij hem aan tot bevelhebber over duizend, zodat hij voor het volk uit [ten strijde] trok en [weer] terugkeerde.

Een boze geest door God gezonden brengt Saul tot razernij. Als David met zijn spel hem tot rust wil brengen, werpt Saul zijn speer naar hem. Saul toont zijn moordzucht door tot tweemaal toe David met zijn speer te willen doden, zonder in zijn opzet te slagen. David ontwijkt hem beide keren. De HEERE heeft hem beschermd en dat heeft Hij gedaan door David de tegenwoordigheid van geest te geven om op het juiste moment weg te duiken. Hij zal ongetwijfeld een waakzaam oog op de hand van Saul met daarin de werpspies hebben gehouden. Als hij aan het gevaar is ontkomen, blijkt hij voor iets buitengewoons bestemd te zijn.

David heeft de spies niet naar Saul teruggeworpen. Hij heeft zich teruggetrokken. Hij is niet gaan vechten, maar gevlucht tot zijn eigen behoud. Hoewel hij kracht en moed genoeg heeft, en ook wel de schijn van het recht om weerstand te bieden en de belediging te wreken, heeft hij toch niets meer gedaan dan zichzelf in veiligheid brengen door het gevaar uit de weg te gaan.

We lezen niet dat David voor Saul bevreesd wordt, maar integendeel dat Saul voor David bevreesd wordt. Door het mislukken van twee moordpogingen moet Saul begrepen hebben dat hij geen macht over David heeft. Voor een geoefend speerwerper als Saul is zijn misser het bewijs dat David onder de bescherming van God staat. Hij zou hem anders zeker hebben gedood. Bij andere mensen zou het tot bekering hebben gevoerd, maar Saul verhardt zich. Hij kan David niet meer in zijn omgeving verdragen en geeft hem het opperbevel over zijn leger, in de hoop dat David in de oorlog omkomt.

De HEERE is met David | *verzen 14-16*

14 David gedroeg zich verstandig op al zijn wegen, en de HEERE was met hem. 15 Toen Saul zag dat hij zich heel verstandig gedroeg, was hij bevreesd voor hem. 16 Maar heel Israël en Juda hielden van David, want hij trok voor hen uit [ten strijde] en keerde [weer] terug.

In tegenstelling tot Saul is David voorspoedig in zijn school van lijden. Hij moet door lijden volmaakt worden, zoals dat ook met de Heer Jezus het geval is gebeurd. Weer lezen we over de angst van Saul voor David omdat de HEERE met David is, waardoor David voorspoed heeft. Hij heeft een wijsheid die al zijn tegenstanders beschaamd maakt en die niet tegen te spreken is.

Heel Israël en Juda, dat wil zeggen het hele volk, hebben David lief. Hij heeft hen immers verlost van Goliath. Ze hebben David lief vanwege de zegen die van hem voor hen uitgaat. Dat geldt ook van de Heer Jezus met betrekking tot Gods volk vandaag. Israël en Juda hebben David lief, maar wel op afstand. Niemand van dat volk heeft een persoonlijke relatie met hem. Dat hebben Jonathan en later Michal wel.

Zo zijn er veel christenen die op deze wijze de Heer Jezus liefhebben. Jonge mensen drijven vaak op de liefde van hun ouders voor de Heer Jezus. Er moet echter een eigen, persoonlijke liefdesrelatie met de Heer Jezus zijn. Hoeveel vrouwen zijn er niet van wie de relatie met de Heer Jezus via hun man loopt. Ze lezen en bidden niet zelf, misschien wel door de schuld van de man. Ze steunen op het geloofsleven van hun man. Maar ieder moet een eigen relatie met de Heer hebben. Het gebedsleven toont de intimiteit van de omgang met de Heer aan. Als dat er niet is, is er geen leven.

Saul belooft David Merab | *verzen 17-19*

17 Daarom zei Saul tegen David: Zie, mijn oudste dochter Merab; haar zal ik u tot vrouw geven. Alleen, wees voor mij een dappere zoon, en voer de strijd van de HEERE. Want Saul dacht: Laat niet mijn hand tegen hem zijn, maar laat de hand van de Filistijnen tegen hem zijn. 18 Maar David zei tegen Saul: Wie ben ik, wat is mijn leven, [en wat is] het geslacht van mijn vader in Israël, dat ik de schoonzoon van de koning zou worden? 19 In de tijd dat men Merab, de dochter van Saul, aan David zou geven, gebeurde het echter dat zij aan Adriël uit Mehola tot vrouw gegeven werd.

David moet nog de beloofde dochter vanwege de overwinning op Goliath krijgen (1Sm 17:25). Saul heeft daar geen zin in. Hij misbruikt zijn belofte om een nieuwe voorwaarde met een sluwe bedoeling aan David voor te houden. Hij huichelt als hij David vraagt de oorlogen van de HEERE te voeren, want hij hoopt dat David in de strijd zal worden gedood.

De oorlogen van Gods volk zijn werkelijk oorlogen van de HEERE, zoals Saul ze noemt, omdat ze worden gevoerd op uitdrukkelijk bevel van God. Maar als de geest van de wereld en heerszucht daarmee worden vermengd, zijn ze dat niet langer. Dan zijn het slechts oorlogen van wereldse begeerten.

Of David zich dat bewust is of niet, hij toont zich nederig in zijn reactie op de door Saul gedane belofte. Hij zegt dat hij zich te klein voelt om schoonzoon van Saul te worden. Of hij Saul op zijn woord gelooft, weten we niet. Hij kent Saul wel als een onberekenbaar man. Het wordt spoedig duidelijk wat het woord van Saul waard is.

Saul breekt zijn woord door de aan David beloofde dochter aan een ander te geven. Dit is de grootst mogelijke belediging die Saul hem maar kan aandoen. Hij treft hem daarmee zowel in zijn eer als in zijn liefde. Mogelijk wil hij David tot een reactie uitlokken die hij kan gebruiken om hem te veroordelen en uit de weg te ruimen.

De liefde van Michal voor David | *verzen 20-25*

20 Maar Michal, de dochter van Saul, hield van David. Toen dat aan Saul werd verteld, was dat een goede zaak in zijn ogen. 21 Saul zei: Ik zal haar aan hem geven. Dan zal zij hem tot een valstrik zijn en dan zal de hand van de Filistijnen tegen hem zijn. Daarom zei Saul tegen David: Door de andere [dochter] kun je vandaag mijn schoonzoon worden. 22 Saul gebod zijn dienaren: Zeg in het geheim tegen David: Zie, de koning is u genegen, en al zijn dienaren houden van u, word daarom de schoonzoon van de koning. 23 De dienaren van Saul spraken deze woorden ten aanhoren van David. Toen zei David: Is het gering in uw ogen dat ik de schoonzoon van de koning zou worden, terwijl ik een arm en gering man ben? 24 De dienaren van Saul vertelden het hem. Ze zeiden: Deze woorden heeft David gesproken. 25 Toen zei Saul: Jullie moeten dit tegen David zeggen: De koning vindt geen vreugde in een bruidsschat, maar [wel] in honderd voorhuiden van Filistijnen, om zich op de vijanden van de koning te wreken. Want Saul dacht David door de hand van de Filistijnen te laten vallen [in de strijd].

Wat Saul mogelijk heeft bedoeld om David te kwetsen, wordt de aanleiding dat een nieuwe liefde zich openbaart. Er komt een nieuwe kandidaat. Michal houdt van David. Dat wordt Saul meegedeeld en die ziet een nieuwe kans om van David af te komen.

Michal houdt echt van David (*vers 28*). Ze levert later het bewijs van haar liefde (*1Sm 19:12*). Ze trotseert haar vader en helpt David ontkomen. Wel wordt Michal steeds genoemd “*de dochter van Saul*”. Haar afkomst blijft haar parten spelen, zoals ook vaak bij ons. Ze heeft het karakter van haar afkomst nooit kunnen onderwerpen aan haar liefde voor David en heeft hem nooit echt gekend.

In Michal zien we gelovigen die te vergelijken zijn met allen in Asia die Paulus hebben verlaten (*2Tm 1:15*). Zij hebben de Heer lief, maar ze kennen de Heer niet zoals Paulus Hem kent. Michal stelt een vleselijke christen

voor. Dat zien we in haar houding als David, vol van geluk dat de ark naar de stad van God gaat, voor de ark danst. Dan veracht ze hem (2Sm 6:16,20-23). Michal houdt van bepaalde aspecten van David, maar van andere niet. Als er iets aan de Heer Jezus is dat ons niet bevalt, ligt dat aan ons. Michal blijft onvruchtbaar tot de dag van haar dood. Als we de Heer Jezus wel als Heiland belijden, maar niet als een aanbidder benaderen, is geestelijke onvruchtbaarheid het gevolg.

Door tegen David te zeggen dat hij voor de tweede keer zijn schoonzoon kan worden, stelt Saul het voor alsof ook zijn eerste dochter aan David als vrouw verbonden is geweest. Hij claimt hem als het ware. Hij betreft ook zijn dienaren in het complot om David over te halen Michal tot vrouw te nemen. Saul weet ook dat al zijn dienaren David liefhebben. Zij hebben gezien hoe deze jongeman Goliath heeft gevelde. David is hun held. Wie hoort over de Heer Jezus als de grote Overwinnaar, kan niet anders dan van Hem houden.

We lezen van de dienaren niet dat zij David hebben gehaat, maar ze hebben ook niet onverdeeld zijn kant gekozen. Als Saul erover spreekt David te doden, houden ze hun mond en nemen het niet voor hem op (1Sm 19:1). Het is niet gemakkelijk van de Heer Jezus te getuigen als Hij wordt gelasterd, maar wie Hem werkelijk liefheeft, zwijgt niet. Het is zaak om, als je ergens komt waar ze je niet kennen, zo snel mogelijk te laten weten dat je bij Hem hoort, zoals op school, op je werk, in de buurt. Als het niet direct doet, komt het er vaak niet meer van.

Als de dienaren bij David komen en hem vertellen wat Saul heeft gezegd, herhaalt David zijn nederige positie. Hiermee geeft David te kennen dat hij het wel wil worden. Als de dienaren met dit antwoord naar Saul teruggaan, begrijpt Saul dat. Evenals bij Merab verbindt Saul ook aan Davids huwelijk met zijn dochter Michal een voorwaarde. Hij vraagt een bruidsschat, maar wel een vreemde. David is niet rijk, maar Saul heeft een bruidsschat in gedachten waardoor hij denkt van David af te komen.

David krijgt Michal | *verzen 26-29*

26 Zijn dienaren vertelden David deze woorden. Toen was het in de ogen van David een goede zaak om schoonzoon van de koning te worden. En de dagen

waren nog niet voorbij 27 of David stond op. Hij en zijn mannen gingen [op weg] en doodden onder de Filistijnen tweehonderd man. David bracht hun voorhuiden, en men leverde het volledige [aantal] bij de koning af, zodat hij schoonzoon van de koning kon worden. Toen gaf Saul hem zijn dochter Michal tot vrouw. 28 Saul zag en merkte dat de HEERE met David was en dat Michal, de dochter van Saul, van hem hield. 29 Toen werd Saul nog meer bevreesd voor David; en Saul was een vijand voor David, al [zijn] dagen.

David stemt met de voorwaarde in. Hij slaagt in zijn missie en doet zelfs meer dan Saul heeft verlangd. Alles wat Saul bedoelt als een poging om van David af te komen, wordt een middel waardoor de kracht van David tegenover de vijand alleen maar des te meer blijkt. Zo bewijzen alle aanvalen van de farizeeën op de Heer Jezus alleen maar des te meer Zijn heerlijkheid en verhevenheid, waarin het licht van Zijn genade straalt.

Voor de derde keer lezen we dat Saul voor David vreest. Daartegenover lezen we van Michal dat zij David van David houdt.

Voorspoed van David in de strijd | vers 30

30 Als de vorsten van de Filistijnen [ten strijde] trokken, gebeurde het dat David, zo dikwijls als zij [ten strijde] trokken, voorspoediger was dan al de [andere] dienaren van Saul, zodat zijn naam in hoge achting was.

Zelfs nadat hij getrouwd is, volhardt hij in zijn goede diensten aan Israëel. De wet verleent aan mannen in het eerste jaar van hun huwelijk vrijstelling van de krijgsdienst (Dt 24:5), maar David heeft te veel vaderlandsliefde om van die vrijstelling gebruik te maken.

Wanneer een man pas een vrouw genomen heeft, mag hij niet met het leger uittrekken, en mag men hem geen enkele verplichting opleggen. Een jaar lang zal hij vrij zijn ten behoeve van zijn huis zodat hij zijn vrouw, die hij genomen heeft, kan verblijden. (Dt 24:5)

Het optreden van David tegen de Filistijnen, zodra dezen uitrukken, heeft veel meer succes dan alles wat de knechten van Saul tegen hen hebben ondernomen. Door zijn voorspoed komt zijn naam op de lippen van allen. Zijn naam laat zien wie hij is. Het volk komt onder de indruk van zijn edelmoedigheid en de schoonheid van zijn karakter.

1 Samuel 19

Jonathan pleit voor David | verzen 1-7

1 Saul sprak er met zijn zoon Jonathan en met al zijn dienaren over om David te doden. Maar Jonathan, de zoon van Saul, was David zeer genegen. 2 Jonathan vertelde David: Mijn vader Saul probeert u te doden; welnu, wees [morgen] ochtend toch op uw hoede, houd u verborgen en verstop u. 3 Maar ik zal naar buiten gaan en naast mijn vader gaan staan op het veld waar u bent. Ik zal met mijn vader over u spreken en zien wat het wordt; dat zal ik u vervolgens vertellen. 4 En Jonathan sprak met zijn vader Saul goed over David en zei tegen hem: Laat de koning niet zondigen tegen zijn dienaar David. Hij heeft immers niet tegen u gezondigd, en wat hij doet is heel goed voor u. 5 Hij heeft zijn leven immers in de waagschaal gesteld en de Filistijn verslagen. De HEERE heeft voor heel Israël een grote verlossing teweeggebracht. U hebt het gezien en bent er blij mee geweest. Waarom zou u dan tegen onschuldig bloed zondigen, door David zonder reden te doden? 6 Saul luisterde naar de stem van Jonathan en Saul zwoer: Zo waar de HEERE leeft, hij zal niet gedood worden! 7 Jonathan riep David en Jonathan vertelde hem al deze woorden. Jonathan bracht David naar Saul, en hij was in zijn tegenwoordigheid, zoals voorheen.

We zien in Saul en Jonathan een grote tegenstelling tussen twee mensen in hun houding tegenover David. Dit spreekt van de verhouding waarin elk mens tot Christus staat. Het is vóór of tegen Hem. De verhouding tot Christus is allesbepalend voor het heden en de toekomst. De scheiding die dat teweegbrengt, loopt door families (*Lk 12:52-53*).

Saul spreekt er voor de eerste keer openlijk over om David te doden (*vers 1*). Het is nu niet meer tijdens een woedeaanval, maar weloverwogen. Hij doet het in het bijzijn van Jonathan en al zijn dienaren. In dit gezelschap heeft David slechts één vriend, Jonathan. De dienaren lijken de zwijgende meerderheid te symboliseren. Ze zijn niet vóór David en ook niet tegen hem. Zij hebben geen eigen mening maar gaan mee met de partij die hun de meeste voordelen biedt. Er is bij hen een zekere waardering voor David, waarvan Saul ook op de hoogte is (*1Sm 18:5,22*), maar ze spreken zich niet openlijk voor hem uit, zoals Jonathan.

Jonathan is David “zeer genegen”. Dat lijkt Saul vergeten te zijn. Hij zal menen dat Jonathan net zo bang voor zijn positie is als hijzelf en er dus ook alle baat bij zal hebben om David te doden. Maar Jonathan deelt David het voornemen van zijn vader mee en maant hem tot voorzichtigheid. Verder deelt hij hem mee dat hij hem zal laten weten wat zijn vader werkelijk van plan is. Hij spoort David niet aan om te vluchten, maar zoekt een gelegenheid om hem weer bij zijn vader aan het hof te laten komen. Ondanks alle moeilijkheden is dat toch Davids plaats.

In wat Jonathan in de *verzen* 4-5 van David zegt, kunnen we bijna de christen horen spreken over een medegelovige en over Christus. Het is goed om een vriend te zijn die goed van een vriend spreekt. Bovenal is het goed om goed van de Heer Jezus te spreken voor de oren van de wereld.

Het eerste wat Jonathan zegt, is dat Saul zich als koning niet moet laten verleiden tot zondigen tegen David. Hij mag David alleen doden als er zonde in hem wordt gevonden. Maar, zo getuigt Jonathan, David heeft niet tegen de koning gezondigd. Integendeel, hij heeft juist gedaan wat goed voor hem is. Jonathan herinnert zijn vader aan de overwinning van David op Goliath, waarbij hij zijn leven in de waagschaal heeft gesteld (*vgl. Ri 12:3*). Die overwinning heeft de HEERE gegeven en is heel Israël ten goede gekomen. Saul heeft het zelf gezien en zich daarover verheugd.

En toen ik zag dat u ons niet verlost, stelde ik mijn leven in de waagschaal en trok ik tegen de Ammonieten op; en de HEERE gaf hen in mijn hand. (Ri 12:3)

Het getuigenis van Jonathan voor Saul maakt duidelijk hoezeer David een dienaar van de HEERE is en niet slechts van Saul. David wordt zonder oorzaak gehaat, zoals dat bij de Heer Jezus het geval was en is. De natuurlijke mens kan de Heer Jezus soms bewonderen voor zijn daden. Maar als hij niet voor Hem kiest, haat hij Hem in feite en ook allen die met Hem in verbinding staan.

Jonathan besluit zijn pleidooi met een beroep op het gezonde verstand van Saul. Er is geen enkele reden David te doden, hij is onschuldig. Daarom moet Saul er van afzien om David te doden, want anders zal hij onschuldig bloed vergieten.

Het hart van Saul wordt week en hij neemt David weer in dienst, net als vroeger. Het kenmerkt David dat hij weer terugkeert naar het hof van

Saul. Dit kan alleen iemand die met en voor de HEERE leeft en niet voor het oog van de mensen. Er is bij hem geen wrok of wraakzucht. Ondanks alle onrecht dat hem is aangedaan en de blijvende dreiging van de dood, keert David terug tot het vervullen van zijn nederige dienst bij een nukkige vorst.

Telkens vinden we bij Saul zulke momenten van het week worden van zijn hart (1Sm 24:7; 26:21). Telkens ook blijkt het slechts een voorbijgaande aandoening te zijn en niet de overtuiging van zijn hart. Zijn jaloersheid voor David blijft en daarmee zijn haat en zijn pogingen om hem te doden. David blijft voor hem de concurrent van zijn troon, waarvan hij geen afstand wil doen.

David ontkomt alleen al in dit hoofdstuk vier keer aan het zwaard van Saul. Eerst door de tussenkomst van Jonathan. De volgende keer door zijn eigen snelheid om de speer te ontwijken die Saul op hem werpt (vers 10). De derde keer door de hulp van Michal (vers 12) en de vierde keer door de bescherming van Samuel (vers 23).

Saul probeert David te doden | verzen 8-10

8 Er kwam opnieuw oorlog. David trok [ten strijde], streed tegen de Filistijnen en bracht hun een grote slag toe. Zij vluchtten voor hem weg. 9 Maar de boze geest van de HEERE kwam over Saul. Hij zat in zijn huis en zijn speer was in zijn hand, en David tokkelde [op de harp]. 10 Toen probeerde Saul David met de speer aan de wand te spietsen, maar hij ontweek Saul, zodat de speer de wand trof. In die nacht vluchtte David en ontkwam.

Als er oorlog met de Filistijnen is, behaalt David een grote overwinning, zodat de Filistijnen voor hem wegvluchten. In plaats van zich daarover te verheugen, komt de boze geest van de HEERE over Saul. Dan verlaat David zijn plaats van gevierde generaal en neemt weer die van de nederige minstrel in om een door een boze geest getergde vorst tot rust te brengen. Hij weet dat hij op die plaats niet voor de speer van de Filistijn, maar voor de speer van Saul op zijn hoede moet zijn (1Sm 18:10-11).

Omdat er in aansluiting op de overwinning van David wordt vermeld dat een boze geest zich van Saul meester maakt, kunnen we veronderstellen dat de overwinning van David Saul jaloers maakt. Jaloersheid biedt demo-

nen een opening om controle over een mens te krijgen. Saul probeert opnieuw David met zijn speer te doden. Omdat David steeds op zijn hoede is, ontwijkt hij de speer met een tegenwoordigheid van geest die hem door de HEERE wordt gegeven. Dan vlucht hij en ontkomt.

Michal helpt David ontvluchten | verzen 11-17

11 Maar Saul stuurde boden naar het huis van David om hem te bewaken en om hem 's morgens te doden. Michal, zijn vrouw, vertelde David echter: Als u uzelf vannacht niet in veiligheid brengt, zult u morgen gedood worden. 12 Michal liet David door een venster neer. Hij ging op de vlucht en ontkwam. 13 Michal nam vervolgens een afgodsbeeld en legde het in het bed. Zij legde een geitenvel aan het hoofdeinde ervan en dekte het met een kleed toe. 14 Saul stuurde boden om David te halen, maar zij zei: Hij is ziek. 15 Toen stuurde Saul de boden om David te zien [te krijgen], en hij zei: Breng hem met bed [en al] naar mij toe om hem te doden! 16 Toen de boden kwamen, zie, er lag een afgodsbeeld in bed en een geitenvel aan het hoofdeinde ervan. 17 Toen zei Saul tegen Michal: Waarom heb je mij zo bedrogen en mijn vijand laten gaan, zodat hij ontkomen is? Michal zei tegen Saul: Hij zei tegen mij: Laat me gaan, waarom zou ik u doden?

Terwijl de knechten van Saul het huis omsingelen, dicht David *Psalm 59* (Ps 59:1). Daarin bidt hij om bevrijding (Ps 59:2-3). Hij is daarin een type van het overblijfsel. Wij mogen in dergelijke omstandigheden op God vertrouwen en zeggen dat wij in de morgen Hem zullen prijzen. Tegelijk gebruikt David de aangeboden mogelijkheid om te ontkomen. Hij vlucht op een wijze vergelijkbaar met die van Saulus, later Paulus (*Hd 9:24-25*).

*Red mij van mijn vijanden, mijn God,
zet mij in een veilige vesting voor wie tegen mij opstaan.
Red mij van wie onrecht bedrijven,
verlos mij van de mannen van bloed. (Ps 59:2-3)*

Het gebruik van het afgodsbeeld betekent dat er in het huis van David een afgod is. Misschien is de toepassing geoorloofd dat het ook laat zien hoe Michal naar David kijkt: zij verafgoedt hem. Het brengt haar ertoe haar man te helpen uit de handen van haar vader te blijven. Er zijn vrouwen die hun man zozeer verafgoden, dat zij hem door dik en dun steunen, ook in het kwaad. Of bijvoorbeeld Saffira haar man Ananias heeft verafgoed,

weten we niet, maar ze heeft hem wel in het kwaad gesteund en deelt ook in zijn oordeel (*Hd 5:1-2,5,9-10*).

De ziekte die David zou hebben, vormt voor Saul geen verhindering hem bij zich te laten brengen. Hij is nu zozeer gebrand op de dood van David dat hij hem eigenhandig wil doden om de zekerheid van zijn dood te hebben.

Michal heeft een zekere liefde voor David, maar het is een zelfzuchtige liefde. Ze is geen Saul, maar ook geen vrouw die haar man volgt. Haar hulp aan de vluchteling lijkt in de verte op de hulp die Rachab aan de verspieders bood (*Jz 2:4-6*).

Het bedrog wordt ontdekt. Saul neemt het Michal zeer kwalijk en noemt David tegenover haar "*mijn vijand*". Dan blijkt de eigenliefde van Michal. Ze stelt David aan haar vader voor als iemand die bedreigd heeft haar te doden als zij hem niet zou helpen te ontkomen. Michal is geen Saul, maar zeker ook geen Jonathan die goed van David tot zijn vader Saul heeft gesproken (*vers 4*).

David vlucht naar Samuel | vers 18

18 Zo vluchtte David en ontkwam. Hij kwam bij Samuel in Rama en vertelde hem alles wat Saul met hem gedaan had. Hij en Samuel gingen [op weg] en bleven in Najoth.

David vlucht niet naar zijn familie in Bethlehem, maar naar de oude profeet Samuel. In beeld neemt hij zijn toevlucht tot het Woord van God. Dat kiest hij als zijn schuilplaats. Door dit Woord heeft hij te horen gekregen dat hij koning zal worden. Daar ziet hij nog weinig van. Daarom heeft hij nodig daaraan herinnerd te worden. Hij heeft het Woord ook nodig om hem te leiden in de zwerftocht die nu gaat beginnen.

Hier horen we sinds langere tijd weer over Samuel. We hebben voor het laatst van hem gehoord in *1 Samuel 16*, toen hij David tot koning zalfde. Daarna is David op de voorgrond gekomen en heeft Samuel zich teruggetrokken in Rama. Dat betekent niet dat hij nutteloos is geworden, want we zien dat hij hier een profetenschool leidt. Ook zal hij zich zeker aan zijn woord hebben gehouden, dat hij tegen het volk heeft gezegd dat hij niet zou ophouden voor hen te bidden (*1Sm 12:23*).

Onder de bescherming van Samuel | verzen 19-24

19 En men vertelde Saul: Zie, David is in Najoth bij Rama. 20 Toen stuurde Saul boden om David te halen. Die zagen een groep profeten bezig met profeteren, en Samuel stond [daar] en gaf hen leiding. De Geest van God kwam over de boden van Saul en ook zij begonnen te profeteren. 21 Toen men het Saul vertelde, stuurde hij andere boden, maar ook die begonnen te profeteren. Vervolgens stuurde Saul opnieuw boden, een derde [groep], en ook die begonnen te profeteren. 22 Daarna ging hij ook zelf naar Rama, en hij kwam bij de grote waterput die in Sechu is. Hij vroeg en zei: Waar zijn Samuel en David? Men zei hem: Zie, zij zijn in Najoth bij Rama. 23 Toen ging hij daarheen, naar Najoth bij Rama; en dezelfde Geest van God kwam ook op hem. En al profeterend ging hij [verder], totdat hij in Najoth bij Rama kwam. 24 Ook hij trok zijn kleren uit, en ook hij profeteerde voor [de ogen van] Samuel. Hij lag [daar] zonder kleren, die hele dag en de hele nacht. Daarom zegt men: Is Saul ook onder de profeten?

Samuel en David trekken zich terug naar “Najoth”, dat ‘woningen’ betekent, wat waarschijnlijk doelt op de huizen van profeten, waar profetenscholen gevestigd zijn. Onder leiding van Samuel zijn de profeten bezig met Gods gedachten bekend te worden. Daar komt David. Hij, en ook Samuel, zal mogelijk hebben gedacht dat Saul het niet zal wagen daar te komen. Maar Saul schrikt er niet voor terug. Hij stuurt zijn boden erop uit om David vandaar op te halen. Dan zien we wat er met de boden gebeurt als zij in die heilige omgeving komen.

De profeten, onder aanvoering van Samuel, zijn onder de kracht van de Geest. Die kracht wordt ook uitgeoefend over hen die in die sfeer komen. Dat gebeurt ook met een volgende zending boden en ook met een derde groep boden. In plaats van David te grijpen worden zij zelf gegrepen. Ze ervaren dat God waarlijk onder hen is (vgl. 1Ko 14:24-25). Het gaat niet om bekering, maar om een invloed waaraan men zich niet kan onttrekken. We zien iets dergelijks bij Bileam die Gods volk wil vloeken, maar gedwongen wordt het te zegenen (Nm 23-24).

Maar als allen profeteren en er komt een ongelovige of een onkundige binnen, dan wordt hij door allen overtuigd, door allen beoordeeld; het verborgene van zijn hart wordt openbaar, en dus zal hij op zijn aangezicht neervallen en God aanbidden en verkondigen dat God werkelijk onder u is. (1Ko 14:24-25)

Dan gaat Saul zelf. Het komt niet bij hem op dat David onder de bijzondere bescherming van de hemel staat. Zijn gang erheen wordt nauwgezet beschreven. Als hij bij Rama komt, vraagt hij niet alleen naar David, maar naar Samuel *en* David. Hij verbindt de beide namen met elkaar als de samenweerders tegen de troon waarop hij zit. Als hij op weg is, komt de Geest van God al op hem. De Geest blijft op hem en al gaande profeteert hij, tot hij bij Samuel komt. Het lijkt erop dat dit een laatste poging van God is om Saul tot inkeer te brengen.

De Geest van God is werkzaam overal waar het Woord van God wordt gepredikt. Iedereen die het hoort, komt onder het beslag ervan. Het brengt tot een handelen dat men eerst niet voor mogelijk zou houden: meezingen, aangedaan zijn. Toch blijft het hart duister en koud.

Saul trekt zijn bovenkleed van koninklijke waardigheid uit en heeft alleen zijn onderkelen aan. Hij is volkomen onder het beslag van de Geest, maar niet met zijn verstand. Zo kunnen mensen grote gaven hebben en profeteren in de Naam van Christus en demonen uitdrijven, maar zonder de genade te kennen (Mt 7:22-23).

Velen zullen in die dag tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet door uw naam geprofeteerd en door uw naam demonen uitgedreven en door uw naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik openlijk tot hen zeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, werkers van de wetteloosheid! (Mt 7:22-23)

Spottend wordt later van hem gezegd dat hij ook onder de profeten is, als iets wat voor onmogelijk wordt geacht en ook niet als waar wordt erkend, maar als een onwaarachtige zaak. Ook een ongelovige man als Bileam is onder het beslag van de Geest gekomen, maar zonder zich te bekeren. Zo kan een mens onder het beslag van Gods Geest komen, maar zonder dat het gevolgen heeft voor zijn verhouding tot God.

1 Samuel 20

Inleiding

De geschiedenis van David wordt in deze hoofdstukken tot in detail beschreven. Dat is omdat de Heilige Geest hem liefheeft. Wij hebben hem ook lief en hebben belangstelling voor alles wat hij meemaakt. Het wordt levendig beschreven. In veel details vinden we wat de Heer Jezus heeft meegemaakt. Aanvankelijk is David nog geen vluchteling, maar dat wordt hij in de volgende hoofdstukken. Hij wordt een vluchteling omdat hij weigert op Gods tijd vooruit te lopen en het recht in eigen hand te nemen. Saul blijft voor hem *“de gezalfde van de HEERE”*, tegen wie hij, zolang dat zo blijft, de wapens niet zal opnemen.

We zien in dit hoofdstuk in David een kind van God die op zoek is naar de wil van God. Daarom is het hoofdstuk zo lang. Het beschrijft hoe David zich ertegen verzet een vluchteling te worden. Dat is niet omdat hij niet wil, hoewel het hem niet aantrekt, maar uit plichtsbesef als dienaar van Saul. Hij heeft niet het recht om weg te gaan, om te vluchten. Hij wil tot het uiterste bij Saul blijven om hem te dienen en is bereid daarvoor alles te ondergaan, om maar geen ontrouwe slaaf te zijn. Daarvan beschuldigt Nabal hem later (*1Sm 25:10*). David vlucht echter pas als hem geen andere mogelijkheid overblijft.

Dit hoofdstuk is ook een afscheid dat twee vrienden die elkaar innig liefhebben van elkaar nemen. Dat maakt het vertrek voor David ook zo smartelijk en onaantrekkelijk.

David weet dat Saul hem wil doden | verzen 1-3

1 Toen vluchtte David uit Najoth bij Rama. Hij kwam bij Jonathan en zei: Wat heb ik gedaan, wat is mijn misdadaad, en wat is mijn zonde tegenover je vader, dat hij mij naar het leven staat? 2 Hij zei echter tegen hem: Geen sprake van! Je zult niet sterven. Zie, mijn vader doet niet iets groots of iets kleins zonder het voor mijn oor te onthullen. Waarom zou mijn vader deze zaak dan voor mij verbergen? Zo is het niet. 3 Toen bezwoer David [hem] nog eens en zei: Je

vader weet heel goed dat ik genade in jouw ogen gevonden heb. Daarom heeft hij gezegd: Laat Jonathan dit niet weten, zodat hij niet bedroefd is. Maar zeker, [zo waar] de HEERE leeft en jij zelf leeft, er is maar één stap tussen mij en de dood!

David vlucht naar zijn vriend Jonathan en stort voor hem zijn hart uit. Hij vraagt zich vertwijfeld af wat hij toch gedaan heeft dat zijn vader hem zo najaagt. Jonathan wil David geruststellen. Hij gelooft niet dat zijn vader dat doet. Anders zou hij het wel weten. David is er niet gerust op. Hij weet heel goed dat Saul niet alles aan zijn zoon zal vertellen, omdat Saul weet dat zijn zoon een vriend van David is. David kan niet anders zien dan dat Saul erop uit is hem uit de weg te ruimen. Dat heeft hij meerdere keren ervaren. Hij is al enkele keren aan de moordzucht van Saul ontkomen, maar hoelang zal het nog duren voordat hij toch in de handen van Saul valt? Zijn leven hangt aan een zijden draadje.

David stelt een test voor | verzen 4-8

4 Jonathan zei tegen David: Wat verlang je? Dan zal ik [dat] voor je doen. 5 David zei tegen Jonathan: Zie, morgen is het nieuwe maan; dan moet ik beslist met de koning aan [tafel] zitten om te eten. Laat mij dus gaan, dan verberg ik mij in het veld tot aan de avond van de derde [dag]. 6 Wanneer je vader mij echt mist, moet je zeggen: David heeft mij dringend gevraagd snel naar zijn stad Bethlehem te mogen gaan, want daar is een jaarlijks offer voor het hele geslacht. 7 Als hij dan zegt: Het is goed, dan heeft je dienaar vrede, maar als hij zeer [in woede] ontsteekt, dan weet je dat het kwaad bij hem vastbesloten is. 8 Bewijs je dienaar dan goedertierenheid, want je hebt je dienaar met je in een verbond van de HEERE gebracht. Maar als er een misdaad in mij is, dood jij me dan. Waarom zou je mij toch naar je vader brengen?

Jonathan is een echte vriend. Hij wil David helpen. Hij vraagt wat hij voor hem kan doen en belooft tevens dat hij zal doen wat David vraagt. Daarbij stelt hij geen voorwaarden, want hij weet dat wat David zal verlangen, alleen maar goed is. Dit is de uiting van een hart dat de ander liefheeft. Het is de vraag en de gezindheid van de gelovige die de Heer Jezus liefheeft.

David wil slechts weten wat Saul met hem van plan is. Daarom oppert hij een plan om de gezindheid van Saul te testen. Door dat plan zal ook voor

Jonathan duidelijk worden wat zijn vader wil. Daar is het hem misschien nog meer om te doen dan om zelf zekerheid te krijgen.

Is dit plan misleidend, een leugen? Het is vergelijkbaar met wat Mozes tegen de farao zegt als hij hem voorstelt om Israël drie dagreizen ver de woestijn in te laten gaan om daar voor de HEERE een feest te vieren. Dat het uiteindelijke doel is om het volk te bevrijden en het in Kanaän te doen wonen, vertelt Mozes er niet bij. De vraag die Mozes stelt is de vraag van een knecht om een kort verlov, waardoor de gezindheid van de farao op de proef wordt gesteld. Het gaat niet om onoprechtheid, maar om een test. Zo is het ook bij David.

Allen die in een plaats van onderworpenheid zijn, kunnen van David leren. Hij neemt tegenover Jonathan de plaats van dienaar in en noemt zich ook zo. Jonathan is de zoon van zijn heer. Hij geeft hem ook het recht hem te doden als er zonde in hem zou zijn, zoals Saul beweert.

Hoe Jonathan David zal informeren | verzen 9-15

9 Toen zei Jonathan: *Daar is voor jou geen sprake van! Wanneer ik ook maar merk dat het bij mijn vader vastbesloten is dat dit kwaad je overkomt, zou ik je dat dan niet vertellen?* 10 David zei tegen Jonathan: *Wie zal het mij vertellen als je vader je [met] harde [woorden] antwoordt?* 11 Toen zei Jonathan tegen David: *Kom, laten we naar buiten gaan, het veld in. En zij gingen beiden naar buiten, het veld in.* 12 Jonathan zei tegen David: *De HEERE, de God van Israël, [is mijn Getuige] dat ik mijn vader morgen of overmorgen omstreeks deze tijd uit zal horen; en zie, als [het er] dan goed voor David [voorstaat], en ik stuur je geen [bericht] om [het] voor je oor te onthullen, 13 dan mag de HEERE zó en nog veel erger met Jonathan doen! Als het echter mijn vader goeddunkt het kwaad over je [te brengen], dan zal ik het [ook] voor je oor onthullen. Ik zal je laten gaan, zodat je in vrede [kunt] vertrekken. Moge de HEERE met je zijn, zoals Hij met mijn vader geweest is.* 14 *Zul je niet, als ik dan nog leef, mij de goedertierenheid van de HEERE bewijzen, zodat ik niet hoeft te sterven?* 15 *Je zult toch ook mijn huis tot in eeuwigheid je goedertierenheid niet onthouden, ook niet wanneer de HEERE eenieder van de vijanden van David van de aardbodem uitgeroeid zal hebben!*

Jonathan wijst de gedachte van David om hem te doden resoluut af, want hij veronderstelt geen kwaad in David. Verder zal hij zeker zijn vriendschap laten gelden en hem informeren als hij merkt dat zijn vader kwaad over hem wil brengen. David vraagt van wie hij de ware gezindheid van Saul te horen zal krijgen.

Jonathan antwoordt niet direct, maar stelt voor om naar buiten te gaan om daar verder te spreken. Hij neemt initiatief en David volgt. David stelt zich koninklijk op door onderworpen te zijn aan het heersende gezag. Hij staat niet op zijn rechten als de gezalfde koning. Hij weet wat hij zal zijn, maar grijpt niet op de toekomst vooruit door zich iets aan te matigen wat de HEERE hem nog niet gegeven heeft. Hij moet eerst als dienaar leren gehoorzamen, voordat hij als koning kan heersen.

Jonathan belooft plechtig bij de HEERE dat hij David zeker zal laten weten hoe zijn vader reageert. Ook zal hij ervoor zorgen dat David niets zal gebeuren. Hij weet dat David de gezalfde is. Hij wenst hem de tegenwoordigheid van de HEERE toe, zoals ook zijn vader die heeft ervaren. Hij onderwerpt zich aan de toekomstige koning, nadat hij als kroonprins hem heeft laten gaan.

Tot slot vraagt hij David om diens gunst voor zichzelf en zijn familie. Hij heeft hier een profetische blik op de toekomst. Voor zichzelf vraagt hij om te mogen blijven leven als David koning geworden is. Hij zal daarin de goedertierenheid van de HEERE erkennen. Voor zijn huis vraagt hij om de goedertierenheid van David. Wat David betreft weet hij dat de HEERE al zijn vijanden zal uitroeien.

Het verbond | *verzen 16-17*

16 Zo sloot Jonathan [een verbond] met het huis van David [en zei]: Laat de HEERE [rekenschap] eisen van de vijanden van David! 17 En Jonathan liet David opnieuw zweren, omdat hij hem liefhad, want hij had hem lief met de liefde van zijn ziel.

Hun liefde wordt opnieuw benadrukt. Jonathan sluit niet alleen een verbond met David, maar ook met het huis van David. Hij verwacht van het nageslacht van David dezelfde goedertierenheid als van David zelf. David handelt hier later ook naar (2Sm 9:3,6-7). De vijanden van David, die even-

tueel ook zijn kinderen kwaad zouden kunnen doen, geeft hij over aan het handelen van de HEERE.

De reden waarom Jonathan er zo naar verlangt dat hun vriendschap overgaat op zijn nageslacht, heeft te maken met zijn liefde voor David. Hij heeft David lief met de liefde van zijn ziel en hij verlangt ernaar dat David die liefde beantwoordt met een eed dat hij Jonathan liefheeft.

Het teken met een boodschap | verzen 18-23

18 Daarna zei Jonathan tegen hem: Morgen is het nieuwe maan; dan zul je gemist worden, want je zetel zal leeg zijn. 19 En als je drie dagen weggebleven zult zijn, kom dan meteen. Ga naar de plaats waar je je verborgen had op de dag dat je dit gedaan hebt, en blijf bij de steen Ezel. 20 Dan zal ik daar drie pijlen langs schieten, alsof ik op een doel schoot. 21 En zie, ik zal de jongen sturen [en zeggen]: Ga de pijlen zoeken. Wanneer ik nadrukkelijk tegen de jongen zeg: Zie, de pijlen zijn dichterbij je, raap ze op, dan kun je komen, want het is vrede voor je, en er is niets [aan de hand, zo waar] de HEERE leeft. 22 Maar als ik dit tegen de jongen zeg: Zie, de pijlen zijn verder van je weg, ga dan weg, want de HEERE zendt je weg. 23 En wat betreft de zaak waarover ik en jij gesproken hebben, zie, de HEERE is tussen mij en jou, tot in eeuwigheid!

Na de bevestiging van hun liefde voor elkaar praten de vrienden verder over de actuele situatie om voor David de wil van de HEERE te leren kennen. Moet hij terug naar Saul of moet hij een vluchteling worden? De duidelijkheid daarover zal worden verkregen door Davids afwezigheid op een nieuwemaansdag. Als overste van het leger van Saul moet David zeker op die dag aanwezig zijn. Als hij drie dagen weg is, zal Saul zeker laten weten wat hij daarvan vindt.

De afspraak wordt gemaakt dat Jonathan na drie dagen de uitslag bekend zal maken. Dat zal gebeuren door het afschieten van pijlen in de richting van de plaats waar David zich schuilhoudt. Mogelijk maken ze deze afspraak omdat het niet zeker is dat Jonathan het persoonlijk tegen David zal kunnen zeggen. Door het teken van de afgeschoten pijlen zal Jonathan David duidelijk maken wat de gevoelens van Saul tegenover hem zijn.

Uit dit teken wordt de wil van de HEERE opgemaakt. Jonathan spreekt er alleen over dat de HEERE David *wegzendt*. Het lijkt alsof hij geen rekening

houdt met de mogelijkheid dat de HEERE het zo bestuurt dat David terug kan gaan naar het hof van Saul. Hij wijst op de HEERE als Degene Die hem en David aan elkaar verbindt. Daar kan geen Saul scheiding tussen brengen.

Saul tracht Jonathan te doden | verzen 24-34

24 David verborg zich in het veld. Toen het nieuwe maan was, zat de koning aan de maaltijd om te eten. 25 De koning was op zijn zitplaats gaan zitten, zoals de andere keren, op de plaats bij de wand. Jonathan stond op, Abner zat naast Saul, maar de plaats van David bleef leeg. 26 Saul zei er die dag niets van, want hij dacht: Er is hem iets overkomen, zodat hij niet rein is, ja, hij zal [wel] onrein zijn. 27 Maar de volgende dag, de tweede van de nieuwe maan, gebeurde het dat de plaats van David [weer] leeg bleef. Toen zei Saul tegen zijn zoon Jonathan: Waarom is de zoon van Isäi gisteren en vandaag niet naar de maaltijd gekomen? 28 Jonathan antwoordde Saul: David vroeg mij dringend naar Bethlehem te mogen gaan. 29 Hij zei: Laat mij toch gaan, want ons geslacht heeft een offer in de stad, en mijn broer heeft mij zelf ontboden. Als ik nu genade in je ogen gevonden heb, laat mij dan toch gaan, zodat ik mijn broers zie. Daarom is hij niet aan de tafel van de koning gekomen. 30 Toen ontstak Saul in woede tegen Jonathan, en hij zei tegen hem: Jij zoon van een ontaarde [en] opstandige [vrouw], wist ik het niet dat jij voor de zoon van Isäi gekozen hebt, tot je eigen schande en tot schande van de naaktheid van je moeder? 31 Want alle dagen dat de zoon van Isäi op de aardbodem leeft, worden jij en je koningschap niet bevestigd. Nu dan, stuur [een bode] en breng hem bij mij, want hij is een kind des doods. 32 Toen antwoordde Jonathan Saul, zijn vader, en zei tegen hem: Waarom moet hij gedood worden? Wat heeft hij gedaan? 33 Toen wierp Saul de speer naar hem om hem te doden. Zo merkte Jonathan dat zijn vader vastbesloten was David te doden. 34 Daarom stond Jonathan op van de tafel, heet van woede. Hij at op de tweede dag van de nieuwe maan geen brood, want hij was bedroefd om David, omdat zijn vader hem schandelijk bejegend had.

David verbergt zich op het veld, in afwachting van de boodschap die Jonathan zal brengen. Als het nieuwe maan is, gaat Saul op zijn gebruikelijke plaats zitten, bij de wand. Dit is een tactische plaats, want zo kan hij niet in de rug aangevallen worden. Misschien zegt het iets van zijn wan-

trouwen in hen die hem omringen. Iemand die jaloers is, vertrouwt niemand.

Het innemen van de plaatsen wordt levendig beschreven. Als Saul gaat zitten, staat Jonathan uit eerbied op. Abner, de legeroverste van Saul, zit naast Saul. Saul heeft alleen aandacht voor de plaats van David die leeg blijft. We horen wat hij daarvan denkt. Het typeert Saul. Hij kan niet anders dan in termen van rein en onrein denken. Hij is als de farizeeër die alleen op het uiterlijk let. Anderzijds zegt het ook iets van David. Saul kent hem als iemand die nauwgezet de wet in acht neemt en liever wegblijft van een heilig feest dan er in onreinheid aan deel te nemen. Bij christenen zien we vaak het omgekeerde. Ze blijven enerzijds gemakkelijk weg uit de eigen samenkomsten (*Hb 10:25*) en nemen anderzijds lichtvaardig deel aan het heilig avondmaal (*1Ko 11:27-30*).

...; en laten wij onze eigen bijeenkomst niet verzuimen, zoals sommigen gewoon zijn, maar [elkaar] vermanen en dat zoveel teneer naarmate u de dag ziet naderen. (Hb 10:25)

Daarom, wie op onwaardige wijze het brood eet of de drinkbeker van de Heer drinkt, zal schuldig zijn aan het lichaam en het bloed van de Heer. Maar laat men zichzelf beproeven en zo eten van het brood en drinken van de drinkbeker. Want wie eet en drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, als hij niet het lichaam <van de Heer> onderscheidt. Daarom zijn er onder u vele zwakken en zieken en nogal velen zijn ontslapen. (1Ko 11:27-30)

Op de tweede dag wil Saul weten waarom David niet gekomen is en vraagt ernaar. Hij stelt zijn vraag niet in het algemeen, maar doelgericht aan Davids vriend, zijn zoon Jonathan. Hij is ervan overtuigd dat Jonathan wel weet waar David is. Als Jonathan de afgesproken verklaring geeft, ontsteekt Saul in woede over Jonathan. Hij stort zijn hele gramschap over hem uit. Hierdoor ervaart Jonathan wat het betekent om een vriend van David te zijn. Het is niet mogelijk aan de kant van David te staan zonder de toorn van Saul over zich te krijgen. Zo vergaat het ook de christen die duidelijk voor Christus kiest.

Saul wijst Jonathan erop dat hij met zijn eigen positie speelt. Hij zal nooit koning kunnen zijn zolang David leeft. Dan geeft hij Jonathan de opdracht David te halen om hem te doden. Jonathan neemt het weer voor David op en vraagt zijn vader welke aanleiding er is om David te doden. Dan komt het duidelijke bewijs van de haat van zijn vader tegen David. Saul werpt zijn speer naar zijn eigen zoon om hem te doden.

Hier deelt Jonathan in het lot van David, die ook zo door Saul wordt gehaat, dat hij hem wil doden. De speer die meerdere keren naar David is geworpen, wordt nu naar diens vriend geworpen, al is het zijn eigen zoon. Op dezelfde wijze brengt een keus voor de Heer Jezus scheiding in families. Familieleden leveren een familielid over in handen van vijanden (Lk 21:16-17).

En u zult overgeleverd worden zelfs door ouders, broers, bloedverwanten en vrienden, en zij zullen er van u doden. En u zult door allen worden gehaat ter wille van mijn naam.
(Lk 21:16-17)

De boodschap via het teken | verzen 35-40

35 's Morgens gebeurde het dat Jonathan het veld in ging, op het tijdstip dat met David vastgesteld was, en er was een kleine jongen bij hem. 36 Hij zei tegen zijn jongen: Loop snel, zoek toch de pijlen die ik schieten zal. De jongen liep snel weg; en hij schoot een pijl, die hij over hem heen liet vliegen. 37 Toen de jongen tot aan de plek gekomen was van de pijl die Jonathan geschoten had, riep Jonathan de jongen achterna en zei: Lig de pijl niet verder van je vandaan? 38 Opnieuw riep Jonathan de jongen achterna: Vlug, haast je, sta niet stil! De jongen van Jonathan raapte de pijl op, en hij kwam naar zijn heer. 39 De jongen wist van niets, alleen Jonathan en David wisten van de zaak. 40 Toen gaf Jonathan zijn wapens die hij had, aan de jongen en zei tegen hem: Ga ze in de stad brengen.

Zoals is afgesproken, gaat Jonathan het veld in om David te berichten over de houding van zijn vader tegenover hem. Hij stuurt de jongen alvast in de richting waarheen hij de pijl zal schieten en spoort hem aan haast te maken. De jongen gehoorzaamt direct. Terwijl hij snel wegloopt, schiet Jonathan een pijl over hem heen en roept de jongen toe dat de pijl verder bij hem vandaan ligt. De boodschap is voor David duidelijk. De boodschap is niet alleen duidelijk, hij is ook dringend. Er is haast geboden. Daarom spoort Jonathan de jongen tot grotere spoed aan.

Jonathan heeft de pijl heel ver weggeschoten als teken dat de haat van Saul heel ver gaat. David moet weten dat hij zijn leven niet meer zeker is. De pijl is een duidelijke boodschap. Hij komt in werkelijkheid uit de hand van de HEERE (vers 22).

Als de jongen zijn opdracht heeft vervuld, geeft Jonathan hem zijn wapens en stuurt hem terug naar de stad. De jongen is verder niet meer nodig. Hij heeft, zonder het zich bewust te zijn, een belangrijke taak verricht. Door trouw de bevelen van Jonathan op te volgen heeft hij bijgedragen aan de bescherming van David. Zo zullen er vaker acties door mensen zijn verricht die trouw hebben gedaan wat zij moesten doen, zonder dat zij zich bewust zijn geweest dat ze hebben bijgedragen aan bescherming van Gods kinderen die in gevaar verkeerden.

Afscheid | verzen 41-43

41 Toen de jongen weggegaan was, stond David op van de zuidzijde, en hij wierp zich met het gezicht ter aarde. Hij boog zich driemaal, zij kusten elkaar, en huilden met elkaar, totdat David zich vermande. 42 Toen zei Jonathan tegen David: Ga in vrede! Moge dat wat wij beiden in de Naam van de HEERE gezworen hebben, tot in eeuwigheid gelden, [namelijk]: Moge de HEERE tussen mij en jou zijn, tussen mijn nageslacht en jouw nageslacht! 43 Daarna stond [David] op en ging weg. En Jonathan kwam in de stad.

Als de jongen weg is, komt David tevoorschijn. Hij is nog steeds de dienaar tegenover de kroonprins, met wie hij ook een innige vriendschap heeft, en buigt zich diep voor hem neer. Het is een hartroerende ontmoeting, omdat ze weten dat het de laatste keer zal zijn dat ze elkaar zien. Dat ze elkaar toch nog een keer ontmoeten (1Sm 23:16), is geen herstel van de innige omgang die ze tot nu toe hebben gehad. Zo nemen ze afscheid van elkaar en gaan elk hun eigen weg.

Jonathan heeft alles aan David gegeven. Hij heeft het voor hem opgenomen bij zijn vader. Hij heeft hem gekust. Hij is hem echter niet gevolgd in de weg van zijn verwerping. Ze gaan uit elkaar en zullen elkaar pas weer in hun innige verbondenheid terugvinden aan de andere zijde van de dood. David gaat het lijden tegemoet en vandaar naar de troon. Jonathan gaat niet met hem in het lijden en wordt ook niet met hem verheerlijkt. Hij gaat terug naar de stad en zal met zijn vader vallen op het gebergte van Gilboa.

Hoe we ook over Jonathan denken, hij is niet met David de weg van verdrukking en smaad gegaan. Hij wordt niet vermeld onder de helden van

David die hem gevolgd zijn in het lijden en met hem worden verheerlijkt in zijn regering.

Toch is het ook goed om, hoe we ook over Jonathan denken, te bedenken dat een vergelijking tussen de mannen die bij David zijn en Jonathan niet helemaal opgaat. Jonathan had een andere positie. Wie heeft trouwens een toewijding en liefde voor David aan de dag gelegd als hij? David heeft aan hem nooit gevraagd hem te volgen.

Mogelijk is hij in zeker opzicht te vergelijken met de man die demonen uitdrijft, van wie Johannes tegen de Heer zegt dat zij – hij en de andere discipelen – het hem hebben verboden omdat hij hen niet volgt. Maar de Heer spreekt recht van de man en berispt Zijn discipelen (Lk 9:49-50). In elk geval zal Jonathan zijn vader zeker niet hebben meegeholpen in diens jacht op David.

Johannes nu antwoordde en zei: Meester, wij zagen iemand in uw naam demonen uitdrijven en wij hebben het hem verhinderd, omdat hij [U] niet met ons volgt. Jezus echter zei tot hem: Verhindert het niet, want wie niet tegen u is, is voor u. (Lk 9:49-50)

1 Samuel 21

Inleiding

Davids weg als vluchteling begint. Hij is vogelvrij verklaard en wordt opgejaagd door Saul. Zijn weg begint met twee fouten. Zijn eerste fout is dat hij door bedrog Achimelech in zijn zaak betreft. Het resultaat is dat het hele geslacht van Achimelech wordt uitgeroeid. Zijn tweede fout is dat hij naar Achis gaat. Tegelijk heeft David op zijn vlucht meerdere psalmen geschreven die uiting geven aan zijn gevoelens. In die psalmen komt de Geest van Christus tot uiting.

David bij Achimelech | verzen 1-6

1 Toen kwam David in Nob, bij de priester Achimelech; en Achimelech kwam David bevend tegemoet en zei tegen hem: Waarom bent u alleen en is er niemand bij u? 2 En David zei tegen de priester Achimelech: De koning heeft mij iets bevolen en zei tegen mij: Laat niemand iets weten van de zaak waarvoor ik u uitzend en die ik u opgedragen heb; de jongens heb ik laten weten [dat zij naar] een bepaalde plaats [moeten gaan]. 3 En nu, wat hebt u voorhanden? Geef mij vijf broden mee in mijn hand, of wat er [maar] te vinden is. 4 De priester antwoordde David en zei: Er is geen gewoon brood voorhanden, maar er is [wel] heilig brood, als de jongens zich maar van de vrouwen onthouden hebben. 5 David antwoordde de priester en zei tegen hem: Jazeker, de vrouwen zijn ons gisteren en eergisteren onthouden. Toen ik eropuit trok, waren de voorwerpen van de jongens heilig. En het is in zekere zin gewoon [brood], te meer omdat er vandaag [ander brood] in de vaten geheiligd zal worden. 6 Toen gaf de priester hem dat heilige [brood], omdat er geen [ander] brood was dan de toonbroden, die van voor het aangezicht van de HEERE weggenomen waren, om er vers brood neer te leggen op de dag dat het [oude] weggenomen werd.

David heeft eerst bescherming bij Samuel gehad. Toch was hij daar niet veilig voor Saul. Ook zijn vriend, prins Jonathan, heeft hem geen blijvende bescherming kunnen bieden. Nu hij echt een vluchteling is, van alle hulp en bescherming verstoken, gaat hij naar de priester Achimelech in Nob. Hij

doet dat om naar de wil van God te vragen (1Sm 22:10). Bij de priester zijn namelijk de urim en tummim om Gods wil te kennen.

Achimelech verwondert zich erover dat David alleen is. Er zijn wel anderen bij hem (Mk 2:26), maar dat zijn waarschijnlijk enkele van zijn mannen en geen leden van de hofhouding van Saul die gebruikelijk met hem zijn mee zijn gegaan als hij iets voor Saul moest gaan doen. Achimelech weet niet dat David op de vlucht is en David zwijgt er ook over. In plaats van eerlijk te zeggen dat hij voor Saul op de vlucht is, verzint hij een verhaal over een geheime opdracht van Saul. Hij liegt de priester voor. Zijn vertrouwen op de HEERE is verdwenen en hij leeft in vrees voor mensen. Dat brengt een mens tot een handelen waardoor een smaad op de Naam van de HEERE wordt geworpen en anderen kwaad wordt gedaan. Hij is hier een waarschuwend voorbeeld voor ons.

David vraagt twee dingen aan Achimelech: brood (vers 3) en een zwaard (vers 8). Hij wenst vijf broden. Achimelech antwoordt dat er alleen "heilig brood" is, dat wil zeggen de toonbroden (vers 6). Deze hebben een week op de gouden tafel in het heilige gelegen en moeten door nieuwe broden vervangen worden. David mag die hebben voor zichzelf en zijn mannen onder voorwaarde dat de mannen zich van hun vrouwen hebben onthouden.

David antwoordt dat de mannen drie dagen geen omgang met hun vrouw hebben gehad en dat "de voorwerpen van de jongens heilig zijn". De "vaten" zijn hun kleding en andere persoonlijke bezittingen. Ook die zijn niet in aanraking geweest met iets wat onrein is (Lv 13:58; Ex 19:10). Met 'vaten' kunnen ook hun lichamen bedoeld zijn (1Th 4:3-4).

David trekt de conclusie dat dit toonbrood, omdat het op het punt staat vervangen te worden door vers brood, "in zekere zin gewoon [brood]" is. Het oude brood heeft zijn taak voor het aangezicht van de HEERE verricht en kan nu genuttigd worden. De Heer Jezus, de Zoon van David, keurt deze conclusie goed (Mt 12:3-4). De Heer verwijst naar deze geschiedenis omdat deze treffend illustreert wat Zijn volk op

Hoe hij het huis van God binnenging onder hogepriester Abjathar en de toonbroden at die men niet mag eten behalve de priesters, en ook gaf aan hen die bij hem waren? (Mk 2:26)

Hij echter zei tot hen: Hebt u niet gelezen wat David deed toen hij honger had, en zij die bij hem waren? Hoe hij het huis van God inging en de toonbroden at, die hij niet mocht eten, en ook zij niet die bij hem waren, behalve alleen de priesters? (Mt 12:3-4)

dat moment met Hem doet. Hij laat met de aanhaling van deze geschiedenis zien dat het houden van ceremoniële gebruiken voor Hem geen waarde heeft als de door God gezalfde Koning door Zijn volk wordt verworpen.

Doëg | *vers 7*

7 Op die dag nu had iemand van de dienaren van Saul zich daar voor het aangezicht van de HEERE afgezonderd. Zijn naam was Doëg, een Edomiet, de machtigste van de herders die Saul had.

Tussen de bedrijven door wordt melding gemaakt van de aanwezigheid van Doëg “op die dag”. Doëg is erbij als David verschijnt en heeft mogelijk zelfs het een en ander gehoord. Waarom hij bij de tabernakel is, wordt niet vermeld. Het lijkt erop dat deze vijand van Gods volk niet ongodsdienstig is. Er wordt van hem gezegd dat hij zich “daar voor het aangezicht van de HEERE afgezonderd” heeft. Misschien heeft hij een gelofte gedaan. Als dat het geval is, is zijn godsdienstigheid niets anders dan de godsdienstigheid van Saul. Hij is “iemand van de dienaren van Saul”. Hij is echter niet zomaar een dienaar. Saul heeft hem een hoge positie gegeven, want hij is zijn machtigste herder.

David krijgt het zwaard van Goliath | *verzen 8-9*

8 En David zei tegen Achimelech: Hebt u hier geen speer of zwaard voorhanden? Ik heb namelijk mijn zwaard niet mee [kunnen] nemen, evenmin als mijn [andere] wapens, want de zaak van de koning had haast. 9 Toen zei de priester: Het zwaard van Goliath, de Filistijn, die door u verslagen is in het Eikendal, zie, dat ligt [hier], in een kleed gewikkeld, achter de efod. Als u dat mee wilt nemen, neem het mee, want er is hier geen ander dan dat. David zei: Zoals dat is er geen [tweede], geef het mij.

David wil behalve brood ook een wapen. Als verklaring voor het feit dat hij ongewapend is, zegt hij dat de zaak van de koning haast had. Hier liegt hij weer. Een goede krijgsman zal ook nooit zonder wapen op weg gaan. Voor ons ligt hier de les dat er geen excuus is als wij tijdens de dagelijkse werkzaamheden geen rekening houden met God en het geestelijke wapen

van Zijn Woord. Juist als er bij een zaak haast geboden is, is het belangrijk afhankelijk te zijn van Gods leiding door Zijn Woord en Geest.

Achimelech wijst David op het enige wapen dat hij kan leveren en dat is het zwaard van Goliath, waarbij hij opmerkt dat deze Filistijn door David verslagen is. Hij biedt het David aan om mee te nemen. Praktisch gezien betekent het dat David geen kleine jongen is. Anders zou hij dat grote zwaard niet kunnen hanteren. Ook toen hij tegen Goliath streed, was hij geen kleine jongen. Toen al had hij diens zwaard genomen en er het hoofd van de Filistijn mee afgehouden (1Sm 17:51). Hij heeft het toen niet bij zich gehouden, maar als het ware aan de HEERE gewijd. Daarom ligt het nu bij Achimelech, achter de efod.

Hier worden het zwaard en de efod met elkaar verbonden. Dat ziet op de verbinding die er is tussen het Woord van God en de dienst van de Heer Jezus als Hogepriester. Dat er geen zwaard is dat het zwaard van Goliath kan evenaren, geldt in absolute zin voor het Woord van God, dat *“het zwaard van de Geest”* wordt genoemd (Ef 6:17).

David bij Achis | verzen 10-15

10 David stond op en vluchtte op die dag voor Saul; en hij kwam bij Achis, de koning van Gath. 11 Maar de dienaren van Achis zeiden tegen hem: Is dit niet David, de koning van het land? Zong men van hem niet in beurtzang bij de reidansen: Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden? 12 David nam deze woorden ter harte en werd zeer bevreesd voor Achis, de koning van Gath. 13 Daarom vertrok hij zijn gezicht voor hun ogen, en hij gedroeg zich in hun handen als een waanzinnige. Hij krabbelde aan de deuren van de poort en liet zijn speeksel in zijn baard lopen. 14 Toen zei Achis tegen zijn dienaren: Zie, u ziet dat de man krankzinnig is. Waarom hebt u hem bij mij gebracht? 15 Heb ik gebrek aan krankzinnigen, dat u deze [man] gebracht hebt om zich bij mij zo krankzinnig te gedragen? Moet deze in mijn huis komen?

David voelt zich genoodzaakt zijn land te verlaten, het land waarover hij naar Gods beloften zal regeren. Hij zoekt zijn toevlucht bij Achis, de koning van Gath, een Filistijnse stad. Saul zal hem zeker niet zoeken bij de grootste vijanden van Israël. Ook zal Saul daar niet durven komen. Hij

wordt echter herkend door de dienaren van Achis. Zij noemen hem zelfs "de koning van het land". Ze verhalen voor Achis wat er over David is gezongen. Dit lied is gezongen na zijn overwinning op de kampioen van de Filistijnen (1Sm 18:6-7).

Als David merkt dat hij herkend is, wordt hij bang. Angst is altijd een slechte raadgever en een vijand van het geloof en de liefde. De volmaakte liefde drijft immers de vrees uit (1Jh 4:18). Iemand groeit en behaalt overwinningen naar de mate waarin hij in het geloof de vrees overwint.

In de liefde is geen vrees, maar de volmaakte liefde drijft de vrees uit, want de vrees houdt straf in, en wie vreest, is niet volmaakt in de liefde. (1Jh 4:18)

David laat zich in deze periode echter niet leiden door zijn geloof. Hij weet dat de Filistijnen in hem een machtige vijand zien die ze door zijn komst zomaar in handen hebben gekregen (Ps 56:1). Hij weet geen andere oplossing voor dit probleem dan zich als een waanzinnige te gaan gedragen. Hij stelt zich aan als iemand die zijn verstand heeft verloren.

Een gouden kleinood van David, voor de koorleider, op 'Duif op verre eiken'; toen de Filistijnen hem gegrepen hadden te Gath. (Ps 56:1)

David daalt hier ver beneden het peil van een gelovige. Dit is geen krijgslist, maar een wanhoopsdaad. Een gelovige die zich bewust als een idioot gedraagt, geeft een totaal verkeerd voorbeeld. Hij werpt een smaad op de Naam van de Heer. Laten we David er maar niet te hard om vallen. Hoe vaak hebben wij ons bewust anders gedragen uit angst voor uitingen van vijandschap van de wereld en zijn we op zijn zachtst gezegd geen getuigen van de Heer Jezus geweest?

De afgang van David is groot. Zijn gedrag bewerkt dat Abimelech hem wegjaagt (Ps 34:1). Zeker, hij is ontsnapt uit een gevaarlijke situatie, maar hoe smadelijk is zijn redding. Er is veel om zich over te schamen. Wat overblijft, is de genade van God. Dat Gods genade ook een rol speelt in dit hele gebeuren, blijkt wel uit de twee psalmen die in zijn hart zijn ontstaan tijdens zijn verblijf bij Achis*

[Een psalm] van David; toen hij zijn gezicht had vertrokken bij Abimelech, die hem verdreef, zodat hij [ervandoor] ging. (Ps 34:1)

* Abimelech en Achis zijn twee namen voor dezelfde persoon. Abimelech is de titel van de vorst van de Filistijnen (Gn 20:2), zoals 'farao' bij de Egyptenaren. Achis is zijn eigen naam (1Sm 21:10).

in Gath. In de gebeurtenis die hier wordt beschreven, zien we zijn uiterlijk gedrag. In de beide psalmen zien we wat er in zijn hart omgaat tijdens die gebeurtenis.

Psalm 56 laat zien dat zijn uiterlijk gedrag niet de taal van zijn hart is. Zijn hart is in deze omstandigheden uitgegaan naar de HEERE. *Psalm 34* laat zien wat er in zijn hart is als hij bang is voor Achis. Zijn hart roept tot God en Hij redt hem, want hij wordt verbroken van hart en verslagen van geest.

1 Samuel 22

David in de grot van Adullam | verzen 1-2

1 Toen ging David daarvandaan en hij ontkwam naar de grot van Adullam. Zijn broers en het hele huis van zijn vader hoorden dit en zij kwamen daar bij hem. 2 Ook voegde zich bij hem ieder die in nood verkeerde, ieder die een schuldeiser had en ieder die verbitterd van gemoed was; en hij werd hun leider, zodat er ongeveer vierhonderd mannen bij hem waren.

David is door Achis teruggejaagd naar zijn land. Hij is weer in het land waar hij door Saul zal worden nagejaagd. Hij ontkomt aan al zijn vervolgers door zich te verbergen in de grot van Adullam. In de lijst met geloofshelden en geloofsdaden, worden de weg die David gaat en de plaats waar hij verblijft, genoteerd als bewijzen van geloof (Hb 11:38). Ook nu is hij, terwijl hij weet dat hij door de HEERE bestemd en ook al gezalfd is om koning te zijn, niet van plan om de troon met geweld te bestijgen. Het lijkt alsof hij volledig is uitgeschakeld. Hij kan niets doen en nergens heen.

... – de wereld was hen niet waard –, zij dwaalden rond in woestijnen, bergen, spelonken en de holen van de aarde. (Hb 11:38)

Het is ermee als met de apostel Paulus. Als hij gevangen zit, lijkt zijn dienst voorbij. Maar juist in de gevangenis schrijft hij enkele bijzondere brieven die wij nu in de Bijbel hebben: de *brief aan de Efeziërs*, de *brief aan de Kolossers* en de *brief aan de Filippiërs*. David heeft in de grot enkele psalmen gedicht die wij in de Bijbel hebben (Ps 57; 142). Daarin vernemen wij zijn gemoedsgesteldheid “toen hij in de grot was” (Ps 142:1). Aan het eind van Psalm 142 zegt hij: “De rechtvaardigen zullen mij omringen” (Ps 142:8). Dat zien we hier gebeuren.

Als hij alleen in de grot is en zijn ziel voor de HEERE uitstort over zijn eenzaamheid (Ps 142:5), zien we hier hoe er

Ik keek aan mijn rechterhand en zie,
er was niemand die naar mij omzag;
voor mij was [de mogelijkheid tot] ontoluchten verloren,
niemand zorgde voor mijn ziel. (Ps 142:5)

harten en benen in beweging komen voor hem. Er komen mensen naar hem toe. Zij worden later de helden van David die hem aan zijn koninkrijk

helpen en delen in zijn heerlijkheid. Maar hier zijn ze het nog niet. David is hier een beeld van de Heer Jezus tot Wie allen komen die ook geen deel op aarde hebben.

Eerst komen zijn broers en zijn hele familie tot hem. Zij lopen ook gevaar door Saul vervolgd te worden. Vervolgens komt ook ieder die in nood is, ieder die een schuldeiser heeft en ieder die bitter van gemoed is. Ze hebben óf een persoonlijke nood, een probleem waar ze zelf niet uitkomen, óf iemand die hen op de hielen zit om hen tot slaaf te maken, óf ze zijn zo verbitterd door geleden onrecht of onbegrip, dat ze geen andere keus hebben dan tot David te gaan. Ze doen dat omdat ze niets te verliezen hebben. Zo krijgt hij gezelschap van ongeveer vierhonderd mannen.

Zo komen ook vandaag mensen tot de Heer die in Hem hun laatste kans zien om te overleven (vgl. Mk 5:25-28). Zij ontwikkelen zich tot helden. Die ontwikkeling vindt plaats in de school van God, daar wordt men gevormd. David is hun overste, het is ook zijn school. Bij David zijn betekent niet alleen geloof in zijn zaak, maar geloof in hemzelf. Het betekent ook dat je nergens anders meer bij hoort.

Zo is het met de gelovige die zijn toevlucht tot de Heer Jezus heeft genomen. Dat doet hij alleen als zijn nood zo groot is, dat hij geen andere uitweg ziet als hij een schuldenaar is met een schuld die hij niet kan voldoen of zo verbitterd is dat het leven geen enkele zin meer voor hem heeft.

David brengt zijn ouders in Moab | verzen 3-4

3 David ging vandaar naar Mizpe in Moab. En hij zei tegen de koning van Moab: Laat mijn vader en mijn moeder toch naar u uitwijken, totdat ik weet wat God met mij doen zal. 4 Toen bracht hij hen bij de koning van Moab. En zij bleven bij hem al de dagen dat David in de vesting was.

David zoekt voor zijn ouders een toevlucht in Moab. Moab staat niet direct bekend als een vriend van Israël. De koning van Moab heeft, toen Israël na de woestijnreis in zijn velden gelegerd was, geprobeerd door middel van Bileam het volk te vervloeken (Nm 22). Maar er is ook een andere zijde aan Moab. Moab zal een land zijn waarheen het overblijfsel vlucht in de tijd van de grote verdrukking en daar door God gezuiverd zal worden. Daarom staat er: *“Moab is Mijn waskom”* (Ps 60:10).

David moet naar Juda | vers 5

5 De profeet Gad zei echter tegen David: Blijf niet in de vesting, [maar] ga [daarvoandaan] en ga naar het land Juda. Toen ging David weg, en hij kwam in het woud Chereth.

David is ook in Moab, maar hij mag daar niet blijven. Dat zegt de profeet Gad hem namens God. God wil David in het vuur van de beproeving brengen en dat is in Zijn land, geregeerd door Saul. Gad wordt de ziener van David en is bij hem gebleven. Door Gad leert David de wil van God kennen. Hij gehoorzaamt de profeet en keert naar Juda terug.

Saul noemt David zijn belager | verzen 6-8

6 Saul hoorde dat [de verblijfplaats van] David en de mannen die bij hem waren, bekend was geworden. Saul zat op een heuvel onder het geboomte in Rama en had zijn speer in zijn hand, terwijl al zijn dienaren bij hem stonden. 7 Toen zei Saul tegen zijn dienaren die bij hem stonden: Luister toch, Benjaminieten, zal de zoon van Isaï jullie allen soms ook akkers en wijngaarden geven? Zal hij jullie allen tot bevelhebbers over duizend en bevelhebbers over honderd aanstellen? 8 Want jullie spannen allen tegen mij samen, en niemand onthult [voor] mijn oor dat mijn zoon een verbond gesloten heeft met de zoon van Isaï. En er is niemand onder jullie die zich om mij bekommert en het voor mijn oor onthult dat mijn zoon mijn dienaar tegen mij heeft doen opstaan als iemand die mij belaagt zoals op deze dag.

Onze aandacht wordt weer gericht op Saul die weer onder een boom zit en weer de speer in zijn hand heeft. In wat hij zegt, horen we wat er in zijn hart leeft. Hij spreekt tot zijn stamgenoten, de Benjaminieten. Ze zijn wel aan hem verwant, maar hij heeft hen ook aan zich verplicht door hen te kopen met geschenken. Saul is een man geworden die zichzelf beklagt, die medelijden heeft met zichzelf en zichzelf ziet als slachtoffer van de omstandigheden. We horen geen reactie van zijn dienaren. Ze zwijgen.

Saul noemt de naam van David niet. Het is voor hem een gehate naam. Hij spreekt verachtelijk over hem als “de zoon van Isaï”. Hoewel hij probeert zijn dienaren naar aanleiding van de beloning voor zich te winnen, ziet hij hen als samenzweerders die tegen hem zijn. Omdat ze niet zo spreken als hij, ziet hij hen als vijanden. Hij beschuldigt zelfs zijn zoon Jonathan ervan

dat deze David tot opstand tegen hem heeft aangezet. Een jaloers mens komt tot de meest dwaze complottheorieën. Hij zet de zaak ook helemaal op zijn kop door David zijn belager te noemen. Niet David belaagt hem, maar hij belaagt David.

Achimelech ter verantwoording | verzen 9-15

9 Toen antwoordde Doëg, de Edomiet, die bij de dienaren van Saul stond en zei: Ik heb de zoon van Isai in Nob bij Achimelech, de zoon van Ahitub, zien komen. 10 Die raadpleegde vervolgens de HEERE voor hem en gaf hem proviand. Hij gaf hem ook het zwaard van Goliath, de Filistijn. 11 Toen stuurde de koning [boden] eropuit en liet de priester Achimelech, de zoon van Ahitub, roepen, met het hele huis van zijn vader, de priesters die in Nob waren; en zij kwamen allen bij de koning. 12 En Saul zei: Luister toch, zoon van Ahitub! En hij zei: Zie, [hier] ben ik, mijn heer. 13 Toen zei Saul tegen hem: Waarom hebt u tegen mij samengespannen, u en de zoon van Isai, door hem brood en een zwaard te geven, en God voor hem te raadplegen, zodat hij kan opstaan als iemand die mij belaagt, zoals op deze dag? 14 Maar Achimelech antwoordde de koning en zei: Wie van al uw dienaren is zo trouw als David, de schoonzoon van de koning, die u voortdurend gehoorzaam is, en geëerd is in uw huis? 15 Ben ik vandaag begonnen met God voor hem te raadplegen? Daar is bij mij geen sprake van! Laat de koning geen [beschuldiging] leggen op zijn dienaar [of] op het hele huis van mijn vader, want uw dienaar heeft van al deze dingen, klein of groot, niets geweten.

De dienaren mogen het zwijgen ertoe doen, er is iemand die niet zwijgt en dat is de Edomiet Doëg. Hij zal wel laten zien dat hij het goed met Saul meent. Doëg vertelt Saul waarvan hij ooggetuige is geweest. Naar aanleiding van wat Doëg heeft gezegd, laat Saul Achimelech naar zich toe komen. Saul verhoort hem, maar niet zoals het zou moeten. Het verhoor is een beschuldiging. De beschuldiging is dat Achimelech een opstandeling heeft geholpen aan brood en een zwaard en ook nog eens God voor hem heeft geraadpleegd. Dan ben je wel schuldig aan hoogverraad, je bent medeplichtig aan een staatsgreep. Het staat bij Saul al vast wat hij zal doen, hij heeft zijn oordeel al geveld.

Achimelech stelt zich in zijn verantwoording aan de kant van Saul. In zijn onnozelheid verdedigt hij David. Hij heeft niet veel met David op, maar

hij wil zich neutraal opstellen. Hem kan door Saul niets ten laste worden gelegd, zo meent hij. Hij wist er immers niets van dat David voor Saul op de vlucht was? Alles wat hij over David heeft gehoord, is dat deze Saul trouw dient, met Saul in een nauwe familierelatie staat en dat hij gehoorzaam doet wat Saul van hem vraagt. Is David niet geëerd in het huis van Saul? Dan kan hij het toch niet anders dan als zijn plicht zien om David te helpen? Door zo over David te spreken geeft hij een goed getuigenis van hem. Maar dat is precies wat Saul zo haat. Het maakt zijn woede alleen maar groter.

Het vonnis en de voltrekking | verzen 16-19

16 Maar de koning zei: Achimelech, u moet beslist sterven, u en het hele huis van uw vader! 17 De koning zei tegen de lijfwachten, die bij hem stonden: Treed toe en dood de priesters van de HEERE, omdat ook zij op de hand van David zijn, en omdat zij wisten dat hij op de vlucht was, maar het niet voor mijn oor onthuld hebben. Maar de dienaren van de koning wilden hun hand niet uitsteken om de priesters van de HEERE dood te steken. 18 Toen zei de koning tegen Doëg: Treedt u dan toe en steekt u de priesters dood. Toen trad Doëg, de Edomiet, toe en hij stak de priesters dood. Hij doodde op die dag vijftientachtig mannen die het linnen priesterhemd droegen met de scherpte van het zwaard. 19 Hij sloeg ook [de inwoners van] Nob, de stad van deze priesters, met de scherpte van het zwaard, van de man tot de vrouw toe, van de kinderen tot de zuigelingen toe. Zelfs de runderen, de ezels en de schapen [sloeg hij] met de scherpte van het zwaard.

Saul is niet van zijn voornemen af te brengen om Achimelech te doden. Hij spreekt zelf het vonnis uit. Achimelech moet sterven, samen met zijn hele familie (Pr 3:16).

Verder heb ik ook gezien onder de zon: op de plaats van het recht, daar was goddeloosheid, en op de plaats van de gerechtigheid, daar was onrecht. (Pr 3:16)

Omdat de priester hem niet heeft verteld dat David bij hem is geweest, heeft hij dus met de vijand geheuld. Wie niet van dezelfde blinde haat tegen David is bezielde, stelt zich per definitie achter David en moet worden gedood. Hij beveelt zijn soldaten het priestergeslacht te doden van wie hij ook nog zegt dat zij priesters van de HEERE zijn. Dat durven de soldaten niet te doen. Door een dergelijk bevel heeft Saul zijn gezag onder zijn ondergeschikten verloren.

Dan wendt hij zich tot Doëg met het bevel de priesters te doden. Die doodt zonder schroom vijftientig mannen en moordt daarna nog de hele priestersstad Nob uit. Doëg doet in opdracht van Saul wat Saul met Amalek had moeten doen en waarin Saul zelf heeft gespaard wat hij van waarde vond (1Sm 15). Door het hele geslacht van Achimelech te doden wordt het woord vervuld dat over het huis van Eli is gesproken (1Sm 3:11), want Achimelech is uit het geslacht van Eli.

Abjathar vlucht naar David | verzen 20-23

20 Maar een van de zonen van Achimelech, de zoon van Ahitub, ontkwam. Zijn naam was Abjathar en hij vluchtte David achterna. 21 Abjathar vertelde David dat Saul de priesters van de HEERE gedood had. 22 Toen zei David tegen Abjathar: Op de dag dat Doëg, de Edomiet, daar was, wist ik dat hij het zeker aan Saul zou vertellen. Ik ben er de oorzaak van dat iedereen uit het huis van uw vader [is omgebracht]. 23 Blijf bij mij, wees niet bevreesd, want wie mij naar het leven staat, staat u naar het leven. Bij mij zult u echter veilig zijn.

Toch blijft het priesterschap behouden, want er ontkomt een zoon van Achimelech. Deze vlucht naar David en vertelt hem wat er is gebeurd (vgl. Mt 14:12). Als David het hoort, neemt hij de schuld op zich. Hij biedt Abjathar zijn bescherming aan en garandeert hem veiligheid. Hij stelt zich met zijn leven, waarop Saul jaagt, borg voor hem.

En zijn discipelen kwamen en namen het lichaam weg en begroeven het. En zij kwamen het Jezus berichten. (Mt 14:12)

David dicht bij deze gelegenheid *Psalm 52*.

1 Samuel 23

David bevrijdt Kehila | verzen 1-5

1 Men vertelde David: Zie, de Filistijnen strijden tegen Kehila en zij plunderen de dorsvloeren. 2 En David raadpleegde de HEERE [en vroeg]: Zal ik [op weg] gaan en deze Filistijnen verslaan? De HEERE zei tegen David: Ga, u zult de Filistijnen verslaan en Kehila verlossen. 3 De mannen van David zeiden echter tegen hem: Zie, wij zijn hier in Juda al bevreesd; hoeveel te meer als wij naar Kehila, naar de gelederen van de Filistijnen zullen gaan. 4 Toen raadpleegde David de HEERE opnieuw, en de HEERE antwoordde hem en zei: Sta op, trek naar Kehila, want Ik geef de Filistijnen in uw hand. 5 Zo gingen David en zijn mannen naar Kehila. Hij streed tegen de Filistijnen, dreef hun vee weg en bracht hun een grote slag toe. Zo verloor David de inwoners van Kehila.

Kehila, een stad in Israël, wordt door de Filistijnen belaagd. Deze vijand plundert de dorsvloeren en berooft de stad van haar voedsel. De Filistijnen komen om te roven wat Gods volk van de zegen van het land heeft binnengehaald. We kunnen dit als volgt toepassen op onszelf. Als Filistijnse beginselen, als bijvoorbeeld rituelen beslag op ons leggen, zullen we verliezen wat we in Gods Woord over de Heer Jezus en Zijn werk hebben ontdekt.

In plaats van naar Saul te gaan wordt de situatie aan David meegedeeld, hoewel hij ver van die plaats verwijderd is. Het volk lijkt meer vertrouwen in David te hebben dan in Saul. David wil weten wat hij moet doen en vraagt het aan de HEERE. Zo moeten wij ons ook van de wil van God verzekeren voordat wij iets ondernemen. David krijgt antwoord.

David heeft ook nog met zijn mannen te maken. Als David het antwoord dat hij heeft gekregen aan zijn mannen meedeelt, zeggen ze dat ze bang zijn. Ze zijn al bang in Juda, waar ze hun leven door Saul niet zeker zijn, en voor de Filistijnen zijn ze nog banger. Waar deze vijanden zich bevinden, willen ze helemaal niet heen (vgl. Jh 11:7-8).

Daarop zei Hij hierna tot zijn discipelen: Laten wij weer naar Judéa gaan. De discipelen zeiden tot Hem: Rabbi, onlangs trachtten de Joden U te stenigen en gaat U weer daarheen? (Jh 11:7-8)

Als zijn mannen zich zo uiten, vaart David niet tegen hen uit en verwijt hun niet een gebrek aan vertrouwen. Hij geeft hun de ruimte hun angst aan hem bekend te maken. Om hen tegemoet te komen vraagt hij het nog een keer aan de HEERE. Na de verzekering dat de HEERE hem de overwinning zal geven, zijn ook zijn mannen overtuigd. Ze gaan met hem mee naar Kehila en hij bevrijdt de inwoners van Kehila.

David verslaat niet alleen de Filistijnen, maar neemt ook hun vee weg. Hij legt beslag op de bezittingen van de vijand en neemt meer terug dan zij hebben geroofd. Het geloof wordt altijd rijker van een strijd. Elke strijd met overwinning geeft ons een nieuwe kijk op Christus. We leren weer iets meer zien van Hem.

Saul trekt op naar Kehila | verzen 6-8

6 En het gebeurde toen Abjathar, de zoon van Achimelech, naar David vluchtte in Kehila – hij kwam met de efod in zijn hand – 7 dat Saul verteld werd dat David naar Kehila gekomen was. En Saul zei: God heeft hem in mijn hand overgegeven, want hij heeft zich ingesloten door een stad met poorten en grendels binnen te gaan. 8 Toen liet Saul al het volk ten strijde roepen, om naar Kehila te trekken en David en zijn mannen te belegeren.

Als David in Kehila is, voegt Abjathar zich bij hem. Abjathar heeft de efod in zijn hand. Daarmee heeft David de persoon en het middel ter beschikking waardoor hij de HEERE kan vragen (*vers 9*). Het lijkt erop dat David hoopt dat hij in die stad een veilig onderkomen zal vinden, zeker na zijn bevrijdende actie. Saul denkt daar anders over. Als Saul ervan in kennis wordt gesteld dat David in Kehila is, ziet hij zijn kans om David in handen te krijgen. Dat David in de stad Kehila is, betekent voor hem dat David in de val zit.

Nu hij hoort dat David in Kehila is, gaat hij erheen met een heel leger, terwijl hij er niet heen is getrokken toen de Filistijnen de stad bestreden. Hij mobiliseert het hele volk tegen de ene man David. Zien we hierin niet een beeld van mensen die geen hand uitsteken als het werk van het evangelie moet worden gedaan, maar die er snel bij zijn om de wapens van het vlees op te nemen tegen een dienaar van de Heer? Waar de geest van jaloersheid

en kritiek werkzaam is, worden verwoede pogingen gedaan om het werk van de Heer te verhinderen.

David raadpleegt de HEERE | verzen 9-14

9 Toen David te weten kwam dat Saul dit kwaad tegen hem beraamde, zei hij tegen de priester Abjathar: Breng de efod hierheen. 10 En David zei: HEERE, God van Israël, Uw dienaar heeft duidelijk gehoord dat Saul van plan is naar Kehila te komen, om de stad omwille van mij te gronde te richten. 11 Zullen de burgers van Kehila mij in zijn hand overgeven? Zal Saul komen zoals Uw dienaar gehoord heeft? O HEERE, God van Israël, vertel het Uw dienaar toch. De HEERE zei: Hij zal komen. 12 Daarna zei David: Zullen de burgers van Kehila mij en mijn mannen overleveren in de hand van Saul? En de HEERE zei: Zij zullen [u] overleveren. 13 Toen stonden David en zijn mannen op, ongeveer zeshonderd man, en zij vertrokken uit Kehila. Zij gingen waar zij [maar] konden gaan. Toen Saul verteld werd dat David uit Kehila ontkomen was, zag hij ervan af [daarheen] uit te trekken. 14 David verbleef in de woestijn in de bergvestingen; hij verbleef in het bergland in de woestijn Zif. Saul zocht hem alle dagen, maar God gaf hem niet over in zijn hand.

Als David te weten komt wat Saul van plan is, vraagt hij aan de HEERE, de God van Israël – hij ziet het hele volk in verbinding met God –, wat Kehila zal doen. Hij stelt gerichte vragen en krijgt een duidelijk antwoord. Eerst zegt de HEERE tegen hem dat Saul zal komen, want het antwoord op die vraag is als eerste van belang. Als David dat weet, is de volgende vraag wat de inwoners van Kehila zullen doen. David is niet zo naïef dat hij denkt dat ze hem als hun weldoener niet aan Saul zullen uitleveren. Ook op deze vraag krijgt hij antwoord van de HEERE. Het mogelijk voor David toch nog schokkende antwoord is dat ze hem aan Saul zullen uitleveren.

Wat de overwegingen van de inwoners van Kehila zijn, wordt niet meegedeeld. Misschien hebben ze er helemaal niet over nagedacht, maar de HEERE weet dat als Saul hen onder druk zet, zij zullen bezwijken. Alleen de HEERE kan reacties voorspellen. Hij alleen kan zeggen wat er zou gebeuren als een zaak zich anders had ontwikkeld. Dat kunnen wij niet. Wij kunnen gissen, maar niets met zekerheid zeggen.

Een veronderstelling is bijvoorbeeld dat ze hem aan Saul zullen uitleveren omdat ze in Saul, zo kunnen ze mogelijk menen, vastigheid hebben. Dat hebben ze, zo hebben ze mogelijk ook gedacht, in de vluchteling David niet. Kiezen voor de machthebbers van de wereld lijkt verstandiger dan te kiezen voor iemand die verworpen is en een doelwit is van de machthebbers.

Na dit antwoord vertrekt David uit de stad. Hij is niet eigenwijs en rekent niet op de solidariteit van de inwoners van Kehila. De HEERE heeft niet gezegd dat hij de stad moet verlaten, maar David ziet het antwoord van de HEERE als een aanwijzing om daar weg te gaan. Hij vertrekt in vertrouwen op God. Hij kiest voor de onzekerheid van de vlucht maar onder de bescherming van God en verlaat de zekerheid van de stad die hem zonder God geen bescherming kan bieden.

Jonathan bemoedigt David | verzen 15-18

15 Toen David zag dat Saul eropuit getrokken was om hem naar het leven te staan, was David in de woestijn Zif, in Choresa. 16 Toen stond Jonathan, de zoon van Saul, op en ging naar David in Choresa; en hij bemoedigde hem in God. 17 Hij zei tegen hem: Wees niet bevreesd, want de hand van mijn vader Saul zal u niet vinden, maar u zult koning worden over Israël en ik zal de tweede na u zijn. Ook mijn vader Saul weet dit wel. 18 En zij sloten een verbond met elkaar voor het aangezicht van de HEERE; en David bleef in Choresa, maar Jonathan ging naar zijn huis.

David kan nergens lang blijven. Hij moet van plaats naar plaats vluchten. Tegelijk beschermt God hem en geeft hem niet in de hand van Saul. Tijdens de vlucht is er een onverwachte ontmoeting met Jonathan die hem “*bemoedigde in God*”. Jonathan sterkt David in zijn vertrouwen op God.

Geestelijke gemeenschap en broederlijk medeleven tijdens beproevingen zijn een verkwikking. Het voelt als de dauw van de hemel. Het gaat er ook niet zozeer om waar wij die kunnen *krijgen*, maar waar wij die kunnen *geven*. De komst van Jonathan bij David in de woestijn is even Goddelijk getimed als de komst van Titus bij Paulus in Macedonië: “*Immers, toen wij in Macedonië kwamen, had ons vlees geen rust, maar wij waren in alles verdrukt: van buiten strijd, van binnen vrees. Maar God, Die de nederigen troost, heeft ons*

getroost door de komst van Titus, en niet alleen door zijn komst, maar ook door de troost waarmee hij over u vertroost werd, doordat hij ons vertelde van uw vurig verlangen, uw treuren, uw ijver voor mij, zodat ik mij nog meer verblijdde” (2Ko 7:5-7).

Jonathan bemoedigt David door tegen hem te zeggen dat hij niet bang hoeft te zijn voor zijn vader. Hij weet dat het zijn vader niet zal lukken hem te doden. Hij herinnert hem eraan dat hij koning zal worden. Dat is hem door God beloofd en voor Jonathan staat het daarom vast dat David dat ook zal worden. Tot hiertoe spreekt Jonathan de taal van het geloof. Dat is de enige manier waardoor iemand kan worden bemoedigd.

Wat hij eraan toevoegt met betrekking tot zichzelf, is niet de taal van geloof. Het is wel de taal van nederigheid als we zien dat hij de tweede plaats wil innemen. Toch zal dat niet gebeuren. Het komt hem niet toe die plaats voor zichzelf te reserveren (vgl. Mt 20:21,23). De reden is dat hij David niet in zijn verwerping navolgt. Alleen zij die lijden, zullen ook regeren. Dat geldt ook voor ons: *“Als wij verdragen, zullen wij ook met [Hem] regeren” (2Tm 2:12).*

Hij nu zei tot haar: Wat wilt u? Zij zei tot Hem: Zeg, dat deze twee zonen van mij mogen zitten, een aan uw rechterhand en een aan uw linkerhand in uw koninkrijk. Jezus antwoordde echter en zei: ... het zittenaan mijn rechterhand en aan mijn linkerhand is niet aan Mij om dat te geven, maar is voor hen wie het door mijn Vader is bereid. (Mt 20:21,23)

Jonathan kan als zoon van Saul ook niet als heerser met David verbonden zijn omdat niets van het huis van Saul met de regering over Gods volk verbonden kan zijn. David volgt Jonathans vader niet op, maar neemt zijn plaats in. Saul is een koning naar het hart van het volk. Met David begint een volledig ander koningschap, een koningschap van de man naar het hart van God.

Wat Jonathan van zijn vader zegt, maakt de vreselijke afval van Saul duidelijk. Saul handelt tegen beter weten in. Na dit gezegd te hebben sluiten ze opnieuw een verbond. Dan komt de definitieve scheiding. Jonathan gaat weer naar zijn huis en David vlucht verder. Van Jonathan lezen we niet dat hij terugkeert naar het paleis, of dat hij plaats neemt in de gelederen van de vervolgers van David, maar dat hij naar zijn huis gaat.

Hij is geen volgeling van de vervolgte David, maar ook geen vervolger. We kunnen wel een hard oordeel over Jonathan vellen, maar laten we daar

maar voorzichtig mee zijn. Zijn liefde voor David is op vele wijzen gebleken. We horen David op indrukwekkende wijze getuigen van zijn liefde voor Jonathan (2Sm 1:26). Van de kant van David is er geen enkel verwijt naar Jonathan. Laten wij dat dan ook maar niet doen.

De Zifieten verraden David | verzen 19-24

19 Toen trokken de Zifieten naar Saul in Gibeon en zeiden: [Weet u] niet dat David zich bij ons verborgen heeft in de bergvestingen in Choresa, op de heuvel van Hachila, die ten zuiden van de wildernis ligt? 20 Welnu, koning, kom dan snel, overeenkomstig het volle verlangen van uw ziel; dan is het aan ons hem over te geven in de hand van de koning. 21 Toen zei Saul: Moge u door de HEERE gezegend worden, omdat u medelijden met mij gehad hebt. 22 Ga toch op weg, en verkrijg nog meer zekerheid. Vergewis u [ervan] en verken de plaats waar hij zijn voet gezet heeft, [en] wie hem daar gezien heeft, want men heeft mij gezegd dat hij zeer listig te werk gaat. 23 En zie [meer] te weten te komen over alle plaatsen waar hij zich schuilhoudt, en kom dan weer naar mij toe met zekerheid, dan zal ik met u meegaan. En het zal gebeuren, als hij in het land is, dat ik hem onder alle duizenden van Juda op zal sporen. 24 Toen stonden zij op en gingen naar Zif, voor Saul uit. David en zijn mannen waren in de woestijn van Maon, in de Vlakte, ten zuiden van de wildernis.

De Zifieten handelen nog erger dan de inwoners van Kehila. Zij verraden David aan Saul vanuit zichzelf, ze nemen zelf het initiatief. Dit is een Judasdaad. Saul spreekt de wens uit dat deze mannen door de HEERE gezegend zullen worden voor dit verraad. Vervolgens spreekt hij zeer kwalijk van David. Dat David zeer listig te werk gaat, is waar, maar dan wel voor de vijanden van Gods volk en niet ten aanzien van Saul en Gods volk. Saul spreekt over David als een sluwe vijand. Het aanvankelijk edelmoedige karakter van Saul verzinkt steeds meer in het duister en krijgt steeds meer de kenmerken van de duivel. Hij eindigt dan ook in totale duisternis.

Saul zegt hun wat ze moeten doen om er zeker van te zijn dat ze David te pakken kunnen krijgen.

David ontkomt ternauwernood | verzen 25-28

25 Toen Saul en zijn mannen [hem] gingen zoeken, vertelde men dat aan David; en hij trok weg van de rots en bleef in de woestijn van Maon. Toen Saul

dat hoorde, joeg hij David na in de woestijn van Maon. 26 Saul ging aan de ene zijde van de berg en David met zijn mannen aan de andere zijde van de berg. Nu gebeurde het terwijl David zich haastte om aan Saul [te ontkomen] en Saul en zijn mannen David en zijn mannen omsingeld hadden om hen te grijpen, 27 dat er een bode naar Saul kwam [met de boodschap]: Haast u en kom, want de Filistijnen zijn het land binnengevallen. 28 Toen keerde Saul terug van het najagen van David en ging de Filistijnen tegemoet; daarom noemde men die plaats Sela-Machlekoth.

Saul heeft David bijna te pakken. Hij heeft David omsingeld, zodat er geen uitweg meer voor hem is. Dan komt er door Gods voorzienigheid uitkomst voor David. De HEERE maakt gebruik van de Filistijnen door hen een inval in het land te laten doen. Het bericht daarvan zorgt ervoor dat Saul het najagen van David voor een ogenblik stopt, omdat hij de Filistijnen moet gaan bestrijden.

1 Samuel 24

Saul jaagt opnieuw op David | *verzen 1-3*

1 David trok daarvandaan en bleef in de bergvestingen van Engedi. 2 En het gebeurde, nadat Saul was teruggekeerd van het achter[volgen] van de Filistijnen, dat men hem vertelde: Zie, David is in de woestijn van Engedi. 3 Toen nam Saul drieduizend van de beste mannen uit heel Israël, en ging [op weg] om David en zijn mannen te zoeken bij de Steenbokrotsen.

Als David door Gods voorzienigheid niet in de handen van Saul is terechtgekomen, neemt hij zijn toevlucht tot de bergvestingen van Engedi. Saul laat hem echter niet met rust. Als hij bericht krijgt waar David zich ophoudt, vormt hij een leger van drieduizend van de beste soldaten om er met hen op uit te trekken om David te gaan zoeken. Saul blijft onvermoeibaar zijn pogingen voortzetten om David uit te schakelen.

David kan Saul doden | *verzen 4-8*

4 Hij kwam bij de schaapskooien aan de weg, waar een grot was; Saul ging daarin om zijn behoefte te doen. Nu zaten David en zijn mannen aan de zij-kanten in de grot. 5 Toen zeiden de mannen van David tegen hem: Zie de dag waarvan de HEERE u gezegd heeft: Zie, Ik geef uw vijand in uw hand, en u kunt met hem doen zoals het goed is in uw ogen. Toen stond David op en sneed stilletjes een punt van Sauls mantel af. 6 En het gebeurde daarna dat het hart van David in hem bonsde, omdat hij die punt van de [mantel] van Saul afgesneden had. 7 En hij zei tegen zijn mannen: Moge de HEERE er geen sprake van laten zijn dat ik [ooit] zoiets zou doen bij mijn heer, bij de gezalfde van de HEERE, dat ik mijn hand tegen hem uit zou steken, want hij is de gezalfde van de HEERE. 8 En David weerhield zijn mannen met [deze] woorden, en hij liet hun niet toe tegen Saul op te staan. En Saul stond op en ging de grot uit, naar de weg.

Op zoek naar David gaat Saul bij de schaapskooien aan de weg een grot binnen om zijn behoefte te doen. Er zijn veel grotten, die naar het schijnt als schaapskooien dienst doen, waar de herder zijn schapen naar toe kan

brengen om ze daar te beschermen tegen de hitte. Gods voorzienigheid brengt Saul naar de grot waar David en zijn mannen zich hebben verborgen. De mannen van David zeggen tegen hem dat dit zijn kans is om zich te ontdoen van zijn en ook hun vijand. Zij zien Saul tegen het licht van de grotopening in deze vernederende houding en menen dat dit voor David een teken van de HEERE is om hem om te brengen en koning te worden.

Voor hen is het duidelijk Zijn hand die de dingen zo leidt. Die conclusie is echter te snel getrokken. Niet in alle voorspoed moeten we een gelegenheid zien om onszelf uit een netelige situatie te redden. We moeten ook openstaan voor de mogelijkheid dat het een verzoeking van de satan is.

David gaat niet op de suggestie van zijn mannen in. Hij houdt zichzelf in bedwang en daardoor ook zijn zeshonderd mannen. Hij doet iets anders. Hij snijdt een stuk van de koninklijke mantel af. Als hij dat heeft gedaan, bonst zijn hart in hem, dat wil zeggen dat zijn geweten spreekt. Hij heeft Saul niet gedood, maar hij raakt wel zijn waardigheid aan. Dat alleen al doet zijn hart bonzen.

Hij ontnemt Saul niet zijn hele kleed, want hij wacht op de tijd dat *God* hem met de koninklijke mantel zal bekleden. Het is veel beter te wachten op de tijd van God dan zelf het initiatief te nemen en zo op Gods tijd vooruit te lopen. Dat laatste is altijd tot schade en schande, het eerste tot zegen en eer.

Als David terug is bij zijn mannen, legt hij hun uit waarom hij Saul niet heeft gedood. David staat helemaal alleen tegenover zijn zeshonderd mannen. Allen zouden ze maar al te graag persoonlijk Saul gedood hebben. Maar zie, hoe David over Saul spreekt. Hij noemt hem nog steeds "*mijn heer*". Saul is nog steeds zijn heer en ook Gods gezalfde koning. Door zo te spreken weerhoudt David zijn mannen van het doden van Gods gezalfde koning. Uit zijn woorden blijkt dat alle koninklijke waardigheid bij David te vinden is.

David spreekt tot Saul | verzen 9-16

9 *Daarna stond David op, ging de grot uit en riep Saul achterna: Mijn heer de koning! Toen keek Saul achter zich en David knielde met zijn gezicht ter aarde en boog zich neer. 10 En David zei tegen Saul: Waarom luistert u naar de*

woorden van de mensen die zeggen: Zie, David wil u kwaad doen? 11 Zie, deze dag hebben uw ogen gezien dat de HEERE u vandaag in mijn hand gegeven heeft in de grot. Men zei dat ik u doden moest, maar [ik] heb u gespaard, want ik zei: Ik zal mijn hand niet uitsteken tegen mijn heer; hij is immers de gezalfde van de HEERE. 12 Zie toch, mijn vader, ja zie, een punt van uw mantel in mijn hand! Toen ik namelijk die punt van uw mantel afsneed, heb ik u niet gedood. Erken en zie, dat er in mijn hand geen kwaad of overtreding is, en dat ik tegen u niet gezondigd heb. Toch jaagt u op mijn leven om dat weg te nemen. 13 De HEERE zal rechtspreken tussen mij en u. De HEERE zal Zich vanwege mij op u wreken, maar mijn hand zal niet tegen u zijn. 14 Zoals het oude spreekwoord zegt: Uit de goddelozen komt goddeloosheid voort. Mijn hand zal echter niet tegen u zijn. 15 Achter wie is de koning van Israël aan getrokken? Achter wie jaagt u aan? Achter een dode hond, achter een enkele vlo? 16 De HEERE zal Rechter zijn en oordelen tussen mij en u. Hij zal toezien en het voor mij opnemen, en mij recht doen [en bevrijden] uit uw hand.

Als David zijn mannen tot rust heeft gebracht, gaat hij de grot uit en roept Saul na. Het is indrukwekkend te zien hoe David zich tegenover Saul opstelt en tot hem spreekt. Ondanks alle verdwijnen van de waardigheid van het koningschap van Saul blijft David hem als zijn heer eren en betoont hem zijn eer door zich voor hem te buigen. Hij noemt Saul ook “*mijn vader*”. Het is voor David de gelegenheid om door deze gebeurtenis aan Saul te laten zien wat zijn gezindheid is, tegenover de valse beschuldigingen die over hem worden geuit.

Hij spreekt niet eens over de houding van Saul tegenover hem. Daaraan gaat hij grootmoedig voorbij. Hij spreekt over de mensen die op Saul inpraten en hem beïnvloeden. Het maakt Saul niet minder verantwoordelijk, maar het laat wel zien hoe David probeert het hart van Saul te winnen. David wil Saul ervan overtuigen dat hij niet op zijn verderf uit is.

Hij beroemt zich er niet op dat hij Saul in handen heeft gekregen, maar zegt dat de HEERE hem in zijn hand had gegeven. Hij had hem kunnen doden. Hij vertelt Saul dat zijn mannen daar zelfs sterk bij hem op hebben aangedrongen, maar hij heeft het niet gedaan. Als onloochenbaar bewijs van zijn woorden laat hij Saul de punt van zijn mantel zien. Dat moet hem ervan overtuigen dat David niets kwaads tegen hem in de zin heeft.

In de handelwijze van David vinden we een fundament voor het leven van de christen die onrecht wordt aangedaan. David wil de zaak tussen Saul en hem niet in eigen hand nemen. Hij geeft het over in de hand van de HEERE (1Pt 2:23). Die hand zal Saul tegenkomen als hij zo doorgaat. David wijst Saul erop wat er van goddeloosheid komt. Hij laat de wraak over aan de HEERE en oefent die niet zelf uit (Rm 12:19). De vergelding zal van Hem komen. Hij ziet zichzelf als volkomen onbetekenend, een dode hond, een enkele vlo.

..., die als Hij uitgescholden werd, niet terugschold, als Hij leed, niet dreigde, maar [Zich] overgaf aan Hem die rechtvaardig oordeelt. (1Pt 2:23)

Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn; want er staat geschreven: 'Aan Mij de wraak, Ik zal vergelden, zegt [de] Heer'. (Rm 12:19)

Nadat hij dit van zichzelf heeft gezegd, geeft David zijn zaak nog eens over aan de HEERE en laat Hem beslissen. Hij is ervan overtuigd dat de HEERE het ziet en zijn zaak zal behartigen. De HEERE zal hem recht doen en ervoor zorgen dat hij uit de hand van Saul blijft.

Saul spreekt tot David | verzen 17-23

17 En het gebeurde, toen David geïndigd had deze woorden tot Saul te spreken, dat Saul zei: Is dit jouw stem, mijn zoon David? En Saul begon luid te huilen. 18 Hij zei tegen David: Jij bent rechtvaardiger dan ik, want jij bent goed voor mij geweest, en ik ben slecht voor jou geweest. 19 Je hebt vandaag verteld dat je mij goed gedaan hebt; want de HEERE had mij in jouw hand overgeleverd, maar je hebt mij niet gedood. 20 En wanneer iemand zijn vijand vindt, laat hij hem dan ongehinderd gaan? Moge de HEERE jou belonen voor het goede dat je mij vandaag gedaan hebt. 21 En nu, zie, ik weet dat jij zeker koning zult worden en dat het koninkrijk van Israël in jouw hand zal standhouden. 22 Zweer mij dan nu bij de HEERE, dat jij mijn nageslacht niet zult uitroeien en mijn naam niet weg zult vagen van het huis van mijn vader. 23 Toen zwoer David dat aan Saul; en Saul ging naar zijn huis, maar David en zijn mannen gingen naar de vesting.

Als David is uitgesproken, horen we de reactie van Saul. Het hart van Saul is werkelijk geroerd. Hij noemt David "mijn zoon", maar verder heeft het geen uitwerking. Er is geen bekering tot God. Saul huilt, maar er is geen berouw. Het is slechts een gemoedsaandoening, een emotie zonder diepgang.

Saul erkent wat David heeft gezegd. Hij noemt David rechtvaardiger dan zichzelf en wenst hem daarvoor de beloning van de HEERE. Hij erkent het goede dat David hem heeft gedaan en dat hij zijn leven aan David te danken heeft. Hij geeft toe dat David koning zal worden, iets wat hij al langer weet, want zo is het door Jonathan uitgesproken (1Sm 23:17). Het is echter een gedwongen erkenning die tot een nog grotere haat voert.

Saul vraagt als een gunst van David dat hij zijn nageslacht niet zal uitroeien. David zweert dat hij dat niet zal doen. Hij kent Saul echter goed genoeg om niet samen met hem naar de stad te gaan. De wegen van David en Saul gaan gescheiden verder.

Geloof is niet naïef. Zo kunnen we dankbaar zijn als de vervolging staakt, maar we kunnen de vijand niet naar zijn huis volgen en in dezelfde rust van de wereld ons gaan thuis voelen. De wereld verandert er niet door voor wat betreft hun haat die zij voor de kinderen van God heeft. Een dergelijk meegaan zal de gelovige wel veranderen, maar dan in negatieve zin.

1 Samuel 25

Inleiding

Hier wordt, zo lijkt het, de geschiedenis tussen Saul en David even onderbroken. Toch is er een verbinding met de geschiedenis van Saul. Nabal, een van de hoofdpersonen van dit hoofdstuk, lijkt namelijk veel op Saul. Evenals Saul verwerpt hij David. Dat is tegelijk de aanval van de satan op David. Het is de satan niet gelukt David tegen Saul op te zetten, maar dat lukt hem wel tegenover Nabal. Als zich een plotselinge gebeurtenis voordoet, blijkt ineens wat er in David is. Alle mooie eigenschappen zijn dan plotseling verdwenen en zien we dat het vlees in David zich openbaart. Deze geschiedenis houdt een grote waarschuwing voor ons in.

In de geschiedenis van David komen meerdere aantrekkelijke karakters voor, zoals Jonathan, Mefiboseth en Ithai. Onder al die vrienden van David neemt Abigail, de vrouw van Nabal een speciale plaats in. Bij haar zien we in dit hoofdstuk prachtige geloofseigenschappen. Het is een hoofdstuk over een vrouw voor vrouwen. We zien hier wat een vrouw voor een man kan betekenen. Veel mannen zullen het, als ze willen, kunnen getuigen dat hun vrouw hen vaak van dwaasheden heeft weerhouden.

Samuel sterft | vers 1

1 Samuel stierf, en heel Israël kwam bijeen, zij bedreven rouw over hem en begroeven hem bij zijn huis in Rama. David stond op en trok naar de woestijn Paran.

Als Samuel sterft, duidt dat op het verdwijnen van het Woord van God uit Israël. Tevens verdwijnt daarmee een voorbidder voor het volk (1Sm 12:23) en is het ook met de voorbede gedaan. Woord en gebed zijn niet meer aanwezig. Het volk erkent het grote gemis en bedrijft rouw over hem. Tijdens zijn leven hebben ze hem afgedankt (1Sm 8:5). Nu hij gestorven is, voelen ze het gemis. Dat gaat vaker zo met profeten. Tijdens hun leven worden ze miskend, na hun dood worden ze geëerd. Dat eerbetoon bestaat echter

niet uit het alsnog ter harte nemen van hun woorden, maar het versieren van hun graven (*Mt 23:29*).

Het is gemakkelijk deze man te eren nu hij met zijn trouwe vermaningen het geweten niet meer onrustig maakt. Het vlees is daarbij zelfs in staat nog een zekere zelfvoldoening te hebben dat ze zo'n man in hun midden hebben gehad. Wat God echter waardeert, is gewillige gehoorzaamheid aan de boodschap van Zijn dienaren terwijl ze nog leven, en een gedenken aan hun woorden nadat ze gestorven zijn (*Hb 13:7*).

Houdt uw voorgangers in herinnering die het woord van God tot u gesproken hebben, en volgt, terwijl u het einde van hun wandel beschouwt, hun geloof na. (Hb 13:7)

Ware dienaren willen niet betreurd worden als hun lichamen in het graf liggen. Ze hebben veel liever dat er naar hun woorden wordt geluisterd. Als ze dat zien, worden ze bemoedigd in hun harten en zullen ze “*met vreugde en niet zuchtend*” rekenschap afleggen aan de Heer (*Hb 13:17*). Het roemen van de doden terwijl hun leringen worden afgewezen, kan worden betiteld als godsdienstige huichelarij.

Een voorbeeld van deze huichelarij zien we in het eerbetoon dat in de christenheid aan Petrus wordt gegeven. Prachtige gebouwen dragen zijn naam. Maar wat zou er gebeuren als de apostel vandaag tot ons zou terugkeren en vanaf de kansel van het gebouw dat zijn naam draagt, de waarheid van zijn brieven zou prediken? Dan zou hij net zo veracht en buiten geworpen worden als zijn Heer en Meester uit de synagoge van Nazareth (*Lk 4:28-29*).

Petrus leert bijvoorbeeld duidelijk dat de wedergeboorte de vrucht is van het geloof in het zaad van het Woord van God dat in het hart wordt opgenomen. In sommige delen van de christenheid wordt echter verklaard dat de wedergeboorte plaatsvindt door de doop die door een ‘geestelijke’ wordt verricht. Hetzelfde geldt voor het priesterschap van alle gelovigen dat Petrus in zijn brief leert. In de christenheid wordt geleerd dat het priesterschap het voorrecht is van een select groepje ambtsdragers.

Voor David is het anders dan voor het volk. Voor hem is de dood van Samuel een groot persoonlijk verlies. Hij heeft bij hem zijn toevlucht gezocht en enige tijd bescherming gevonden (*1Sm 19:18*). Nu kan hij er niet meer heen. Dat betekent echter niet dat hij zonder het Woord van God is, want

de profeet Gad is bij hem. Ook heeft hij de priester Abjathar bij zich. Alles wat waardevol voor Israël is, bevindt zich bij David.

Na het bericht van de dood van Samuel wordt vermeld dat David opstaat en naar de woestijn Paran trekt. Het lijkt zo te zijn dat David van de dood van Samuel heeft gehoord en daarom wegtrekt. De woestijn Paran roept herinneringen op in verband met de woestijnreis. Het is een van de rustplaatsen tijdens de woestijnreis (*Nm 10:12*). Hij ligt ten zuiden van Israël en ten westen van Edom. Israël heeft van daaruit verspieters gestuurd om het land te verspieden en daarheen kwamen ze ook terug na het verspieden van het land (*Nm 13:3,26*). David is dus buiten het land gegaan om uit de handen van Saul te blijven.

De dood van Samuel en het verlaten van het land door David lijken de inleiding te zijn op de gebeurtenissen die verder in dit hoofdstuk worden beschreven. Zowel het een als het ander lijkt op David een zeer ontmoedigend effect te hebben gehad. We kunnen dat afleiden uit zijn vraag aan Nabal om ondersteuning en zijn reactie op de weigering daarvan. Er zijn in beide acties geen aanwijzingen dat God tegen hem heeft gezegd zo te handelen.

Nabal en Abigaïl | *verzen 2-3*

2 Nu was er in Maon een man die in Karmel zijn bedrijf had. Die man was zeer aanzienlijk: hij had drieduizend schapen en duizend geiten. Hij was bij het scheren van zijn schapen in Karmel. 3 De naam van de man was Nabal, en de naam van zijn vrouw was Abigaïl. De vrouw was goed van verstand en mooi van gestalte, maar de man was hard en slecht in [zijn] optreden. Hij was een nakomeling van Kaleb.

Maon is een stad in Juda, in het gebied Karmel – er is ook een woestijn met de naam Maon (*1Sm 23:24*). De blik wordt eerst gericht op iemand die in die omgeving zijn bedrijf heeft. Voordat zijn naam wordt genoemd, wordt van de man gezegd dat hij “aanzienlijk” is. Ook wordt gezegd waar hij zich bevindt en wat er gebeurt. Hij heeft een grote kudde schapen en geiten en is bezig de schapen van hun wol te ontdoen.

De naam “Nabal” betekent ‘dwaas’. Hij is wat zijn naam zegt, want hij houdt totaal geen rekening met God. Dat is precies het kenmerk van een

dwaas, want die “zegt in zijn hart: *Er is geen God*” (Ps 14:1a). Hij is een beeld van het goddeloze volk dat niet aan God denkt. Bij iemand die dwaas is, is ook geen spoorje wijsheid aanwezig.

Zijn vrouw heet “*Abigail*”, dat betekent ‘vader van de vreugde’ of ‘wiens vader zich verheugt’. Zij is een volledig tegenbeeld van haar man. Bij haar zijn verstand en inzicht, die ze in dit huwelijk niet verloren heeft. Ook is ze een mooie verschijning. Dat zij ooit aan een dergelijke man in het huwelijk is verbonden, zal niet haar eigen keus zijn geweest, maar zal voor haar geregeld zijn.

Dan wordt nog van Nabal gezegd dat zijn optreden “*hard en slecht*” is. De voorvader van Nabal is Kaleb. Nabal heeft wel de bezitting van Kaleb geerfd, maar niet diens geloof en toewijding. Hij wandelt niet in de geest van zijn voorvader. We zouden nooit van Nabal hebben gehoord als hij niet, al is het slechts voor een ogenblik, in aanraking met David zou zijn gekomen.

Het verzoek van David | *verzen 4-8*

4 Toen David in de woestijn hoorde dat Nabal zijn schapen aan het scheren was, 5 stuurde David [er] tien knechten [heen]. David zei tegen de knechten: Ga naar Karmel, en als jullie bij Nabal komen, moeten jullie hem in mijn naam naar [zijn] welstand vragen. 6 Dit moeten jullie zeggen tegen die [man die in voorspoed] leeft: Vrede voor u, vrede voor uw huis, en vrede voor alles wat u hebt! 7 Welnu, ik heb gehoord dat er schaapscheerders bij u zijn. Nu dan, de herders die u hebt, zijn bij ons geweest; wij hebben hen niet lastiggevallen, en zij hebben al de dagen die zij in Karmel geweest zijn, ook niets gemist. 8 Vraag het uw dienaren en zij zullen het u vertellen. Laat deze knechten daarom genade vinden in uw ogen, want wij zijn gekomen op een goede dag. Geef toch uw dienaren en uw zoon David wat uw hand zal vinden.

Als David hoort dat Nabal zijn schapen aan het scheren is, acht hij dat de beste gelegenheid om Nabal om een gunst te vragen. Het schijnt een gewoonte te zijn geweest om bij gelegenheid van het scheren van de schapen grote maaltijden te houden, zoals we ook zien bij Absalom (2Sm 13:23-24). Het scheren van de schapen (Gn 31:19; 38:12-13) is als het inzamelen van de oogst. Zo’n gebeurtenis maakt vrolijk en vaak ook vrijgevig.

David stuurt tien knechten naar Nabal en zegt hun precies wat ze hem moeten wensen, wat zij voor hem geweest zijn – waardoor Nabal nu dit schaapscheerdersfeest kan vieren – en wat ze als gunst moeten vragen. Hij geeft zijn tien knechten opdracht om uit zijn naam eerst naar de welstand van Nabal te vragen. Het is de beleefde belangstelling. Vervolgens moeten ze hem vrede toewensen, zowel voor hem persoonlijk als voor zijn gezin, familie en bedienden en ook voor zijn hele bezit. Deze vredewens is niet alleen beleefdheid, maar laat Nabal de gezindheid van David tegenover hem zien.

Behalve het tonen van zijn gezindheid in zijn goede wensen wijst David ook op zijn inzet voor het welzijn van Nabal. Hij heeft niet alleen niets genomen, maar ook voor bescherming gezorgd dat anderen niets hebben genomen van wat aan Nabal toebehoort. Met deze bewijzen onderstreept hij zijn woorden. En ook dat is nog niet alles. Hij wijst Nabal erop dat hij bij zijn dienaren de waarheid van zijn beweringen kan controleren. Ten slotte doet David een beroep op de genade van Nabal. Hij eist niets, hij dreigt niet, hij vraagt geen beloning, maar vraagt om een genadig handelen van Nabal. En is het niet een goede dag waarop hij Nabal benadert?

Met al deze woorden wil David de juiste sfeer scheppen voor de vraag die hij wil stellen. Hij stelt zich nederig op. Over zijn eigen knechten spreekt hij tot Nabal als “uw dienaren” en zichzelf noemt hij “uw zoon David”. Hij geeft ook geen lijstje met gewenste artikelen, maar laat het helemaal aan Nabal over. Hij vraagt Nabal om hem te geven wat “uw hand zal vinden”, dat wil zeggen wat hij maar kan missen en binnen handbereik heeft, dus zonder zich ergens voor te moeten inspannen.

Antwoord van Nabal | verzen 9-11

9 De knechten van David kwamen en spraken namens David overeenkomstig al die woorden tot Nabal. Toen zij zwegen, 10 antwoordde Nabal de dienaren van David: Wie is David, en wie is de zoon van Isäi? Er zijn [vandaag] de dag zoveel slaven die losbreken, ieder bij zijn heer vandaan. 11 Zou ik dan mijn brood, mijn water en mijn vlees nemen, dat ik voor mijn schaapscheerders geslacht heb, en zou ik het aan mannen geven van wie ik niet weet waar zij vandaan komen?

De tien knechten komen bij Nabal en spreken namens David wat hij hun heeft opgedragen. Het getuigenis wordt gegeven door tien mannen. Het getal tien is het getal van verantwoordelijkheid. Nabal is verantwoordelijk voor zijn reactie op de vraag van David. Het gaat om de vraag of de aanspraken van Gods gezalfde koning, ook al is hij op de vlucht, worden erkend. Dat David als persoon niet op de hoogte van het geloof lijkt te leven, doet niets af van de test waaraan Nabal door deze vraag wordt onderworpen.

Als ze zijn uitgesproken en zwijgen, antwoordt Nabal direct. Zijn antwoord is een diepe belediging van David en getuigt van minachting en verachting voor de gezalfde koning. Smalend spreekt hij het uit: *“Wie is David?”* Het klinkt als de spottende vraag van de farao aan Mozes: *“Wie is de HEERE?”* (Ex 5:2; vgl. Jb 21:15a). Hij vervolgt met: *“En wie is de zoon van Isai?”* Hieruit blijkt dat hij David wel degelijk kent en dat hij hem minacht, zoals dat ook door Saul gebeurt die David ook zo noemt (1Sm 20:27).

Overigens kunnen we de vraag *“wie is David?”*, waarbij we David zien als een beeld van de Heer Jezus, zien als een vraag die aan ieder mens wordt gesteld. Ieder mens zal antwoord moeten geven op de vraag: *“Wat denkt u van de Christus?”* (Mt 22:42). Het antwoord op deze vraag is bepalend voor de eeuwigheid. Als we het antwoord op deze vraag niet weten, is dat een schuldige onwetendheid. Wat David betreft, weet Abigaïl het wel, terwijl Nabal het niet weet. Wat Christus betreft, kan iedereen het weten, want het staat geschreven in Gods Woord. Als we het niet weten, is dat omdat we het niet willen weten.

Nabal ziet alles als *zijn* eigendom, verkregen door eigen inspanningen. Het telkens terugkerende woord *“mijn”* geeft dat aan. Het komt geen moment bij hem op dat hij zijn rijkdom grotendeels te danken heeft aan de bescherming van zijn bezit door David en zijn mannen. Daardoor is hij niets kwijtgeraakt (verzen 15-16).

Nabal lijkt sterk op de rijke man over wie de Heer Jezus een gelijkenis vertelt, naar aanleiding van de vraag van iemand of Hij wil rechtspreken in een geschil over een erfenis (Lk 12:13-21). In de gelijkenis spreekt God die rijke man ook aan met de naam *“Dwaas”* (Lk 12:20). Wie zijn bezittingen

bezieet louter als het resultaat van eigen verdienste, zonder enig gevoel van dankbaarheid aan God, is een dwaas.

Reactie van David | *verzen 12-13*

12 Toen keerden de knechten van David om en gingen de weg terug; zij kwamen [bij David] en vertelden hem overeenkomstig al deze woorden. 13 David zei tegen zijn mannen: Laat ieder zijn zwaard aangorden. Toen gordde ieder zijn zwaard aan, en ook David gordde zijn zwaard aan. Ongeveer vierhonderd man trok achter David aan, en tweehonderd bleven er bij de bagage.

Zonder dat we van enige reactie van de mannen lezen, keren ze terug naar David. David reageert wel, en hoe. Hij reageert niet met de zachtmoedigheid van Hem van Wie hij zo vaak een beeld is. Hij reageert als Johannes en Jakobus (Lk 9:54). Zijn reactie is misschien begrijpelijk, maar niet goed. Waar zijn zijn geduld en zijn vragen aan God wat hij moet doen? Hij reageert vieselijk. We zien hier dat de geliefde alleen door genade een man naar Gods hart is. Hij is net als anderen in staat om een zaak in eigen hand te nemen.

Toen nu zijn discipelen Jakobus en Johannes dit zagen, zeiden zij: Heer, wilt U dat wij zeggen dat vuur van de hemel moet neerdalen en hen verteren <zoals ook Elia heeft gedaan>? (Lk 9:54)

Van Saul verwacht David kwaad en belediging. Daarop is hij voorbereid en daartegen is hij op zijn hoede. Daardoor kan hij zichzelf in de hand houden. Van Nabal heeft hij echter vriendelijkheid verwacht. Daarom is de belediging die hij krijgt een onaangename verrassing. Hij wordt erdoor overvallen. Hij is niet op zijn hoede voor die plotselinge aanval. Met het oog op zulke verzoeken is het nodig de Heer te bidden: *“Leid ons niet in verzoeking”* (Mt 6:13a).

Een knecht doet verslag aan Abigaïl | *verzen 14-17*

14 Maar een knecht uit [het midden] van de knechten vertelde dit aan Abigaïl, de vrouw van Nabal, en zei: Zie, David heeft boden gestuurd uit de woestijn om onze heer te groeten; maar hij is tegen hen uitgevaren. 15 De mannen zijn echter erg goed voor ons geweest; wij zijn niet lastiggevallen en wij hebben alle dagen dat wij met hen omgingen, toen wij op het veld waren, niets gemist. 16 Toen wij de schapen weidden, zijn zij alle dagen dat wij bij hen waren, een

muur om ons heen geweest, zowel 's nachts als overdag. 17 Nu dan, weet [dit], en zie wat u doen kunt, want het kwaad is ten volle over onze heer en heel zijn huis besloten. Hij is een verdorven man, met wie niet te praten valt.

Een knecht van Nabal vertelt Abigaïl wat er is gebeurd. Hij getuigt hoe Nabal heeft gereageerd op het verzoek van David, dat hij tegen de mannen van David is “uitgevaren”. Nabal is de mannen van David aangevlogen in een uitbarsting van woede over wat hem namens David is gevraagd. Vervolgens getuigt de knecht van de goedheid van David en zijn mannen die hij en de andere knechten hebben ervaren. Zij hebben hen als een muur om hen heen ervaren en ze hebben niets gemist van het vee dat ze moesten bewaken. Nabal zal hen er wel danig van langs hebben gegeven als ze weer een stuk vee misten. Die uitbarstingen van woede zijn hun bespaard gebleven door de bescherming van David en zijn mannen. Tegelijk is Nabal niets kwijtgeraakt.

Door zijn optreden is Nabal bij David in ongenade gevallen en zal hij gedood worden. De knecht kan dit kwaad niet met Nabal bespreken, want de man is onbenaderbaar. Hij spreekt tot de vrouw van Nabal over hem als “een verdorven man, met wie niet te praten valt”.

Abigaïl ontmoet David | verzen 18-22

18 Toen haastte Abigaïl zich en nam tweehonderd broden, twee zakken wijn, vijf toebereide schapen, vijf maten geroosterd koren, honderd rozijnenkoeken en tweehonderd klompen vijgen, en legde [dat alles] op ezels. 19 En zij zei tegen haar knechten: Trek voor mij uit; zie, ik kom achter jullie aan. Maar aan haar man Nabal vertelde zij het niet. 20 Toen zij op de ezel reed en [de berg] afdaalde, door de bergwand aan het gezicht onttrokken, zie, toen gebeurde het dat David en zijn mannen haar tegemoetkwamen; en zij ontmoette hen. 21 David had gezegd: Werkelijk, ik heb voor niets alles bewaakt wat deze [man] in de woestijn heeft, zodat er niets gemist wordt van alles wat hij heeft; hij heeft mij kwaad voor goed vergolden. 22 God mag zó en nog veel erger doen met de vijanden van David, als ik van alles wat hij heeft, [één] man tot morgen overlaat!

Abigaïl haast zich (vers 18; verzen 23,34,42). Het is de haast van het geloof om iemand van een dwaasheid terug te houden. Ze handelt niet uit bescherming voor haar man, maar ze handelt met het oog op de toekomst

van David. Dat toont een groot geloof. Als er geloof aanwezig is, is er ook verstandig handelen. Ze neemt alles mee wat Nabal geweigerd heeft te geven en doet zelfs meer dan dat. David heeft gevraagd om de dingen die Nabal gemakkelijk voor het grijpen heeft (*vers 8*). Abigaïl geeft ook voedsel dat zij heeft klaargemaakt.

Hiermee maakt ze de weigering van Nabal meer dan goed. Later zal ze ook de beledigende woorden die Nabal heeft gesproken, goedmaken. Zij handelt naar de waarheid van de spreuk: *“Een gift in het verborgene houdt toorn eronder, en een geschenk in de schoot hevige woede”* (Sp 21:14; Gn 32:13b-21).

Met haar geschenk gaat ze David tegemoet. Ze daalt af. Dat stelt voor dat in de laagte, dat wil zeggen in een nederige houding, een geschil kan worden beslecht. In de laagte worden genegenheid en ontferming gevonden. Dat is bij Abigaïl ten opzichte van David aanwezig en daarmee weerhoudt ze hem van het uitvoeren van een verkeerd voornemen.

Terwijl ze op weg is, ontmoet ze David. De ontmoeting wordt beschreven op een manier die doet veronderstellen dat ze alles hoort wat David zegt en dat David dan plotseling oog in oog met haar staat. Wat David van plan is en de aanleiding daartoe worden meegedeeld. Hieruit blijkt dat David als een getergd en beledigd man reageert. Hij vindt dat Nabal hem *“kwaad voor goed vergolden”* heeft. Daarvoor zal hij zich wreken. Daar heeft hij, zo vindt hij, het volste recht toe.

Hij is daarmee ver verwijderd van de gezindheid die hij telkens tegenover Saul heeft getoond en die zo aan de gezindheid van de Heer Jezus herinnert. De weigering van Nabal om hem iets van zijn welvaart te geven en de belediging door Nabal met betrekking tot zijn persoon, zijn bij David in het verkeerde keelgat geschoten. Hoezeer de weigering van Nabal ook misplaatst is, hij doet er op zichzelf genomen David geen onrecht mee. Er loopt geen afspraak dat David beloond wordt voor de bescherming die hij heeft geboden. De strafexpeditie van David staat niet in verhouding tot de weigering en de hem aangedane belediging.

Dat de wereld ons geen enkele dankbaarheid betoont voor bewezen diensten en ons misschien zelfs beledigt, mag geen aanleiding zijn onszelf dan maar te wreken. Dankbaarheid is geen recht dat we kunnen opeisen. Ook voor ons geldt dat we erop mogen rekenen dat de Heer alles zal belonen

wat we hebben gedaan uit liefde voor Hem, juist als we van de mensen niet het verwachte loon krijgen. Het is niet aan ons onszelf te wreken voor aangedaan onrecht of een belediging: *“Wreekt uzelf niet, geliefden, maar laat plaats voor de toorn; want er staat geschreven: ‘Aan Mij de wraak, Ik zal vergeldend, zegt [de] Heer’”* (Rm 12:19).

Omdat David naar Abigaïl luistert, neemt de HEERE Nabal voor Zijn rekening en doet David niet iets waarvan hij later spijt zou hebben.

David van bloedschuld weerhouden | verzen 23-31

23 Toen Abigaïl David zag, haastte zij zich en kwam van de ezel af. Vervolgens wierp zij zich voor David op haar gezicht en boog zich ter aarde. 24 Zij viel aan zijn voeten en zei: Och, mijn heer, op mij rust de misdaad; laat uw dienaress toch spreken ten aanhoren van u, en luister naar de woorden van uw dienaress. 25 Laat mijn heer toch geen aandacht schenken aan deze verdorven man, aan Nabal, want zoals zijn naam is, zo is hij: Nabal is zijn naam en dwaasheid is in hem. Maar ik, uw dienaress, heb de knechten van mijn heer, die u gezonden hebt, niet gezien. 26 En nu, mijn heer, [zo waar] de HEERE leeft en u zelf leeft, het is de HEERE Die u verhinderd heeft tot bloedschuld te komen, en dat uw [eigen] hand u verlossing schenken zou. En nu, mogen uw vijanden en zij die kwaadwillend zijn tegenover mijn heer, worden als Nabal! 27 Welnu, dit is het geschenk dat uw dienaress voor mijn heer meegebracht heeft, opdat het gegeven zal worden aan de knechten die mijn heer volgen. 28 Vergeef toch uw dienaress de overtreding, want de HEERE zal voor mijn heer zeker een blijvend [konings]huis maken, omdat mijn heer de oorlogen van de HEERE voert en er [al] uw [levens]dagen geen kwaad bij u gevonden is. 29 Wanneer er een mens opstaat om u te vervolgen en naar het leven te staan, zal het leven van mijn heer veilig zijn in de buidel van de levenden bij de HEERE, uw God. Het leven van uw vijanden echter zal Hij wegslingeren midden uit de holte van de slinger. 30 En het zal gebeuren, wanneer de HEERE aan mijn heer zal doen naar al het goede dat Hij over u gesproken heeft, en Hij u aanstelt tot een vorst over Israël, 31 dat dit dan voor u, mijn heer, niet tot struikelblok of tot aanstoot voor [uw] hart zal zijn, dat u namelijk zonder reden bloed vergoten hebt en dat mijn heer zich [zelf] verlossing geschonken heeft. En wanneer de HEERE mijn heer welgedaan heeft, denk dan aan uw dienaress.

Als Abigaïl David ziet, toont ze haar onderdanige houding door aan zijn voeten te vallen. In die houding neemt ze de schuld op zich van de slechte behandeling die zijn boden hebben ondervonden (*verzen 24,28*). Dat doet ze tot bescherming van haar huis en om David van het begaan van een dwaasheid te weerhouden. Wie werkelijk onderworpen is, gaat aan grote beledigingen voorbij. Nederig vraagt zij David om haar aan te horen.

Ze spreekt tot hem met de eerbied die een man als David verdient. Ze noemt hem telkens *“mijn heer”* en toont daarmee een totaal andere houding en gezindheid dan haar man, die in zijn minachtig voor David zei: *“Wie is David?”* Het is alsof ze door haar eerbetoon de minachting van haar man verwijdert en vervangt. Ze doet haar best om David zachter te stemmen en hem tot een betere gezindheid te brengen. Ook wijst ze David erop dat haar man het niet eens waard is om zich met hem bezig te houden. Het is dat zij Davids knechten niet heeft gezien toen ze om wat voedsel kwamen. Als dat wel zo was geweest, had zij gegeven wat ze vroegen.

David is op weg om door zijn eigen hand zijn recht te halen. Wat hij steeds geweigerd heeft tegenover Saul, staat hij hier op het punt te doen: zichzelf wreken. Nu ze David tot staan heeft gebracht, zegt ze dat de HEERE hem ervoor heeft bewaard dat kwaad te begaan. In wat ze zegt, toont ze haar geloof in de uitkomst van haar tussenkomst. Daardoor lijkt ze op Rachab die zich ook in geloof met Gods volk verbindt, wanneer dat volk nog niets van het beloofde land in bezit heeft (*Jz 2:9-13*).

Ze spreekt het uit dat de HEERE David *“zeker een blijvend [konings]huis”* zal geven. Ze gelooft dat hij koning zal zijn, dat hij de oorlogen van de HEERE voert en dat hij dat doet op een rechtvaardige wijze. Voor haar is David en niet Saul de door God gezalfde koning. Saul duidt ze aan als *“een mens”* die *“opstaat om u te vervolgen en naar het leven te staan”*. Ze bemoedigt David door hem te wijzen op de bescherming van de HEERE bij Wie hij veilig is en voor Wie hij waardevol is. Hij kan erop vertrouwen dat de HEERE Zelf met zijn vijanden zal afrekenen, of dat nu Nabal is of Saul. Deze woorden moeten David herinneren aan wat hij zelf eerder tegen Saul heeft gezegd, dat de HEERE met hem zal afrekenen (*1Sm 24:13,16*).

Ze wijst op de tijd die zal aanbreken als het lijden van David voorbij zal zijn en hij zal regeren. Met het oog op die heerlijke tijd vraagt ze met ver-

trouwen of David haar dan zal gedenken. De woorden die ze spreekt, herinneren aan de woorden van de rover aan het kruis naast de Heer Jezus. Deze man ontdekt in de Gekruisigde de Heer van de heerlijkheid en de Koning van de koningen. Hij kijkt verder dan de vreselijke omstandigheden van het moment en vraagt in vertrouwen: *“Jezus, denk aan mij, wanneer U in Uw koninkrijk komt”* (Lk 23:42). De edele Abigaïl en de laag gezonken rover tonen hetzelfde geloof. Ze kijken verder dan het heden en handelen en spreken in het licht van de toekomst.

David luistert | verzen 32-35

32 Toen zei David tegen Abigaïl: Gezegend zij de HEERE, de God van Israël, Die u op deze dag mij tegemoet gezonden heeft! 33 Gezegend is uw raad en gezegend bent u, dat u mij op deze dag verhinderd hebt om tot bloedschuld te komen, en mijn [eigen] hand mij verlossing geschonken zou hebben! 34 Want zeker, [zo waar] de HEERE leeft, de God van Israël, Die mij verhinderd heeft u kwaad te doen: wanneer u zich niet gehaast had mij tegemoet te komen, dan was er van Nabal niet [één] man tot aan het morgenlicht overgebleven! 35 Toen nam David uit haar hand aan wat zij voor hem meegebracht had, en hij zei tegen haar: Ga in vrede naar uw huis; zie, ik heb naar uw stem geluisterd en ben u ter wille.

Abigaïl is een wijze vermaner en David heeft een luisterend oor: *“Zoals een gouden ooring en een halssieraad van fijn goud, zo is een wijze vermaner voor een luisterend oor”* (Sp 25:12). David reageert als een gelovige. Hij schaamt zich er niet voor zich door een vrouw te laten corrigeren en geeft de HEERE daarvoor de eer. Hij ziet in haar een Godsgezant en erkent Zijn goedheid in haar.

Als iemand naar ons toe komt met raad, leiding, vertroosting, waarschuwing of bestraffing, is het belangrijk dat we zien dat God zo iemand tot ons zendt. Het moet ons dankbaar stemmen als er door Gods voorzienigheid mensen op onze weg komen die een middel in Zijn hand zijn om ons ervoor te bewaren dat we een zonde begaan.

De dood van Nabal | verzen 36-38

36 Toen Abigaïl bij Nabal kwam, zie, toen hield hij [juist] een maaltijd in zijn huis, als een koningsmaal. Het hart van Nabal was vrolijk in hem en hij was

erg dronken. Daarom vertelde zij hem tot het morgenlicht geen woord, kort of lang. 37 's Morgens, toen de wijn uit Nabal gegaan was, gebeurde het dat zijn vrouw hem [deze] dingen vertelde. Toen bestierf hem het hart in zijn binnenste en hij werd als een steen. 38 En [na] ongeveer tien dagen gebeurde het dat de HEERE Nabal trof, zodat hij stierf.

Als Abigaïl thuiskomt, is Nabal dronken. Er zijn weinig dingen waardoor een mens zo verlaagd wordt als dronkenschap. Overmatig drankgebruik berooft iemand van zijn gezonde kijk op het leven en maakt hem tot een redeloos dier. Aan God wordt helemaal niet gedacht. Nabal lijkt haar niet gemist te hebben en ook niets van wat zij heeft meegenomen. Hij viert op overdadige wijze feest. Wat hij aan David heeft misgund, gebruikt hij om zelf een zwelgpertij te hebben. In zijn verbeelding is hij een koning. Hij zit op de troon, het eigen ik regeert.

Abigaïl beseft dat het geen enkele zin heeft Nabal iets te vertellen van wat er is gebeurd. Proberen aan dronken mensen het evangelie te vertellen is parels voor de zwijnen werpen. Als Nabal de volgende dag weer nuchter is, vertelt Abigaïl hem van haar ontmoeting met David. Als hij dat hoort, krijgt hij een hartverlamming en wordt hij als een steen, dat wil zeggen als een dode.

Als oorzaak daarvan zijn verschillende verklaringen gegeven. Sommigen zeggen dat hij een hartstilstand kreeg omdat tot hem doordrong aan welke doodsdreiging hij blootgesteld is geweest door zijn harteloze optreden tegenover David en zijn mannen. Hij zal daarbij hebben bedacht dat dit kwaad hem nog steeds kon overkomen. Een goddeloos mens blijft bang voor dreiging, zolang hij de genade niet accepteert. Anderen zeggen dat hij zich bijzonder heeft opgewonden over het geschenk dat zijn vrouw alsnog en zonder zijn medeweten naar David heeft gebracht. Dit verlies is schokkend voor hem geweest. Ook kan het zijn dat hij, die immers een hard, gevoelloos man was, zich realiseerde dat zijn vrouw hem door haar handelwijze op buitengewone wijze vernederd heeft. Dat was ondraaglijk voor hem.

Hoe het ook zij, ongeveer tien dagen later sterft hij werkelijk, omdat de HEERE hem doodt. Hij heeft geleefd zonder genade en sterft zonder vertroosting. Er is niemand die om hem treurt. We zien dat de HEERE recht

oefent tussen David en Nabal. Laat het een bemoediging zijn voor ons dat Hij het recht ook voor ons regelt.

Abigaïl wordt Davids vrouw | verzen 39-42

39 Toen David hoorde dat Nabal dood was, zei hij: Gezegend zij de HEERE, Die het voor mij opgenomen heeft, vanwege mijn smaad, van de hand van Nabal, en Zijn dienaar weerhouden heeft van het kwade, en [dat] de HEERE het kwaad van Nabal op zijn hoofd heeft doen terugkeren! En David stuurde [boden] en liet [hen] met Abigaïl bespreken dat hij haar tot vrouw wilde nemen. 40 Toen de dienaren van David bij Abigaïl in Karmel gekomen waren, spraken zij tot haar: David heeft ons naar u toe gestuurd om u zich tot vrouw te nemen. 41 Toen stond zij op, boog zich met het gezicht ter aarde en zei: Zie, uw dienaar is als een slavin om de voeten van de dienaren van mijn heer te wassen. 42 Abigaïl haastte zich en stond op, en reed op een ezel, en haar vijf meisjes met haar, die haar op de voet volgden. Zij ging achter de boden van David aan en werd hem tot vrouw.

David erkent dat de HEERE het voor hem heeft opgenomen en prijst Hem daarvoor. Dat maakt voor hem de weg vrij om Abigaïl tot vrouw te nemen. Abigaïl verlaat haar gemakkelijke leven met veel overvloed en kiest ervoor om bij David te komen en hem te vergezellen op een weg van lijden en omzwervingen. Abigaïl is een beeld van het overblijfsel dat met de Messias verbonden wordt.

Als ze bij hem komt, neemt ze de houding van onderdanigheid in en zegt dat ze bereid is het nederigste werk te doen. Ze neemt de nederige plaats in en stelt zich aan David en zijn dienaren ter beschikking. Ze verbindt haar lot aan dat van hem en zal delen in de vervolging en de verdrukking die zijn deel zijn. Ze zal zelfs gevangengenomen worden door de vijanden van David als ze in Ziklag zijn (1Sm 30:5). Ze zal echter ook delen in zijn troon wanneer hij zal regeren in Hebron (2Sm 2:2-4).

De vrouwen van David | verzen 43-44

43 Ook nam David Ahinoam uit Jizreël [tot vrouw]; zo waren ook die twee hem tot vrouw. 44 Saul had namelijk zijn dochter Michal, de vrouw van David, aan Palti gegeven, de zoon van Laïs, die uit Gallim [kwam].

Bij het noemen van de vrouwen van David wordt Ahinoam eerst genoemd (2Sm 3:2; 1Kr 3:1). Dat gebeurt waarschijnlijk omdat zij de moeder is van zijn eerstgeboren zoon, Amnon. Als aanleiding voor het nemen van zijn twee andere vrouwen wordt hier vermeld dat Saul zijn dochter Michal, “*de vrouw van David*”, aan Palti of Paltiël (2Sm 3:15) heeft gegeven. Saul heeft dat mogelijk gedaan om David dwars te zitten en mogelijk ook om elke band waarmee David aan hem was verbonden, door te snijden.

Opgemerkt moet wel worden dat, hoezeer het in die tijd ook de gewoonte is dat de toename van de macht van een vorst gepaard gaat met een vermeerdering van vrouwen, het hebben van meer dan één vrouw tegen Gods inzetting en bedoeling is en blijft (Mt 19:4-5).

Hij antwoordde echter en zei: Hebt u niet gelezen dat Hij die hen heeft geschapen, hen van [het] begin af als man en vrouw heeft gemaakt en gezegd heeft: ‘Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen en die twee zullen tot één vlees zijn?’ (Mt 19:4-5)

1 Samuel 26

Inleiding

In dit hoofdstuk zien we David opnieuw op een geestelijk hoogtepunt, terwijl hij in het volgende hoofdstuk weer faalt. Dat hebben we ook gezien in *1 Samuel 24-25*. Het leert ons dat we voortdurend in alle dingen van genade afhankelijk zijn.

Saul jaagt David na | verzen 1-3

1 De Zifieten kwamen bij Saul in Gibeon en zeiden: Houdt David zich niet verborgen op de heuvel Hachila, tegenover de wildernis? 2 Toen stond Saul op en trok naar de woestijn Zif, en met hem drieduizend man, de beste van Israël, om David te zoeken in de woestijn Zif. 3 Saul sloeg zijn kamp op op de heuvel Hachila, die tegenover de wildernis aan de weg ligt; maar David bleef in de woestijn en zag dat Saul achter hem aan kwam naar de woestijn.

De Zifieten hebben we eerder ook gezien als de verraders van David (*1Sm 23:19*). Nu verraden ze opnieuw aan Saul waar David is. Hun mededeling is voor Saul aanleiding zijn jacht op David voort te zetten. Hoewel Saul weet dat de HEERE met David is, is hij onvermoeibaar in zijn pogingen om David uit te schakelen. Saul wil het koningschap niet uit handen geven om het te geven in de hand van de man die God heeft uitgekozen in zijn plaats.

Het is de houding van ieder mens die niet buigt voor het gezag van de nu nog steeds verworpen Christus, terwijl God Hem al "zowel tot Heer als tot Christus heeft gemaakt" (*Hd 2:36*). Christus betekent 'Gezalfde'. Hij is Gods Gezalfde Koning. In de houding van Saul zien we hoe het vlees is. Het geeft zich nooit gewonnen, het buigt nooit voor God. Altijd zullen we oplettend moeten zijn dat het zich niet in ons leven laat gelden.

David gaat naar Saul | verzen 4-7

4 Toen stuurde David verkenners, en hij kwam met zekerheid te weten dat Saul gekomen was. 5 David stond op en kwam bij de plaats waar Saul zijn kamp had opgeslagen. En David overzag de plaats waar Saul lag, met Abner, de zoon

van Ner, zijn legerbevelhebber. Saul lag in het wagenkamp en het volk was rondom hem gelegerd. 6 Toen nam David het woord en zei tegen Achimelech, de Hethiet, en tegen Abisai, de zoon van Zeruja, de broer van Joab: Wie gaat er met mij mee naar Saul in de legerplaats? Toen zei Abisai: Ik ga met u mee. 7 Zo kwamen David en Abisai 's nachts bij het volk; en zie, Saul lag te slapen in het wagenkamp, met zijn speer aan zijn hoofdeinde in de grond gestoken. Abner en het volk lagen rondom hem.

David gaat niet op geruchten af, maar wil zeker weten of het waar is dat Saul weer naar hem op zoek is. Daarom zendt hij verkenners uit. Als de berichten blijken te kloppen, neemt David het initiatief om naar Saul te gaan. David gaat dit keer anders te werk dan in 1 Samuël 24. Hij vlucht niet verder, maar gaat op Saul af. Wat er vervolgens gebeurt, lijkt veel op wat we in 1 Samuël 24 lezen. Toch stelt hij zich hier aan veel grotere gevaren bloot. In het eerste geval is Saul, zonder het zelf te weten, vlak bij David gekomen. Het was een min of meer toevallige 'ontmoeting'. Hier zoekt David zelf Saul op. Saul is hier ook niet alleen, maar bevindt zich midden in het leger, omgeven door zijn soldaten. Wat David doet, lijkt overmoedig, maar God is met hem, want Hij legt een diepe slaap op Saul en allen die bij hem zijn (vers 12).

Met zijn actie zet David zijn leven weer op het spel. Hij moet wel een grote rust in zijn hart hebben om deze onderneming te wagen. Hij vraagt twee mannen om met hem mee te gaan. Abisai heeft dezelfde moed als David en biedt zich aan om mee te gaan. De zin van deze actie van David lijkt een nieuwe poging te zijn om zijn onschuld te bewijzen.

Treffend is weer de opmerking over de speer van Saul, waarvan staat dat Saul die "aan zijn hoofdeinde in de grond gestoken" heeft. Hij heeft de speer binnen handbereik om hem bij de geringste dreiging van gevaar te grijpen. Het is de speer waarmee hij enkele keren getracht heeft David te doden.

De speer en de waterkruik | verzen 8-12

8 Toen zei Abisai tegen David: God heeft vandaag uw vijand in uw hand overgeleverd. Laat mij hem toch met [zijn] speer aan de grond spietsen, in één keer; ik hoef het geen tweede keer te doen. 9 David zei echter tegen Abisai: Breng hem niet om; want wie sloeg zijn hand aan de gezalfde van de HEERE en is

onschuldig gebleven? 10 Verder zei David: [Zo waar] de HEERE leeft, voorzeker, de HEERE zal hem treffen: óf zijn dag komt, dat hij sterft, óf hij wordt weggevaagd als hij ten strijde trekt. 11 Moge de HEERE er geen sprake van laten zijn dat ik mijn hand sla aan de gezalfde van de HEERE. Neem echter wel de speer mee, die bij zijn hoofdeinde staat, en de waterkruik, en laten wij gaan. 12 Zo nam David de speer en de waterkruik bij Sauls hoofdeinde mee, en zij gingen weg. Er was niemand die het zag, niemand die het merkte, en ook niemand die wakker werd. Zij allen sliepen, omdat een diepe slaap van de HEERE op hen gevallen was.

Als David en Abisai bij Saul zijn, spreekt Abisai David erop aan dat het Gods leiding is om nu met zijn vijand af te rekenen. De vorige keer, toen Saul in de grot bij David en zijn mannen kwam, hebben zijn mannen hetzelfde voorstel gedaan en met dezelfde motivatie (1Sm 24:5). Daar zeiden ze dat David met Saul kon doen wat hij wilde. Het lijkt erop dat Abisai van de vorige keer heeft geleerd dat David het zelf niet zal doen en dat hij daarom aanbiedt het te doen. Hij zou het met Sauls eigen speer doen, met de zekerheid dat één speerstoot afdoende is. Met grote zelfverzekerdheid zegt hij erbij dat een tweede keer niet nodig zal zijn.

Zou het niet een rechtvaardige vergelding zijn Saul te doden met het wapen waarmee hij zelf meerdere keren David heeft willen doden? Zou hiermee niet het Woord van God worden vervuld dat wie een kuil graaft voor een ander, er zelf invalt (Sp 26:27)?

Wat betreft de opmerking van Abisai dat het Gods leiding is dat David Saul in handen heeft, is er nog wel een les te leren. Het komt in bepaalde geloofsgemeenschappen regelmatig voor dat iemand tegen een ander zegt wat God wil dat die ander doet. Dat kan zelfs worden ingeleid met de woorden: 'Zo zegt de Heere', een zegswijze die we nergens in het Nieuwe Testament met betrekking tot de gemeente tegenkomen. Een dergelijk woordgebruik kan indrukwekkend klinken, maar het is doorgaans manipulatie en in elk geval hoogmoedig.

Iemand kan wel zeggen dat wij iets moeten doen en daarbij een beroep doen op de wil van de Heer, maar we zullen allereerst zelf overtuigd moeten zijn dat iets de wil van de Heer is. Anderen kunnen niet voor ons de wil van de Heer bepalen. God maakt Zijn wil aan ieder van de Zijnen per-

soonlijk bekend door Zijn Woord. Door daarin zelf te lezen, of wat door een ander is gezegd daaraan te toetsen, kunnen wij Zijn wil voor ons leven leren kennen.

David weerstaat de verzoeking met hetzelfde argument als de vorige keer. Saul is voor hem nog steeds “*de gezalfde van de HEERE*”. We zien hier weer die mooie karaktertrek in David dat hij het door God gevestigde gezag erkent. Hij kijkt niet naar het karakter van de waardigheidsbekleder, maar naar de positie die deze heeft. Dit is een belangrijke les voor ons in onze houding tegenover de overheid, waarvoor hetzelfde geldt (*Rm 13:1-2*).

Elke ziel zij aan [de] over haar gestelde overheden onderdanig; want er is geen overheid dan door God, en die er zijn, zijn door God ingesteld. Wie zich dus tegen de overheid verzet, weerstaat de instelling van God; en zij die weerstaan, zullen oordeel voor zichzelf ontoangen. (Rm 13:1-2)

In 1 *Samuël* 24 heeft David de zaak in de handen van de HEERE gegeven. Dat doet hij hier ook, maar hij zegt er tevens bij hoe Saul aan zijn einde zal komen. David weet dat de HEERE met Saul zal handelen. De HEERE kan met hem handelen door hem te treffen dat hij sterft, zoals Nabal is overkomen. Hij kan hem ook in de strijd laten sneuvelen, wat later inderdaad gebeurt. Het geloof wacht op Gods handelen en grijpt daar niet op vooruit door de zaak in eigen hand te nemen.

David doet wel iets anders. Hij neemt de speer en de kruik van Saul mee. Daarmee ontnemt hij Saul zijn verdediging of koninklijke waardigheid en zijn verkwikking. De speer is toch het symbool van de kracht van Saul. Hij is zonder speer een zwak mens.

David richt het woord tot Abner | *verzen 13-16*

13 Toen David naar de andere kant overgestoken was, ging hij ver weg op een bergtop staan. Er was een grote ruimte tussen hen. 14 En David riep naar het volk en naar Abner, de zoon van Ner: Antwoordt u niet, Abner? Toen antwoordde Abner en zei: Wie bent u die naar de koning roept? 15 Toen zei David tegen Abner: Bent u niet een man, en wie is aan u gelijk in Israël? Waarom hebt u dan niet over uw heer, de koning, gewaakt? Er is namelijk iemand van het volk gekomen om de koning, uw heer, om te brengen. 16 Wat u gedaan hebt, is niet goed; [zo waar] de HEERE leeft, u bent des doods schuldig, omdat u niet

over uw heer, de gezalfde van de HEERE, gewaakt hebt! En nu, kijk waar de speer van de koning is, en de waterkruik, die aan zijn hoofdeinde stond.

Voordat David zijn achtervolgers toespreekt, zorgt hij er eerst voor dat er een grote afstand tussen hem en hen is. Het geeft ook de enorme geestelijke afstand aan die er tussen David en Saul is. Ze leven in twee werelden die niets met elkaar gemeen hebben. David staat in verbinding met God, Saul denkt alleen aan zijn eigen positie. Tussen deze twee manieren van leven gaapt een grote kloof, die niet is te overbruggen.

Als David op veilige afstand van Saul en zijn mannen is gekomen, roept hij het volk en Abner wakker. In 1 Samuel 24 is het een zaak tussen David en Saul, maar hier spreekt David voor de oren van het hele volk. Hij heeft dit keer niet alleen met Saul te doen, maar ook met Abner, de legeroverste van Saul, die een beter karakter heeft dan zijn legeroverste, Joab. Abner moet zich realiseren dat hij voor een verloren zaak vecht. Saul moet zich realiseren dat hij op geen enkele menselijke hulp kan rekenen. Hij richt eerst het woord tot Abner. Uit de reactie van Abner blijkt dat hij begrijpt dat het om Saul gaat.

David spreekt zijn respect voor Abner uit, maar laat hem tegelijk zien dat hij heeft gefaald. Als bewijs daarvoor wijst hij Abner op de speer en de waterkruik en noemt de plaats waar ze hebben gestaan. Het is duidelijk dat David vlak bij Saul is geweest, zonder dat iemand het heeft gemerkt. In zekere zin betekent dit verzuim de dood van de koning. Het is te wijten aan de onoplettendheid van Abner, die borg staat voor de veiligheid van de koning, dat Saul onder een directe doodsdreiging is geweest.

In Davids woorden lijkt een uitnodiging voor Abner te liggen om zich bij hem te voegen. Abner lijkt echter een neutrale positie te kiezen. Hij is geen groot aanhanger van Saul, want zijn bewaking van Saul gebeurt niet met echte toewijding.

David richt het woord tot Saul | verzen 17-20

17 Saul herkende de stem van David en zei: Is dit jouw stem, mijn zoon David? David zei: Het is mijn stem, mijn heer de koning. 18 Hij zei verder: Waarom achtervolgt mijn heer zijn dienaar zo? Wat heb ik toch gedaan, wat voor kwaad heb ik bedreven? 19 En nu, laat mijn heer de koning toch luisteren naar

de woorden van zijn dienaar. Als de HEERE u tegen mij opzet, laat Hem dan [de geur van] een graanoffer ruiken. Maar als het mensenkinderen zijn, dan zijn zij vervloekt voor het aangezicht van de HEERE, omdat zij mij deze dag verstoten, zodat ik mij niet bij het eigendom van de HEERE kan voegen, [en ze] zeggen: Ga heen, dien andere goden. 20 Nu dan, laat mijn bloed niet op de aarde vallen, ver weg van het aangezicht van de HEERE. Want de koning van Israël is eropuit getrokken om enkel een vlo te zoeken, zoals men in de bergen op een patrijs jaagt.

Terwijl David met Abner spreekt, wordt Saul wakker. Hij hoort het gesprek en herkent de stem van David. Daarop richt David het woord tot Saul, zoals hij dat ook in 1 Samuel 24 heeft gedaan. Toch is het niet op dezelfde manier. David spreekt hier scherper, er klinkt meer verontwaardiging in door, maar zonder Saul te beledigen. Hij stelt Saul enkele vragen, waaruit voor Saul moet blijken dat hij helemaal verkeerd bezig is. Kan Saul ook maar één reden opnoemen die zijn achtervolging kan rechtvaardigen? Is er iets kwaads in David aan te wijzen?

David ziet slechts twee mogelijkheden waardoor Saul hem zo najaagt. Het kan zijn dat de HEERE het doet. Als dat zo is, is een spijsoffer zijn enige bescherming tegen de toorn van de HEERE. In beeld spreekt het ervan dat alleen een beroep op de volkomenheid van de Heer Jezus in Zijn aan God toegewijde leven, hem van de toorn van God kan bevrijden. Hoewel er geen aanwijsbaar kwaad bij David is, weet David van zichzelf dat hij niet zonder zonde is. Alleen de Heer Jezus is zonder zonde. Het is ook mogelijk dat David bedoelt dat de HEERE boos op Saul is en hem tot dit verkeerde handelen aanzet en dat David Saul zegt hoe hij de HEERE welgevallig kan worden.

Als het daarentegen mensen zijn, dan halen zij de vloek van de HEERE over zich, want dan zijn zij de schuld ervan dat hij zijn erfdeel heeft moeten verlaten dat de HEERE hem gegeven heeft. Zonder Saul daar direct van te beschuldigen, is David door Saul gedwongen zijn erfdeel te verlaten. De mensen die hem bij Saul belasteren, jagen hem weg uit Gods land en zeggen daarmee in feite dat hij zijn heil maar bij de afgoden moet zoeken. David weet dat de HEERE met hem is, maar hij is niet ongevoelig voor alles wat hij moet missen.

Als mensen ons belasteren, kan dat ons zover brengen dat wij niet meer toekomen aan het genieten van de dingen van de Heer. Het gevaar is zelfs aanwezig dat wij onze toevlucht nemen tot methoden die uit het vlees voortkomen. We zien dat in het volgende hoofdstuk zelfs letterlijk bij David gebeuren. Zijn verblijf buiten de plaats van zegen brengt hem op het terrein en onder de macht van demonen.

David weet dat Saul op zijn bloed uit is. Hoewel Saul hem niet in handen heeft, vraagt hij Saul zijn bloed toch niet ver weg van het aangezicht van de HEERE op de aarde te laten vallen. David schrijft aan Saul de daad toe die deze van plan is te doen. Hiermee stelt hij het *plan* van Saul op hetzelfde niveau als de *uitvoering* ervan.

Een definitieve scheiding | verzen 21-25

21 Toen zei Saul: Ik heb gezondigd; keer terug, mijn zoon David, want ik zal je geen kwaad meer doen, omdat mijn leven deze dag kostbaar was in jouw ogen. Zie, ik heb dwaas gehandeld, ik heb zeer ernstig gedwaald. 22 Toen antwoordde David en zei: Zie, de speer van de koning. Laat een van de knechten oversteken en hem halen. 23 Moge de HEERE ieder zijn gerechtigheid en trouw vergelden, want de HEERE had u vandaag in [mijn] hand gegeven, maar ik heb mijn hand niet naar de gezalfde van de HEERE willen uitstrekken. 24 En zie, zoals uw leven deze dag belangrijk in mijn ogen was, zo moge mijn leven belangrijk zijn in de ogen van de HEERE, en moge Hij mij uit alle nood redden. 25 Toen zei Saul tegen David: Gezegend ben je, mijn zoon David; wat je ook doet, je zult ertoe in staat zijn. Toen ging David zijns weegs, en Saul keerde terug naar zijn [woon]plaats.

De reactie van Saul is een goedkoop “ik heb gezondigd”. Het klinkt goed, maar het zijn slechts woorden. Het is niet de taal van een overtuigd geweten. Saul erkent dat David hem genade heeft bewezen door hem te laten leven en dat zijn leven kostbaar is in de ogen van David. Daartegenover noemt hij zijn eigen handelen “dwaas”, dat wil zeggen goddeloos, en een ‘ernstige dwaling’. Van een erkenning van zonde tegenover de HEERE is helaas geen sprake. Er is geen sprake van “droefheid in overeenstemming met God”, want alleen die droefheid “bewerkt een onberouwelijke bekering tot behoudenis” (2Ko 7:10a). De droefheid van Saul is “de droefheid van de wereld” en die droefheid “bewerkt [de] dood” (2Ko 7:10b).

Zijn vraag aan David om terug te keren en zijn toezegging dat hij David geen kwaad meer zal doen, zijn totaal ongeloofwaardig. David reageert dan ook niet op zijn woorden. Hij neemt ze niet serieus. Het oordeel over zijn eigen handelwijze en die van Saul geeft hij over aan Hem Die rechtvaardig oordeelt. Voor zichzelf weet hij dat hij niets kwaads gedaan heeft. Als bewijs daarvoor noemt hij wat Abisai als rechtvaardiging heeft gegeven om Saul te doden (*vers 8*).

David erkent dat de HEERE Saul inderdaad in zijn hand heeft gegeven, echter niet om hem te doden, maar om hem genade te bewijzen. Het leven van Saul is belangrijk geweest in de ogen van David en hij rekent erop dat zijn eigen leven net zo belangrijk is in de ogen van de HEERE. Aan Hem vertrouwt hij zijn leven toe en hij spreekt het verlangen uit dat de HEERE hem uit alle nood zal redden.

Hier is David nog volledig gericht op de redding door de HEERE. Enkele verzen verder, aan het begin van het volgende hoofdstuk, denkt hij dat hij toch zal omkomen door de hand van Saul en neemt hij eigen beslissingen. Dat neemt de oprechtheid van de wens van zijn hart niet weg dat de HEERE met hem zal zijn in alle nood. Het laat wel zien dat een oprecht verlangen moet worden gevolgd door een volhardend vertrouwen op de Heer.

In de laatste woorden die we van Saul tot David hebben, erkent hij dat David zal zegevieren. Dat zijn profetische woorden en dat van de lippen van de man die vanaf het begin Davids ongeluk heeft gezocht. Hij kan niet anders dan getuigenis geven van de trouw van deze man van Gods keus (*vgl. Op 3:9*). Zo heeft de wereld ook al vaak moeten erkennen dat God bij hen was die zij vervolgden. Hetzelfde zal gebeuren als de Heer Jezus terugkomt met al Zijn heiligen, om “*op die dag ... bewonderd te worden in allen die hebben geloofd*” (*2Th 1:10*). Het hele gezelschap van de verlorenen, de satan en al zijn engelen, samen met allen die Christus hebben verworpen, zullen zich verenigen in de erkenning van de zegen van de door Christus verlost en hun overwinning door het bloed van het Lam.

Zie, Ik geef [enigen] uit de synagoge van de satan, die zeggen dat zij Joden zijn en het niet zijn, maar liegen; zie, Ik zal maken dat zij komen en zich neerbuigen voor uw voeten en erkennen dat Ik u heb liefgehad.
(*Op 3:9*)

Dan gaan David en Saul uit elkaar. Ze zullen elkaar nooit terug zien. Saul gaat zijn ondergang tegemoet. David gaat "*zijns weegs*". Welke weg dat is, zien we in het volgende hoofdstuk. Het is een eigen weg.

1 Samuel 27

Naar het land van de Filistijnen | verzen 1-4

1 Maar David zei in zijn hart: Ik zal op een dag nog eens door Sauls hand weggevaagd worden. Er is voor mij niets beters [te doen] dan met spoed te ontkomen naar het land van de Filistijnen. Dan zal Saul zijn hoop omtrent mij opgeven om mij nog langer te zoeken in heel het gebied van Israël, en zo zal ik uit zijn hand ontkomen. 2 Toen stond David op en hij en de zeshonderd mannen die bij hem waren, gingen [de grens] over naar Achis, de zoon van Maoch, de koning van Gath. 3 David verbleef bij Achis in Gath, hij en zijn mannen, ieder met zijn gezin; David met zijn beide vrouwen, Ahinoam, uit Jizreël, en Abigaïl, de vrouw van Nabal, uit Karmel. 4 Toen Saul verteld werd dat David naar Gath gevlucht was, ging hij niet meer verder met het zoeken naar hem.

In dit hoofdstuk doet David wat hij in het vorige hoofdstuk heeft genoemd als een doel van de mensen die hem opjagen: hij neemt zijn toevlucht tot "andere goden" (1Sm 26:19b). In vers 1 staat zijn motivering. Er is geen overleg met de HEERE, maar overleg met zichzelf. Hij overlegt in zijn hart dat hij ter wille van zijn veiligheid zijn toevlucht zal moeten nemen tot de Filistijnen, want daar zal Saul hem zeker niet zoeken.

De overleggingen van het menselijk hart brengen tot een verkeerde weg. Hij heeft zich altijd uit de hand van Saul weten te houden, maar dat 'geluk' houdt een keer op. Zo wordt geredeneerd als God niet meer voor de aandacht staat, maar de mens. Wie kent dat niet? Ook Abraham en Elia hebben zo geredeneerd en zijn een eigen weg gegaan. Het ongeloof ziet op de actuele omstandigheden vol gevaar, terwijl er niet wordt gedacht aan Gods uitredingen in het verleden. We komen daartoe als we denken dat we een constante druk niet langer kunnen verdragen en op het punt staan te bezwijken.

David voegt de daad bij het woord en gaat naar Achis. Het is de tweede keer dat hij daarheen vlucht (1Sm 21:10-15). Toen is hij er maar kort geweest, want als hij zich ontdekt voelt, wordt hij ook daar bang. Hij is zich als een waanzinnige gaan gedragen en door Achis weggestuurd. Nu gaat hij weer

daarheen. Het zal in de loop van de tijd voor Achis duidelijk zijn geworden dat David de aartsvijand van Saul is. Hij laat David bij zich wonen.

Als Saul hoort dat David naar Gath is gevlucht en daar een onderkomen heeft gekregen, laat hij David met rust. Het lijkt erop dat Davids plan slaagt. De problemen zijn voorbij. Dit is echter slechts schijn. Hij raakt steeds vaster verstrikt in de netten van Achis. David moet deze ervaring opdoen, opdat hij leert dat zijn koninkrijk op genade gebaseerd zal zijn.

David in Ziklag | *verzen 5-7*

5 David zei tegen Achis: Als ik dan genade in uw ogen gevonden heb, laat men mij een plaats geven in een van de steden van het land, zodat ik daar kan wonen; want waarom zou uw dienaar in de koninklijke stad bij u wonen? 6 Toen gaf Achis hem op die dag Ziklag; daarom is Ziklag tot op deze dag van de koningen van Juda geweest. 7 De tijd die David in het land van de Filistijnen woonde, was een jaar en vier maanden.

David wil toch niet al te dicht bij Achis wonen. Hij huichelt dat hij, die slechts een dienaar van Achis is, toch niet in de koninklijke stad kan wonen? Achis staat hem toe in Ziklag te gaan wonen, een stad die hij zelfs als eigendom krijgt en die ook het eigendom blijft van de koningen van Juda. Zo blijft Ziklag in het land van God een herinnering aan deze verkeerde weg van David.

David zal een jaar en vier maanden in het land van de Filistijnen verblijven. Gedurende al die tijd is er geen sprake van een woord van de HEERE.

Het dubbelleven van David | *verzen 8-12*

8 David nu trok er met zijn mannen opuit en zij overvielen de Gesurieten, de Girzieten en de Amalekieten – want die zijn van oude tijden af de inwoners van het land geweest – in de richting van Sur, tot aan het land Egypte. 9 Telkens wanneer David [in] dat land toesloeg, liet hij geen man of vrouw in leven; ook nam hij de schapen, runderen, ezels, kamelen en kledingstukken in bezit, en hij kwam [dan] weer terug en ging naar Achis. 10 En als Achis zei: Waar hebt u vandaag een inval gedaan? dan zei David: In het Zuiderland van Juda, of in het Zuiderland van de Jerahmeëlieten, of in het Zuiderland van de Kenieten. 11 En David liet geen man of vrouw in leven om ze naar Gath te voeren, want

hij zei: Anders [kunnen] zij [iets] over ons vertellen en zeggen: Dit heeft David gedaan. Zo was zijn handelwijze al de dagen dat hij in het land van de Filistijnen woonde. 12 En Achis geloofde David, en hij zei: Hij heeft zich bij zijn volk, bij Israël, voorgoed in een kwade reuk gebracht; daarom zal hij mij voor eeuwig tot een dienaar zijn.

David gedraagt zich hier in overeenstemming met wat Saul van hem heeft gezegd. Hij handelt namelijk zeer listig (1Sm 23:22). Hij gaat niet alleen naar de vijanden om er te wonen, maar hij gedraagt zich alsof hij een vijand is van zijn eigen volk. David kan niet meer recht door zee zijn weg gaan. Zijn leven bestaat uit het bedriegen van Achis, bij wie hij het valse vertrouwen wekt dat hij zich *“bij zijn volk, bij Israël, voorgoed in een kwade reuk gebracht”* heeft.

Hoe langer men de leugen uitdraagt, des te meer gelooft men er zelf in en wordt men erdoor misvormd in zijn karakter. Wat een antigetuigenis! Dit leugenachtige en huichelachtige gedrag wordt een gewoonte van deze man naar Gods hart. Hoe houdt hij het vol? Het is wel nodig dat wij bidden: *“Laat de weg van de leugen van mij wijken, schenk mij genadig Uw wet”* [dat wil zeggen: Gods Woord] (Ps 119:29).

Als het geweten van Gods dienaren hun vertelt dat ze zich in een verkeerde positie bevinden, is een van hun uitvluchten dat zij zich met nieuwe energie aan een bepaalde goede zaak wijden. Ze maken zichzelf daarmee wijs dat zoiets hun geweten het zwijgen zal opleggen. Zo zet David zich in om te strijden tegen de vijanden van God en Zijn volk. De Amalekieten moeten immers op bevel van God worden uitgeroeid en Saul heeft verzuimd om dat te doen. Dat verzuim maakt David goed. Hij gaat erheen en verslaat hen, blijkbaar omdat de HEERE met hem is.

We moeten echter ons niet blindstaren op succes. Dit is wat veelvuldig in de christenheid gebeurt. Er wordt niet gevraagd of een bepaalde zaak in overeenstemming met de Schrift is of niet, maar of iets resultaat oplevert. Resultaat is het enige wat telt. Het advies van de wereld wordt ingewonnen om een ‘gemeente’ aantrekkelijk te maken. Evangelisten gebruiken wereldse methoden om het evangelie aan te bieden. Als er maar zielen worden gered, zo luidt de rechtvaardiging. We moeten de dingen echter niet beoordelen naar wat wij zien, maar of iets naar de Schrift is en alles

verwerpen wat daarmee in tegenspraak is. Het gaat om een wandel in geloof, niet om een wandel die geleid wordt door wat we zien.

1 Samuel 28

Inleiding

David heeft zichzelf in een onhoudbare positie gemanoeuvreerd. Voordat beschreven wordt hoe dit afloopt, wordt de onhoudbare positie van Saul beschreven en hoe hij daarmee omgaat.

David moet tegen Israël strijden | verzen 1-2

1 Het gebeurde in die dagen dat de Filistijnen hun legers als strijdmacht bijeenbrachten om tegen Israël te strijden. Toen zei Achis tegen David: Weet wel dat u met mij in het leger moet uittrekken, u en uw mannen. 2 En David zei tegen Achis: Zo zult u te weten komen wat uw dienaar kan doen. En Achis zei tegen David: Dan zal ik u als mijn lijfwacht aanstellen, alle dagen.

De Filistijnen vinden dat het moment is aangebroken om tegen Israël te strijden. Het kan zijn dat ze er iets van hebben gemerkt dat de kracht van Saul afneemt. Tevens zal het verblijf van David bij hen hun een zekere geruststelling hebben gegeven. Hun grootste vijand, die hun al veel nederlagen had toegebracht, is nu immers hun bondgenoot. Dit zorgt ervoor dat het ogenblik aanbreekt dat David met Achis mee zal moeten optrekken om tegen zijn eigen volk te strijden. Hij kan niet met zijn leugenachtige werkzaamheden bezig blijven. De dag van de waarheid breekt aan. Hij zal nu kleur moeten bekennen. Toch doet hij dat niet. Achis draagt hem op dat hij en zijn mannen samen met hem in het leger zullen uittrekken om tegen Israël te strijden.

David blijft in zijn leugenachtige houding volharden. Hij is niet open en antwoordt niet met ja of nee, maar geeft een algemeen en omzeilend antwoord. Hij lijkt op Petrus die niet alleen de Heer, maar ook zijn verhouding tot zijn medediscipelen verloochent (Lk 22:58). David heeft zijn toevlucht genomen tot Achis om vrij te zijn van de vervolging door Saul. Nu blijkt dat hij een gevangene van Achis is. Achis benoemt hem zelfs tot zijn lijfwacht voor altijd. De gro-

*En kort daarna zag een ander hem en zei: Ook u bent één van hen. Petrus echter zei: Mens, ik ben het niet!
(Lk 22:58)*

te overwinnaar van de Filistijnse reus wordt de verdediger van de Filistijnen. Zover kan het komen met een gelovige die in de leugen gaat leven.

De HEERE antwoordt Saul niet | verzen 3-6

3 Samuel nu was gestorven en heel Israël had rouw over hem bedreven. Zij hadden hem begraven in Rama, dat is in zijn stad. En Saul had de dodenbezwervers en de waarzeggers uit het land weggedaan. 4 De Filistijnen kwamen bijeen. Zij kwamen en sloegen hun kamp op bij Sunem; Saul bracht heel Israël bijeen, en zij sloegen hun kamp op op de Gilboa. 5 Toen Saul het leger van de Filistijnen zag, was hij bevreesd en zijn hart beefde zeer. 6 En Saul raadpleegde de HEERE, maar de HEERE antwoordde hem niet; niet door dromen, niet door de urim, [en] ook niet door de profeten.

Hier wordt opnieuw op de dood van Samuel gewezen. De dood van Samuel veronderstelt ook het einde van de profetische openbaringen van God. Dat wil niet zeggen dat ze er helemaal niet meer zijn, maar ze zijn er niet meer voor Saul. Dit feit wordt herhaald om de rest van het hoofdstuk te begrijpen. Hetzelfde geldt voor de opmerking dat Saul de dodenbezwervers en waarzeggers uit het land heeft verwijderd. Over een van hen wordt ook verderop in dit hoofdstuk gesproken.

Saul heeft grote schoonmaak gehouden op het gebied van dodenbezwervers en waarzeggers. Uit dit hoofdstuk blijkt echter dat dit slechts een daad geweest moet zijn als compensatie voor zijn ongehoorzaamheid. Het is niet het gevolg van Godvrezendheid. Zijn verwijdering van hen die met demonen in verbinding staan, lijkt een actie te zijn geweest om zijn gezicht te redden. Hij houdt geen rekening met God, maar door een dergelijke zuivering kan hij zijn geweten het zwijgen opleggen. Deze op zichzelf goede daad is met een verkeerd motief verricht. Het is niet meer dan het 'opknappen van het vlees'. Daarom kan Saul er later toch heen gaan, als hij een woord uit de onzichtbare wereld moet en zal hebben. Dan blijkt dat zijn werk geen zuiver werk is geweest, dat hij met overtuiging voor God heeft gedaan.

Als Saul ziet dat de Filistijnen zich klaarmaken om oorlog tegen hem te voeren, wordt hij doodsbang. Hij ziet zich gedwongen om de HEERE te raadplegen. God openbaart zich echter niet meer aan hem. De wegen

waarlangs dat zou kunnen, zijn afgesloten. God openbaart zich niet rechtstreeks aan hem door een droom. Ook de weg van de urim is afgesloten. Daar heeft Saul zelf voor gezorgd door zijn moord op de priesters. Via de profeet Samuel komt ook geen openbaring meer, want Samuel is gestorven. Saul staat helemaal alleen. De HEERE, en alles wat van Hem is, bevindt Zich bij David.

Saul krijgt geen antwoord van de HEERE omdat hij niet met een verbroken hart en met verslagenheid van geest tot Hem komt. God laat zich niet raadplegen door mensen die in hun hart andere dingen bedenken dan wat Hem voor ogen staat (Ez 14:3). Van zijn naderen tot God wordt gezegd, dat hij *“niet de HEERE had geraadpleegd”* (1Kr 10:14). Hoe zou hij trouwens kunnen verwachten dat de HEERE hem zou antwoorden, terwijl hij niet geluisterd heeft naar Samuel tijdens diens leven en nu nog steeds David haat en vervolgt? Luistert God dan niet naar gebed? Ja, maar niet naar het gebed van wie zich bewust van Hem afkeert en niet naar Hem wil luisteren: *“Van hem die zijn oor afkeert van het luisteren naar de wet, is zelfs zijn gebed een gruwel”* (Sp 28:9). Zodra iemand tot Hem komt met berouw, luistert Hij direct.

Mensenkind, die mannen hebben hun stinkgoden in hun hart doen opkomen en hebben het struikelblok van hun ongerechtigheid vóór zich gezet. Zou Ik Mij dan werkelijk door hen laten raadplegen? (Ez 14:3)

Saul gaat naar een waarzegster | verzen 7-10

7 Toen zei Saul tegen zijn dienaren: Zoek een vrouw voor mij die geesten van doden kan bezweren, zodat ik naar haar toe kan gaan en door haar raad kan vragen. Zijn dienaren zeiden tegen hem: Zie, er is in Endor een vrouw die geesten van doden bezweert. 8 Saul vermomde zich, trok andere kleren aan en ging op weg, en twee mannen met hem. Zij kwamen 's nachts bij de vrouw aan en hij zei: Voorzeg mij toch door de geest van een dode; roep voor mij op wie ik u zal zeggen. 9 Toen zei de vrouw tegen hem: Zie, u weet wat Saul gedaan heeft, dat hij de dodenbezweerders en de waarzeggers uit dit land heeft uitgerooid. Waarom spant u dan een valstrik voor mijn leven, om mij te doden? 10 Saul zwoer haar bij de HEERE en zei: [Zo waar] de HEERE leeft, u zal om deze zaak geen straf overkomen.

Saul is alleen bevreesd om zichzelf. Hij is er wanhopig door. In zijn wanhoop bekeert hij zich niet tot God met erkenning van zijn ongehoorzaam-

heid, trots en hoogmoed en zijn onterechte haat tegen David. Hij slaat de weg in die velen vandaag inslaan, die van het occultisme. Zinnebeeldig gezien zijn we hier aan het einde van een tijd. De christenheid is ook in een tijd gekomen waarin de onreine geesten worden geraadpleegd. Men stelt zich ervoor open.

Saul zoekt contact met de wereld van de geesten. Hij laat uitzoeken of er toch nog iemand van de waarzeggers is overgebleven. Zijn dienaren zijn maar al te bereid om hem in die slechte zaak van dienst te zijn. Ze wijzen er direct een aan. Het is iemand die in Endor woont, een stad, die niet ver daarvandaan ligt. Dit medium is blijkbaar aan Sauls zuiveringsactie ontkomen. Zo grondig heeft Saul zijn werk blijkbaar ook niet gedaan. Hij vermomt zich – alsof hij God zou kunnen bedriegen! – en gaat naar Endor.

De vrouw, het medium, is eerst bang dat ze in een val loopt. Gods voorzienigheid heeft het zo bestuurd, dat zij aan Saul voorhoudt wat hij eerder heeft bevolen. Ze wijst op het gevaar dat zij loopt door de wet die Saul heeft uitgevaardigd. Misschien doet ze dat wel om haar prijs te verhogen. Hoewel er geen melding wordt gemaakt van het loon dat ze vraagt, zal ze wel een fors tarief hebben gevraagd.

Het is opvallend hoe bewust ze zich is van het gevaar waarin zij verkeert door Sauls gebod tot uitroeiing van haar 'beroepsgroep', terwijl ze zich niets aantrekt van de verplichtingen van Gods wet en de verschikkingen van Zijn toorn. Zij denkt aan wat Saul heeft bevolen, maar ze heeft geen boodschap aan wat God heeft bevolen aangaande zulke praktijken. Ze is banger in een valstrik te lopen die haar het leven kan kosten, dan te vallen in de handen van de levende God, *"Die zowel ziel als lichaam kan verderven in [de] hel"* (Mt 10:28). Zondaars zijn banger voor straf van mensen dan voor Gods rechtvaardig oordeel.

De vermomde Saul zweert haar echter bij de HEERE dat ze nergens bang voor hoeft te zijn. Nog altijd durft hij, en zelfs in deze situatie en in dit demonische hol, de Naam van de HEERE te noemen en zelfs bij Hem te zweren. Hij spreekt over een HEERE Die leeft, zonder dat dit een levende realiteit voor hem is. Dat blijkt wel uit wat hij de vrouw belooft. Hij belooft meer dan hij kan waarmaken, als hij zegt: *"U zal om deze zaak geen straf*

overkomen." Hij kan zichzelf niet en nog veel minder haar beveiligen tegen de toorn van levende God.

Hij spreekt zo, omdat zijn hart ver verwijderd is van de realiteit van een echte belijdenis van wat de Naam van God inhoudt. Uit zijn bezoek aan deze vrouw blijkt dat hij de God van Israël minacht. Nu God hem heeft verlaten en vertoornd op hem is, meent hij zijn vertrouwen te kunnen stellen op een schepsel. In zijn geval betreft het zelfs van God afgefallen schepselen die bewust in opstand tegen Hem leven en die erop uit zijn mensen te misleiden en van God afvallig te maken.

Saul doet een uitdrukkelijk beroep op iemand die met demonen in verbinding staat. Dit is spiritisme. Geen medium kan de doden terugbrengen. Alleen de Heer Jezus heeft *"de sleutels van de dood en de hades"* (Op 1:18b). Toch hebben de mediums succes. Dat is echter, omdat zij zich openstellen voor demonische geesten die door hun mond spreken. Ze weten vaak het een en ander van de gestorvenen. God heeft dit terrein volledig voor Zijn volk verboden (Dt 13), maar daar trekt de massa zich niets van aan. We kunnen opmerken dat mensen massaal horoscopen lezen, die uit dezelfde bron komen.

Het vragen van de doden staat in rechtstreeks contrast met het vragen van God. Jesaja spreekt daar namens God uiterst verontwaardigd over (Js 8:19-20). Een dergelijk raadplegen is de HEERE een gruwel (Dt 18:9-12).

Wanneer zij dan tegen u zeggen: Raadpleeg de geesten van doden, en waarzeggers met hun gelispel en geprevel – [zeg dan:] Moet een volk zijn God niet raadplegen? [Moet men] voor de levenden de doden [raadplegen]? [Terug] naar de wet en het getuigenis! Als zij niet overeenkomstig dit woord spreken, zal er voor hen geen dageraad zijn. (Js 8:19-20)

Saul wil Samuel oproepen | verzen 11-14

11 Toen zei de vrouw: Wie zal ik voor u oproepen? En hij zei: Roep Samuel voor mij op. 12 Toen de vrouw Samuel zag, schreeuwde zij met luide stem. De vrouw zei tegen Saul: Waarom hebt u mij bedrogen? Want u bent Saul! 13 De koning zei tegen haar: Wees niet bevreesd, maar wat ziet u? Toen zei de vrouw tegen Saul: Ik zie een goddelijk wezen uit de aarde opkomen. 14 Hij zei tegen haar: Wat is zijn gestalte? Zij zei: Er komt een oude man op, en hij heeft een mantel om. Toen wist Saul dat het Samuel was. Hij knielde met [zijn] gezicht ter aarde en hij boog zich neer.

De vrouw stelt de gebruikelijke vraag als zij iemand op bezoek krijgt die haar wil raadplegen aangaande een dode. Zij krijgt het ongebruikelijke verzoek om Samuel op te roepen. We lezen nergens dat, toen Samuel in Rama woonde, Saul ooit naar hem toe is gegaan om hem te raadplegen. En Rama ligt toch niet ver van Gibeon, de woonplaats van Saul. Nu Samuel gestorven is, wil hij hem raadplegen.

Op dezelfde manier hebben velen, die Gods dienaren hebben veracht en vervolgd toen zij nog leefden, hen na hun dood geëerd. Het lijkt op wat de Heer Jezus tegen de schriftgeleerden en farizeeën zegt, over wie Hij vanwege deze houding het *“wee u”* uitspreekt: *“U bouwt de graven van de profeten en versiert de graftomben van de rechtvaardigen”* (Mt 23:29). Hij noemt hen *“zonen ... van hen die de profeten hebben vermoord”* (Mt 23:31), waarmee Hij aangeeft dat zij precies zo zijn als hun vaders. In geestelijk opzicht zijn zij nakomelingen van Saul.

Saul wil een ontmoeting met Samuel. Die krijgt hij. Als Saul heeft laten weten wie hij wil dat zij oproept, gaat het verhaal ineens verder met wat de vrouw ziet. We zouden misschien hebben verwacht dat er gezegd zou worden, hoe zij daarbij te werk gaat, welke bezweringen en toverkunsten zij gebruikt. Het diepe stilzwijgen van de Schrift hierover is veelzeggend. Het laat zien dat *“de diepten van de satan”* (Op 2:24) geen gebied zijn dat we moeten betreden. Onze mogelijke nieuwsgierigheid naar methoden die ons in contact brengen met demonen, wordt niet bevredigd. Het is vreemd aan Gods Wezen om mededelingen te doen over de manier waarop verborgenheden van de ongerechtigheid voor ons worden ontsloten. De Schrift roept niet op tot en geeft geen ruimte aan zondige kunstgrepen, maar roept op dat wij *“rein jegens het kwade”* zullen zijn (Rm 16:19).

Als Samuel opkomt, is dat niet het resultaat van een bezwering van de vrouw. Zij, die het medium is door wie een boze geest zich uit, wordt enorm verrast door wat er gebeurt. Dit heeft zij niet in de hand. God beheerst het toneel. Hoe zou ooit een goddeloos medium door middel van een boze geest de geest van een man als Samuel kunnen laten opkomen? Het is dwaasheid dat te denken. Daarom schrikt de vrouw ook zo erg.

Ze heeft verwacht dat net als anders de boze geest weer door haar heen zou spreken. Deze demon heeft zij bij zichzelf toegelaten. Ze heeft zich-

zelf aan hem overgegeven en door middel van hem al heel wat mensen in contact gebracht met de onzichtbare wereld. Als deze demon zich in de gewenste gedaante aan haar zou vertonen, zou ze Saul een of ander verhaal op de mouw hebben gespeld waarmee hij tevreden kon zijn en zij haar geld kon opstrijken. Maar zo gaat het niet. Ze ziet niet wat de boze geest haar zou laten zien, maar ze ziet Samuel, zo blijkt uit de beschrijving.

Wat zij ziet, is werkelijkheid en geen verbeelding, want ze hoort ook wat Samuel zegt. Dit is geen spiritisme. Het is werkelijk Samuel en niet een demonische geest die zich voor Samuel uitgeeft. Niet zij heeft Samuel laten opkomen, maar de HEERE heeft hem laten spreken. Het is een bijzondere werking van God, vanwege een bijzonder geval. God geeft Saul een getuigenis via de gestorven Samuel. Zoals gezegd, heeft de Heer Jezus de sleutels van de dood en van het dodenrijk, die liggen niet in de hand van enig schepsel.

Saul heeft de verschijning niet zelf gezien. De vrouw ziet een bovennatuurlijk wezen. Samuel wordt door Saul herkend aan zijn profetenmantel. Hij knielt neer voor de man die hij in zijn leven heeft veracht. Hij heeft hem veracht, misschien niet zozeer wat zijn positie betreft, maar wel als de drager van het Woord van God.

Het oordeel over Saul bevestigd | *verzen 15-19*

15 Samuel zei tegen Saul: Waarom hebt u mijn rust verstoord door mij op te roepen? Toen zei Saul: Ik ben in grote nood, want de Filistijnen strijden tegen mij en God is van mij weggegaan: Hij antwoordt mij niet meer, niet door de dienst van de profeten, en ook niet door dromen. Daarom heb ik u geroepen, om mij te laten weten wat ik doen moet. 16 Toen zei Samuel: Waarom raadpleegt u mij dan, als de HEERE van u weggegaan is en uw vijand geworden is? 17 Want de HEERE heeft gedaan zoals Hij door mijn dienst gesproken heeft: Hij heeft het koninkrijk van uw hand gescheurd en dat aan uw naaste gegeven, aan David. 18 Omdat u niet naar de stem van de HEERE geluisterd hebt, en Zijn brandende toorn niet uitgevoerd hebt tegen Amalek, daarom heeft de HEERE u dit heden aangedaan. 19 En de HEERE zal mét u ook Israël in handen van de Filistijnen geven, en morgen zullen u en uw zonen bij mij zijn; ook zal de HEERE het leger van Israël in handen van de Filistijnen geven.

Samuel richt zich niet via het medium maar rechtstreeks tot Saul. Hij herinnert aan wat eerder tegen Saul is gezegd en bevestigt wat Saul al moet weten. Hij noemt nu de naam van de man aan wie de HEERE het koninkrijk heeft gegeven (*vers 17*). Samuel houdt hem ook de oorzaak daarvan voor: één ongehoorzaamheid brengt deze rampspoed over hem (*vers 18*). Saul krijgt ook te horen dat hij de volgende dag zal sneuvelen en zijn zonen met hem. Samuel zegt dat Saul en zijn zonen morgen bij hem in het dodenrijk zullen zijn. Meer zegt hij niet. Hij zegt dus niet dat zij bij hem in de schoot van Abraham zullen zijn. Jonathan zal daar zijn, Saul echter niet.

Saul lijkt op Ezaü die ook een zegen van God heeft veracht en die geen plaats voor berouw had en daarom deze zegen tevergeefs, hoewel zelfs met tranen, zocht (*Hb 12:17*). Nu richt Samuel zelf het woord tot Saul met een vraag. Saul antwoordt en maakt zijn wanhoop bekend. Het

..., want u weet dat hij ook daarna, toen hij de zegen wilde erven, verworpen werd, want hij vond geen plaats voor berouw, hoewel hij die met tranen zocht. (Hb 12:17)

is de wanhoop van iemand die de toekomst wil weten, maar die deze niet meer van God te horen krijgt. De oorzaak daarvan is, dat hij God al te vaak heeft afgewezen, toen Hij hem de toekomst bekendmaakte. Mensen willen vaak weten hoe hun toekomst er uitziet, maar ze willen die niet van God horen. Voor zulke mensen is God een vijand geworden. Het is een vreselijke uitdrukking als van God gezegd moet worden dat Hij iemands vijand is geworden.

Wanhoop en gelatenheid van Saul | verzen 20-25

20 Toen viel Saul onmiddellijk op de grond, zo lang als hij was, en hij was zeer bevreesd vanwege de woorden van Samuel. Ook was er geen kracht in hem, omdat hij de hele dag en de hele nacht geen voedsel tot zich genomen had. 21 Daarop kwam de vrouw naar Saul toe en zag dat hij erg geschrokken was. Zij zei tegen hem: Zie, uw dienaress heeft naar uw stem geluisterd, en ik heb mijn leven in eigen hand genomen. Ik heb naar uw woorden geluisterd, die u tot mij gesproken hebt; 22 luister daarom nu ook naar de stem van uw dienaress. Laat mij u een stuk brood voorzetten, en eet; dan zal er kracht in u zijn, als u op weg gaat. 23 Maar hij weigerde het en zei: Ik zal niet eten. Zijn dienaren en ook de vrouw hielden echter bij hem aan. Toen luisterde hij naar hun stem; hij stond op van de grond en ging op het bed zitten. 24 De vrouw had een mestkalf in

huis; zij haastte zich en slachtte het. Zij nam meel, kneedde het en bakte daar ongezuurde [broden] van. 25 Zij bracht ze bij Saul en zijn dienaren en zij aten. Daarna stonden zij op en gingen weg in die nacht.

Na deze boodschap valt Saul direct op de grond, “zo lang als hij was”. Door deze toevoeging wordt zijn lengte benadrukt. Dat is zijn trots en roem geweest. Al die hoogmoed stort ter aarde. Als God in Zijn Woord tegen de zondaren zegt wat voor vreselijk lot hen te wachten staat, opent Hij hun tegelijk een deur van de hoop. Die deur van de hoop kan een zondaar binnengaan als hij zich bekeert. Zij echter die zich om hulp tot de poorten van de hel wenden, kunnen alleen duisternis verwachten, zonder een straal van licht.

Terwijl hij nog op de grond ligt, vraagt de vrouw aan hem naar haar te luisteren. Nog eenmaal wordt Saul vriendelijk behandeld, maar dan wel door een medium. Zij stelt zich op als zijn dienaar. Ze heeft ook geen enkel schuldgevoel, ze heeft haar beroep uitgeoefend. We zien hier wat al deze demonische praktijken opleveren. Het brengt alleen ellende en verslagenheid en totale geestelijke en lichamelijke verwoesting. Saul is elk eigen initiatief kwijt. Hij is in de macht van anderen, aan hen overgeleverd. De vrouw en zijn dienaren proberen hem op de been te helpen, iets beters kunnen ze hem niet bieden. Saul staat op en verdwijnt in de nacht, op weg naar zijn tragische einde (vgl. Jh 13:30).

Nadat hij dan het stuk brood had genomen, ging hij terstond naar buiten. En het was nacht. (Jh 13:30)

De tragiek is groot. De ondergang is zijn eigen schuld. Er is een donkere, demonische, nachtelijke duisternis in de ziel van Saul, zoals die er later ook in de ziel van Judas is. Hier al valt de nacht over het leven van Saul. Hij kan niet meer terug en gaat zijn ondergang onherroepelijk tegemoet.

1 Samuel 29

David in het leger van de Filistijnen | verzen 1-2

1 De Filistijnen brachten al hun legers bijeen bij Afek; en de Israëlieten legerden zich bij de bron die in Jizreël is. 2 De stadsvorsten van de Filistijnen kwamen in [afdelingen van] honderd en duizend voorbij; David en zijn mannen kwamen met Achis voorbij in de achterhoede.

Afek ligt in Israël. Daar verzamelen de Filistijnen zich. Het zijn de voorbereidende handelingen voor beslissende momenten zowel voor David als voor Saul. Daarbij is het resultaat voor de een de genade en voor de ander de ondergang. Een dergelijk verschil zien we bij Petrus en Judas. Ze hebben beiden de Heer verlaten, maar Petrus wordt hersteld, terwijl Judas zijn ondergang tegemoet gaat. Het verschil is het bezit van het nieuwe leven.

David bevindt zich bij de Filistijnen en stelt zich met de vijanden op tegen het volk van God. Dit is het gevolg van zijn leven in de leugen. David is niet alleen een knecht van Achis, maar hij lijkt wel diens vriend te zijn. Zo diep is hij gezonken.

Het Filistijnse getuigenis over David | verzen 3-5

3 Toen zeiden de bevelhebbers van de Filistijnen: Wat moeten deze Hebreëers? Daarop zei Achis tegen de bevelhebbers van de Filistijnen: Is dit David niet, dienaar van Saul, de koning van Israël, die sinds jaar en dag bij mij is? Ik heb niets [kwalijks] in hem gevonden van de dag af dat hij afoallig werd, tot op deze dag. 4 Maar de bevelhebbers van de Filistijnen werden erg kwaad op hem, en de bevelhebbers van de Filistijnen zeiden tegen hem: Laat die man terugkeren, zodat hij terugkeert naar de plaats die u hem aangewezen hebt. Laat hem niet met ons mee ten strijde trekken, zodat hij voor ons geen tegenstander wordt in de strijd. Want waarmee zou deze [man] bij zijn heer in de gunst kunnen komen? Is het niet met de hoofden van deze mannen? 5 Is dit niet die David van wie ze in de reidansen in beurtzang zongen:

*Saul heeft zijn duizenden verslagen,
maar David zijn tienduizenden?*

God gaat in Zijn voorzienigheid de grote dwaasheid van David verhinderen en hem op de weg terug naar Hem brengen. Hij zorgt ervoor dat David niet mee hoeft te trekken in een strijd van de Filistijnen tegen het volk waarover Hij David tot koning heeft laten zalven. Die bevrijding is niet aan iets van David te danken. Hij kan de HEERE alleen maar prijzen voor Zijn genade.

De HEERE gebruikt de herinnering van de andere Filistijnen om druk op Achis uit te oefenen om David terug naar huis te sturen. De HEERE werkt in het verborgen *voor* David door de harten van zijn vijanden *tegen* hem te keren. Zo kan de Heer ook in het verborgen *voor* ons werken door in de harten van mensen vijandschap *tegen* ons te werken. Dat is een manier om ons te bevrijden uit een situatie waaruit wij onszelf niet kunnen bevrijden en waarin we mogelijk door onze ontrouw zijn terechtgekomen.

Achis probeert David nog bij zich te houden door een klinkend getuigenis te geven van diens volle toewijding aan de zaak van de vijand. Maar de druk wordt te groot. Het was niet ongebruikelijk dat Israëlieten dienden in de legers van de Filistijnen (1Sm 14:21). Op het beslissende ogenblik gingen ze echter weg en sloten zich weer bij Saul aan. Dat zou David ook kunnen doen. Ze benadrukken hun wantrouwen in David door Achis eraan te herinneren welk getuigenis van David gegeven is en citeren dat ook volledig (1Sm 18:7). Ze weten dat nog goed. Bij een eerdere gelegenheid dat David in hun land is geweest, hebben ze daar ook naar verwezen (1Sm 21:11).

Achis laat David in vrede gaan | verzen 6-11

6 Toen riep Achis David en zei tegen hem: [Zo waar] de HEERE leeft, u bent oprecht, en het is goed in mijn ogen dat u met mij in het leger uittrekt en terugkeert. Ik heb immers geen kwaad bij u gevonden van de dag af dat u naar mij toe bent gekomen, tot op deze dag; maar in de ogen van de stadsvorsten bent u niet goed. 7 Keer daarom nu terug, en ga in vrede, opdat u niets doet wat slecht is in de ogen van de stadsvorsten van de Filistijnen. 8 Toen zei David tegen Achis: Maar wat heb ik gedaan? Of wat hebt u in uw dienaar gevonden, van de dag af dat ik bij u geweest ben, tot op deze dag, dat ik niet mag gaan strijden tegen de vijanden van mijn heer, de koning? 9 Achis antwoordde en zei tegen David: Ik weet het; werkelijk, u bent goed in mijn ogen, als een engel van God, maar de bevelhebbers van de Filistijnen hebben gezegd: Laat hem niet met ons

mee ten strijde trekken. 10 Nu dan, sta morgen vroeg op met de dienaren van uw heer die met u meegekomen zijn; en als u morgenvroeg opstaat, ga dan op weg zodra het licht voor u geworden is. 11 Toen stond David vroeg op, hij en zijn mannen, om 's morgens weg te gaan, om terug te keren naar het land van de Filistijnen. De Filistijnen daarentegen trokken naar Jizreël.

Achis heeft van David een indruk gekregen van grote trouw en oprechtheid. Het getuigenis dat Achis geeft, is een antigetuigenis voor David. De reactie van David is leugen en huichelarij. Als Achis goed zou kijken, zou hij heel wat kunnen vinden. David doet alsof hij graag mee zou willen gaan. Hij gaat door met liegen, met zijn leven in de leugen. Hij doet alsof hij verontwaardigd is dat hij niet mee mag gaan om te strijden tegen de vijanden van *"mijn heer, de koning"*. Hij noemt Israël de vijand en Achis zijn heer, terwijl de werkelijke vijanden de Filistijnen zijn en hij de dienaar van Saul is.

Achis stemt in met wat David zegt. Hij ziet David zelfs als een boodschapper van God. Als afgodendienaar kan hij daarmee niet anders bedoelen, dan dat hij in David een goede geest ziet. David heeft zozeer zijn ware identiteit en bedoelingen ingeleverd vanwege zijn leven in de leugen, dat hij Achis een volledig vals beeld heeft gegeven van wat een boodschapper van God is. David heeft op geen enkele manier het geweten van deze Filistijnse vorst kunnen verontrusten.

Achis geeft David de vrijheid om te gaan waarheen hij wil. De scheidslijn is getrokken. David keert terug, nog niet naar Israël, maar *"naar het land van de Filistijnen"*. Terwijl Saul voorgoed in de nacht is verdwenen, gloort er voor David echter de nieuwe morgen (*vers 11*).

1 Samuel 30

Ziklag overvallen en verwoest | verzen 1-6

1 Het gebeurde echter toen David en zijn mannen op de derde dag in Ziklag aankwamen, dat de Amalekieten een inval gedaan hadden in het Zuiderland en in Ziklag. Zij hadden Ziklag ver슬agen en met vuur verbrand, 2 en de vrouwen die er waren, van de kleinste tot de grootste, als gevangenen weggevoerd. Zij hadden niemand gedood, maar hadden hen weggevoerd en waren huns weegs gegaan. 3 David en zijn mannen kwamen bij de stad, en zie, die was met vuur verbrand; en hun vrouwen, hun zonen en hun dochters waren als gevangenen meegevoerd. 4 Toen begonnen David en het volk dat bij hem was, luid te huilen, totdat er geen kracht [meer] in hen was om te huilen. 5 Davids beide vrouwen waren ook als gevangenen meegevoerd: Ahinoam, uit Jizreël, en Abigail, de vrouw van Nabal, uit Karmel. 6 David werd zeer benauwd, want het volk sprak erover hem te stenigen. De zielen van het hele volk waren namelijk verbitterd, ieder over zijn zonen en over zijn dochters. David echter sterkte zich in de HEERE, zijn God.

Hoewel het begint te lichten rondom David, is hij nog niet waar hij moet zijn. Na een reis van drie dagen komen hij en zijn mannen in Ziklag, waar hij tot rust hoopt te komen. Als hij er aankomt, treft hij echter een beroofde en verbrande stad aan. Ook is er niemand om hen welkom te heten. Alle familieleden zijn als gevangenen meegevoerd.

Het leert ons een praktische les. Als we van onze geliefden afscheid nemen, al is het voor enkele uren, kunnen we niet voorzien wat hen of ons kan overkomen, voordat we elkaar weer terugzien. Daarom is het goed elkaar aan de genadige bewaring van God toe te vertrouwen en Hem te prijzen voor Zijn bewaring als we elkaar gezond en wel weer mogen begroeten. Een andere les is dat we veel verliezen als we de weg van de Heer verlaten. Zodra we voor onszelf gaan leven, moeten we er niet op rekenen dat onze gezinsleden bewaard blijven door de Heer. Als het hoofd van het gezin de Heer de rug toekert, heeft dat vaak ernstige gevolgen voor het gezin.

Wat hij in Ziklag aantreft, moet bitter voor hem zijn. De Amalekieten hebben dat gedaan. Om welke reden zij de gevangenen ook mogen hebben gespaard, we mogen daarin Gods hand zien. In het verslaan en verbranden van Ziklag zien we de *tuchtigende* hand van God over David. In het sparen van de gevangenen zien we de *bewarende* hand van God. Dat er niemand is gedood, is te danken aan Zijn zorg. In de toorn denkt Hij aan ontferming (*Hk 3:2*). God wil de Amalekieten gebruiken om te corrigeren, niet om te doden. Daarom weerhoudt Hij de vijanden ervan iemand van de gevangenen geweld aan te doen.

De bitterheid en de bittere tranen die hier naar boven komen, vinden we niet in de tijd dat hij door Saul wordt nagejaagd als een veldhoen op de bergen en zelfs niet wanneer hij door Nabal wordt beledigd. Deze tranen zijn het gevolg van zijn bescherming zoeken bij de vijand van Gods volk en niet bij God. Hij heeft nooit eerder de tuchtigende hand van God op een dergelijke wijze moeten ervaren. Hij is steeds het voorwerp van Gods bijzondere zorg en bescherming geweest. Daaraan heeft hij zich onttrokken met dit als resultaat. Laat het ons tot waarschuwing zijn!

Bij alle verdriet om wat hij is kwijtgeraakt, komt ook nog de opstand van zijn tot nu toe zo loyale metgezellen. Zij geven hem de schuld van het zware verlies dat ook hen getroffen heeft. In hun bitterheid spreken ze er zelfs over David te stenigen! We zien hierin dat, als we een weg gaan zonder God, we alles kwijtraken aan 'de Amalekieten' die een beeld zijn van het vlees. We moeten er verder ook op rekenen dat de verhoudingen met onze broeders en zusters verslechteren.

Behalve het verlies van alles, verliest David ook het vertrouwen van zijn mannen. Hij is ook hoofdverantwoordelijk voor dit drama, hoewel zij hem zelf gevolgd zijn. Door deze tucht keert David terug naar God, zijn God. Dat is het verschil met Saul, die dat niet kan zeggen. God is van hem geweken door zijn eigen ongehoorzaamheid en onboetvaardigheid.

David zoekt en vindt kracht. Hij vindt die kracht niet in zijn mannen, want die zijn tegen hem en ook niet bij zijn vrouwen, want die zijn er niet. Hij vindt die in de enige bron waar die te vinden is, en dat is in God Zelf. Wat doet David? Hij "*vernedert*" zich "*onder de krachtige hand van God*" (*1Pt 5:6*) en belijdt zijn zonde. Hij keert terug naar de HEERE en sterkt zich in Hem

(vers 6b). Dit is het schitterende keerpunt in Davids leven. Hier breekt het licht pas goed door. Hij gaat nu weer aan de HEERE vragen wat hij moet doen.

De achtervolging ingezet | verzen 7-10

7 En David zei tegen de priester Abjathar, de zoon van Achimelech: Breng mij toch de efod. En Abjathar bracht de efod bij David. 8 Toen raadpleegde David de HEERE en zei: Zal ik deze bende achtervolgen? Zal ik ze inhalen? En Hij zei tegen hem: Achtervolg ze, want u zult ze zeker inhalen, en u zult [de gevangenen] zeker bevrijden. 9 David ging [op weg], hij en de zeshonderd mannen die bij hem waren; en toen zij bij de beek Besor kwamen, bleven de overgeblevenen achter, 10 maar David achtervolgde hen, hij en vierhonderd mannen; maar tweehonderd mannen, die zó moe waren dat zij de beek Besor niet konden oversteken, bleven achter.

De verbinding met de HEERE is hersteld. Het eerste teken dat David weer op de goede weg is, is dat hij de HEERE raadpleegt. Hij neemt niet zelf beslissingen, maar wil de HEERE vragen via de priester. Hij kent Hem in zijn wegen en Hij maakt zijn paden recht (Sp 3:6). Het antwoord dat de HEERE geeft, is duidelijk, zeker en bemoedigend.

*Ken Hem in al je wegen,
dan zal Hij je paden rechtmaken.
(Sp 3:6)*

Hij geeft meer dan David vraagt. David vraagt of hij de bende moet achtervolgen en of hij ze zal inhalen. Het antwoord is dat hij ze zal inhalen, maar God geeft hem daarbij nog de volle zekerheid van de bevrijding van hun familieleden en hun bezit. God verheugt Zich erin als een afgeweken kind van Hem weer naar Hem gaat vragen.

Met vierhonderd man zet David de achtervolging in. Dit zijn de mannen die hem even tevoren nog wilden stenigen. David heeft zich echter gesteekt in de HEERE, zijn God en daarmee Hem weer voor de aandacht van zijn mannen geplaatst. Dat geeft ook hun nieuwe kracht en nieuw vertrouwen. Als blijkt dat bij tweehonderd mannen de krachten verbruikt zijn, dringt David niet aan, maar laat hen bij de beek Besor achter. Hij gaat zelf met de rest verder.

Een gids naar de overvallers | verzen 11-15

11 Zij vonden een Egyptische man in het veld en brachten hem bij David. Zij gaven hem brood en hij at, en zij gaven hem water te drinken; 12 zij gaven hem ook een stuk van een klomp vijgen en twee rozijnenkoeken. Hij at en zijn geest kwam in hem terug; want hij had drie dagen en nachten geen voedsel tot zich genomen of water gedronken. 13 Daarna zei David tegen hem: Van wie bent u? En waar komt u vandaan? Toen zei de Egyptische jongen: Ik ben de slaaf van een Amalekitische man, maar mijn heer heeft mij achtergelaten, omdat ik drie dagen [geleden] ziek geworden ben. 14 Wij hadden een inval gedaan in het Zuiderland van de Cherethieten, dat aan Juda toebehoort, en in het Zuiderland van Kaleb; en wij hebben Ziklag met vuur verbrand. 15 Toen zei David tegen hem: Kun je mij naar deze bende brengen? Hij zei: Zweer mij bij God dat u mij niet zult doden en dat u mij niet zult overleveren in de hand van mijn heer! Dan zal ik u naar deze bende brengen.

In dit gedeelte hebben we een kleine geschiedenis in de grote geschiedenis. Hierin wordt een nieuwe eigenschap van David zichtbaar. Elke gedachte aan zijn leven in de leugen wordt hier bedekt door zijn uitingen van erbarmen en medelijden voor een Egyptische jongen. Dit medelijden is het medelijden van de Heer Jezus met ieder die door de wereld en de satan is afgedankt.

In hun achtervolging van de Amalekieten vinden de mannen van David een Egyptische jongeman die door zijn meesters, de Amalekieten, is achtergelaten. Ze brengen hem bij David. Het is prachtig om te zien hoe David zich over hem ontfermt. Als zijn mannen de jongeman bij hem hebben gebracht, geeft hij hem eerst eten en drinken. Daardoor komt de jongen weer op krachten.

Dan stelt David hem twee vragen. Deze twee vragen zijn nuttige vragen om aan iemand te stellen. De eerste vraag is: 'Van wie ben je?' De tweede vraag is: 'Waar kom je vandaan?' Op de eerste vraag moet de mens bekennen dat hij een slaaf van de zonde is. Hij is in de macht van het vlees. Op de tweede vraag moet hij bekennen dat hij uit de wereld komt. De realiteit van de wereld is, dat zodra iemand niet meer te gebruiken is, er geen medelijden is. Hij wordt hij weggeworpen, afgedankt, omdat er geen enkel voordeel meer aan zo iemand te behalen is.

Dat is de jongeman overkomen. Hij is ziek geworden en aan zo iemand heb je niets. Die schrijf je in één keer af. Hij wordt als waardeloos geworden materiaal afgedankt. In de belijdenis van de jongeman in *vers 13* komt dat tot uiting. Hij belijdt zowel zijn afkomst als zijn werken. Egypte is een beeld van de wereld. Iemand die in de wereld leeft, is een slaaf van de zonde. De werken van het vlees zijn in hem zichtbaar geworden (*vers 14; Gl 5:20-21*).

Vandaag zijn veel jonge mensen in de wereld slaven van de zonde. Alcohol, drugs en seks zijn de werken waarin die slavernij zichtbaar wordt. Gelukkig gebeurt het nog steeds dat jonge mensen zich gaan realiseren in wat voor een meedogenloze macht ze zijn terechtgekomen en dat ze van die macht geen enkel uitkomst hoeven te verwachten voor hun echte problemen. Gelukkig ook als zij dan in aanraking komen met de Heer Jezus Die hen niet teruggeeft in de macht van hun vroegere heersers. Als ze eerlijk zeggen wie ze zijn en wat ze hebben gedaan, wil Hij hen gebruiken.

Het is ermee als met de verloren zoon (*Lk 15:11-20*). Die had vrienden genoeg zolang ze voordeel van hem hadden. Toen hij echter gebrek begon te lijden, was er niemand op wie hij kon terugvallen. Toen kwam hij tot zichzelf. Hij zag zijn zonde in en ging naar huis om te belijden. De vader sloot hem in zijn armen. Zo mogen wij aan mensen het evangelie brengen.

Vervolgens vraagt David aan hem of hij wil helpen de Amalekieten op te sporen. David zegt daarmee als het ware: Wil je met mij meegaan, om je vroegere vrienden tot je vijanden te maken en mij tot je vriend? Daarin stemt hij toe, maar niet zonder dat hij de harde toezegging heeft gekregen dat David hem niet aan zijn vroegere meester zal uitleveren. Hij heeft er zijn buik van vol. Nooit zal iemand die zich bij de Heer Jezus voegt, door Hem weer aan de wereld worden uitgeleverd.

De buit van David | *verzen 16-20*

16 En hij bracht hem erheen, en zie, zij lagen verspreid over het hele gebied, etend, drinkend en feestvierend vanwege heel de grote buit die zij meegenomen hadden uit het land van de Filistijnen en uit het land van Juda. 17 David sloeg op hen in van de schemering tot aan de avond van de volgende dag; er ontkwam niemand van hen, behalve vierhonderd jongemannen, die op kamelen reden en

ontvluchtten. 18 Zo bevrijdde David alles wat de Amalekieten meegenomen hadden; ook bevrijdde David zijn twee vrouwen. 19 Niemand van hen ontbrak, van de kleinste tot de grootste, tot de zonen en dochters toe, en [niets] van de buit, ja [niets] van alles wat zij voor zich meegenomen hadden. David bracht het allemaal terug. 20 David nam ook al de schapen en de runderen mee; zij dreven die voor het eigen vee uit en zeiden: Dit is de buit van David.

Op aanwijzing van de jongeman komt David bij de Amalekieten. Die zijn zich van geen gevaar bewust. Ze vieren uitbundig feest vanwege de grote buit die ze hebben veroverd. Ze denken in vrede en veiligheid te zijn, zonder ook maar een ogenblik aan gevaar te denken (1Th 5:3). David gaat de vijand te lijf en richt een ware slachting aan. Slechts enkelen ontkomen.

Wanneer zij zullen zeggen: Vrede en veiligheid, dan zal een plotseling verderf over hen komen zoals de barensnood over een zwangere, en zij zullen geenszins ontkomen. (1Th 5:3)

Hij redt alles wat de Amalekieten hebben geroofd. De buit van David is veel groter dan wat de vijand bij Ziklag heeft meegenomen. Het is alles wat de vijand ook bij andere roverijen heeft buitgemaakt. De buit is de buit van David en zijn mannen, maar het wordt “de buit van David” genoemd. De buit wordt aan hem toegeschreven. Hij is de overwinnaar. Zo is het ook bij de Heer Jezus.

David verdeelt de buit | verzen 21-25

21 Toen David bij de tweehonderd mannen kwam, die zó moe waren geweest dat zij David niet hadden kunnen volgen, en die zij bij de beek Besor hadden laten achterblijven, gingen die David en het volk dat bij hem was, tegemoet. David naderde tot het volk en vroeg naar hun welstand. 22 Toen namen alle slechte en verdorven mannen onder de mannen die met David meegetrokken waren, het woord en zeiden: Omdat zij niet met ons opgetrokken zijn, zullen wij hun niets geven van de buit die wij gered hebben, maar aan ieder [alleen] zijn vrouw en zijn kinderen. Laten zij die meevoeren en weggaan. 23 Maar David zei: Zo moeten jullie niet doen, mijn broeders, met wat de HEERE ons gegeven heeft. Hij heeft ons bewaard en heeft de bende die op ons afkwam, in onze hand gegeven. 24 Wie zou in deze zaak naar u luisteren? Want zoals het deel is van hen die mee ten strijde getrokken zijn, zo zal ook het deel zijn van hen die bij de bagage gebleven zijn; zij moeten samen delen. 25 En dit is van

die dag af en voortaan zo geweest; want hij heeft het tot een verordening en bepaling ingesteld in Israël, tot op deze dag.

David vraagt eerst naar de welstand van hen die achtergebleven zijn omdat zij te moe geweest waren om mee te trekken. De uitdrukking “*laten achterblijven*” wijst erop dat David erop heeft gestaan dat ze niet meer mee verder zouden trekken. Dit is weer zo’n kenmerk van de Heer Jezus. Het is het kenmerk van de herder die niet het uiterste van zijn schapen vraagt. Dit is de reden waarom de Heilige Geest de gebeurtenissen van dit hoofdstuk zo uitvoerig beschrijft. Dit is het handelen van de Heer Jezus, Die zal regeren in gerechtigheid en niet naar het recht van de wereld of van vleeselijke gelovigen.

Als de buit moet worden uitgedeeld, ontstaat er ruzie onder de volgelingen van David. Hier komt het egoïsme van zijn volgelingen tot uiting. Er zijn er die menen meer rechten te hebben dan anderen. Herkennen we dat niet? Waarschijnlijk wel. David lost dit prachtig op. Hij brengt alles terug op de grondslag van de genade. Hij spreekt de “*slechte en verdorven mannen*” die dit egoïstische voorstel hebben gedaan aan als “*mijn broeders*”. Daarmee voorkomt hij een tegenstelling met hen en ook voorkomt hij de verdenking van het geven van een voorkeursbehandeling.

Hij uit geen harde verwijten over dit vleeselijke gedrag. Zijn “*zacht antwoord keert de woede af*” (Sp 15:1a). Over de buit spreekt hij dat het is “*wat de HEERE ons gegeven heeft*”. David schrijft de overwinning niet toe aan zichzelf maar aan de HEERE. Hij zegt als het ware: “*Wat hebt u, dat u niet hebt ontvangen?*” (1Ko 4:7a). De overwinning is hun door de HEERE geschonken. Wie durft zich dan te beroemen en te zeggen dat hij meer rechten heeft dan een ander?

De buit wordt door allen die op welke wijze ook bij de strijd betrokken zijn geweest, gelijk verdeeld. De achterblijvers hebben toch op de spullen gepast? Is dat geen belangrijk werk? Zijn de strijders vergeten hoe ze even tevoren Ziklag en alles wat ze bezaten, zijn kwijtgeraakt? Zo zal de Heer alles weten te belonen wat voor Hem is gedaan. Wij zijn geneigd alleen maar te kijken naar wat in het oog loopt, waar de mensen over praten. De Heer ziet ook de zieke, die er zelf niet op uit kan gaan, maar voor Zijn werk bidt. Hij ziet de moeder die druk bezig is met de zorg voor de kinderen.

Zou dat minder belangrijk zijn dan de man die voor volle zalen het Woord van God mag prediken, of de vrouw die tijd heeft om kinderwerk te doen en kinderen met het evangelie bereikt?

De vrienden van David | *verzen 26-31*

26 Toen David in Ziklag kwam, stuurde hij [een deel] van de buit aan de oudsten van Juda, zijn vrienden, en zei: Zie, een geschenk voor u, van de buit van de vijanden van de HEERE. 27 [Het werd gegeven] aan die in Bethel, aan die in Ramoth in het Zuiderland, en aan die in Jatthir; 28 en aan die in Aroër, aan die in Sifmoth en aan die in Esthemoa; 29 en aan die in Rachel, aan die in de steden van de Jerahmeëlieten en aan die in de steden van de Kenieten; 30 en aan die in Horma, aan die in Bor-Asan en aan die in Atach; 31 en aan die in Hebron en al de plaatsen waar David geweest was, hij en zijn mannen.

Als David terug is in Ziklag, stuurt hij ook een deel van de buit naar de oudsten van Juda. Hij geeft hun daarmee het bewijs van zijn herstel. Deze oudsten zijn de ware vrienden van David in tegenstelling tot Achis. Wat hij hun geeft, kunnen we zien als een verzoeningsgeschenk. Hij toont daarvoor dat hij terug is bij hen en er weer voor hen is, tot hun zegen. Mogelijk is het ook een soort beloning voor hun trouw aan hem, ook toen hij een verkeerde weg ging. Hij is als het ware weer teruggekeerd aan het hoofd van zijn volk.

David en zijn mannen zijn op hun omzwervingen in al de genoemde plaatsen geweest. Daar heeft David tijdens zijn omzwervingen hun vriendschap ontvangen en is erdoor verkwikt geworden. Dat beloont hij nu. Ook dat is iets wat de Heer Jezus doet (Mt 10:40-42). Hij beloont nu al ieder die Hem in zijn of haar leven binnenlaat. Hij is nu nog de Verworpenen. Maar Hij waardeert het als er mensen zijn die Hem helpen. Dat betekent: die Zijn werk en allen die voor Hem werken ondersteunen.

Wie u ontvangt, ontvangt Mij; en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem die Mij heeft gezonden. Wie een profeet ontvangt in naam van een profeet, zal [het] loon van een profeet krijgen; en wie een rechtvaardige ontvangt in naam van een rechtvaardige, zal [het] loon van een rechtvaardige krijgen. En wie één van deze kleinen slechts een beker koud <water> te drinken zal geven in naam van een discipel, voorwaar, Ik zeg u, hij zal zijn loon geenszins verliezen. (Mt 10:40-42)

1 Samuel 31

De dood van Saul en zijn zonen | verzen 1-6

1 En de Filistijnen waren in strijd gewikkeld met Israël. De mannen van Israël vluchtten voor de Filistijnen en vielen dodelijk gewond op het gebergte Gilboa. 2 De Filistijnen hielden dicht op Saul en zijn zonen aan, en de Filistijnen doodden Jonathan, Abinadab en Malchisua, de zonen van Saul. 3 De strijd tegen Saul werd zwaar: de schutters, de mannen met de boog, troffen hem aan, en hij beefde zeer [uit angst] voor de schutters. 4 Toen zei Saul tegen zijn wapendrager: Trek uw zwaard en doorsteek mij daarmee. Anders komen deze onbesnedenen, doorsteken zij mij en drijven zij de spot met mij. Maar zijn wapendrager wilde niet, want hij was zeer bevreesd. Toen nam Saul het zwaard en liet zich erin vallen. 5 Toen zijn wapendrager zag dat Saul dood was, liet ook hij zich in zijn zwaard vallen en stierf hij met hem. 6 Zo stierven Saul, zijn drie zonen, zijn wapendrager, en al zijn mannen tegelijk op die dag.

Nadat we betrokken zijn geweest bij de afwijking en het herstel van David worden we weer verplaatst naar de gebeurtenissen rondom Saul. De Filistijnen zijn oppermachtig. Saul krijgt het, na zijn innerlijke benauwdheid door het bezoek aan de waarzegster in Endor (1Sm 28), ook uiterlijk benauwd. Een koning wordt met zijn volk een gemaakt. Het volk valt. Het volk dat een koning heeft gewild die voor hen uit gaat (1Sm 8), valt hier samen met zijn koning. Met Saul zijn ook zijn drieduizend uitgelezen mannen gevallen. Ze vallen met hun heer. Zo gaat het met ieder mens. Ieder mens valt met zijn heer, de duivel, of overwint met zijn Heer, de Heer Jezus. Drie zonen van Saul, waaronder Jonathan, sneuvelen ook.

Saul ziet dat zijn einde nadert. Nog is er geen roep tot God. Het enige wat hij nog wil, is voorkomen dat hij levend in handen van de Filistijnen valt. Hij noemt de Filistijnen “onbesnedenen”. Maar al is hij zelf wel besneden en daarmee uiterlijk een lid van het volk van God, hij is onbesneden van hart (Rm 2:28-29).

Want niet hij is een Jood die het uiterlijk is, en niet dat is de besnijdenis die iets uiterlijks is, in [het] vlees, maar hij is een Jood die het in het verborgen is, en [dat is] besnijdenis: [die] van [het] hart, naar [de] geest, niet naar [de] letter; zijn lof is niet van mensen, maar van God. (Rm 2:28-29)

De besnijdenis is een beeld van het oordeel over het zondige vlees, de er-

kenning dat God dat heeft moeten oordelen in Christus (Ko 2:11).

In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, ... (Ko 2:11)

Saul houdt de uiterlijke scheiding tussen hem als Israëliet en de Filistijnen vol, zonder te beseffen dat hij innerlijk precies is als zij. David heeft onder de Filistijnen gewoond, maar is nooit een Filistijn geweest. Saul is nooit onder de Filistijnen geweest, maar hij is innerlijk een van hen. Simson heeft ook over de onbesnedenen gesproken (Ri 15:18), maar tegen God. Jonathan ook, maar in geloof (1Sm 14:6). Saul doet het in orthodoxie.

Zijn toestand is tragisch. Hij is alleen nog door vijanden omgeven. God heeft Zijn handen van hem afgetrokken. Saul vraagt zijn wapendrager om hem te doden. Die schrikt daarvoor terug. David is ook wapendrager van Saul geweest. Ook hij heeft nooit zijn hand uitgestoken tegen Saul. Dan pleegt Saul zelfmoord. Saul is de eerste van de weinige mensen van wie de Schrift vermeldt dat zij de hand aan zichzelf slaan: Achitofel (2Sm 17:23); Zimri (1Kn 16:18) en Judas (Mt 27:5). Naar het woord van Samuel sterven zo Saul en zijn zonen op één dag.

Zijn wapendrager volgt het voorbeeld van zijn heer. Hij heeft zijn leven aan dat van Saul verbonden. Als Saul dood is, is er voor hem ook geen doel meer om voor te leven. Het verschil tussen de wapendrager van Saul en die van Jonathan (1Sm 14:6-7,12-14) is even groot als het verschil tussen Saul en Jonathan. De wapendrager van Saul kunnen we vandaag herkennen in velen die een idool verheerlijken. Als dit idool valt, valt hun leven in stukken en verliest het zijn bestaanswaarde. Ze zijn kwijt wat ze zo hebben vereerd en plegen zelfmoord. Tot deze wanhoop voert de duivel ieder mens die een ander mens als zijn god volgt.

Met de dood van Saul wordt een einde gemaakt aan een oud systeem van dingen waardoor God buiten spel is gezet. Nu zet God dat systeem terzijde (Hs 13:11). Hij oordeelt het door middel van

In Mijn toorn gaf Ik u een koning, Ik nam [hem] weg in Mijn verbolgenheid. (Hs 13:11)

de Filistijnen als Zijn tuchtroede. Nu komt er ruimte voor Zijn koning, voor de man van Zijn keus, de man naar Zijn hart. De val van Saul en zijn mannen betekent de ondergang van Israël. Dit is de toestand die David aantreft als hij koning wordt. Hij komt om orde te brengen in de grootste

wanorde die het gevolg is van het oordeel. Profetisch zal het ook zo gaan. De Heer Jezus zal pas Zijn regering aanvaarden als aan alle menselijke regering een einde is gekomen, dat wil zeggen dat daaraan door Hem een einde is gemaakt.

De Filistijnen vieren de overwinning | verzen 7-10

7 Toen de mannen van Israël die aan de overkant van het dal en aan de overzijde van de Jordaan waren, zagen dat de mannen van Israël gevlucht waren en dat Saul en zijn zonen dood waren, verlieten zij de steden en vluchtten. Daarna kwamen de Filistijnen en gingen er wonen. 8 En het gebeurde de volgende dag, toen de Filistijnen kwamen om de gesneuvelden te plunderen, dat zij Saul en zijn drie zonen vonden, liggend op het gebergte Gilboa. 9 Zij hakten zijn hoofd af en trokken [hem] zijn wapenrusting uit, en zij stuurden die rond in het land van de Filistijnen, om de boodschap te brengen in het huis van hun afgoden en aan het volk. 10 Zij legden zijn wapenrusting in het huis van Astarte en zijn lichaam staken zij vast aan de muur van Beth-San.

Saul heeft zijn opdracht om het land Israël van de Filistijnen te bevrijden niet vervuld. Integendeel, als hij gestorven is, komen de Filistijnen en vestigen zich in de steden die door de Israëlieten verlaten zijn. Wat Saul in zijn hoogmoed heeft willen voorkomen, dat de spot met hem zou worden gedreven, gebeurt met hem (vgl. Ri 16:25). Hij is door zijn zelfmoord ontkomen aan de kwellingen door Filistijnen, maar zij hebben zijn lichaam ontsierd door het te onthoofden.

Toen hij aan het volk werd voorgesteld, bleek dat hij met kop en schouders boven het volk uitstak (1Sm 10:23). Het volk heeft hem daarom bejubeld en als hun held begroet. Zijn vijanden hebben zijn hoofd als een trofee door het land laten gaan en de blijde boodschap van de overwinning in het huis van hun afgoden en aan het volk laten brengen. Zijn lichaam hebben ze als een teken van smaad aan de muur van Beth-San gehangen.

De inwoners van Jabes | verzen 11-13

11 Toen de inwoners van Jabes in Gilead erover hoorden wat de Filistijnen met Saul gedaan hadden, 12 stonden alle strijdbare mannen op. Zij liepen de hele nacht door en namen het lichaam van Saul en de lichamen van zijn zonen weg

van de muur van Beth-San. Zij kwamen in Jabes en verbrandden ze daar. 13 Zij namen hun beenderen en begroeven die onder het geboomte bij Jabes, en zij vastten zeven dagen.

Dan blijkt dat Saul toch ook nog vrienden heeft. Er zijn nog mensen in Israël voor wie deze vernedering te ver gaat. Zij offeren hun nachtrust ervoor op om het lichaam van Saul op te halen en het te begraven. Daarna vasten zij zeven dagen lang. Zij begrijpen iets van de smaad die op Israël is gelegd.

Hiermee is alles ten einde wat te maken heeft met de koning naar het hart van de mens en het systeem dat bij hem behoort. De weg is vrij voor de man naar Gods hart. Daarover gaat het volgende boek.

Andere publicaties

Op de website www.oudesporen.nl staan onder het menu 'Artikelen' en het submenu 'Auteurs -> Ger de Koning' de volgende commentaren en publicaties:

- De serie 'Toegelicht en toegepast', een commentaarreeks van de bijbelboeken van het Oude Testament.
- De 'Zie-serie', een commentaarreeks van de vier Evangelien en *Handelingen*.
- De 'Rotsvast-serie', een commentaarreeks met een verklaring van de nieuwtestamentische bijbelboeken vanaf de *brief aan de Romeinen* tot en met *Openbaring*. Deze serie heeft tot doel hen die jong zijn in het geloof te helpen bij het lezen en leren begrijpen van Gods Woord.
- Publicaties over diverse onderwerpen.

Van diverse Nederlandse publicaties zijn vertalingen in andere talen beschikbaar.

Alle commentaren en publicaties zijn vrij te downloaden als PDF bestand en als e-book.

Als er een ISBN wordt vermeld, is het boek ook als paperback te bestellen. Dat kan door op het betreffende ISBN te klikken. Voor een Nederlandse publicatie verschijnt de site www.uitgeverijdaniel.nl. Deze publicatie kan ook via de christelijke boekhandel worden besteld. Voor een in het Duits vertaalde publicatie met een ISBN verschijnt de site www.daniel-verlag.de.

